

BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ - ISSN: 2066-0154

Iulie, August, Septembrie 2019 (Anul XI) Nr. 125, 126, 127

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău
Redactor-șef online: Mihail Gălățanu
Redactor șef: Cristian Biru

Redactori: Constantin Oancă, Paul Sân-Petru, Denisa Lepădatu, A. G. Secară, Tănase Dănăilă, Victor Marola, Cristina Roșu

Grafică: Elena-Liliana Fluture
Tehnoredactare: Daniela Cașu

Colaboratori: Maria Timuc (București), Luca Cipolla (Italia), Dumitru Anghel (Brăila), Lidia Grosu (R. Moldova), Mircea Marcel Petcu (Tulcea), Melania Cuc (Bistrița), George Filip (Canada), Petru Jipa (Germania)

Revista BOEM@ poate fi citită și pe site-ul www.boema.inforapart.ro actualizat permanent de: InfoRapArt
Email: boema@inforapart.ro,
Telefon: 0726 337376, 0336 800313
ADRESA: Str. Regimentul 11 Siret, Nr. 17, Bloc C20, Ap. 42, parter, Galați - 800331

Abonamente: boema@inforapart.ro,
tel: +40 (0)726 337376

- o Materialele trimise la redacție trebuie să fie în format electronic (Word, RTF, PDF etc.) și să conțină diacritice.
- o Din respect pentru cititorii noștri, revista nu publică decât în mod excepțional articole apărute anterior în alte publicații (inclusiv pe internet).
- o În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate.

Literatură
și
Artă

DIN CUPRINS

Poezie: Mihail Gălățanu (p.3), Carmen Zanicu (p.10), Alina Marieta Ion (p.13), Marin Mihalache (p.15), Mónika Tóth (p.22), Ioan Gheorghită (p.23), Raluca-Maria Panait (p.24), Mircea Marcel Petcu (p.29), Maria Filipoiu (p.36), Alensis de Nobilis (p.39), Constantin Oancă (p.47), Maria Timuc (p.52), Nela Talabă (p.53), Ion Tutunea-Hercinicul (p.58), Dorian Marcoci (p.59), Cătălin Poenașu (p.61), Florentina Stanciu (p.62), Daniela Fărtăiș (p.63), Lazăr Magu (p.70), Camelia Ardelean (p.74), Denisa Ciacian (p.75), Mihaela Farcaș (p.80), Ignatie Grecu (p.81), Augustin Arsenie (p.82), Camelia Florescu (p.84), Eugenia Rada Ioniță (p.94), Stejărel Ionescu (p.95), Pr. Gabriel Constantin (p.103), Laurențiu Dumitrache (p.106)

Proză: Denisa Lepădatu: Ziua în care am sperat totul (p.5), Simona-Ștefania Panait: Iubirea ta, iubirea mea, doar iubire până la urmă (p.11), Diana Hamza: Jurnal pierdut (p.11), Ștefan Zăvoiu: Caranfilii în Basarabia (p.25), Ioan Romeo Roșianu: Îngerul păzitor (p.41) / Onoare târzie (p.78), Marian Drumur: Curți artistice (p.48), Diana Tăruș: Omul este un univers cu mii de drumuri (p.66), Angela Burtea: Mătușa Ana (p.96), Florin Logreșteanu: Extraterestrul (p.104), Stella Dobrogeanu - Perdix: George Bacovia (p.108)

Cronică de carte: Camelia Ardelean: Ion Roșioru - un virtuoz al poeziei cu formă fixă (p.16), Elisabeta Bogătan: Mihai Mercicaru cântă în cor cu stelele (p.19), A.G. Secară: Chemarea Literaturii (p.44) / Lego-poezia, din cuvinte, reducții de lacrimi, rugăciuni cvasi-abstracte (p.90), Tudor Cicu: Emil Mircea Neșiu - poezia prin care poți comunica și cu privirea (p.67), Dumitru Anghel: Alidada de Violeta Craiu (p.72), Constantin Stancu: Speranța stă cu sabia în mâna dreaptă (p.99)

Note de lectură: Ionel Necula: Tabletele lui Iancu Aizic (p.7) / Un Kipling în ie și blugi (p.8) / G.S.P. - Întoarcerea zeiței (p.83), Lucia Pătrașcu: Contradicție / Contradiction de Daniel Ioniță (p.30) / George Smarandache - Cântarea cântărilor, Poeme / Poems (p.31) / Cezarina Adamescu - miracolul creației (p.69), Angela-Monica Jucan: "Poezia este cel mai frumos punct de reîntâlnire" (p.33), Constantin Marin: "Țara Năsăudului în timpul Primului Război Mondial" (p.34), Nicolae Rotaru: Între Mortua est și Memento mori (p.46), Florică Dan: Un poet al clipei - Mihai Mercicaru (p.98), Tudor Cicu: Irizări secvențiale la o variantă de iubire (p.102)

Eseu: Constantin Oancă: "La aniversară" - 15 iunie 2019 (p.4), Alexandra Hulubei: Cartea - o trambulină în spectacolul lumii (p.12), Adriana Stoica: India, o lume a contrastelor (p.28), Mihail Gălățanu: Crucea și cucuta (p.40), Petre Rău: Conversație cu Dumnezeu / Deziluzia umană / Ce se petrece azi (p.49) / Nu mai sunt tulburat de infinit / Nemurirea / Preotul (p.50) / Critica li-terară / Frica (p.51), Gheorghe Oancea: Măria sa timpul (p.54), Florin Negruțiu: Dacă Alexandra n-ar fi sunat la 112 (p.60), Maria Dimofte: Destinul cărților - destinul omenirii (p.65), Vasile Rareș Prodescu: Mozaic brâncușian pe cupolă europeană (p.68), Cristian Biru: Teoria omului invizibil (p.77), Lăcrămioara Manea: Stella Dobrogeanu - Perdix (p.108)

Interviu: Victor Marola: De vorbă cu scriitorul și profesorul Christian Crăciun (p.37) / De vorbă cu Ioana I. Cistelean (p.92)

Istorie: Gheorghe Șeitan: Basarabia înainte de Homer (p.55)

In Memoriam: Petre Rău: Avram Babușcă / Ultimul fluier / Vestea la Galați - fragmente din romanul "Mogoșoala - istoria unei tragedii" (p.85),

Evocare: Ionel Necula: Victor Frunză - insurgentul în vreme de ciumă (p.21)

Din valurile vremii: Omar Khayyam: Catrene (p.27), Charles Pierre Baudelaire: Versuri (p.64), Arthur Rimbaud: Versuri (p.101)

Umor: Vasile Florică: Versuri (p.107)

Aforisme: Petre Rău: Panseuri (p.14)

Cărți: Redacția: Cărți sosite la redacție (p.112)

Grafică:

Coperta I: Vladimir Kush - Still life with mandolin

Coperta IV: Adam Martinakis - Cocoon

Interior: desene de Elena-Liliana Fluture, Constanța Abălașei-Donoșă

Mihail GĂLĂȚANU

AȘTEPTÂND GLORIA

Și noi tocmai aici
 ne-am găsit
 să așteptăm
 gloria
 (gloriuța)
 în pantaloni scurți
 printre pereții afumați
 câinii morți/îngropați/în curte
 și anume:
 una bucată golden retriever/foarte bătrân
 și un șarpei/ de pripas
 împrumutat din vecini
 și-operat de curând
 și noi tocmai aici
 ne-am pomenit
 să așteptăm
 gloria
 n-am avut un loc mai bun
 cu o pisică neagră
 într-un bikini alb
 pe nume rada
 castrată
 care se cacă împrăștiat
 și pe streșinile balconului
 cu care nici nu mai știu
 ce să fac
 printre babalâci nesimțiți
 care
 refuză să moară
 optzeci plus
 iluștri șefi
 de reviste literare
 trăind dintr-o slujbă
 neînsemnată
 și frecând țiparul
 scriind
 în fiecare zi
 câte-un chiștoc
 de poem
 cu marile edituri ale națiunii
 conduse de mari filozofi
 care se șterg
 bucuroase
 la cur
 cu poemele mele

și cu paginile pe care
 aproape zilnic
 le mâzgălesc
 cu un vecin paranoic
 care crede că din casa mea
 plouă zilnic
 direct în casa lui
 da, noi tocmai aici
 ne-am găsit noi
 sfârșitul și gloria
 și să vezi ce loc prost
 într-o țară în care corupția
 plantează
 la metru
 europarlamentari
 la bruxelles
 eu, mihail gălățanu,
 mi-am găsit să aștept
 aici
 gloria
 într-o țară de cocalari
 fără creier
 eu însumi cocalar
 printre maneliști
 eu însumi
 manelistul dintâi
 legat de piciorul
 mesei de brad
 cu două pahare de vin
 pe ea
 unul alb și unul roșu
 adică rația mea zilnică
 și, uneori, ochii mei
 plini de lacrimi
 refuzat de toți
 de semidocti
 care conduc doctii
 aici, înconjurat
 de năpârci
 și rahați de pisică
 îmi întemeiez eu gloria
 mea cea mică
 (gloria mea
 cea mai mică)
 pe posteritatea indiferentă
 și muribundă
 ca o fostă amică
 ca o fustă amică
 cu ițarii murdari
 și-ncotoșmănat cu o bundă
 aici mi-am întemeiat eu toată gloria
 (marea mea
 glorie)
 o țandă de glorie
 în tundra

Constantin OANCĂ

„La aniversară” – 15 iunie 2019

Personalitatea lui Mihai Eminescu impune cel puțin două interpretări: una istorică, directă ca pentru orice om obișnuit și alta poetico-spirituală ca pentru un creator de geniu. Așadar greutatea cade pe poezie, partea de nemurire a existenței sale. Și pentru că „iubitorii” marelui poet nu i-au înțeles cum se cuvine opera s-a ajuns la a se spune că Eminescu nu e atât de mare, după cum s-a tot afirmat, faima lui fiind întreținută mai mult artificial sau că opera sa poetică este inferioară celei politice. Trecând peste toate acestea doar în treacăt voi spune și eu câteva cuvinte privind temele și ideile sale poetice.

Tema majoră a întregii lui creații este aceea a întrepătrunderii lumilor: relativă și absolută. E suficient, pentru aceasta, să cităm ultima strofă din *Luceafărul*: „Trăind în cercul vostru strâmt/ Norocul vă petrece,/ Ci eu în lumea mea mă simt/ Nemuritor și rece”. „Cercul strâmt” de aici este în *Scrisoarea II* „lumea comună” – „Iar în lumea cea comună a visa e un pericol”. În toată viața lui Eminescu s-a confruntat cu gândirea comună a lumii, precum Iisus cu lumea fariseilor. Și toate celelalte teme posibile se revendică de la aceasta. Iată timpul și eternitatea: „Timpul mort și-ntinde trupul și devine veșnicie” (*Scrisoarea I*); „Anii tăi se par ca clipe, clipe dulci se par ca veacuri” (*O, rămâi...*); „Numai omu-i schimbător/ Pe pământ rătăcitor,/ Iar noi locului ne ținem,/ Cum am fost așa rămânem” (*Revedere*) etc. Apoi natura și copilăria sunt modele pentru raiul care începe de pe pământ. De multe ori pădurea este personificată, ca sugestie pentru unitatea creației, pentru minunea vieții. Aparențele și esențele, văzutele și nevăzutele se țes firesc în trama cuvintelor sale. În *Ce te legeni...*, în *Revedere*, în care fiecare dintre noi ne regăsim, se face notă distinctă între ceea ce este rămânere în timp și părăsirea lui, de aici nota de optimism, motivația pentru bucuria universală în fața descoperirii nemuririi noastre. Este, dacă vreți, insistența pentru vestea bună că nu noi suntem ai timpului, cum pare a fi la prima vedere, ci timpul este al nostru. Adevărul că pe poezie este zidită lumea și că omul în intimitatea sa este și poet, altfel și-ar rata destinul de ființă nemuritoare, îl găsim în poezia *Numai poetul*: „Lumea toată-i trecătoare./ Oamenii se trec și mor... // Numai poetul,/ Ca păsări ce zboară/ Deasupra valurilor,/ Trece peste nemărginirea timpului”. De asemenea viața și moartea sunt teme ce demonstrează cu claritate legătura dintre gândirea eminesciană și învățătura lui Iisus din Sfintele Scripturi. În *Mai am un singur dor* două elemente sunt tulburătoare: marea și

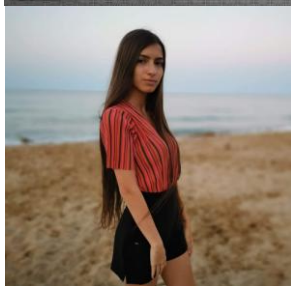

moartea. Aici lumea este o mare cu două țarmuri, unul pe pământ și altul în cer, „marginea mării” fiind țărmlul ei din cer. Celălalt element este moartea. Ce este aceasta, oare, când noi cei de rând simțim fiori numai la simpla rostire a acestui cuvânt? Răspunsul este deductibil în versul strigat cu entuziasm „Nu credeam să-nvăț a muri vreodată!” al *Odeii în metru antic*. E vorba despre moartea întâi, cea față de păcat, absolut necesară pentru a se naște în noi un om nou, cel care să ne conducă la viața adevărată. Este exact soarta bobului de grâu care aruncat în brazdă nu poate aduce însutită roadă până nu moare mai întâi.

Să amintim și de importanța pe care poetul o atribuia limbajului (poetic). În *Criticilor mei* întâlnim atât „cuvinte goale ce din coadă au să sune” cât și „cuvântul ce exprimă adevărul”. Este aici sugestia pentru nevoia înnoirii limbajului poetic, altfel ne paște pericolul instalării limbii de lemn și la nivelul poeziei.

Eminescu s-a născut plecând.

Denisa LEPĂDATU

ZIUA ÎN CARE AM SPERAT TOTUL

Mă numesc Lorenzo Monteforte și locuiesc a-proape de piața centrală din Padua, pe o stradă îngustă, într-un pavilion situat în curtea casei lui Galileo Galilei. Nici nu mi mai amintesc de câți ani mă ocup de biblioteca Maestrului, stăpânul cu care de multă vreme împart ceasuri bune și rele.

De la fereastra îngustă de deasupra patului meu mă trezesc în fiecare dimineață cu ochii îndreptați, chiar și fără voie, spre zidurile gigantice ale fortăreței, profilându-se în zare precum un contur neregulat și sinistru. În dimineața aceasta, însă, totul mi se pare cu mult mai straniu, de îndată ce-mi aduc aminte că stăpânul meu lipsește, e plecat departe, nu într-o călătorie de afaceri cu oglinzile lui fabuloase sau cu alte năstrușnicii inventate de el, pe care să le prezinte în fața dogilor venețieni sau a altor personalități, și nici pentru vreo conferință pe care să o susțină undeva pe la universitate din orașul nostru sau din altele din împrejurimi, ci chemat de urgență tocmai la Roma, să dea socoteală pentru "ereziiile" lui. A fost chemat să "abjure, să blesteme și să deteste" propriile sale afirmații catalogate drept eretice, anume că Pământul se învârte în jurul Soarelui și nu invers. Unde mai pui că deja se zvonește cum că savantul va fi în curând condamnat de crudul tribunal la închisoare pe viață.

În sinea mea, tot mai nădăjduiesc că papa Urban al VIII-lea nu-l va lăsa pradă inchișitorilor pe savantul pe care de altfel îl admira sincer și pe care-l determinase să-i dedice o bună parte din lucrările sale ingenioase.

Și mai purtam în inima mea încă o speranță, care îmi alunecase printre degete până atunci, dar care, în noaptea trecută, mi s-a arătat în toată splendoarea ei: prin luneta Maestrului văzusem dovada pe care o aștepta și el, marele magistru, dar o așteptam și eu de mai multă vreme nădăjduind că se va opri o dată pentru totdeauna prigoana împotriva unui mare om care nu făcea decât să arate lumii adevărata ei față. Deja profesorul își anunțase colegii și o bună parte dintre detractorii lui, de la tribuna universității, că Jupiter mai are încă un satelit, al patrulea, dar nimeni nu-l văzuse până atunci și nimeni nu accepta asta, nici măcar în cele mai frumoase vise. Lumea socotea că toate erau niște erezii, mai ales că, nu mai departe de câteva zeci de ani în urmă, marele savant Nicolaus Copernic - care studiasse la universitatea din orașul nostru și care apoi se opusese doctrinei oficiale a înaltului cler, fusese ars pe rug pentru nesăbuița sa de a contrazice Biserica. După Inchiziție - cea care pretinde că se ocupă de salvarea sufletului acuzaților - nu putea fi nimeni Dumnezeu să vadă ceva care cu ochiul liber nu se poate vedea și chiar dacă Maestrul pusese la dispoziție oglinzile lui fermecate prin care cerul

și depărtările se vedeau mai limpede decât corăbiile la mare distanță pe ape, Biserica se împotriva să accepte adevărul.

Maestrul mă rugase de multă vreme să-l ajut în cercetările lui pe cer. Așa încât, de multe ori eram nevoit să abandonez grijile legate de bibliotecă și să urc în observatorul instalat în turnul casei, invitat mai ales atunci când profesorul, obosit poate peste măsură sau preocupat să noteze urgent ceva în cărțile lui, mă pune pe mine să-i continui cercetările de acolo de unde le părăsea și să urmăresc, cu migală și multă atenție, din toate părțile, bolta cerească și toate mărgelile ei mișcătoare.

Asta aveam în plan și pentru azi. După ce-mi voi lua micul dejun și-mi voi bea ceaiul de dimineață, voi urca în turn să supraveghez porțiunea de cer de unde Jupiter își face prezența. Așa cum am spus, cu o seară înainte mi s-a părut că văzusem ceea ce Maestrul prevăzuse deja: mai există un satelit care s-ar părea că își are umbrelul în jurul acestui imens și legendar astru.

Fiind deja pregătită de către servitori, am servit repede masa, împreună cu Luca, majordomul casei, imediat după ce am coborât în sala de mese, un salon imens, luminat prin vitralii și cu pereții acoperiți de fresce, cu multe lumânări al căror fum parfumat se ridica precum un stâlp până la bolta arcuită a încăperii. Luca, fost erou în Războiul de Succesiune al Mantovei (1628-1631), purta în fiecare zi în piept distincția primită atunci pentru fapte de bravură. Maestrul l-a îndrăgit de cum l-a cunoscut și i-a acordat toată încrederea, punându-i întreaga gospodărie la dispoziție. Și nu era nimic să miște în casa asta imensă fără ca Luca să nu știe sau să nu fie înștiințat. Așa încât, ca de obicei, i-am comunicat ce intenții am în această zi, fără însă să-i mai relatez despre așteptările mele în legătură cu astrul acela care încerca să ne mai dezvăluie o taină, nici nu cred că ar fi înțeles el tot ce i-aș fi putut spune.

Sunt surprins însă că în dimineața asta, în încăperea imensă în care altădată mă întâlneam cu Maestrul să-i raportez despre cum îmi făcusem sarcinile cu o zi înainte, acum nu mai apare tocmai cel pe care aș fi vrut neapărat să-l văd și să-i spun despre "micuța" mea descoperire cu o seară înainte. Cât de mult l-ar fi bucurat această veste! Știu asta, pentru că blândețea lui era întotdeauna însoțită de o sinceritate debordantă, bucurându-se ca un copil de tot ceea ce mintea sa născocea bun pentru omenire. Azi, ca și ieri și ca de o vreme încoace neașteptat de lungă, Maestrul însă lipsea de lângă noi și casa lui, chiar dacă plină de servitori și de tot felul de trebuincioși unei astfel de gospodării, acum părea pustie.

Stau un timp la palavre cu Luca. Discutăm în special despre lipsa stăpânului și despre ce se mai aude prin târg cu privire la povestea asta cu Inchiziția care pare să nu se mai sfârșească niciodată. Aflu de la el, pentru că, trebuie să recunosc, Luca ieșea mai des din casă decât noi ceilalți, despre tot felul de arestări care se mai făcuseră prin oraș, despre abuzuri abomiabile și pedepse incredibile, despre supunerea la posturi îndelungate, participarea silită la opere de binefacere, la zidirea unei biserici sau pelerinaje la locurile sfinte, participarea la celebrări liturgice stând desculț și cu o

(continuare în pag. 6)

lumânare aprinsă în mână într-un colț al bisericii, purtarea unor semne distinctive cusute pe haine ori a unor veșminte de culoare specială, amenzi și confiscări de bunuri, interdicții de tot felul, închisoare pe timp determinat sau pe viață, inclusiv condamnarea la moarte.

Ies aproape răvășit printr-o cameră cu puțin mai mică decât sala de mese, cu mobilier auster și pereți ce-nușii, afumați pe la colțuri pe lumânările mereu aprinse, trec apoi și prin biblioteca imensă a casei și-mi iau cu mine volumul lui Copernic, "De Revolutionibus Orbium Coelestium", apoi, cu el sub braț, mă îndrept spre scările înaltului turn.

De la ferestrele din jurul balustradei am timp să arunc un ochi înspre piața centrală care se întinde în fața casei și să văd grupul acela de călugări-soldăți îmbrăcați în rase scurte și încălțați cu sandale, purtând bărbi lungi și părul împletit în cozi. Aerul lor medieval este estompat însă de săbiile lungi care le atârnă ostentativ la șold și care se ating uneori zgomotos de pietrele desprinse din pavajul străzii înguste. De multă vreme supraveghează poarta noastră, explicându-ne că ne păzesc casa, dar noi știm cu toții că sunt puși acolo de Abatele Giulio să urmărească pas cu pas cine intră și cine iese din casa lui Galileo Galilei, doar, doar de-or mai găsi vreo pricină de care să-l învinuiască pe Maestrul nostru. Am puterea să le și zâmbesc, privind cum ațintesc spre mine un fel de halebarde și totodată să adresez un gând de admirație celui care a inventat uniforma călugărilor în așa fel încât să le confere un aer monahal, dar, sub mantia credinței să-și poate permite tot felul de violențe și atrocități cu care să-și arate și să-și apere supremația.

Afară soarele se ridicase pe cerul senin și anunța o zi strălucitoare. Dar Padua mi se pare că rămâne înghețată, rece, căci preoții domnesc pe pământ. Totuși, prin fața porții mari a casei, pe piatra răcoroasă a trotuarelor, trec și oamenii din popor, părând mai degrabă curioși decât purtând cu ei grija vreunei preocupări. Desculți, în zdrențe, cu bonete frigiene soioase pe cap, ei contemplă cu o admirație plină de respect, un grup de tineri seniori care, strânși în piață, fac paradă, discută gălăgioși, râd în hohote și aruncă câte o privire disprețuitoare mulțimii care de departe îi invidiază.

Îmi văd de drumul meu și ajung în turn. După ce mai întâi îmi reiau notițele și verific că tot ceea ce "văzusem" cu o seară înainte prin telescopul acela minunat nu era o iluzie și după ce, în mod conștiincios, îmi fac adnotările în jurnalul mare al observațiilor în care savantul mă sfătuisese să înregistrez permanent tot ceea ce era important, numai bine că aproape se înserează, așa că e timpul să deschid instalația și să pun toate instrumentele pe observare directă. Aștept, ca de obicei, mai bine de jumătate de oră până ce toate lentilele se deschid și sunt îndreptate spre boltă, timp suficient să realizez că mișcările stelare sunt cumva studiate și prin tot felul de instalații mai mici disimulate prin pereții și pe acoperișul turnului. Niciodată nu bănuisem că întregul sistem de observare putea fi atât de complex, dar personalitatea profesorului matematician, fizician, filosof și astronom își punea adesea amprenta și în domeniul tehnic, pentru că doar mintea lui concepușe totul și, din câte știu, nicăieri în lume nu mai exista un astfel de observator stelar.

Sunt obișnuit să lucrez cu aparatele astea. Ba în ulti-

ma vreme sunt chiar convins că asta știu cel mai bine, că asta fusese lecția supremă pe care am deprins-o în anii petrecuți lângă Maestrul. Urmăresc cerul prin lentilele acestea groase și voluminoase, cunosc bine mersul astrilor și orice abatere sunt nevoit să o iau în seamă și să o observ mai atent, să-i apreciez dimensiunile, luminozitatea, traiectoria mișcării, culorile sub care se distinge obiectul în raport cu alți aștri apropiați și multe altele.

Când și când mă odihnesc pe patul modest din încăperea îngustă și încerc din răspuț să nu mă las dominat de oboseală sau de vreun sentiment de îndoială. Am alături și câteva cărți de rugăciune prin care mai frunzăresc și din care mai scap și cu glas tare câte o implorare adresată celui Atotputernic. Mă rog întotdeauna, din obișnuință, pentru ca slava divinității să mă ajute să-mi ating țelul, știu însă bine că și stăpânul meu împlinește acest ritual.

Abia începe a doua noapte de fugă după o stea, stea care nu era nici prea luminoasă, nici prea mare, dar era foarte importantă dacă cumva s-ar fi adeverit că a intrat în viața mea. Desigur, unii dintre călugării augustinieni pe care i-aș fi consultat a doua zi cred că m-ar fi crezut, ar fi venit și ei să constate faptul în sine, în fața lunetelor și poate m-ar fi pus în legătură cu Abatele și m-ar fi sprijinit să depun mărturie la Roma în apărarea stăpânului meu.

Și iată că Cel de Sus îmi ascultă rugăciunea și îmi oferă o priveliște splendidă: pe lângă marele astru apare dintr-odată și se învâрте în jurul lui unul mai mic, abia perceptibil prin puternicele lentile ale telescopului, cel pe care îl "descoperisem" seara trecută, cel care ar putea să devină mărturia noastră infailibilă în fața unei instanțe obscure, care n-ar fi crezut aproape nimic decât dacă ar fi putut vedea "dovada" cu ochiul liber. Încerc din răspuț să-mi adun ultimul strop de concentrare de care sunt în stare. Știu, după sfaturile primite, ce anume să urmăresc atunci când mă uit prin telescop, să am grijă să fac distincție între petele de o anumită culoare deschisă și vastele umbre care sălășluiesc în jurul acestora. Până atunci, conform științei aristoteliene, se credea că toate corpurile cerești trebuie să se rotească în jurul Pământului. Trebuia doar ca ochii mei, lărgiți ca niciodată în acele clipe, să mai înregistreze faptul că obiectul acela se învâрте în jurul astrului cel mare, și nu în jurul Pământului.

Nu mai că, nici bine nu apuc să mă dumiresc dacă este vorba într-adevăr de cel de-al patrulea satelit pe care îl căuta febril de atâta vreme stăpânul meu, dar și eu în ultimul timp în locul lui, dintr-odată aud pași grei și zgomotoși urcând scările de piatră și voci aspre de soldați care se ceartă cu majordomul. La început îndur cu stoicism frazele în care mi se reproșează că îmi doresc să dezavuez doctrina augustiniană, dar novicii soldați mă imobilizează de îndată și mă ridică pe sus, ba chiar unul îmi și învâрте sabia deasupra capului, mai să mi-l rețeze în vioiciunea și excesul de zel cu care își exercită ordinul.

Așa s-a terminat ziua în care am sperat totul.

Ionel NECULA

Tabletele lui Iancu Aizic

Adevărat este că atunci când i-a apărut monografia regretatei profesoare Nadejda Decuseară, mă avertizase că-și va aduna toate risipirile publicistice într-o carte, dar nu anticipam că va rezulta un volum așa de masiv, de variat în conținut și de ademenitor la lectură. De unde se vede că Iancu Aizic chiar și-a luat în serios rolul (liber-asumat) de cronicar zelos și neobosit, atotprezent la tot ceea ce se petrece în zăriștea Moldovei de Jos, în interiorul matricei spirituale a Tecuciului.

Nelipsit de la toate întâlnirile culturale și artistice desfășurate aici, în atriumul drept al râului Bârlad, autorul n-a fost doar un comentator aferat al faptelor de cultură consemnate, dar s-a și întreținut cu actanții evenimentului, i-a chestionat, le-a imprimat efigiile pe placă fotografică și le-a immortalizat prezența în urbea noastră prin imagini grăitoare. A făcut muncă de reporter și-a adunat, în lungile decenii de activitate postdecembristă atâtea consemnări și reportaje că un intelectual interesat de istoria mai nouă a Tecuciului poate ușor reconstitui, din tabletele sale, zbaterea spirituală care a animat arealul tecucean.

Îmi recitesc cronică prilejuită de apariția monografiei consacrate profesoarei Nadejda Decuseară și constat că chiar eu i-am sugerat autorului să-și adune toate risipirile între două coperte și trebuie să mă explic că aveam temeiurile mele pentru această recomandare; la Tecuci a conferențiat lorga, a jucat Constantin Tănase și trupa sa, a găzduit meciuri internaționale de rugby (în vremea când avea echipă înscrisă în prima ligă), a concertat Cenaclul Flacăra, dar faptul că n-au fost consemnate de un Iancu Aizic și n-au fost inserate într-o publicație, nu se știe nimic despre ele. Or, autorul cărții de față, **Table și tablete** (Editura Izvorul cuvântului, 2019) umple acest mare gol din devenirea Tecuciului și conferă substanță și conținut devenirii urbei sale. Nu este chiar un Miron Costin sau Ion Neculce, cum consemnează undeva, și asta nu pentru că n-ar avea resursele trebuincioase, importante și ele, ci pentru că vechii cronicari nu erau doar martori la istorie, dar chiar făceau istorie în timp ce noi, după o reflecție a lui Mircea Eliade, doar îndurăm *teroarea istoriei*. Poate că și Jean Paul Sartre avea dreptate în privința raporturilor noastre cu istoria când spunea că *important nu este ce face istoria din noi ci ceea ce facem noi după ceea ce a făcut istoria din noi*. Se vede de departe că în ceea ce-l privește pe *Nenea Iancu* și-a găsit locul și poziția cea mai confortabilă de unde să privească la diluviul istoriei noastre buimace.

De asta subliniez apăsat importanța acestei cărți în bibliografia Tecuciului și-mi pare rău că neavând ISBN,

trece drept o carte de uz intern și nu poate căpăta circulație publică. Nu știu cine l-a sfătuit, dar absența ISBN-lui reprezintă marea ei deficiență.

Revin însă la carte. Regăsim în paginile ei relații cam despre toate evenimentele cu semnificație majoră petrecute în ultimele două decenii în Tecuci. Conținutul ei este atât de variat că fiecare cititor găsește în structura ei ceea ce caută sau îl interesează. În prim plan sunt spectacolele susținute pe scena orașului, pe care autorul le gustă cu interes nescăzut, ca orice om interesat de frumos. Am observat însă că de regulă misiunea lui nu se încheie odată cu sfârșitul spectacolului, ci continuă mai departe întreținându-se cu artiștii și de cele mai multe ori se încheie cu un interviu luat capului de afiș. Reținuți după spectacol sunt intervievați actorii Florin Piersic, Eugen Coșeriu, Mihai Trăistariu, Olga Tudorache, solista Ștefania Rareș, cântărețul Surugiu Fuego, Paul Buță, dar și mulți scriitori precum Paul Everac, Aurel Brumă, Angela Baci, Dionisie Duma și multe alte personalități aflate ocazional în trecere prin orașul Tecuci. Unele sunt scurte, blitz, dar sunt și interviuri mai desfășurate, cu observații pertinente, cu conținut și puncte de vedere rezolubile.

Reținem, din mulțimea mărturiilor înregistrate, pe cele declarate, de **Florin Piersic** că la Tecuci a jucat spectacolul *Străin în noapte* cu numărul 1 000, că ar fi dorit să amâne spectacolul, fiind reținut în Nordul Moldovei cu probleme mult mai presante, dar c-a renunțat la ideea amânării când i s-a comunicat că toate biletele sunt vândute și că spectacolul se

(continuare în pag. 8)

va juca doar cu casa închisă. A fost un bun prilej pentru marele actor să amintească tecucenilor că aici, la Tecuci are un unchi, pe Ionică Piersic și un mare prieten, pe poetul Dionisie Duma. Marelui actor i se decernase de curând, la Timișoara, titlul de *Doctor Honoris Causa* cu care prilej i-au adus omagii, Radu Beligan, Mugur Isărescu, Emil Boc, venit special de la Cluj și alte personalități importante ale vieții noastre spirituale. Întreaga festivitate fusese moderată de Rareș Bogdan.

Din interviul acordat de dramaturgul Paul Everac, care în prealabil fusese copleșit cu elogiile ditirambice la o manifestare organizată de Liceul Spiru Haret, reținem mărturia: *O toamnă aurie și câteva ființe gânditoare m-au întâmpinat la Tecuci. Un mic zbuluciu intelectual ne-a apropiat. Măcar de-ar dura.*

Și mai spicuim, măcar grăbit și fugos, câte ceva din mărturia a doi cetățeni de onoare ai Tecuciului, strămutați de multe decenii în orașul de pe Bahlui cu care și-au identificat viața și destinul. Este vorba de actorul Emil Coșeriu, care a ținut să precizeze că este *un fiu al Tecuciului, născut și crescut aici și consider că am reușit să cunosc orașul și viața culturală a acestuia, tatăl meu lucrând la ziarul local și la fostul centru de radioficare raională*. Își amintește cu plăcere de performanțele mișcării artistice de amatori din Tecuciul copilăriei sale, faptul că trupa locală de teatru a obținut în 1962 premiul întâi pe țară cu piesa **Împărăția lui Machedon** de Tiberiu Vornicu, performanță pe care o va repeta și în anul următor cu piesa **Salutul dimineții** de același dramaturg. Celălalt cetățean de onoare intervievat de Iancu Aizic este poetul Aurel Brumă, la vremea aceea intervievatul cocheta cu teatrul și scrisese câteva piese bine primite, dar n-a fost decât o dragoste episodică, pentru că poetul s-a repliat repede în alte registre de creație care să-i permită o mai largă libertate de mișcare.

Multe lucruri interesante despre Tecuci și despre oamenii lui întâlnim și în interviul luat poetului Dionisie Duma, din mărturiile căruia reținem doar reflecția privind nevoia unei publicații locale care să consemneze trecerea noastră prin timp și prin lume. *Nu avem o publicație locală și lucrul acesta mă doare, așa cum mă doare acum tot ce se petrece în lumea culturală tecuceană. Apare totuși Tecucii literar-artistic condusă de prof. poeta Eleonora Stamate și apreciez efortul și, mai ales, insistențele jurnalistei Aida Zaharia pentru apariția noii reviste Auris T.*

Deși nu este structurată în diviziuni clare și distincte, putem distinge un capitol special destinat necrologurilor consacrate celor ce au fost chemați la Cer înainte de vreme. Este vorba de Octavian Cerchez, de prof. Stefan Rugină, de Eugen Berta, de Radu Turbatu, de dr. Lidia Rădulescu și de alți oameni importanți care au însemnat ceva în viața socială și culturală a Tecuciului.

Iancu Aizic este, și din acest punct de vedere un reporter conștiincios care știe să confere clipei un grăunte de eternitate. Căci tot ceea ce azi ni se pare evenimential și facil în timp capătă valoare referențială, ca o mărturie ce transcende efemerului și se ipostaziază ca durată. Autorul a înțeles un lucru fundamental, care trebuie afișat la loc de cinste în toate instituțiile de cultură și de învățământ. Importanța unei localități – și Tecuciul nu face

excepție – este direct proporțională cu numărul și importanța personalităților pe care le-a generat și le-a furnizat culturii, științei, artei și sportului național. Or, din acest punct de vedere Tecuciul, care a furnizat țării 17 academicieni poate sta cu cinste alături de alte orașe cu o tradiție mai bogată, dar care a reușit să-și depășească statutul de oraș provincial unde un se întâmplă nimic și să se afirme ca loc geometric în competiția cu alte localități de mărimea sa.

O singură și prietenească observație ar mai fi de făcut. Multe din imaginile care ilustrează cartea sunt șterse, spălăcite și greu de identificat ceea ce reprezintă. Poate o nouă ediție, mai bine structurată va avea în vedere și aceste necesare ajustări, ca și nevoia ISBN-lui care să permită intrarea cărții în circuitul public. În rest, ce să mai spun? Să trăiești, lancule și să-ți ții obiceiul bun de a da seama în continuare de ceea ce se întâmplă în urbea la care cu toții ținem și la prestigiul căreia punem umărul – fiecare după posibilitățile sale.

Un Kipling în ie și blugi

Primul gând ce mi-a încolțit într-o cută a conștiinței receptive, atunci când am început lecturarea ultimului volum de versuri semnat de Aida Zaharia a fost ce de înrudire cu maniera paradigmatică propusă de Kipling. Aceeași silogistică ipotetico-educativă, aceeași optimizare a posibilului și aceeași tentă încrezătoare că toate – și cele bune și mai puțin bune - până la urmă se așează în matca lor firească. *Când oamenii din jurul tău/ Te judecă cum bate vântul/ Prieteni îți vor fi mereu/ Înțelepciunea și Cuvântul// Nu te lăsa purtat de valul/ Micimii lor nemărginite/ Fii înțelept și prin Cuvânt/ Răspunde-le cum se cuvine/ Mocirla lor n-o încerca/ Ci urcă sus, pe-un vârf de munte,/ Privește-i demn și nu uit:/ Un înțelept arde-n cuvinte !/ Și drumul tău nu-ncrușișă/ Cu ale lor ulițe strâmte/ Fii înțelept ! Te poți lupta/ Prin atitudinile și Cuvinte/ (Ține minte, ia aminte)*

Aceleași povești didactice, aceleași sfaturi înțelepțești de om trecut printr-o generoasă experiență de viață le regăsim și în alte dispuneri lirice, de parcă ar vrea să impună încrederea în subiect, în propriile lui aptitudini și abilități. Nu strigă, dar în surdină auzim parcă glasul celui încercat de toate nebuniile lumii: *Omule, ajută-te tu însuși*. Și mai aplicat, ecouri din **Glossa** lui Eminescu *Când nu mai poți să duci în spate/ Negativismul astei lumi/ Trage pe dreapta, fă popasuri,/ Și crede-n tine, nu-n minuni!// Când mulți încearcă să umbrească/ Dorința ta de-a face bine,/ Ridică-ți capul, trage aer,/ Și-ascultă ingerul din tine! // Când simți că viața se prăvale/ Precum o stâncă peste tine,/ Alege-ți drumul și te-ndreaptă/ Spre cei ce cred în bun și bine!// Nu te-amăgi, lumea nu-i raiul/ Să-ți spună bravo când ești sus,/ Adu-ți aminte : omenirea/ L-a răstignit și pe Isus / (Încrederea în sine- lecție învățată de la Adil).*

(continuare în pag. 9)

Ca și în volumul anterior, și acesta, **Confluente**, se decontează din scotocirile prin interioarele Sinelui, singurul suport sincer și reconfortant în momentele de restricte și de zbulcium ființial.

Am știut totdeauna că Aida Zaharia este o luptătoare, că descinde direct din paginile **Omului revoltat** a lui Camus, că toate activele ei publice se resorb dintr-o voință hipopotamică și dintr-o dârzenie așa de imperativă că și Divinul s-ar da la o parte din calea ei.

Ipostaza de Prometeu feminin o prinde, dar spre deosebire de înlănțuitul din Caucaz, focul nu este furat de la zei, ci din propriile sale interioare și chiar dacă e marcată și ea de slăbiciuni feminine, de unde alții pretind că fac bruderschaft cu Dumnezeu, poeta acceptă, pentru binele oamenilor, să se răzvrătească până și împotriva lui Lui. *Pentru că m-am răzvrătit pe Dumnezeu/ pentru oameni/ ai crezut că sunt o coastă din Prometeu/ și nu mă dor loviturile// Cum de nu înțelegi/ că m-au obosit înlănțuirile/ și pietrele pe care mă răstignești/ mă ard pe dinăuntru./ mai tare decât flăcările iadului în care trăiesc...? (Revolta unui Prometeu femi-nin).*

Fără să alunece în cadrele gelatinoase ale poeziei creștine, la modă, văd, în poezia generațiilor mai noi, poeta întreține cu Divinul o comunicare directă și sinceră. *Aș despica cerul cu latul palmei/ Și mi-aș arunca numai puțin ochii prin crăpătură/ să văd câți sfinți mai sunt în el/ că prea s-a umplut pământul cu dumnezei și arhangheli/ care îngăduie nelegiuiri/ și uneltesc iertări pentru crimele lor// Aș despica cerul cu latul palmei/ și l-aș căuta pe Creator să-l întreb/ cât mai doarme în barba lui/ și cât îi mai lasă pe nevolnicii de jos/ să-și facă de cap cu copii săi? (Aș despica cerul!)*

Spuneam că poezia Aidei Zaharia se decontează dintr-un fond de simțire generos, din care-și trage substanța lirismului său cald, ademenitor și plin de candoare, evitând cu bună știință metaforizarea excesivă și diluantă, inserată de multe ori artificial, doar pentru a conferi textului iluzia unei adâncimi metafizice. Aida Zaharia refuză ipocrizia tentei filosofice și preferă exprimarea directă, clară și de cele mai multe ori în formă clasică. *Trec anii mei la braț cu anii tăi/ În urbea noastră prea provincială/ În care parcurile nu mai sunt/ Motiv de promenadă estivală/ Trec anii mei la braț cu anii tăi/ N-am strâns averi, ci numai amintiri- Le-om depăna în timp, în nopți târzii./ Când tineri doar în suflete vom fi (Trec anii – gânduri pentru mai târziu).*

De altfel, iubirea – motivul etern al lirismului din totdeauna este prezent în multe din poeziile acestei noi plachete de versuri, dar de cele mai multe ori sentimentul este încărcat cu nostalgie, cu neîmpliniri și cu emoția amintirilor trecute.

Regăsim și în acest volum amintirea tatălui său, ridicat înainte de vreme la Cer, față de care a arătat o adevărată pietate și nu-și reține niciodată vibrația și sentimentul de recunoștință pe care i-l poartă și pe care-l exprimă în versuri de o tulburătoare sinceritate. *Sub pământul greu și negru/ Tata zace/ zace/ Eu, la capul crucii sale/ Îl întreb ce face./ Îi vorbesc de ce mă doare/ Și el tace./ Tace./ Scurm cu degetele-n țarină/ El doar tace, tace (Gânduri – de la capul tatei)*

Nu mai insistăm. Surpriza primului volum s-a risipit și

Poeta Aida Zaharia

pe locul rămas gol s-a instalat convingerea că avem de-a face cu o poetă adevărată, care-și ventilează demersul liric cu vervă, cu candori mandolinare și cu bemoli afectivi la cheie. O creditez în continuare și-s convins că reprezintă o voce distinctă în peisajul lirismului contemporan. Este, cum am și intitulat aceste comentarii, **Un Kipling în ie și blugi**.

Carmen ZANICIUC

21-03-2015 – o poezie pe zi

mă gândesc să scriu o carte despre senzații
în care se vorbește despre tot și nu
despre cineva anume

și știu că apoi se vor mai scrie
și alte cărți despre senzații
și nu din cauză că voi scrie eu
ci pentru că în aer plutește dorința
de a scrie o carte despre senzații

27-03-2015 – o poezie pe zi

să scrii o poezie într-o zi
și să o postezi și să știi
că unui singur om i-a plăcut
sau că măcar a citit-o
e ca atunci când dai
un leu unui copil
care nu știe
la ce folosește
și îl dă și el
mai departe
tatălui său

05-07-2015 - o poezie pe zi

azi mi-a fost rușine
să stau în biserică pentru că
aveam gânduri nerușinate
din cauză că
am fost pedepsită să nu pot
să te iubesc
și s-au adunat toate
acolo în sertarul
cu reprimare

19-09-2015 - o poezie pe zi

prin ploaie
trebuie să mergi
liniștit
când ești împăcat
cu Dumnezeu
în rest trebuie
să stai la adăpost
până se domolesc
tunetele

o poezie pe - 26-01-2016

și ce mă amăgesc de parcă
dacă spun că îmi trece
m-am și lecuit

când iubești
vrei să mergi pe gheață
chiar dacă știi
că e posibil să cazi
doar cu speranța
că într-o zi
vei învăța
să patinezi

o poezie pe - 12-04-2016

călugării mă așteaptă
în fața bisericilor
unde țigăncile
îmi poruncesc
să stau drept și cuviincios
în fața casei episcopului

o poezie pe zi - 21-01-2017

copiii ies din noi la fel
cum cresc din noi amintiri
și se pare că zâmbetele au aripi
la fel cum dorul îți să fiori
numai pune un nume fericirii
și apoi strig-o până mori

o poezie pe zi - 01-02-2017

poeziile ies din mine
ca puiul din ou
aștept să ciocnească
și să piuie
după ce mi-am pus cloșcă
gândurile

o poezie pe zi - 09-04-2017

muzica e versul poetului
pe care abia a avut curaj să-l scrie
foarte rar să-l rostească cuiva
sau în public
muzica e poetul care cântă uneori
când nu-l aude nimeni

28.02.2018 - o poezie pe zi

ultima zi a lunii
mereu mi-a plăcut
această zi
și am urmărit-o
ca pe o zi
care denumește un an

(din volumul „SEL FIE FLY – Vol. II + III”, în curs de
apariție la editura InfoRapArt)

Simona-Ștefania PANAIT

Iubirea ta, iubirea mea, doar iubire până la urmă

Iubirea are ochii căprui și haine colorate. Pe cămașă se văd pete de cafea. E cam neîndemânică. Nu bea ceai. Atunci când povestește cu oamenii, bea cafea cu două lingurițe de visuri, nici prea dulce nici prea amară. Cămașa ei a fost roșie cândva, acum e maro. Am întrebat-o dacă nu a încercat să o spele. Mi-a spus că ea nu șterge amintirile.

Iubirea zâmbește mereu. Zâmbetul ei e molipsitor. Am vrut să știu dacă nu obosește să fie atât de fericită. Răspunsul ei a fost: „Nu cunosc sensul acestui cuvânt”.

Iubirea stă întotdeauna în picioare. Când se așază, e bolnavă și are nevoie de medicamente. Curiozitatea m-a învins încă o dată, dorind să aflu ce medicamente o pot vindeca. Ei bine, nu sunt flori sau bomboane, așa cum cred mulți. Îmbrățișările sunt cel mai puternic medicament care i-a fost administrat.

Iubirea visează mai mult decât o facem noi, oamenii. Nu ține cont de zi și de noapte, visează oricând, oriunde. Ea nu face diferența între vise și visuri. Pentru ea au același sens și sunt reale.

Iubirea cântă la pian. Și la vioară, chitară și tobe. Are concerte în fiecare zi, în fiecare din noi. Cântecul ei ni s-a tatuat în suflet încă din prima zi și, chiar dacă au devenit un clișeu, încă ne fac inima să tresară.

Iubirea e psiholog în timpul liber. Chiar și atunci când pur și simplu vorbește cu oamenii e psiholog. Uneori, se atașează de noi și ne vizitează. Atunci, bem cafea cu ea și creăm amintiri noi. Ne lăsăm vindecați de ea. Acceptăm să fim compleți.

Iubirea a studiat medicina. Ne știe toți nervii, toate punctele slabe, ne știe pe noi. Ne face operații chiar și fără să-i cerem și atunci am vrea să o dăm în judecată, dar nu putem. Ne este o prietenă prea dragă. Am întrebat-o de ce are pete de cafea pe cămașă. Mi-a spus că ea își lasă amprenta asupra oamenilor și vrea ca și oamenii să-și lase amprenta asupra ei. E vorba de reciprocitate.

Iubirea are o infinitate de chipuri, dar e aceeași. Toți o cunoaștem, toți am purtat discuții cu ea cândva și toți i-am lăsat o pată de cafea pe cămașă.

Îți amintești că ți-am vorbit despre ea? Ți-am descris-o de atâtea ori că ai început să o cunoști mai bine decât mine. Acum, îi recunoști ochii. Mi-ai spus cândva că am cei mai frumoși ochi și că, ori de câte ori, îi privești, simți că nu e de ajuns. Unde sunt acele momente acum? Unde sunt clipele în care ne promiteam dragoste eternă ca niște copii prostuți?

Mi-e dor de tine. În fiecare zi resimt aceeași durere provocată de lipsa ta. Oare ție îți e dor de mine? Nici măcar nu știu dacă îmi doresc asta. Să-ți fie dor de cineva e... oribil, iar eu nu-mi doresc ca tu să simți asta, oricât de rea mă consideri.

Nu ți-am spus niciodată că te iubesc. Mă întreb dacă ar fi trebuit?! Credeam că tu deja știi asta. Iar tu... normal că știai. Dar nu ți-a păsat. M-ai privit cu ochii tăi căprui și te-ai prefăcut. În tot acel timp, tu ai fost doar un personaj, ai purtat o mască, ai jucat un rol, un rol care ți-a ieșit atât de bine, încât ți-a fost greu să renunți la el. Dar ai făcut-o.

Am fost o audiență slabă, iar tu aveai nevoie de o provocare, ca toți marii actori.

Îți scriu în fiecare zi scrisori, dar nu ți le trimit niciodată. Care-i sensul, până la urmă? Sunt sigură că primești sute de scrisori zilnic...

Iubirea e înșelătoare... cel puțin în unele cazuri. Iubirea are ochii mari și privirea caldă și te face să te topești când se uită la tine. Iubirea are mâinile mari și corpul mai cald decât e normal. Dar cum putem defini normalul, până la urmă? Iubirea m-a ținut de mână și m-a făcut să râd, iar apoi m-a plesnit peste față și mi-a aruncat o privire ironică. Iubirea m-a făcut să mă simt importantă, iar apoi mi-a arătat cât de puțin contam. Iubirea m-a făcut să plâng de sute de ori, iar apoi mă mângâia și îmi spunea că e alături de mine.

Iubirea făcea glume și îmi arăta cântece noi, iar apoi vorbea cu toate fetele pe care le întâlnea. Iubirea mă numea în moduri drăguțe, iar apoi distrugea totul. Iubirea mi-a arătat cum suferea, iar eu am fost alături de ea și i-am purtat povara lacrimilor când nimeni altcineva nu a făcut-o.

Am vorbit cu iubirea la telefon zeci de secunde și tot nu mă puteam sătura de vocea ei. Ne-am scris mii de mesaje și, chiar dacă mă dureau degetele, tot nu mă puteam opri.

Iubirea mi-a oferit atâtea zâmbete, dar au fost zâmbete care nu aveau nicio valoare în fața lacrimilor.

A, stai! Asta ai fost tu...

Notă: Autoarea (16 ani, Liceul Teoretic "Mihai Viteazul", Cara-cal, jud.Olt) este câștigătoarea Premiului Revistei Boem@ la Concursul de creație literară "Scriitorii de ieri, de azi și de mâine", categoria 15-21 ani, în cadrul Festivalului Internațional al Cărții "Axis Libri", Galați, 2019.

Diana HAMZA

Jurnal pierdut

Martie 25, 6:47

Mereu m-am întrebat ce sunt oamenii și ce fac ei. Proprii căpitani pe o punte a sufletului. Siluete simpliste ce tind să alerge spre necunoscut, chiar dacă frica de cele mai multe ori îi sugrumă și le paralizează zborul. Ce este frica? Obstacolul ce a stat mereu în calea succesului, marele dușman al oamenilor, așa putea spune. Ce se întâmplă de fapt când oamenii uită să fie ce sunt cu adevărat? Aceasta cred că este de fapt definiția realității: o lume în care oamenii nu mai sunt oameni și în care nimic nu mai e cum ar trebui să fie.

Martie 27, 7:15

Gândesc de ceva timp că trăim într-un circuit. Un circuit închis al cunoașterii de sine. Un cerc închis și vicios în care nimeni nu se poate pierde. Viața va rămâne în mare parte un mister nedescifrat încă de noi. Mă tem că pot pierde totul în orice clipă și uit să fac lucruri cu adevărat importante. Mă pierd deseori în lumini palide ale dimineții, dar mult prea rar mă redre-

(continuare în pag. 12)

sez rapid, revenind cu picioarele pe pământ. Rămân fără suflare din cauza tășului albastru și uit cum să-mi folosesc din nou respirația pentru a spune simple cuvinte. De ce ne este atât de greu, nouă, oamenilor, să facem lucrurile cele mai ușoare?

Martie 28, 23:42

Somnul nu are de gând să ajungă la mine. Simt o neliniște sufletească datorată dezolantei care strivește totul în jur. Noi toți, tinerii, ne simțim pierduți în marea asta, uneori profundă alteori superficială a vieții. Căutăm un drum, o ușă de scăpare, dar niciodată îndeajuns de mult, astfel că ne transformăm în suflete pierdute ale naturii. Ne pictăm cu geana gândului ființa, dar uităm să îi dăm conturul final pentru a atinge acel absolut despre care este vorba mereu. Devenim sentimente sau motive, și ne pierdem, iar asta înlesnește drumul nostru.

Martie 30, 11:23

Afară plouă. Miroase a umed și a capăt de lume. În casă este liniște; ca în orice zi ploioasă, fiecare stă la locul lui, odihnindu-se. Mă așez pe un scaun și las mâna să îmi atârne pe geam, stropii de ploaie lovindu-o acut. Mereu am simțit o conexiune între mine și stropii aceștia minusculi, adormitori. Poate pentru că, după ce m-am născut, drumul meu spre casă a fost pe ploaie. Sau poate e doar sufletul meu ce se contopește în ea, ploaia spălându-l de toată tristețea.

Aprilie 2, 08:37

Oamenii sunt siluete simpliste limitate de umila condiție umană, eternitatea aparținându-i doar sufletului. În drumul nostru spre moarte, avem puterea de a ne croi un drum spre un absolut ce ajungem să ni-l împlinim în cele din urmă. Iar după, devenim povești. Povești spuse din toată inima, povești spuse pentru o morală, povești pentru a face oamenii să zâmbească. Mai de preț sunt însă, oamenii care sunt o poveste încă din timpul vieții, pe care trebuie să îi îmbrățișăm cu sufletul și ființa odată ce îi întâlnim.

Aprilie 3, 21:32

Mă frământă faptul că oamenii nu mai luptă. Își țin sufletul prizonier în așa numitul corp, ce le este mai mult ca o închisoare pentru suflet. Se lasă răniți și aleg să lase rana să se agraveze în loc să o vindece. Gustă din cupola fericirii dar redevin la normal din obișnuința de a fi răniți și a pierde totul: așa că hotărâsc să nu mai aibă nimic de pierdut. Au obosit. Cu toții o facem.

Aprilie 4, 23:47

Îmi lipsește. Două sute optsprezece zile de când a trecut în neființă, iar vocea-i încă îmi răsună cutremurător în gânduri. Îmi amintesc cu zâmbetul pe buze și lacrimi în ochi fericirea cu care a primit ultimul buchet de flori ” Cât de frumos e! Mamă, uite ce buchet am primit! Cum fac să îl păstrez pentru totdeauna? Vreau să stea exact așa *mereu!*” Și încă stă... pe biroul neatins, în camera pustie și plină de mirosul ei. Cea mai de preț lecție învățată de la *doamna* a fost să nu renunț niciodată din cauza obstacolelor, și să mă valorific pentru ceea ce sunt cu adevărat: ”*Ești un om care face lumină oriunde intră. În mod natural lumea simte nevoia de a te urma în hotărârile tale. Logica superficială spune că asta e un lucru minunat, că-i poți manipula și conduce pe toți unde vrei tu. Adevărul profund e acela că ai*

o responsabilitate imensă pentru toți cei care se vor lua după tine. Dumnezeu ți-a pregătit ceva mare, încât tot ce face e sa te inițieze pentru asta. Pentru că unde vei ajunge, nu îți va mai fi permisă nicio greșeală.”

Aprilie 8, 10:23

Am realizat că sunt un ecou. Un ecou al întâmplărilor trecute ce se aude pierdut în larg. Un ecou ce devine puternic odată ce te apropii, dar e nesemnificativ dacă îl ascuți de la distanță. Un ecou al tuturor trăirilor sufletești ce se derulează într-un ritm alert, continuu. Astfel am decis că îmi este necesară o călătorie. O călătorie a sinelui într-un abis plin de enigme, analizând trecutul, trăind prezentul și încercând temerar viitorul. Astăzi este despre mine și plec într-o poveste fără de sfârșit.

Notă: Autoarea (18 ani, Liceul Teoretic ”Emil Racoviță”, Galați) este câștigătoarea Premiului Revistei Boem@ la Concursul de creație literară ”Scriitori de ieri, de azi și de mâine”, categoria 15-21 ani, în cadrul Festivalului Internațional al Cărții ”Axis Libri”, Galați, 2019.

Alexandra HULUBEI

CARTEA - O TRAMBULINĂ ÎN SPECTACOLUL LUMII

Cartea reprezintă cel mai de preț lucru al omului, e un dar divin ce ne-a fost hărăzit spre a ne propulsa în minunatul spectacol al lumii. Aceasta este un pom al cunoașterii ce rodește prin lărgirea orizontului minții.

Pe scoarțele trecute prin negura timpului, poartă, în zboruri line și fascinante, generații ale căror concepții sunt diferite, fiind unite prin dorința de a pătrunde misterele universului. Pe aripile sale transpune discipolii cunoașterii în lumi nemaivăzute, ireale și cu totul parcă desprinse dintr-un vis frumos din care nu-ți dorești să te trezești! Lacătul celor două coperte așteaptă cu nerăbdare să fie descuiat; o singură sclipire de moment și realitatea va deveni ficțiune, iar cititorul va fi orbit de lumina puternică și albă a noțiunilor noi ce au să-și facă simțită prezența din momentul în care se va cufunda în paginile cărții.

Totul a pornit cu mii de ani în urmă când Cartea Sfântă, Biblia, a apărut, oferindu-ne și astăzi detalii importante despre crearea întregului univers. Părintele tiparului, Gutenberg, prin îndelungate eforturi, a reușit să o tipărească, făcând un mare favor umanității. În urma acesteia, au luat naștere numeroase scrieri, cele literare fiind fascinante și, de-a lungul secolelor, fiind mereu în schimbare, dovadă stând curente estetice precum clasicismul, romantismul, simbolismul, tradiționalismul, modernismul, neomodernismul, postmodernismul etc.

Cartea electronică este cea a viitorului, făcându-și apariția în era internetului și oferind

(continuare în pag. 13)

multiple posibilități de a naviga în orice domeniu al lumii ce ne înconjoară. Aceste dispozitive nu sunt afectate de trecerea timpului, nu au greutatea unei cărți tipărite, pot stoca mii de pagini într-un singur gadget și pot fi utilizate chiar și în întunericul nopții, având același rol: de a împiedica omul să orbecăie în întunericul neștiinței.

Cartea s-a dovedit a fi lumina ce poate ajuta pe oricine să treacă printr-un tunel întunecat al cărui capăt nu este cunoscut, escaladând barierele posibilului și imposibilului ce s-au creat în mintea cititorului. EA reprezintă un portal către cele mai îndepărtate colțuri ale minții, către meleaguri în a căror existență este greu de crezut. Diversitatea acestora oferă posibilitatea pătrunderii în lumi precum cele științifice (pentru cultivarea unor termeni din domenii diverse), romantice (pentru a fi într-o stare continuă de suspans și pentru a empatiza cu trăirile personajelor), polițiste (din care învățăm să ne confruntăm cu situații nu tocmai plăcute și pentru a ne preschimba perspectiva asupra vieții), pline de aventură (pentru a trăi sentimente intense de adrenalină, entuziasm) și cărți de consum (ficționale și nonficționale).

Beneficiile cărților sunt multiple, dar cel mai important avantaj este propulsarea contemplantului pe un drum drept și ușor în viață, conturându-i mentalitatea, inspirându-l în alegerile sale, îmbogățindu-l din punct de vedere spiritual. Citind, devenim mult mai comunicativi, căci vocabularul se îmbogățește simțitor.

Cititul reprezintă de ani de zile principala activitate de relaxare atât a creierului, cât și a întregului corp. O carte citită este un pas înainte către succesul cunoașterii și aprofundării. De aceea, scriitorii din toate timpurile au ales tema creației, a cărții spre a o trata cu originalitate în operele lor precum artele poetice. Tudor Arghezi, în poezia „Testament”, afirma că tatăl, poetul, lasă moștenire urmașului său, cititor sau un alt poet, cartea ce este „o treaptă” spre universul cunoașterii, acele „cuvinte potrivite” anume, nimic nefiind întâmplător.

Aceasta este ca un dar foarte scump prin care putem crea, cu ajutorul imaginației, chipuri noi, ființe ireale, jocuri de care nu s-a mai auzit pe acest pământ, ținute ciudate și peisaje inexistente, dar cu totul surprinzătoare. Ilustrațiile joacă un rol important, oferind o viziune asupra personajelor cărții sau asupra unor secvențe textuale.

Există în lumea actuală cărți atât pentru adulți, dar și pentru copiii, dar toate pot învinge timpul și pot rămâne în memoria lectorilor pentru al căror spirit ele devin o hrană foarte prețioasă.

*Notă: Autoarea (16 ani, Liceul Teoretic „Emil Racoviță”, Galați) este câștigătoarea **Mențiunii pentru Eseu** la Concursul de creație literară „Scriitori de ieri, de azi și de mâine”, categoria 15-21 ani, în cadrul Festivalului Internațional al Cărții „Axis Libri”, Galați, 2019.*

Alina Marieta ION

Pricină

La schimbul de noapte
se-nvârte, fără rost, roțița în patru timpi.
Se duce încoace și-ncolo, se împiedică
în lanțuri de stambă pentru tipare imense.
Culorile ușoare se duc în funingine
și renunț să mai ascult cum doarme lumea
în paturi reflectate din vise obscure.
Doar n-o să-i veghez în toate orizonturile
mâzgălite cu anilină și mercur!
E haină trezirea
letargia arde-n dedesubturi
și întreaga șmecherie revine la viață.

Safiriu

Safiriu e sufletul meu,
călător impregnat cu tainice lumi,
amuș un catarg cu peri mătăsoși,
mânezi o crisalidă de cerneală.
Îmi dospesc degetele în bulboana roții târâtoare,
dar nu mă doare...
Coloana ciorchinelui înălțător mă ametește
ca astfel să devin o făptură compusă
și plăci de marmură dispuse în șiruri
se înduioșează de acest tablou votiv.
Parturiția la termen, se face ușor,
aducând, pe această lume veche,
încă o nucă albăstruie.

Eu sunt

Eu sunt apa scursă din ceruri,
ușoară și mirosind a curat.
Eu sunt aerul rarefiat al vârfurilor de munți lăsați
voit pe pământ,
ca să ai unde culege o gură vie de bunătate.
Eu sunt un bulgăre de sare brută scos la lumină,
catifelat, pur și trebuincios pe interior.
Eu sunt, în curând, doar un timp măsurat în mii de
secunde în care, din spațiul albastru se-ntoarnă
înspre nemaivăzut, o suflare.

Ce mă desparte de lume

În mii de culori îmi vopsec incertitudinile
și mă răspândesc în cercuri impulsive
dar sunt hrănace și mă coc în soare,
ca un gândac,
când repejor îmi fac loc la concertul,
cu intrarea liberă,
de la parter.
Am invitație specială de la vizitiul lui Tvoreț.

Petre RĂU

Panseuri

• Un poet care n-are răbdare pentru cuvânt nu e pe inima mea. Am spus asta câtorva prieteni și m-au pă-răsit.

• Iluminarea nici nu a început iar eu îmi port gândul pe dealul crepusculului.

• Dragă inimă, am întâlnit azi un chip superb, fii gata pentru un dezastru!

• Mă consolez că nu sunt fericit prin faptul că-mi doresc mai mult.

• Trăiți-vă propria viață, nu pe a altcuiva!

• Omule, nu se face doar un singur lucru în viață!

• Când plângi fals, asigură-te că te privește cineva!

• Atât de mult i-a înzestrat natura pe unii oameni încât n-au nicio șansă să fie considerați vinovați, chiar și atunci când greșesc elementar.

• Lucrurile arată foarte bine doar atunci când le cauți.

• Mâine e o zi care începe azi și se termină poimâine.

• Lumea nu mă mai invidiază, pentru că ar fi absurd să-mi invidieze bătrânețea.

• De multe ori m-am simțit în al nouălea cer, dar imediat m-a apucat frica să nu cad prea de sus.

• Deși moartea este unul dintre cele mai serioase lucruri, încă n-au apărut instructori în domeniu care să ne învețe cu ea.

• Scopul tău trebuie să fie unul singur: ești aici ca să schimbi lumea!

• Cu cât știi mai mult, cu atât ai griji mai multe și deci nefericire și mai multă. Îmi închipui că Dumnezeu, care le știe pe toate, e cel mai nefericit!

• Nimic nu lasă urme mai adânci în suflet decât o toamnă!

• Fă în așa fel încât sufletul să-ți vină bine.

• Singurul lucru de care te poți atinge este prezentul. Dar nu uita, acesta trece repede!

• Nu lustrui des oglinda în care te uiți.

• Fă ca inima să fie cel mai evident lucru care se vede la tine.

• Visul se teme să nu te trezești și să-i spulberii speranțele.

• Chiar dacă mă adun rar și cu dificultate, sunt totuși suma experiențelor mele.

• Există multe clipe de fericire. Problema e să nu zăbovești prea mult între ele.

• Nu pierde timpul urând!

• Nu aștepta să ai ultimul cuvânt!

• Ai grijă ce faci cu greșelile tale! Dumnezeu e singura ființă care suportă s-o cerți.

• Niciun diabet nu rezistă ciocolatei.

• Dumnezeu nu clipește în fiecare clipă.

• A doua ocazie ca să mai fii copil se ivește la vârsta senectuții.

• Cea mai plăcută clipă erotică vine din min-te.

• Nu fă pe nimeni responsabil de fericirea ta.

• Întreabă-te des: oare va conta asta?

• Secretul longevității: iartă orice.

• Oare timpul n-are și el nevoie de timp?

• Nu-ți bate capul prea mult cu clipa. Indiferent că e bună sau rea, ea se va schimba.

• Ia-te mai puțin în serios decât o fac ceilalți.

• Nu buzunări viața!

• Înscrie tot ce aștepti mai bun în rubrica "va urma".

• Fiecare coadă își dorește un urs.

• Ceea ce ai refuzat nu mai poate fi recuperat.

• Nu uita că trecutul tău e o frumoasă poveste de care numai tu vei fi vinovat că se va pierde!

• Chiar și azi lumânarea, dacă ar putea, i-ar băga un fitil becului.

• Nu uita să-ți scoți pălăria, chiar și numai în gând, când treci pe lângă o statuie.

• Omului cu două fețe i se întoarce adesea spaatele.

• Există și noroi care să nu murdărească?

• Nu-i așa că abia când ești în întuneric te gândești la lumină?

• Pregătește-te să părăsești viața mai frumos decât ai pătruns în ea.

• Fă-ți un scop în viață în a te amesteca cu lumea bună.

• Dedicăție: "Celui mai necunoscut dintre pământeni".

• Știi pe cineva care iubește puterea altuia?

• Sunt fericit exact atât cât pot să-mi aduc fericirea.

• Nu putem spune că suntem veșnic îndrăgostiți de viață.

• Dacă tot nu se mai poate, măcar dați-mi o șansă să sper!

• Nu știi cine ești, știi însă bine cine ar trebui să fii!

• Viața nu înseamnă a munci, ci a-ți vedea roadele muncii tale!

• Adesea, doar ultimele cuvinte contează.

• Prin artă omul bate mereu la poarta paradisului.

• Dacă în viață ai avut norocul ca niște cuvinte ale tale să ajungă unde trebuie, atunci există toate șansele ca acestea să nu intre cu tine în mormânt, ci să rămână la suprafață, în gura clevetitorilor. Ele se vor numi "cuvinte celebre".

Marin MIHALACHE

EXIL

Pe-obraz se ivise timide grimase
Nimeni nu mai surâdea nimănu
Lumină câtă mai era se sufocase
Și se topea pe socluri de statui.

Sorții au ales pentru mine o cale
Și aripi ce-n zbor se pot frânge
Și-am plecat pe drum la-ntâmplare
Mama-n mormânt mă tot plânge.

Când voi găsi o lume mai bună
Când voi fi și eu un om neumbrit
Voi înțelege veacul și-l voi ierta
Ca pe un lup însingurat și-nrăit.

Câtă irosire de vieți n-am văzut
Instinctul orb se răzbună în vise
Orbi ne-am urmat ca oile turma
Și-am păscut pe pășuni interzise.

Peste mări și pe-oceane pierdute
Corăbii plutesc ca spuma pe val
Din atâți porniți după lâna de aur
Puțini vor mai ajunge la mal.

Mulți au crezut și încă mai cred
Că ne sunt scrise pe frunte destine
Că dorul de țară e un vis voalat
Că patria-i unde ne este mai bine.

Cât însă în mine nu-i rază de soare
Când nu mai pot zâmbi nimănuia
Pomesc să gust din otrava zăpezii
De nu o găsesc, Aleluia !

PONTUL EUXIN

Am ajuns precum Ovid în exil
La Pontul Euxin în surghiun
Sunt singur aici străin și umil
Plecat însă după traiul mai bun.

Prin valuri m-oi pierde de-acum
Pe-o barcă împins de-un destin
Să-mi caut prin ceață un drum
Pe mare plecat de la Pont-Euxin.

Am uitat de toate tristețile mele
Și slobod să văd lumea largă
Ca-n visele de noapte rebele
Rătăcesc l-ntâmplare pe-o barcă.

E seară în mine și nu mai e vreme
Să mă întorc iar acasă prin vis
Nu-i nimeni rămas să mă cheme
La Tomis pe răboj sunt proscris.

SCRISOARE MAMEI

Mamă, îți scriu o carte virtuală
M-am conectat și eu la internet
Îți scriu pe scurt nu că n-am coală
Dar n-aș prea vrea să mă repet.

Eu ți-am tot scris în anii pribegiei
Cu un stilou cu pietre nestemate
Eu fiul tău de frica sărăciei
Plecat la muncă în străinătate.

Dar nici până acum n-am înțeles
De ce ne urmărește-această soartă
Au munții noștri aur și atât de des
Suntem săracii lumii de pe hartă.

Știu că pe casa noastră legănat
Zăpezi mănoase din văzduh se cern
Eu voi ajunge putred de bogat
Ori voi umbla ca Dante prin infern.

Sunt ca un vierme gras de traiul bun
În fructele din piața cu de toate
Am și mașină am uitat să-ți spun
Merg la servicii pe patru roate.

Mamă, îți scriu că mai aștept
Noi vești din viața mea de pribegie
Aici ca și la noi sunt răi și drepti
Doar Dumnezeu pe fiecare-i știe.

Mi te închipui iar că ai plecat
Să tămâiezi la morți prin cimitire
Aici ca și la noi pe ulița din sat
Nu e prea multă pace nici iubire.

Cât de regrete am uitat ce-i drept
Dorul mă arde însă ca o rană vie
Și inima-i pendulă care bate-n piept
Între ce-a fost și-ar fi putut să fie.

Cât pentru voi un plic cu sănătate
Dolarii mei în conturi mari îi țin
Deci cumpără-i din târg dacă se poate
Tatei ițari și un ulcior cu vin.

Camelia ARDELEAN

Ion Roșioru – un virtuoz al poeziei cu formă fixă

Ion Roșioru (n. 1944) este un nume de prestigiu în literatura română contemporană. Membru al Uniunii Scriitorilor (Filiala Dobrogea) din anul 1995 și al Asociației Scriitorilor de Limba Română din Quebec (Canada) din 2010, a îmbogățit cu lucrări de valoare patrimoniul nostru cultural în calitate de poet, prozator, critic literar și traducător, fiind semnatul a peste 25 de volume personale și a numeroase traduceri din poezii francezi (și nu numai) de renume (Victor Hugo, Alfred de Musset, Arthur Rimbaud, Paul Verlaine, Charles Cros, Emile Verhaeren etc.), care au fost publicate ulterior în diverse antologii de uz școlar.

Posesor al unor premii importante la diverse concursuri organizate în țară și în străinătate (Franța, Liban), el continuă să ne încante cu creații originale, experiența acumulată de-a lungul anilor lăsându-și amprenta cu generozitate asupra lor. Pasionat de limbi străine, pe lângă franceză și latină, pe care le-a predat la Liceul „Ioan Cotovu” din Hârșova, vorbește mai multe limbi, printre care spaniola și rusa. Fiind un profesionist în tot ceea ce face, nu este de mirare că a reușit să îmbine armonios rezultatele excepționale obținute de elevii pe care i-a pregătit cu dăruire, cu propriile performanțe scriitoricești, rezultând un drum luminos, al cărui nume nu putea să înceapă decât cu litera “S” (de la succes).

Clopotul din Dojoji, volum de versuri apărut la Editura Virtual, în anul 2013, este doar una din perlele poetice ale lui Ion Roșioru, un împătimit (re)cunoscut al cultivării poeziei cu formă fixă. Fiind o mare iubitoare a versului clasic și experimentând, la rândul meu, câteva dintre genurile asupra cărora s-a aplecat și domnia sa, nu am putut rezista tentației de a-l răsfoi de îndată ce am intrat în posesia lui, iar ceea ce am găsit între file mi-a confirmat valoarea pe care inițial doar o bănuisem.

Titlul incitant, cu rezonanțe nipone, face referire la numele unui templu din Japonia, respectiv al unei vechi povești japoneze. Legenda spune că pe un munte, în templul „Dojo-ji”, o femeie s-a îndrăgostit de un călugăr, în timpul pelerinajului acestuia spre templu. El a promis că se va întoarce la ea după ce se va închina în fața lui Buddha, dar nu s-a ținut de cuvânt. Femeia s-a simțit trădată și, din cauza durerii, s-a transformat într-un șarpe uriaș, care l-a ucis pe călugărul ascuns în clopotul templului, provocând un foc ce a transformat clădirea în scrum, împreună cu bărbatul aflat înăuntru.

Volumul este structurat în două cicluri (**Elide** și **Schaltiniene**), întrunind peste 250 de pagini de poezie adevărată. Elida este una din cele peste 60 de genuri de

poezie cu formă fixă (manifestare lirică întâlnită și la Esenin, în poemele sale de dragoste, după cum observa Tudor Cicu), ce respectă un “tipar” anume: fiecare poezie conține patru distihuri cu rimă împerecheată, iar fiecare distih pare a spune o poveste distinctă de celelalte, ba mai mult, primul vers din fiecare strofă este, în aparență, desprins de următorul, ca esență, dar împreună întregesc o anumită imagine dorită de poet, căreia i se imprimă, astfel, forță și vitalitate. Titlul fiecărei poezii este format dintr-un singur cuvânt, respectiv o parte de vorbire (conjunție, prepoziție, substantiv, adjectiv etc.) ce cuprinde ideea de bază a textului și poate fi regăsită (sau nu) pe parcursul acestuia, demonstrând forța imaginativă a creatorului.

Muzicalitatea și lirismul elidelor lui Ion Roșioru, mesajul concis, diversitatea tematică, fantezia debordantă, tehnica de excepție, lejeritatea cu care autorul jonglează cu termenii utilizați, mai mult sau mai puțin cunoscuți, le fac să stârnească interesul de la prima lecturare, mai cu seamă fiindcă sunt scrise de o mână talentată și sigură pe ea.

Volumul debutează cu o poezie intitulată simplu **Cu**, “pictată” în nuanțe elegiace, având o topică interesantă și tușe de (auto)ironie fină, poezie ce exprimă regretul autorului pentru trecerea necruțătoare a timpului și apropierea inevitabilă de bariera dintre (cele două) lumi și care merită citată în întregime: “Pământul îmi așterne iarăși sub pași covoare moi de fân,/ Să uit că nu-i prea multă vreme până ce voi rămâne în.// Percep un freamăt dinspre codrul amar de ani rămas străin,/ Semn tainic că-i aproape vremea când o să trec ca briza prin.// Circumferința selenară prin π-mpărțită îmi va da/

(continuare în pag. 17)

Cea de pe urmă rază, oarbă, să nu-mi mai scriu poemul la.// Aș vrea, chiar dacă ursitoarea în cartea sorții n-o trecu./ Să fiu prezent de tot în ceasul întrevederii mele cu!”

Teama naturală de momentul „plecării”, dorința de a-l amâna cât mai mult și bucuria resimțită la atingerea naturii și a darurilor lui Dumnezeu pentru om se reunesc, într-o combinație reușită, într-o altă poezie, vrednică, de asemenea, de a fi reprodusă întocmai: „Lucerna râde-n zorii limpezi și cei dintâi cireși se coc:/ Mi-e tot mai greu s-aleg secunda pe care s-o opresc în loc.// Pe iazul de la moara nouă fac salturi păstrăvi dolofani:/ Prefer să-mi mai amân bilanțul firesc al ultimilor ani.// Îmi cad din ramuri stropi de rouă pe față când pătrund în crâng:/ Mă-ntreb de nu-s acele lacrimi din vremea când știam să plâng.// Un pui de căprioară-ntinde boticul roz spre mâna mea:/ Probabil că-s în rai și moartea de-aș implora-o nu m-ar vrea!” (**Rai**).

Tema morții continuă să fie „exploataată” și în alte elide, moartea fiind un simbol al distrugerii existenței, dar și al regenerării, mai ales atunci când nu ți-e frică de metamorfoza proprie sau de cea a mediului în care ți duci existența: „Pe firul apei trece-o frunză gălbuie-n horbote de spumă:/ La scară cosmică și moartea celor dragi nouă e o glumă./...// Releu de gânduri netrăite, e de prisos să mă mai mir/ Cât mi se zvârcolește casa pe-un colț uitat de cimitir!” (**Tim**); „Ca un magnet, mirajul apei ne-atrage către piscu-nalt/ Spre-a coborî în Valea Morții pe povârnișul celălalt!” (**Pisc**); „Aprind lumina și-n oglinda ce nu mai e de mult a mea/ Văd chipul morții repetate iscându-se perfid din ea.// Dacă-aș putea să dau Stop cadru/ pe holograma unei lele,/ Mi-aș descifra apoi cu spaimă tihnită ora morții mele” (**Chip**).

Lumina, simbol important preferat de mulți autori, semnifică pacea sufletească, armonia (sau dorința de a le avea), dar și cunoașterea, speranța, viața, în general, iar oglinda este un simbol al înțelepciunii, al (auto)cunoașterii. Acum se explică de unde vine profunzimea versurilor și capacitatea de a transmite trăiri metaforizate cu atâta ardoare, în ciuda unui fond sufletesc înclinat spre melancolie și meditație.

Întrebuințarea în poezii a unor elemente din cultura orientală sau asiatică nu poate fi decât de bun augur, extinzând/modernizând paleta de „culori” a simțămintelor poetice: „Prizonier al orei zero, presimt că n-o să-mi mai încapă/ Cu moartea lui cu tot destinul în Anul Șarpelui de Apă./...// Neîmplinit cobor în karma ce nu mi s-a scrumit destul/ Și-mi pare că aud cum cântă cocoșii fostului aul” (**Cât**).

În cultura chineză, șarpele este asociat cu înțelepciunea, creativitatea și cunoașterea de sine, Anul Șarpelui de Apă fiind chiar anul în care a fost publicat volumul (2013). Avem din nou (auto)cunoaștere și înțelepciune, trăsături pe care autorul le întrunește cu siguranță, deoarece poeziile constituie, pentru (orice) poet, cămașa sufletului. Cocoșul este un simbol al curajului, speranței și energiei pozitive, dar și al unui nou început, dovadă a faptului că Ion Roșioru este un luptător care nu depune armele atât de ușor, cel puțin nu până să încerce toate variantele posibile pentru a ieși la liman. Și, nu în ultimul rând, această pasăre specială este un mesager al noului, al curajului, al norocului, de unde rezultă că avem

un autor cu care ursitoarele au fost generoase (cel puțin în plan profesional/artistic), dornic să experimenteze, să se autodepășească în permanență, să se ridice deasupra mediocrității (lucru care i-a reușit cu prisosință) și să împărtășească și altora din harul cu care a fost înzestrat.

Continuând decriptarea mesajului din cele două versuri despre care s-ar putea scrie un eseu, nu putem să ometem menționarea karmei, care este, în filosofia hindusă, o lege a cauzalității, ce guvernează Universul. Karma „nearsă” sugerează că sufletul (atman) nu-și poate găsi liniștea, continuând șirul reîncarnărilor și al suferințelor rezultate din acestea. Poetul, care nu pregetă să (ne) mărturisească într-o altă poezie: „Drept grad îmi afixez pe suflet *superlativul absolut*” (**Zob**), aflat în căutarea păcii lăuntrice, este conștient de obstacolele cu care va continua să se confrunte pe calea dintre alb și negru, dintre lumină și întuneric, dintre *a fi* și *a nu* (mai) *fi*, dar nu ezită să continue să spere. Expriarea oximoronică „să am în față trecutul morții viitoare” sugerează că el își imaginează propria „trecere” spre veșnicie, iar împăcarea cu sine a devenit astfel, (tot) ipotetic vorbind, măcar pentru scurt timp, adică atât cât durează un vis, un țel îndeplinit.

Un suflet atât de sensibil ca al autorului nu putea să nu găzduiască nostalgia tinereții pierdute și odată cu ea, a entuziasmului pentru frumusețile din jur, pentru tot ceea ce înseamnă viață: „Să regăsesc pădurea mută. Să mă visez prin ea copil./ Să-i strig nălucile pe nume. S-aprind în ramuri fostul trill!” (**Tril**); „Să mi se pară iar că-s gata să-i strig secundeii să stea-n loc;/ Să mi se pară iar că-s tânăr bătut de ultimul noroc!” (**Iar**);

Schimbând puțin (mai mult) „macazul”, descoperim un poet romantic, ce printre atâtea temeri existențiale visează la o iubire (aparent) imposibilă, care să îi (re)aducă lumina în suflet și dorința de a trăi: „Pe plita-ncinsă să trosnească sărat semințe de dovleac:/ Să-mi bați în poarta de aramă te-am așteptat un sfert de veac./...// Să te căiești, inexistento, că mă-nglodezi în insomnia,/ Să fii țiganca noimei mele, să te-ndârjești din vis să vii!” (**Pact**).

Tot o iubire prezumtivă pare și cea din poezia **Neam**: „Cu trenul galben de armineni prin stepa roșie veneam/ La nunta fostei tu, dar gara n-avea să se ivească neam./...// Blestemul nenunțării noastre să-mi rădă-n față insista:/ Ne distanța eternitatea, iar trenul niciodată n-a!”, ideea continuându-se cu o altă iubire irealizabilă, într-un carusel al dezamăgirilor: „Iar de ne-a fost merit pe lume să nu rămânem amândoi,/ Promit să te evoc cu patos când o să-mi fie moartea-n toi!” (**Toi**). Teama de distrugerile pe care le poate provoca dragostea îl ține pe poet în continuare în expectativă, departe de jocul ei periculos: „Cu cât vocabula *iubire* voi ști s-o tac mai abitur./ Cu-atât voi ține mai departe imensul frig din cimitir!” (**Frig**).

În aceeași poezie, el aduce în prim-plan cele patru elemente primordiale ale vieții („Nimic nu este de mirare atâta timp cât în Cuvânt/ Se-ntorc întru devălmășie: foc, aer, apă și pământ”), în cadrul cărora apa este considerată origine a existenței, mijloc de

(continuare în pag. 18)

purificare și regenerare; aerul este mediul prielnic luminii și zborului, el simbolizând transcenderea ființei umane; focul, principiu creativ, dar și distructiv, în funcție de cum este folosit, are rol purificator, fiind un simbol pentru ceea ce este interzis sau de neînțeles, iar pământul înseamnă viață – tot ce pătrunde în el renaște, crește, se transformă. „La început era Cuvântul”, ne spune însăși Biblia, din el au izvorât toate celelalte, inclusiv iubirea, atât de înfricoșătoare pentru semnatarul acestor versuri.

Mesajul se continuă pe același ton al proscrisului într-o existență din care lipsește dragostea, relevând și mai bine semnificația titlului cărții și motivul pentru care autorul l-a ales: „Și dacă tot ni-i scris că-n moarte iubirea ni se va-mplini./ Să-ți fiu călugărul din clopot, să-mi fii șerpoiacă-n Dojoji” (**Și**). „Pentru poeți, prinos de mană romantică-i de când se știe/ Orice iubire ce se stinge din deficit de veșnicie” (**Sfinx**), mai ales când dispariția iubitei lasă un gol imposibil de acoperit: „Plecarea ta a fost asemeni alunecării unei stele./ Adică, fără să lași urme, să poți să mai revii pe ele!” (**Dor**), (ne) mai declară el, din postura mânduitorului de cuvinte ce pare că nu reușește nicicum să accepte misterul efemerității iubirii și al condiției umane.

Nu puteam trece peste o altă poezie care aduce în atenție elemente din filosofia și metafizica chineză, semn că autorul stăpânește și această zonă a teoriei forțelor primordiale și complementare ce compun universul și componentele sale, îmbinarea lor cu iubirea fiind una originală și inedită: „Am cunoscut iubiri de jale, am cunoscut iubiri de vin./ Doar cea neîntâmpată încă recontopește *yang* și *yin*” (**Doar**).

Dacă dragostea pământescă i-a fost îndeobște refuzată, nu la fel s-a întâmplat cu cea pentru Creator, căruia autorul îi poartă sentimente de venerație, pe care nu ezită să și le manifeste (și) în versuri: „De-a scurtul perindării mele prin lume mi-am făcut un crez./ Ce în virtutea-i nu-mi dă voie din *Decalog* să evadez./ Să-mi dau suflarea de pe urmă la umbra verde-a unui stog/ N-am irosit nicio clipită, arzând intens, să nu mă rog!” (**Stog**).

Tematici diverse, întâmplări incitante, veridice sau decupate din imaginația poetului, se regăsesc pe tot parcursul acestui prim capitol, făcând deosebit de grea misiunea cronicarului de a le cerne pe cele mai reprezentative, căci fiecare elidă are farmecul ei, constituind o lecție de virtuozitate pentru „vânătorii” de inedit. **Vânt, Țel, Sclav, Fort, Dig, Sit, Bun, Lemn, Murg, Zor, Rai, Da, Ceas, Doi, Șnur, Cui, Tiz, Bal, Zar, Vis, Mors, Tur, Mit, Song, Râu, Chei, Loc, Gru, Ham, Iad, Imn, Veac, Silf, Cal, Prag, Top, Ied, Țar, Preț, Mers, Conci, Tren, Nuc, Burg, Var, Joc** (elidă dedicată părinților, care se întinde pe mai multe pagini și conține lexeme, multe dintre ele inserate în stare de hapax: „Adnotare pe o teză de școlar anxigen:/ Masculinul de la *ge(a)nă* nu e niciodată *gen*./...// Adnotare pe o teză de *tanulô* greu de cap:/ Masculinul de la *trapă* nu e niciodată *trap*./...// Adnotare pe o teză de învățăcel distrat:/ Masculinul de la *vată* nu e niciodată *wat*” etc.), sunt doar câteva dintre poeziile asupra cărora nu pot să mă opresc, din lipsă de spațiu, dar care merită, de asemenea, aprecierea cititorului.

Capitolul al doilea conține schaltiniene, nu mai

puțin demne de laudă, introducându-ne într-o (altă) lume fascinantă, presărată cu trăsăturile binecunoscute (originalitate, umor și ironie fină), ingrediente sigure pentru a le asigura succesul. Schaltiniena constituie un alt gen de poezie cu formă fixă, numele ei derivând de la cel al poetului Raymond Schaltin. Mai puțin monotonă decât trioletul, rondelul, vilanela, cadrulul sau pantumul, schaltiniena nu face uz de repetiții. În cele zece versuri dispuse în patru strofe (catren, terțet, distih și monostih), cu rima a-b-b-a, c-d-c, e-e, c, fiecare strofă reliefând un tablou de sine stătător, ea poate concentra substanța epică a unei întregi povestiri, fiind „o poezie care spune o poveste” (Ion Roșioru). Este remarcabil că atât schaltinienele, cât și elidele lui Ion Roșioru, dispun de versuri lungi, având măsura de 17, 18 sau chiar 21 de silabe, fără a fi perturbat ritmul, ceea ce denotă o cunoaștere profundă a regulilor prozodice și un simț fin al accentelor și al limbii române, în general. Evitarea rimelor facile și utilizarea unor termeni mai puțin folosiți în poezii întregesc imaginea unui autor sigur pe capacitatea sa de creație, pe care este apt să o pună în valoare, cu orice mijloace, în orice formă și în orice moment.

„Vecinul nostru, cardiacul, purta ȋtari și fustanelă/ Și-avea un cârd de oi cu care intrase în telepatie./ Așa cum învățase, cică, în primii ani de ciobănie./ Când oii îi amestecase scrum de copil într-o gamelă” (**Schaltiniena biletelor de tren**); „Să fi ajuns din întâmplare în farfuria lui vr'o muscă?/ Să fi auzit doar el un șuier de samulastră de gutui?/ Să fi simțit că stă să cadă din cuibul de lăstun un pui?/ Să i se fi părut că iese să-l rupă câinele din cușcă?/...// De ce o fi zbughit-o oare din basm Motanul Încălțat?” (**Schaltiniena motanului speriat**); „Un șarpe lung și verde s-a pripășit în sat./ La capra vrăjitoarei sugând în orice noapte./ De nu-i mai lasă babei un singur strop de lapte./ Cum n-o făcea nici iedul pe care l-a-nțărcat” (**Schaltiniena șarpelui pripășit în sat**); „Cad prunele pipernicite și-n suflete se iscă-un gol./ Azi-noapte a murit oloaga ce nicio rudă nu mai are/ Și care cu trei ani în urmă-și pusese casa la vânzare./ Să nu se certe râvnitorii când ea-și va fi ieșit din rol” (**Schaltiniena satului lovit de secetă**); „Sper, când mă vor porni de-acasă, cu mâinile pe piept, în car./ Să nu mă podidească, Doamne, o prea amarnică rușine/ De-a fi făcut, trecând prin viață, vr'un lucru ce nu se cuvine”,/ Obișnuia să spună tata, din când în când, la un pahar” (**Schaltiniena fiului nedemn de tatăl său**); „Noiembrie îmi bate-n ușă, dar vara încă-o țin pe loc./ Gutuile atârână ramuri ca tot atâtea felinare;/ Mă rog ca ele să învingă în luptă cea dintâi ninoare./ Când ai să vii vom face iarăși în sufletele noastre foc” (**Schaltiniena verii de noiembrie**); „Pleca de tot la drum stăpâna și câinele legat urla./ Simțise-această spaimă mută în sărutarea ei carmină/ Și-n ceața care începuse să se coboare pe colină./ Ca și-n scrâșnitul cheii-n yala ce să se-ncuie refuza”

(continuare în pag. 35)

Elisabeta BOGĂȚAN

MIHAI MERTICARU CÂNTĂ ÎN COR CU STELE

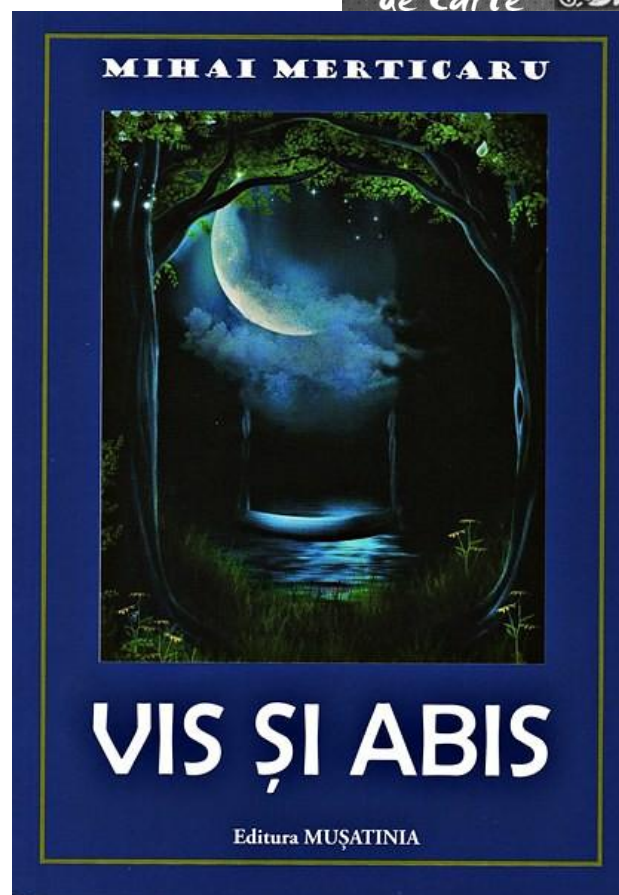
Fascinat de arhitectura desăvârșită a sonetului, de muzicalitatea și frumusețea sa aparte, Mihai Mercicaru se supune cu succes „probei de foc” a rigorilor lui, așa cum dovedește în volumul „Vis și abis”, publicat de Editura Mușatinia, Roman, 2018.

Volumul are drept prefață eseul „Sonetul - regele poeziei”, în care autorul face o doctă prezentare a sonetului, declarându-și deplina adeziune la această poezie cu formă fixă.

Volumul se deschide cu suita de sonete „Parisul (în 14 sonete)”, grupare care amintește de „coroana”, culme a rigorii sonetului”, despre care autorul vorbește în eseul cu care începe volumul: „Astfel, poetul Tudor George, autorul „Trilogiei sonetelor”, s-a încumetat să elaboreze cea mai dificilă formă compozițională: coroana, care este formată din 15 sonete legate între ele. În primele 14, ultimul vers al primului sonet devine primul vers al celui de-al doilea ș.a.m.d. Al 15-lea poem, numit *sonet maestru*, încheie coroana, fiind format din versurile inițiale ale celor 14. Fiecare vers este echivalentul unui poem într-un vers.” Dar Mihai Mercicaru nu are ambiția de a scrie o *coroana*, doar sugerează o apropiere, prin suita sa de 14 sonete. care e dedicată, așa cum spune titlul, Parisului, „orașul lumină”. Este sugerată, implicit, o paralelă între sonet, „regele poeziei” și „orașul lumină”: „Zi și noapte, Parisu-i feerie, / Un ocean de culori și de lumină”. Poetul reînvie momente importante din istoria orașului, din viața sa culturală: literatură, pictură, muzică, pictează în cuvinte minunățiile orașului. Atmosfera de înaltă elevație a Parisului are capacitatea de puternică transfigurare lăuntrică: „Începi subit să-ndrăgești tot ce urai, / Risipă de frumusețe-i prea multă.”. Finalul suitei, după etalarea splendorilor Parisului, este neașteptat, o afirmare a atașamentului față de locurile natale: „Rob nu vreau să-ți fiu, rămân ce-am fost, pietrean !”

O odă *poeziei* închină autorul în „*Sonetul unei pasiuni*”: „Te-am îndrăgit de tânăr, POEZIE,/ Ca pe un zvon de imprimăvărare/ (...) Te-am cinstit ca pe-o mare sărbătoare,/ Te-am sorbit ca pe-un strop de apă vie”. Ca un adevărat Meșter Manole, poetul dăruiește poeziei tot ce are mai scump, pentru o construcție de durată: „Am ars pe-al tău altar în ape stinse,/ Urcând pe Golgota tot înainte,? Noaptele ți le-am ținut mereu aprinse, // La picioare ți le-am depus învinse”.

De fapt, acordurile de odă revin în mai multe sonete, ca, de exemplu: „*Sonetul ochilor tăi*”, cu o frumoasă paralelă între izvorul iubirii și izvorul luminii: „De unde-i lumina ce mă inundă,/ Scăldându-mi sufletu-n apoteoze,/ Cu câmpuri nesfârșite de mimoze / Ce îmi prefac, în veacuri, o secundă?”, ori „*Sonetul unicătății*”,

„*Sonetul unei povești*”, dedicat de asemenea iubirii: „În mine, astăzi, stele cântă în cor,/ Planetele toate se aliniază./ E soare,-n miezul nopții, de amiază,/ Luminile, Paradisului izvor.”, „*Sonetul unui portret*”, „*Sonetul Poetului urgisit (I, II)*”, dedicat lui Publius Ovidius Naso,

Uneori versurile poetului amintesc, *mutatis mutandis*, acorduri antice, ale lui Homer, din Iliada sa, de exemplu, cu invocația: „*Cântă, zeiță, mânia ce -aprinse pe- Ahil Peleianul*”. Mihai Mercicaru invocă: „*Zeiță, vino tu și mă inspiră*” („*Sonetul muzei*”).

Deseori inspirația poetului este livrescă și însuși poetul subliniază aceasta, oferind, într-o suită de poeme, motto-uri din Pierre de Ronsard, William Shakespeare, Omar Khayyam, Francesco Petrarca, Publius Ovidius Naso, Cântarea Cântărilor, Sapho, Li Tai Pe, Dante Alighieri, Theodor Damian, Nicolae Dabija, Saadi, Vasile Romanciuc, Mihai Eminescu, Alexandr Pușkin, Ana Ahmatova, plus alte trimiteri ca „*Sonet bacovian*”, sau, chiar în text: „adoră poemele lui Robert Frost”. În general, sonetele cu dedicații livresci devin ușoare parodii, reînviind ceva specific din poetul parodiat. Această inspirație livrescă este simțită ca o intenție vădită de racordare la clasicitatea sonetului.

Meditând la curgerea și la tumultul timpului, la hazard, („Să fii bilă într-un joc de biliard”), în „*Sonetul unei alegeri*” Mihai Mercicaru se simte ecoul acestui tumult: „Iubiri ancestrale în sânge îmi ard,/ Pierdute taine de început de lume,/ Otrăvuri, răni, himere și cutume,/ Furtuni, patimi și păcate cu mult fard”. Tot la curgerea implacabilă a timpului meditează poetul în „*Sonetul unei nedumeriri*”:

(continuare în pag. 20)

„Când vieții-i dedic odă idolatră / Amurgul tenebros de ce mă latră:”

Mare parte din sonete sunt dedicate *iubirii*, pe care autorul o consideră forța universului: „Iubirea, a Universului axă” spune el în „*Sonetul sublimității*”. De altfel, și alege în „*Sonetul reviviscentei*” un motto care confirmă această idee, din Theodor Damian: „Universul vine nu din explozie atomică, / Ci din explozie de iubire.” Pe ideea *timpului ciclic*, poveștile de iubire, *mutatis mutandis*, sunt repetabile: „O altă Isoldă și un alt Tristan, / Aceeași dorință-n rărunchi ne taie”. De fapt și alte motto-uri sunt alese pe aceeași idee, de exemplu: „tu vezi, eu nu respir decât iubirea” (Saadi), sau „Te cunosc de azi, / Te iubesc de u veac” (Vasile Romanciuc) ori din Alexandr Pușkin: „Cu frumusețea-i, chiar și-n sfinți / Trezește roiri de dorinți.”. Iubirea este prezentată sub diferitele ei aspecte, de la jocul șăgalnic, („Din priviri scapără roiri de scantei, (...) / Ți tot trimite ochiade răsânde” – în „*Sonet pentru ateî*”) până la iubirea copleșitoare (Mereu îi bate gândul meu în poartă, / Bolnav de frumusețea-i maiestoașă” – în „*Sonetul unei frumuseți*”). Alteori, ia forma unei iubiri statornicite: „Mi-aduci apa vie din tainic izvor, / Lumina speranței ce arde-n zare, / Iarba de leac de mare căutare, / Aurora cerului multicolor” („*Sonetul soției iubite*”).

Prin iubire, afirmă poetul, se poate atinge transcendentul, veșnicia: „Cuprins ți-e sufletul de nemurire, / Arderile de-o clipă-s veșnicie”. Mai mult, iubirea devine izvor de cântec și de poezie: „Tot ce atingi se face poezie” („*Sonetul creatorului*”).

Văzând în el un *arheu*, Mihai Merciaru închină o adevărată odă lucrătorului pământului în „*Sonetul țărânului român*”: „Pe dealul argintat, bade Ioane, / Vii din sau pășești spre eternitate? / Ce amintire-n tâmpla ta se zbate? / În templul sfânt pari una din coloane”.

Uneori, tonul său devine ironic, acid, ca în „*Sonetul visătorului*”: „Cu pașii prin gropi și capul în stele, / Aleargă dup-o fantomă ciudată, / Pe care n-a văzut-o niciodată; / Nu știe de-i printre bune sau rele. // E regele într-o țară visată. / Trăiește simultan în lumi paralele, / Nu-i pasă de-i prins în horă de iele, / De duhurile altor zori se-mbată.” Tonul său rămâne acid și când compară prezentul șters cu luminoase figuri ale istoriei, ca în „*Sonetul bărbăției*”: „Văd apoi pe Basarabi, pe Mușatini, / Mângâind o țară înlăcrimată, / Mircea, Ștefan și Mihai, cei trei divini // Încoronați și cu coroane de spini. / Se-ntreabă azi Patria-ndurerată: / Unde sunt bărbății de altădată?”

Meditația poetului devine alteori auto-reflexivă, el își sondează adâncimile propriei ființe, contrariat de propriul său alter-ego: „Scrotează orizonturi mai senine, / Poezia-i călăuzitoare stea, / Marea bucurie ce-n viață-l ține. // Dăruind tuturor, uitând de sine. / Citind și visând, el are tot ce vrea. / (Cine-i străinul ascuns sub pielea mea?)” - („*Sonetul străinului*”).

Un panteism tonic stă la baza consonanței cu lumea: „Sprințara clipă vine cu-o minune, / Sămânța, n-auzi tu cum încolțește, / Cum prin grădini se cântă îngerește? / Aurorală strălucire nu ne // Ocolește oriunde ne-ntâlnește, / Culorile încep să se adune / Precum cântecele lumii în strune / (...) / Simți-vei aproape forța divină” („*Sonetul Minunilor*”).

Umorul nu lipsește acestei poezii. De exemplu, în „*Sonetul muzei ambițioase*”, prezintă cu un umor ușor melancolic relația sa cu muza poetică și imboldul de a scrie: „Un spin în inimă mereu îmi coace, / A auzit, scumpetea de ființă, / Că arta se naște din suferință.”. Sau în „*Sonetul istoriei*”: „Pentru Mircea e prea strâmtă o odă, / Postura asta i-ar fi incomodă.”

Poetul privește cu nostalgie schimbările din societatea românească, îndepărtarea generală de sat: „Văd casa natală stând într-o rână, / Ograda, o bălărie fără gard, / Candelele sub icoane nu mai ard, / Ruina și pustiirea se-ngână, // Un singur par în picioare, drept stindard. / În sat mai trăiește doar o bătrână / Fără biserică, fără fântână, / Sătenii-s, azi, orașeni pe bulevard” („*Sonetul satului natal*”).

Motivul *sic transit gloria mundi* apare și el, corelat cu motivul *vanitas vanitatum* („Și-o voce cântă: «e-n zadar, poete”): „Vagi amintiri din vremuri depărtate, / Neguri, fumuri și hoardele păgâne, / Turbatul vânt, dinspre toate, mai bate, // regrete, aducând, nenumărate, / Cetăți mult prea vestite zac sub grâne, / Doar cartea înțelepților rămâne.” („*Sonetul apuselor gloriei*”). Este afirmată încrederea în carte, singura care poate rezista timpului, pe linia aceluia *exegi monumentum aere perennius* lansat de Horațiu.

La baza acestora stă motivul *fugit irreparabile tempus*: „A tinereții vrajă-n neant coboară, / În urmă să privească nu se-ndură. / o fantomatică cimilitură, / Unde-i? Nu e, a fost odinioară.” („*Sonetul tinereții*”). Motiv de care, firească, este legat *memento mori*: „Și nu uita că, dinspre zarea sumbră, / Tiptil se-apropie șireata umbră!” („*Sonetul unui stoic*”) sau „Doinește iarna în trupul ostenit, / Se-nclină fruntea înaltă spre glie, / Din cer, ți se mai dă doar o felie” („*Sonetul despărțirii*”), ori: „Unde mi te-ai ascuns, serenitate? / Ieri eram tânăr, azi am îmbătrânit / Cu un deget agățat de infinit.” („*Sonetul regretelor*”). De asemenea: „Secat mi-e izvorul cu apă vie, / De trei zile o pasăre mă-ngână, / Eu am să plec, tu să mă ții de mână!” („*Sonetul finitudinii*”). Și, în acest context, Mihai Merciaru își afirmă poezia ca dar celor care rămân: „Sonetele le las pe toate vouă” („*Sonet-testament*”).

Și totuși, afirmă poetul, omul găsește puterea de a înainta, chemat de visuri, de iluzii, de *fata morgana*: „Zările din suflet ni-s infinite, / (...) / Ca să trăim sub ploaie de ispite // Cu visuri și iluzii troienite. / Nimeni nu se oprește să respire, / Toți aleargă după o nălucire.” („*Sonetul unei năluciri*”).

Atingând marile teme ale sonetului, iubirea, viața, moartea, meditând la trecerea timpului, la sursele efemere de bucurie ale omului, la eternitate și la divinitate, Mihai Merciaru își cizelează poezia pe linia horațianului dicton: *exegi monumentum aere perennius*, convins că nimic nu poate fi mai durabil decât arta.

Ionel NECULA

**Victor Frunză – insurgentul în vreme de ciumă
(devălmășia erorilor)**

Știam despre el din ceea ce auzisem, ca toți ceilalți, de la **Europa liberă** și din ceea ce se vorbea în surdină. Scrisoarea sa, citită la mai sus-amintitul post de radio, părea o nebunie, și mulți credeau că-i contrafăcută, că-i o fabulație. Cum a fost posibil că un profesor de la cea mai politizată instituție de învățământ, de la Academia Ștefan Gheorghiu să scrie la Europa Liberă și să denunțe formalismul și precaritatea pregătirii la cea mai politizată și privilegiată instituție de învățământ, menită să furnizeze societății cadre de nădejde, activiști devotați trup și suflet mărețului scop, al înaintării spre comunism. Din această instituție ieșeau activiștii de partid și nu era permisă nici o concesie ideologică din partea corpului profesoral care trebuia să cultive încrederea și devoțiunea față de măreața cauză prevăzută în documentele de partid și în cuvântările lăbărțate ale celui care le știa pe toate la modul superlativ și-și propunea să ne facă fericiți cu forța.

Victor Frunză, care nu se putea plânge că simte în vreun fel lipsurile din țară, sau că duce lipsă de ceva a avut această îndrăzneală – de a nesocoti toate consecințele incriminării la care se expunea - altfel, ușor de anticipat, - prin denunțarea politizării excesive a programei de învățământ și prin sublinierea apăsătoare a incapacității cursanților trimiși de județele de partid, lipsiți de o minimă caligrafie intelectuală, incapabili de a înțelege marile probleme care confruntă lumea contemporană. Îmi imaginez consternarea profesorului când i s-a impus promovarea la grămadă și cu calificative maxime a tuturor cursanților trimiși de județele de partid și indignarea că în toată istoria ei Academia Ștefan Gheorghiu n-a lăsat nici un corigent și, firește, nici un repetent.

Naivul de el chiar credea că poate face un învățământ de calitate, selectiv, cu baremuri de cunoștințe care să justifice promovarea, nu-și imagina că nimerit într-o instituție unde totul este formal, teatral, prefăcut, unde primează politicul, devotamentul față de partid, încrederea oarbă că partidul chiar știe cum să ne conducă spre fericire.

Ceea ce a urmat, după momentul când **Europa liberă** i-a citit scrisoarea, a fost cumplit. Întreaga instituție gheorghidistă – profesori și cursanți – au fost antrenați să condamne, și să înfierzeze cu fermitate și cu mânie proletară această deviație de la linia *infallibilă* a partidului. Au fost reactivate vechile practici de prin anii '50 cu adunări publice demascatoare, cu acuzații spăimoase, rezervate de obicei dușmanului de clasă și, bineînțeles, cu finalitatea excluderii zgomotoase, din învățământ și din viața publică.

Au urmat anii lungi de exil în Danemarca și n-a revenit în țară decât după revoluție, când a crezut că s-a crăpat puțin a lumină, că securitatea a fost neutralizată sau măcar reformată, iar democrația s-a instalat ireversibil. A fost o altă eroare a insurgentului. N-a bănuț nici o clipă că au rămas cu toții – și securiștii și foștii tortionari sau activiști de partid - la locurile lor și că aceștia nu-și propuneau decât continuarea, într-o formă ușor disimulată, acumulări hipopotamice într-un timp record, în dauna economiei naționale și aceeași politică inumană a celui de curând împușcat.

A mai crezut în capacitatea lui Emil Constantinescu și a Convenției Democrate, ajunsă la putere în 1996, de a imprima un trend de evoluție nou, compatibil cu ceea ce se întâmpla în Europa. Deja eram priviți ca înfeudați comunismului pernicios și izolați în intenția noastră de a fi primiți în Uniunea Europeană. Alte țări, tot foste comuniste - Polonia, Ungaria și Cehoslovacia - alcătuiseră *Grupul de la Vișegrad* și România n-a fost considerată pregătită pentru a fi primită în această asocieră. Nu dădusem destule semne că chiar ne-am despărțit de comunism și nici că eram dispuși pentru adoptarea unui nou trend de evoluție, câtă vreme în fruntea statului trona Ion Iliescu și toți trepădușii fostului regim. Refuzul adoptării punctului 8 al Proclamației de la Timișoara, refuzul Lustrației și deschiderii unui proces al comunismului erau dovezi clare că-n România domină aceeași mentalitate comunistă și că ruperea de trecutul comunism rămânea încă o idee neasumată de noul regim. Și au fost alegeri libere, au fost lozinci propagandistice, au fost iluzii și promisiuni, dar toate acestea s-au întrupat într-o altă eroare a insurgentului traversat de gânduri cinstite.

O ultimă licărire de speranță a constituit-o Alianța Națională Creștin-Democrată întemeiată de Victor Ciorbea – omul care confiscase opțiunile celor mulți încrezători încă în ruperea de trecutul comunist și-n vocația europeană a României. A fost prima mea întâlnire cu el. Anonim în sala de la UGIR priveam stăful ANCD – cu un Ciorbea încă neacaparată de beția puterii, cu frații Boilă și Victor Frunză și mă gândeam că având acești oameni în frunte nu se poate să nu izbutim în gândul nostru bun și în

(continuare în pag. 22)

lupta inegală cu balaurul comunist. Într-o pauză m-am apropiat de el și i-am înmănat o carte despre Cioran (era debutul meu în volum). La rândul meu m-a gratulat cu **Istoria stalinismului în România**.

- Vom reuși oare să conferim noii alcătuirii politice atractivitate, consistență și vigoare? - I-am întrebat mai mult pentru a-i smulge un punct de vedere.

- Trebuie, mi-a răspuns, este ultima noastră rețută, dacă se năruie și aceasta se năruie tot. Și au fost alte iluzii, au fost alte promisiuni și alte speranțe, dar toate acestea au condus la încă o eroare încercată de insurgent.

La câțiva timp după acest episod ne-am regăsit la Tecuci, unde fusese invitat să susțină o conferință. Abia aici m-am putut întreține mai pe îndelete cu el. Își depusesese deja candidatura pentru președinția Uniunii Scriitorilor. Nu știu dacă întocmise vreun program cu ceea ce și propunea să facă, în cazul când va câștiga sufragiile majorității scriitorilor, dar știu că întocmise un pamflet **Teapa și Șpaga** în care demasca tentația de căpătuire a celor din conducerea breslei și năravurile lor prădalnice. Tentația îmbogățirii rapide și pe căi neortodoxe nu ocolise nici breasla scriitorilor. Și a fost ultima sa eroare de dinainte de a se ridica la ceruri.

Mónika TÓTH

mi-e frig

mi-e frig
acoperă-mă
cu buzele tale

e mult prea târziu

Oarbă-i dragostea:
Să fim împreună
E mult prea târziu...

iubește- mă

să mă iubești
iubește-mă în diminețile în care
parfumul de cafea îmi alină melancolia
când zeii mă abandonează
iar lacrima suferinței doare
când răutățile din jur mă copleșesc
iubește-mă în nopțile în care
luna îmi plânge pe umăr

Sunt

o farfurie umplută cu lacrimi
gustul dulce-amar al tuturor
speranțelor pierdut

astăzi

luna -
atât de departe
că nu pot să o văd
printre lacrimi
speranța -
atât de rece
că îngheață pământul
dragostea -
atât de străină
că nu am puterea să îmbrățșez

poate odihnește în patul inimii

nu poate fi decât o neînțelegere
speranța nu și-a luat rămas bun
de la mine
nu are obiceiul
să plece pentru totdeauna
scânteia ei trebuie să fie undeva
poate s-a oprit la marginea orașului
poate odihnește în patul inimii
zboară în aer
poate într-o zi bate la fereastra mea
de aceea nu am somn

Ioan GHEORGHIU

TE ÎNTREB...

Punctul acesta
De unde tot curg sentimente
Amestecate, liniare sau verticale
E locul în care m-am născut,
Nimeni n-ar vrea să mă vadă
Plutind pe un orizont de minuni,
Pe o pânză a solitudinii,
Numai tu, curata mea *Dunăre*,
Ce-n brațele mele adormi
Îmi vorbești susurându-ți valurile
Peste ochii mei, peste tălpile mele subțiate
De-atâta umbrelt prin lume,
Te întreb despre lopătarii vioi :
Cuiburile lor sunt la fel de calde,
La fel de rotunde ?...
Glasul tău mi se alungește-n timpane
De parcă m-ai întreba :
Tu când mai vii pe acasă,
Sărbătorile au trecut demult...
Și din adâncuri sălciile pletoase
Zboară ca păsările înstelate
Pe cerul nesfârșit, rectiliniu, sărat ...

TOAMNA...

Din mine însumi
Cad frunzele toamna,
Privesc cum se-nfioară
Și-ntocmai simt arșițe
Alene îmi coboară,
Îmi urcă- zbor de nimfă
Prin clipele albastre, ruginii
Cu mlădioase voci de romanițe,
Ating aroma dintre anotimpuri
Cu-ntreaga mea ființă și nectar
Strâng lângă suflet și pudoarea,
Iubirea merelor, gutuilor, licoarea
Cu zâmbete prelungi, înalte, ascuțite
Rotunde sau zemoase
Ce- ncântă din ulcioarele prea rase,
Strâng lângă mine un focar
De gusturi tandre, de curcubeie pline,
Cu dragostea împrumutată de la tine

Strâng în noian din mine câteodată
Tot ce-am agonisit în inima curată
Din mine însumi
Fiindcă eu sunt toamna ta
Sau toamna mea,
O toamnă cum n-am fost eu niciodată...

CINE ?...

Când dragostea mea va răsări-n grădină -
Floare a iubirii din copilărie
Cine oare, doamne, îmi va curge lină,
Cărui timp măiastru îi voi fi solie ?

Cu petale roze - gând răsfrânt pe gene
Cu un trup subțire cât un fir de mac
Cine oare , doamne, lângă mine-ar cerne
Clipe- așa mărunte din întinsul veac ?

Dragostea mea toată va intra-n pământ
Numai eu simți-voi soarele pios
Pe la tălpi și glezne - sacru legământ
Cine oare, doamne, va doini frumos ?

ÎNTINDE MÂNA...

Întinde mâna către răsărit
Să strângi în podul palmei dimineața
Pentr-o secundă doar să simți cum viața
E-un porumbel cu aripi de zenit

Și mângâie magnoliile toate
Crescute ca pe șesuri printre munți
Fă între dragoste și ură punți
Din nesfârșitele cântări imaculate,

Din gânduri fă-mi coloane infinite
Cu clește de lumină printre foale
Ascultă glasul fericirii tale
Ca un ecou de voci binevenite,

Întinde mâna, uită de apus
Și-atinge cu buricul degetelor noaptea
Pentr-o vecie doar s-aprinzi în cartea
Înveșmântării o flacără de sus...

Raluca-Maria PANAIT**greta oto**

greta oto nu a fost femeie
 nu a fost nici măcar
 un alt concept de fizică cuantică
 deși știm cu toții
 că era plină
 de singurătăți și singularități
 greta oto ținea la piept
 puii de leu
 și se temea că îi va răni
 nu la fel de mult cum se temea
 de eleroanele din '72
 greta ota știa să-i coasă unui suflet
 nasturii căzuți
 știa să gătească să calce și să facă curat
 dar nu știa cum să facă toate astea
 pentru un copil
 de fapt nu știa nimic despre copii
 așa că îi lua și pe ei
 îi pune la piept
 lângă puii de leu
 și le cânta tuturor
 până adormeau îmbrățișați
 greta oto știa structura chimică a paracetamolului
 știa cum să amestece pastilele cu vodca
 știa să împletească funii
 știa să taie vene
 dar nu știa să taie sau să împletească inimi
 greta oto era o insomnie de sticlă
 și umbla doar în cămașă de forță
 ultima dată când am văzut-o
 își îmbrățișa transparenta
 undeva în apropierea digului
 și cred că în îmbrățișarea aia
 ar fi încăput
 toți copiii și puii de leu
 dar cum ziceam
 greta oto
 era plină de singurătăți și singularități
 nu avea prieteni pentru că îi aminteau
 de eleroanele din '72
 nu avea copii pentru că îi aminteau de puii de leu
 poate că nici pe ea nu se mai avea
 ultima dată când am văzut-o
 își îmbrățișa hidro-delirul
 luase forma apei
 și vorbea despre ea la persoana a III-a

noyade

ți-am zis
 că apa va profana
 fiecare umbră fără contur
 și nu m-ai crezut

uită-te în jur
 nu-ți spun nimic
 toți oamenii ăștia
 care trec pe lângă noi
 prin noi
 căutând fiecare perfuzii brichete și carioci

mie da
 îmi spun că
 luna nu are cordon ombilical
 și nisipul
 nu poate ascuți suficiente stele
 cât să primim toți
 un botez
 uită-te acum la mine
 nu vezi
 că timpul meu respiră gazul sylviei
 că îmi bat liniștea în cuie
 și o atâră de pereți
 ca pe un șarpe ce a mușcat
 din mărunț putrezit
 fiecare fum
 fiecare noapte spoită sub retină
 taie cablurile
 dintre tine și lumânare
 dintre mine și pod
 sunt o arteră sângerândă
 sub cuțitele digului
 și se închid spitalele
 se termină țigările
 îngerii își vor înapoi
 cariocile

nu

De când te-ai aplecat
 peste vară
 și ai înfipt țărushi
 în nopțile impare,
 existența mea
 este despărțirea în silabe
 a poemului despre tine
 pe care nu apuc niciodată
 să îl scriu până la capăt,
 pentru că pun mereu
 gânguritul pruncilor
 și puroiul
 în același sac incolor,
 înnod și mă aștept
 ca nimeni să nu îl desfacă,
 dar tu
 aștepți de fiecare dată
 undeva la marginea minții mele,
 îmi speli cămășile de forță
 și când încerc
 să mă aplec peste sufletul tău,
 să-ți înfig silabe
 în anii pari, desfaci nodurile
 cu un singur cuvânt,
 cel pe care nu ți l-am zis niciodată
 și-mi legi fiecare silabă
 cu fașe de tifon.

Notă: Autoarea (17 ani, Liceul Teoretic "Mihai Viteazul", Caracal, jud.Olt) este câștigătoarea Marelui Premiu la Concursul de creație literară "Scriitori de ieri, de azi și de mâine", categoria 15-21 ani, în cadrul Festivalului Internațional al Cărții "Axis Libri", Galați, 2019.

Ștefan ZĂVOIU

CARANFILII ÎN BASARABIA

(Fragment din romanul „CARAMFILII”)

De câteva zile toată suflarea din școală, elevi și dascăli, ba, mai mult, întreaga comunitate sâtească, sta sub amenințarea unei anunțate inspecții școlare efectuate de reprezentanții învățământului din Cahul și, se spunea, cu o sporită teamă, având în componență revizorul școlar din Chișinău și chiar reprezentanți ai Ministerului Instrucțiunii Publice de la București... *Ce să caute revizorii școlari tocmai aici, în acest sat mărginaș al Basarabiei? De ce nu inspectează școlile din zona centrală și vin tocmai aici, unde în afară de o școală prăpădită și câțiva dascăli mai mult sau mai puțin inimoși și de câțiva școlari, mulți dintre ei bilingvi, nu au ce vedea?...* Își spuneau autoritățile locului și, desigur, directorul instituției școlare.

Fu numită de urgență o comisie care să pregătească inspecția. Directorul, temător și direct interesat în reușita inspecției, convocă în grabă consiliul școlii și îl însărcină pe Caranfil să pregătească în amănunt toate documentele școlii, inclusiv, se înțelege, pe cele pe care trebuia să le întocmească și să le aibă el, ca șef al instituției. Argumentul era de bun simț: *Marine, tu ai terminat de curând școala, știi bine care sunt cerințele și prioritățile învățământului românesc. Trebuie să mă ajuți la clarificarea evidenței copiilor și a progresului lor școlar. De rest mă voi ocupa eu; mai am câteva documente vechi, ale fostei conduceri, să văd ce mai pot prelua de acolo...* Directorul avu grijă să mai numească și un alt dascăl care să urmărească „tranzitia” de la învățământul de inspirație ruso-sovietică spre cel românesc... Își aminti că strânsese toate cărțile în limba rusă, inclusiv traducerile din rusă în română ale unor autori mai mult sau mai puțin importanți și se gândi că revizorul din Chișinău, cu nume și prenume rusești, nu va fi tocmai încântat de separarea fățișă și brutală a celor două culturi și de aceea încercă o soluție de compromis: *Vedeți ce mai puteți alege din cărțile rusești puse deoparte, îndeosebi traducerile din autorii ruși clasici iar pe celelalte le așezați în ultimele rafturi, din spate, așa încât să nu fim acuzați de un separatism total și excesiv... Și ar mai fi ceva, adăugă îngândurat directorul: poate rescriem citatul acela din Macarenko, traducându-l din rusă în română...* Caranfil fu împotriva ideii, i se părea că școala se pregătește mai degrabă pentru un control de la Moscova și încercă să-l convingă pe director cu argumente mai degrabă emoționale decât pragmatice: *Domnilor, suntem, totuși, în ceea ce numim România, România Mare; parcă ne-am pregăti de o invazie rusească în cultura și învățământul românesc!...*

La clasele mici învățătorii încercau să repare ce se mai putea repara; manualele românești păreau uneori prea dificile pentru școlari și chiar pentru dascăli, unele texte conțineau cuvinte și expresii care trebuiau „traduse” de mai multe ori: din română în rusă, apoi în graiul moldovenesc și, de aici, în româna literară atât de greu de cucerit... S-au refăcut planificările activităților școlare, au fost (re)corectate caietele de teme ale școlărilor și dascălii așteptau neliniștiți să vadă ce efect avea să aibă

asupra inspectorilor roșul care însoțea fiecare rând din compunerile și exercițiile date pentru acasă. Primarul trecea, și el, zilnic, pe la școală și, din comportamentul contradictoriu, din bâlbâiala cu care își însoțea fiecare vorbă, fiecare gest, reieșea, fără tăgadă, că, de reușita acestei inspecții depindea, cine știe, menținerea lui în această funcție pentru care nu avea decât vagi înclinații: *Aveți grijă să iasă bine, e prima vizită a românilor în satul nostru, trebuie să fim uniți!...*

Marin primi, de asemenea, misiunea de a reactiva formația artistică a școlii pentru situația în care inspectorii ar fi voit să vadă și această latură, artistică, a activității copiilor și dascălilor lor. Introduse în noua variantă de program câteva cântece despre țară și rege dar și câteva piese muzicale rusești, așa, pentru orice eventualitate...

În linii mari, pregătirile se apropiau de sfârșit; mai rămânea problema refacerii unei părți din gardul școlii pe unde intrau adesea animalele slobode și găștele gureșe ale vecinilor precum și văruirea unor spații expuse mai mult circulației celor mici: holul central și intrarea din spate a elevilor. Caranfil insistă să se refacă și firma școlii ce trecuse prin atâtea schimbări de conținut și formă încât păstra, încă, la o privire mai atentă, urme ale vechilor realități politice și administrative. Timpul până la inspecție se scurtase, însă, îngrijorător, astfel încât nu se putuse face decât revopsirea vechii firme care, paradoxal, accentuă și mai mult senzația de provizorat...

De la primărie începuseră să ajungă în școală vești contradictorii care îi debusolă și mai mult pe dascăli: ba că inspecția s-a amânat, ba că revizorii nu mai ajung până la Burlacelu, ba că aceștia își vor încheia activitatea în reședința de județ, la Cahul. Directorul începu chiar să regrete investițiile morale și materiale făcute, dascălii începură și ei s-o lase mai moale cu instrucția școlară iar părinții, chiar și ei, răsuflară ușurați: nu mai trebuia să le procure odraslelor lor rechizite noi și nici haine mai îngrijite. Toată lumea dădea impresia că a trecut cu bine peste un mare pericol, prin simplul fapt că acesta nu s-a produs...

Atmosfera de mulțumire indusă de revocarea anunțatei inspecții fu, însă, pe neașteptate, întreruptă, într-una din zile, spre sfârșitul programului de școală de femeia de serviciu care, trebăluind cu mătura în mână prin curte școlii, văzu apropiindu-se în fața porții mari de la intrare o mașină veche dar încăpătoare din care coborâră câțiva bărbați îmbrăcați orășenește, cu costume și cravată, doi dintre ei ținând în mâini genți încăpătoare, nu tocmai noi, nici ele. Șoferul, un bărbat tuciu cu mustață căzăcească rămase pe loc; ridică în grabă capota înfierbântată a motorului și începu să meșterească la mașina care făcuse, cu siguranță, războiul civil de partea albilor...

Vine inspecția, vine inspecția! apucă să spună, pe nerăsuflăte, femeia deschizând intempestiv ușa clasei în care se afla directorul. Acesta nu apucă să scoată nici o vorbă; privi pe fereastră și-i văzu pe

(continuare în pag. 26)

cei trei bărbați care intraseră, deja, în curtea școlii, apropiindu-se de intrarea principală. Se opriră în fața ușii și priviră, la invitația unuia dintre ei, firma proaspăt vopsită a școlii. Părură mulțumiți și-l primiră cu bunăvoință pe directorul care ieși să-i întâmpine, încercând să le adreseze tradiționale urări de bun venit. *Lasă, lasă, nu te formaliza! Știm că ne-ați așteptat zilele trecute dar iată că tot am trecut pe la voi, chiar dacă ne grăbim. Trebuie până deseară să ajungem la Chișinău și nu știm dacă mașina asta cu care am venit ne poate duce până acolo.*

Directorul îi invită în cancelaria școlii care ținea loc și de cabinetul directorului. Femeia de serviciu, obișnuită cu astfel de situații, intră în clasa părăsită de director și-i puse pe școlari să cânte din piesele învățate la școală. Copiii atâta așteptară: începură, singuri, într-o ordine numai de ei știută, toate cântecele învățate, ca și când învățătorul era în clasă și le dirija repertoriul...

Musafirii se interesară de încadrarea școlii, de situația materială a familiilor copiilor, de procentele, pe etnii, ale locuitorilor satului. Aruncară, în grabă și destul de formal, ochii pe condica de prezență a cadrelor, trecură cu vederea lipsa unor înscrisuri privind lecțiile predate în zilele din urmă și cerură să viziteze câteva săli de clasă, chiar dacă învățătorul de serviciu anunță, prin bătăi de clopot, încheierea programului. Zăboviră mai mult în clasa învățătorului celui nou despre care aflară că venise prin repartitie din Regat, din proprie inițiativă. Unuia dintre inspecții i se păru cunoscută figura dascălului brunet și slăbuț și-l întrebă cu siguranța celui care descoperă o cunoștință veche: *Nu ești dumneata acela care cu aproape doi ani în urmă, la Galați, ai cerut comisiei de repartitie să vie în Basarabia?* La răspunsul afirmativ al lui Caranfil care-l recunoscă la rândul-i, pe reprezentantul Ministerului Instrucțiunii Publice ce asistase la repartizarea absolvenților Școlii Normale gălățene, inspectorul îi strânse mâna cu sinceră prietenie și-l întrebă cum s-a acomodat în acest spațiu geografic, ce greutăți întâmpină și care-i sunt planurile de viitor. Caranfil stătu o clipă pe gânduri și se întrebă dacă întrebările inspectorului trebuie să primească răspunsul dorit de acesta sau dacă poate să fie deschis cu acesta și să-și exprime toate neîmplinirile sale, toate așteptările care i se refuzau sistematic, toate dorurile față de spațiul natal de care s-a îndepărtat din proprie opțiune. Ar fi vrut să-i spună tot adevărul, că altfel și-a imaginat munca sa de dascăl, că altele erau așteptările adolescențului cucerit de lecțiile de istorie națională, de prelegerile patriotice ale profesorilor, de exaltările dovedite în fața unor realități care trec dincolo de noi, ca șenilele de tanc peste trupurile fără viață ale celor învinși. Îi apără, brusc, în fracțiuni de secundă, una din întrebările dure-rose ale "găzdoiului" său legată de beneficiile care nu se văd ale „lichirii” Basarabiei cu Regatul...; omul se întreba, pe bună dreptate, unde sunt acele beneficii presupuse de revenirea la Patria-mamă, ca și când faptul că școala, prin introducerea limbii și spiritului românesc în educarea copiilor ar fi fost un lucru lipsit de importanță, fără urmări palpabile și imediate în viața lui și a consătenilor săi. Toate acestea îi trecură ca un fulger prin minte, n-avu vreme să-și formuleze răspunsurile la întrebările numeroase ce-i fuseră puse de ministeriabil. Reprezentantul ministerului nici nu așteptă, de altfel, răspunsurile, se vedea că întrebările lui erau mai degrabă retorice. Nici dialogul cu micii școlari nu

se dovedi mai productiv deși inspectorii se străduiau să se facă înțeleși prin întrebări simple pe care învățătorul clasei le intuise în timpul pregătirii inspecției: *Care este capitala României? Când s-a realizat unirea Basarabiei cu România? Care este limba noastră maternă? Dar cea oficială?* Dificultățile au apărut atunci când a trebuit să se explice diferența dintre limba maternă și cea oficială, dintre limba română și cea... moldovenească; nici cei interogați, nici cei care au întrebă n-au găsit calea unor abordări clare, așa că problema a rămas oarecum în suspensie. Inspectorilor li s-a părut, desigur, că nu era momentul sau că era destul de dificil să se explice celor din clasa a doua noțiunile de limbă oficială și maternă așa că, oarecum jenați că n-au găsit calea de a-și accesibiliza întrebările, au cerut copiilor să-și demonstreze virtuțile lor muzicale. Aici elevii lui Caranfil erau tari! Începură să cânte înainte ca învățătorul să le facă semnul știut; versuri patriotice de adâncă forță mobilizatoare se revărsau în întreaga școală ca o chemare la o luptă așteptată împotriva unui inamic nedefinit. Când copiii ajunseră la chemarea „*Treceți batalioane române Carpații!*...”, inspectorii au părăsit în glorie sala de clasă, aliniați, parcă, asemenea unui grup de infanteriști care au în față o redută ce trebuie cu orice preț cucerită...

Inspecția sau ceea ce ar fi trebuit să fie inspecția se termina cum, de fapt, începuse: brusc, fără formalitățile așteptate de gazde, fără ca aceștia să aibă sentimentul că activitatea lor a fost, într-un fel sau altul, „prețluită” de inspecții. Aceștia n-avură timp să asiste la lecții, n-au controlat documentele dascălilor și nici pe cele ale directorului. Primarul nici n-a știut de vizita inspectorilor, de unde și revolta, de altfel inutilă, a acestuia: *Cum e posibil ca primarul să nu fie anunțat de prezența în localitatea pe care o reprezintă a unor guvernanți de la centru?* Tuna în stânga și-n dreapta asupra desconsiderării funcției și misiunii sale, ajungând să îl regrete pe fostul director, rusofilul destituit în anii din urmă, pe vremea căruia altfel se desfășurau controalele de la centru: ce entuziasm patriotic, ce steaguri și cântece patriotice, ce vodcă, ce romantism revoluționar...

Omar KHAYYAM**Autoportret**

Un om prin lume trece. El nu e musulman.
Nici infidel nu este. Nu crede-n legi și zei.
Nu neagă, nu afirmă. Dar vezi în ochii săi
Că nimenea nu este mai trist și mai uman.

Nu mi-am făcut vreodată din rugi șirag de perle
Ca să-mi ascund noianul păcatelor cu ele.
Nu știu dacă există o Milă sau Dreptate,
Dar totuși nu mi-e teamă: *curat* am fost în toate.

Mă dojeniți că veșnic sunt beat. Ei bine, sunt!
Necredincios mă faceți. Și ce dacă-i așa?
Puteți orice să spuneți pe socoteala mea.
Îmi aparțin. Pricepeți? *Și sunt ceea ce sunt!*

Avui vestiți maestri. Făcusem mari progrese.
Când mi-amintesc savantul ce-am fost, azi îl compar
Cu apa ce ia forma impusă de pahar
Și fumu-n care vântul năluci ciudate țese.

Cu-o mână țin Coranul și cupa cu cealaltă.
Sunt când de partea legii, când mușc din fruct oprit.
Așa mă știe zilnic cupola cea înaltă:
Nici infidel cu totul, nici musulman smerit.

Virtuțile să-mi numeri doar una câte una.
Păcatele îmi iartă cu sutele, cu mia.
Nici vântul nu-ți ațâțe, nici aerul mânia.
Tu știi: curat și sincer am fost întotdeauna.

Cătat-am horoscopul în a iubirii carte,
Și-un înțelept strigat-a: „A fericirii parte
Aceasta este: - o fată ca luna argintie
Și-o noapte care ține un an cât o vecie”.

Nu pot să fac deosebire între capcană și momeală.
Un sfat mă-mpinge spre moschee,
iar altu-mi umple cupa goală.
Și totuși vinul și cu mine și draga-n ceasuri de iubire,
Mai bine fripți într-o tavernă decât cruzi într-o mănăstire.

Fatalitatea

O-nchipuire-i lumea din năluciri de fum.
Un loc vrea fiecare pe scenă să ocupe.
Tu află adevărul din adâncimi de cupe:
Că totul pendulează între miraj și scrum.

Khayyām, în astă lume până și adevărul
Hyperbolă doar este. Te chinuie mereu
Această înjosire? Dă-ți sortii trupul tău
Și sufletu-ntâmplării. Ce-a scris - nu șterge Zeul.

O mână-ascunsă scrie și trece mai departe.
Nici rugi, nici argumente, nici spaima ta de moarte
Nu vor îndupleca-o să șteargă vreun cuvânt.
Nici lacrimile tale nu pot să șteargă-un rând.

O, suflete,-mpreună suntem ca un compas
C-un braț în lut, iar altul pribeag în infinit.
Un cerc imens înscriem în acest scurt popas.
Dar într-un punct, alături, cădea-vom la sfârșit.

Ce este-această goană de umbre colorate?
Fantastica lor fugă absurdă-i și sublimă.
Ea naște dintr-o mare ce astfel se exprimă
Și în aceeași mare se-ntorc pe urmă toate.

Tot ce există fost-a marcat din prima zi.
Absentii pe chipul lumii sunt binele și răul.
Dintru-nceputuri Cerul a-nscris tot ce va fi.
Să scrie totul altfel, în veci nu-ndupleci zeul.

Când ești sortită zilnic prin zodie cerească
Măhnirea și durerea mereu să te lovească,
O, inimă, poți spune, în piept de ce-ai venit?
Și pentru ce pleca-vei rănită la sfârșit?

De-adolescență anii încep să mă dezvețe,
Se scurse primăvara cu farmecu-i curat.
Iar pasărea-ncântării numită tinerețe
Nu știu nici când venit-a și nici când a plecat

Vanitas vanitatum

Miresme cupe, harfe și bucle aurii:
O, jucării sfărmate de Vreme, jucării!
Gând, faptă, renunțare, virtuți, căinți și rugi:
Cenuși pe care Timpul le spulberă, - cenuși...

Ce-s oamenii? Podoabe ce-atârnă din tărie.
Sosesc, se duc și iarăși sosesc aici sub soare.
Din buzunarul humei și-a cerului cutie
Mereu făpturi s-or naște,
căci Dumnezeu nu moare.

Spuneți-mi, ce aduse a lumii bogăție?
Nimic. În mână timpul lăsatu-mi-a doar vânt.
Un foc sunt. Când s-o stinge, nimicu-o să rămâie.
Am fost a lui Djem cupă; dar spartă - nimic sunt.

Crearea ta și-a lumii, destinul ei și-al tău
Sunt taine-aici și taine vor fi în veci și-n moarte.
Surâde-le ca unor pericole deșarte,
Căci pacea te-așteaptă dincolo,-n negrul hău.

Cereasca boltă pare o magică lanternă
Și soarele e lampa. Iar lumea e-o cortină
Pe care defilează în hora lor eternă
Imaginile noastre - răni negre în lumină.

Nu plânge după ierii ce rupți și-au fost din viață
Și nu gândi la ziua ce nu știi de-o să vie.
Și ieri și mâini și astăzi iluzii sunt și ceață.
Atât ai: clipa. Fă-o să umple-o veșnicie.

Bagdadul, Balkul, - spune-mi, ce s-a ales din ele?
Fatală e și-o briză când floarea-i invoalată.
Bea! Și evocă-n noapte, cu luna laolaltă,
Popoarele și evii stinși rând pe rând sub stele.

A' lui Bahram palate refugiu-s de gazele.
Unde cântau fecioare pândesc lei singuratici.
Bahram, neîntrecutul la prins măgari sălbatici
Sub trei movile doarme. Măgarii pasc pe ele.

Adriana STOICA

India, o lume a contrastelor

Călătoria și șederea de aproape o lună și jumătate în misterioasa Indie, în orașul Rishikesh din apropierea munților Himalaya dezvăluie multe aspecte ce scapă ușor ochiului turistului grăbit să facă poze cu maimuțele obraznice și cu vacile domoale de o seninătate regală, ce coboară agale în pas de plimbare pe străduțele și așa supraaglomerate de vehicule, trecători, vânzători ambulanți, cerșetori și câini vagabonzi. Este o lume a contrastelor, a misterelor, un tărâm neexplorat complet, unde totul surprinde, uimește, lasă o impresie.

O excursie matinală în piața orașului arată faptul că, în restaurantele stradale, ziua începe cu curățenia la locul de muncă. Vânzătorii curăță plitele, șterg pereții și mătură în fața intrării. Se ard bețișoare parfumate, se întonează rugăciuni pentru prosperitate și atragere de clienți. În acest timp nu se servește mâncare, personalul se scuză politicos că te pot servi doar după 20 de minute. O vizita la un internet café dimineața devreme seamănă cu vizitarea unui templu. Bețișoare parfumate sunt aprinse peste tot pentru purificarea încăperii, iar pe calculator rulează rugăciuni și cântece pentru bunăstare și pace.

Îmi dau seama tot mai mult că India nu se "vizitează", așa cum dai o fugă sau treci în vizită pe la cineva, fără obligații, fără așteptări. Nu, India se simte, se trăiește și se experimentează. Călătorul descoperă lucruri noi la tot pasul, zilele nu seamănă una cu alta, drumul pe care ai mers ieri la piață este blocat azi de o construcție și trebuie să găsești altă cale. Nu contează că te grăbeai undeva. Aici timpul e relativ, se dilată după necesitățile momentului. Te adaptezi din mers, schimbi planurile pe moment, găsești soluții pe loc, numai cine nu se adaptează nu supraviețuiește. Nu, categoric, aici nu ești în vizită, nu ești musafir, nu ești menajat, aici înveți să supraviețuiești cot la cot cu localnicii. Ești pe cont propriu, într-un tumult de întâmplări și evenimente.

În același mod, India nu se "vede" de la distanță, nu poți să zici "am văzut India", ci dimpotrivă, India se percepe complet prin prisma propriei experiențe de viață și a concepțiilor asupra lumii. Contrastele puternice la tot pasul: curat / murdar, bunăstare și opulență / sărăcie lucie uimesc, sperie, zgârie ochiul și obligă la întrebări existențiale despre dreptate, adevăr, destin și Divinitate. Clădirile luxoase cu apartamente de 200 de metri pătrați în care locuiesc doar două persoane și servitoarea contrastează puternic cu corturile improvizate de alături în care trăiesc 4 până la 6 persoane spălându-și rufe la o conductă de apă fisurată din apropiere. Mai vezi hotelul elegant de pe partea dreaptă a străzii și familia care trăiește într-o colibă

pe partea stângă, parcare cu mașini de lux și lucrători care transportă materiale de construcție în saci de rafie pe spatetele unor catări.

Pot spune că India nu se "miroase", se respiră. Aerul cald, impregnat cu mireasma bețișoarelor parfumate aprinse de comercianți, care te impresionează de pretutindeni, aromele picante ale condimentelor restaurantelor stradale, mirosul cimentului proaspăt turnat la fundația unei clădiri în construcție și alte tot felul de mirosuri, miresme și miasme se simt foarte puternic, profund, la tot pasul, și, în permanență vântul aduce în raza olfactivă alte noi informații. Înveți să te orientezi după mirosurile înconjurătoare ce te ghidează, îți încântă simțurile sau te avertizează să fii alert la fiecare pas.

Mă conving tot mai mult că India nu se "degustă", așa cum deguști, din vârful buzelor, pâhărelul de iaurt dietetic oferit la promoție în supermarket, zâmbind politicos către fata cu tava, aici nu *gusti* mâncarea, ci o consumi prin toate simțurile. Mâncărurile atrag în primul rând prin culoare, (portocaliu - cheese curry, verde - sosul de spanac, galben - sosul de șofran etc.) apoi te atenționează prin sunet, aproape toate sunt înspăimântător de fierbinți, abia luate de pe foc, sfârâind pe farfuriile de tablă pe care furculița și lingura sunt aruncate în grabă cu un zornăit. Apoi, în unele restaurante, mâncarea este purificată prin cântecele religioase pe CD-ul care merge de dimineață până seara.

India nu "se aude", ci se ascultă. Claxoanele, vocile, mugetele, lătratul, vocile vânzătorilor ambulanți, toate comunică ceva. Cine are urechi, să audă. Înveți să te lași ghidat de sunete, să percepi lumea înconjurătoare prin urechi. Nu vezi unde, dar auzi că undeva în apropiere este o vacă. Nu știi cine, dar auzi că cineva conduce o motocicletă puțin mai în spate. Nu îi vezi, dar auzi niște vânzători laudându-și marfa.

India nu se "pipăie", se simte. Simți asprimea firelor de lână de iac din zona de munte, simți mângâierea mătășii, simți căldura șalurilor de Pashmina.

După această experiență, pot spune că India nu se vizitează, se trăiește, se explorează cu toate simțurile, contrastele la tot pasul îți schimbă perspectiva asupra lumii și, într-un fel, înveți să apreciezi mai mult ceea ce ai deja. Namaste!

Mircea Marcel PETCU

POVESTE DE IUBIRE

Hai vino, iubire,
ascultă povestea inimii mele,
așează-te aici lângă mine
sub salcia pletoasă ce ascunde
esențele gândului meu
împrăștiate în ceața nopții ...
Săgețile ochilor mei te urmăresc
brăzdându-ți amintirile înnoptate
în argintul apelor.
Oglinda cerului multiplică
cristalul feței tale,
safirele ochilor tăi îngână o rugăciune,
pe buzele tale fine
flutură zâmbetul melodios al vieții,
inima ta bate vestind
vâlvătaia dragostei eterne.
Eu, pierdut în nemărginirea povestirii,
adun rătăcind printre nori
silabele rostite în amurgul vieții
și împrăștiate de țipătul păsărilor
în nemărginirea pământului,
alcătuind povestea noastră de iubire.

CHIPUL TĂU ...

Te simt tot mai aproape de mine,
îți aud pașii urmându-mă
mă întorc să te caut, nu te văd
și-mi dau seama câtă nevoie am de tine.
Gândurile au început să mi se așeze
în ritmul inimii, îți simt parfumul,
plutesc simțindu-te, aud zgomotul
pe care-l faci în inima mea.
Mi-a rămas întipărit chipul tău fermecător,
îl am în fața ochilor.
Cred că voi rămâne cu acest tablou
până la sfârșitul vieții.

TU

Când te-am văzut erai o simplă floare
cu un polen necunoscut, dorit,
nu aveai aripi să te înalți spre soare,
nici ochi n-aveai să vezi ce-ai întâlnit.
Te-ai așezat pe cerul sufletului meu
ca un crâmpei de muzică cerească
m-ai îmbrăcat cu propriu-ți curcubeu,
inima mi-ai făcut să-nmugurească ...
Cum te privesc, cum te alint

ești toată freamăt, bucurie,
în inima ce o credeam de piatră
ești tu acum, cea mai frumoasă față!

CÂNTEC

Un anotimp m-a luat sub mantia lui
dându-mi puterea cuvântului,
marea mi-a fost coala gândului,
razele soarelui au transmis
dorul inimii mele,
dragostea a înlocuit tristețea
dând vântului cântecul năului,
să se bucure florile întorcându-și capetele
după noul curcubeu
al inimii mele îndrăgostite.
Dacă aș fi un nor,
aș sta tot timpul deasupra ta;
dacă ai fi pământ,
aș fi apă!

ÎNCOTRO

Se-nchid mugurii zilei,
pierdută e speranța
că luna poate trece
peste câmpii pustii,
e frig și viscol încă,
când inima îmi bate
mai repede ca timpul
ce curge printre ape,
e limpede ursita,
mă duce către stele
și-n liniștea deplină...
mă învelești cu ele,
în mugurii speranței,
la viața de apoi
stă luna care cântă
gândindu-se la noi,
mi-e teamă de tăcere
mi-e teamă de o vorbă,
mi-e teamă chiar de mine...
Ce-o fi în întuneric ?
Crâmpeiul de speranță
îmbracă al meu trup,
când este întuneric
încotro s-o apuc?
Hai, vino Doamne lângă mine
trimite-mi îngerul cel bun,
să îmi îndrume pașii
spre locul cel mai bun,
și-aici pierdut de lume,
în marea Ta grădină
să pot trăi din nou
și să n-am nicio vină!

Lucia PĂTRAȘCU

CONTRADICȚIE / CONTRADICTION de DANIEL IONIȚĂ

Daniel Ioniță, este un nume deja cunoscut în lumea culturală de la noi și din altă parte a lumii, ca un poet trăitor departe de țară (Sydney, Australia), într-un spațiu pe care și-l armonizează cu românismul niciodată rătăcit și în care puterea cuvântului rostit și scris frumos îmbogățește cultura momentului, aducând aproape de sufletul omenesc florile alese ale poeziei. Cel mai important moment al penetrării definitive a poetului în cunoștința și conștiința cititorilor a fost, desigur, publicarea volumului *“Testament - Antologie a versurilor românești moderne”* în 2012 - prima ediție bilingvă cuprinzând versurile a 50 de poeți români și traducerea lor în limba engleză; în 2015, cea de a doua ediție bilingvă, în care cititorii s-au întâlnit cu versurile a 93 de poeți și în 2017, o nouă ediție în limba engleză *“Testament – Antologia versului românesc”*, care prezintă în paginile sale creațiile a 120 de poeți, alături de condeieri români stabiliți în străinătate.

Pentru a face cunoscută cititorilor activitatea literară a poetului Daniel Ioniță reluăm succint portofoliul său literar: 2012, 2015, 2017 Cele trei ediții ale antologiei *„Testament...”*; 2013 – *“Agățat între stele”* - volum de debut al poeziei proprii tradusă și în limba engleză; 2016, *“ContraDicție / ContraDiction”*, poezie bilingvă română - engleză; 2017 – *“Insula Cuvintelor de Acasă”*, volum de poezie în limba română; 2018 – *“Basarabia sufletului meu”* – ediție bilingvă, o colecție de poezie a condeierilor din Republica Moldova. Dacă adăugăm prezența sa în numeroase antologii literare importante, la multe lansări de carte, evenimente literare și accentuăm sprijinul dat unor confrăți în editarea și publicarea propriilor volume, prin *Academia austriano-română pentru Cultură*, pe care o păstorește, iată că avem un portret cuprinzător al omului de cultură Daniel Ioniță, care acolo, departe, unde este stabilit, respiră cu aviditate poezie românească și o dăruiește prin traduceri sale, tuturor vorbitorilor de limbă engleză.

Volumul bilingv româno-englez, *“ContraDicție / ContraDiction”*, semnat de poetul Daniel Ioniță, tipărit la editura PIM, Iași, 2017, ediția a II-a revizuită și completată, cuprinde un număr de 37 de poeme, așezate sub trei subtitluri distincte: *Destinele inimii*, *ContraDicțiile minții* și *Suspinele duhului*. Volumul este însoțit de o Introducere sub titlul incitant *Lumea Dintre*, semnată de Monica Manolachi și o *Notă a autorului la a doua ediție*, în care poetul explică satisfacția și nivelul emoțional creat prin traducerea propriilor versuri, a căror interpretare în limba engleză (limbă folosită de autor din anul 1980, când a plecat din România) i-a creat o eliberare din *“cătușele responsabilității”*, pe care o simțea atunci când traducea

versurile altor poeți, de a căror specificitate încerca să se apropie cât mai fidel. Ca să exemplificăm, referindu-se la Eminescu, Daniel Ioniță spune: *“El trebuie să sune în engleză ... a Eminescu”*. Traducerea propriilor versuri gândite uneori în limba engleză, ce exprimau sentimente trăite cel mai adesea în *Lumea Dintre*, poate însemna un important și interesant exercițiu de dăruire de sine a poetului spre limpezirea și accepțiunea cititorului, cel care îi poate amplifica înțelesul, descoperind subînțelesul mesajului.

Cele 15 poeme cuprinse în prima parte *Destinele inimii* sunt versuri de dragoste. Ajuns la o maturitate a sentimentelor, acest *“vameș de gânduri, vameș de vise”* (*Destine*, pag. 16) face un fel de inventar al trecerilor și, cu expertiza unui *“profesor de calligrafie, / într-o lume în care nimeni / nu mai scria de mult cu penița.”* (*idem*, pag. 18), concluzionează că iubirea a fost *“Te iubeam prin toate aceste destine / Care apăreau și dispăreau ... la marginea timpului.”* (*ibidem*) și rămâne o perpetuă chemare pentru persoana specială: *“Și te văd pe tine ca pe-o dumnezeu / Trupul ți-e lumină, inima-mi scânteie.”* (*Văd aeroplane*, pag. 38). Imaginație bogată, plecând de la sentimentul tandru și nevinovat născut în plimbarea prin toamna rece de demult: *“Iar mâna ta, de care mă încătușasem de bună voie, / era caldă și catifelată. / O simt și azi ca și atunci.”* (*Al doilea înțeles al lui noiembrie*, pag. 34) și finalizat peste timp cu trăirea erotică desenată într-o calligrafie a faptelor care *“să se înfiereze, zvăpăindu-se, / pe trupul tău.”* (*Calligrafie zvăpăiată*,
(continuare în pag. 31)

pag. 30). Este felul în care poetul Daniel Ioniță, prins în ghearele realului cotidian agresiv, alege să plonjeze în iubirea care "...cuprinde și frunză, și floare, și lumină și drum." (O iubire, pag.46).

În partea a doua a grupajului de poeme, intitulată **ContraDicțiile inimii**, ca într-un joc neașteptat, poetul iese din spectrul tumultuos al vieții, evadând în idealul poetic, unde-și trăiește visările: „**Tu mi-ai răsărit ca un vis între vise / Și pentru iubire a trebuit să devin om.**” (A trebuit să devin om, pag. 62). Apoi se reîntoarce la trăirile cotidiene despre care scrie cu îndrăzneală, protestatar, cu furie chiar, în deznădejdea celui care este dispus să arunce în fața cititorului, fără nicio reținere, alunecarea sa în tentația noului poetic, în care abundă exprimarea șocantă, uneori pictată strident, până la vulgaritate, pentru a crea o adevărată poezie de atmosferă despre o lume în care „...**răpiri, execuții, șantajuri, încălzire de seară, auto-furturi de căciuli, televiziuni cu știri îndobitocitoare și apoi cuvântările politicianilor, (...) năvălesc peste noi toți ca niște violuri auditive și vizuale.**” (La dracu, pag.76). Parcă apare și consecința unui asemenea trăvălug, când cetățeanul turmentat din sufletul său bulversat numără: „**Un doi trei / ce fac eu? nu fac nimic**” (Nu fac nimic, pag. 70) și socotește: „...**în final / într-un hal fără hal / ca țiganu' la mal / mai mereu / mă tot mint că sunt eu / că sunt zmeu / că sunt leu / paraleu...**” (Un zălud paraleu, pag. 86). Tot acest vacarm ia sfârșit abia atunci când glasul pur al unui copil nevinovat îi vorbește candid: „**Tata Moșu, te rog frumos dă-mi și mie un pahar cu suc de mere!**” (Teletubii și talibanii, pag. 68) și, într-o exprimare autoironică, liniștitoare, conștiința poetului iese din marasmul năucitor, întorcându-se la lucruri normale, cum ar fi „**salata de cartofi - vestita mea salată!**” (Lucruri importante, pag.72).

Suspinele duhului, poemele din partea a treia a volumului sunt o încununată întoarcere către spiritualitate, către Dumnezeu: „**Și atunci, Doamne, ochii mi s-au ridicat înspre stele / iar genunchiul mi s-a plecat în țărână.**” (Vocea ta în pustie, pag. 92). Deoarece, recunoscător, poetul primește cu sfială darul vorbelor ce cântă sub pana lui: „**Acest sunet cristalin se va armoniza odată (...) în armonie cu muzica universalului. // ... // Atunci cântecul tău va răsună la infinitul luminii, / și va dansa în ecou cu bucuria îngerilor.**” (Pășeam pe o frunză de cristal, pag. 96). Un sentiment ce se dematerializează, creând o stare lirică în care formula de emoție și de expresie a poetului se armonizează numai atunci când: „**Doar mâna Ta se întinde spre mine de la o vreme / străpunsă - / și mă mângâie pe frunte.**” (Paharul acesta, pag.98).

Deși poemele sunt grupate fracturat în trei părți, fiecare constituie o unitate de sine stătătoare, oricare dintre ele putând fi nucleul unui ciclu de o anumită factură poetică (tinerețea cu iubirea dorită și împărtășită, maturitatea plină de foc în care intervin fapte de viață majore, viforoase, adevărate tornade și perioada înțelepciunii, a acceptării pentru integrarea în cea mai bună lume posibilă, lumea spirituală). Și totuși, reunirea lor într-un singur volum devine oglinda în care poetul își reîntâlnește toate aceste vârste, pe care le brodează într-un covor de viață, fermecat, plin de neprevăzut.

Chiar și atunci când versurile sale prind o nuanță

ludică, aparent relaxant-ironică, cititorul va înțelege că poetul se joacă cumva pe portativul cuvintelor, bucuros că poate pianota printre vorbele de duh atât de cunoscute în vorbirea de acasă (*românul face haz de necaz!*) și astfel se autodefinește aparținător acestui filon nesfârșit de frumusețe.

Daniel Ioniță, autorul acestor poeme din volumul bilingv „*ContraDicție / ContraDiction*”, omul plecat în lume din teritoriul basmului românesc, cu zestrea bine agonisită și cu hotărârea de a întocmi frumuseți asemenea fătului din poveste, construiește de la *Palatul poeziei în grai românesc* punți de argint spre *Literatura universală*, pentru cunoaștere și frumoasă înțelegere a sufletului românesc.

GEORGE SMARANDACHE CÂNTAREA CÂNTĂRILOR Poeme – Poems

Volumul de versuri „*Cântarea Cântărilor – Poeme – Poems*”, semnat de **George Smarandache**, ediție bilingvă, 118 pagini, tipărit la *Editura Academiei Româno – Australiană*, Sydney, Australia, 2018, având o *Prefață* semnată de **Daniel Ioniță**, cu o frumoasă *Copertă și grafică interioară* semnate de **George Roca**, cuprinde 51 de poeme de dragoste. Poeme fără titlu (cu excepția ultimului!), doar numerotate și, desigur, fără un *Cuprins* lămuritor, autorul considerând suficientă titulatura maiestooasă a volumului pentru a învălui atenția cititorului în mireasma unei povești de dragoste, în care visează: „**să împletim cununa fericirii**” (10).

Astfel, cititorul are două opțiuni: ori renunță la lecturarea versurilor, ceea ce ar fi un non-sens din moment ce a avut curiozitatea de a lua cu sine acest volum denumit ademenitor, ca o dulce ispită, „*Cântarea Cântărilor*”; ori, citind, se aventurează în descoperirea motivului pentru care autorul a hotărât ca volumul său de versuri să primească un astfel de titlu, ce vine ca o invitație generoasă în lumea sa lirică în care, după cum singur mărturisește: „**Măzgălesc / Cuvintele nerostite / pe pagina albă a inimii.**” (19). Și atunci el, cititorul, va înțelege...

Despre opțiunea autorului de a-și intitula astfel suita de poeme închinată iubirii, se nasc trei posibile variante. Ori **George Smarandache** a dorit doar să intre în grațiile cititorului, să-l surprindă cumva, să-l ademenească și să-i capteze atenția, apelând la binecunoscutul omonim pentru *Cântarea lui Solomon*. (am mai întâlnit astfel de situații în care poetul se ajută cu astfel de artificii!). Ori **George Smarandache** speră să fi descoperit izvorul iubirii curate în care ființa „**Ca o rază de soare / Cu floare la ureche**” (25) este iubita „**cu ochii ca cerul**”, femeia plecată și pentru care bărbatul îndrăgostit ar plăti cobzarului ca „...**simbrie / zile din viața mea.**” (26). Ori, cu adevărat, trăirile de dragoste din aceste „**amintiri de-o vară**” se ase-

(continuare în pag. 32)

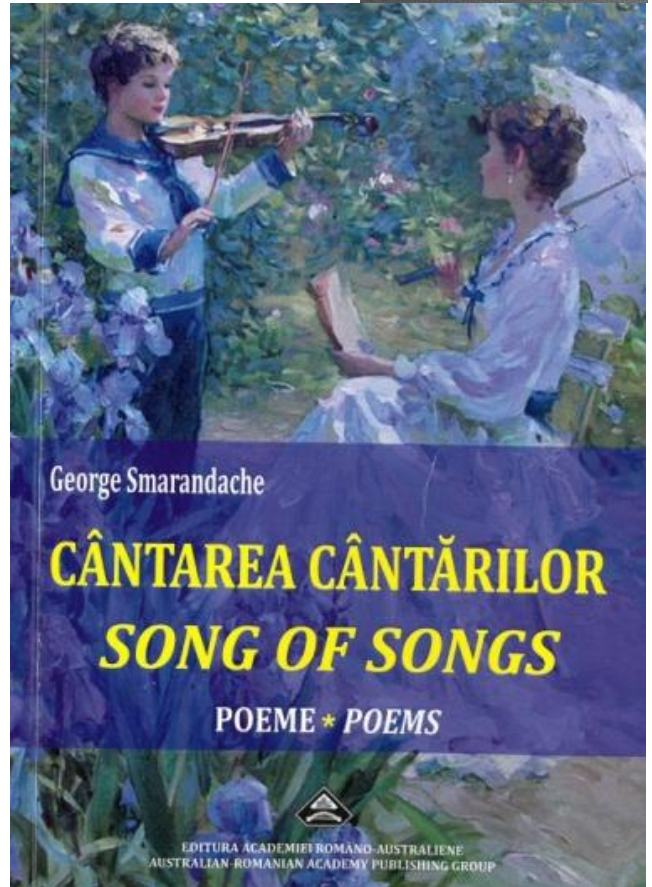
mână cu iubirea erotică dintre Solomon și Sulamita, o iubire de care poetul, acum, în înserarea toamnei, nu se poate dezlega încă, deși „n-a dansat decât o vară”, așa cum povestea titlul unui film de demult. Poetul recunoaște că: „**La sosirea toamnei / Nisipul pe care am călcat / lasă urme de neînțeles.**” (32).

Și astfel începe călătoria cititorului întovărașit de acest volum cu versuri de dragoste, în care fiecare poem este o poveste cu imagini, ca o pictură din „**grădina viselor**”, unde „**parfumul de iasomie, ciripitul păsărilor, vântul sărutând buzele în beția petalelor de mac**”, toate rotunjesc în „**surâsul ierbii**”, pe „**praguri de nori**” o adevărată odă închinată iubirii.

Într-o poezie fără mistere majore, sinceră până la epuizare, acest frumos sentiment de iubire apare sub toate formele sale de manifestare, în care gestul plin de tandrețe devine metaforic, iar frenezia simțirii atinge cote înalte și atunci când exultă de preaplina sentimentelor împărtășite, și atunci când suferă în singurătate. Deoarece sinceritatea sentimentului de iubire și emoția ard într-o luciditate imediată: „**Timpul pribeag / Ne va purta pe umeri / Într-un iureș nebun / Trăindu-ne viața / Ca pe o clipă.**” (16). Astfel, cititorul va întâlni în versurile poetului tot curcubeul de trăiri sentimentale. Ca o împlinire: „**La braț cu păsările cerului / Zburăm în timp / spre regăsire**” (6) sau ca o deziluzie: „**Spune-mi / Câte toamne și veri / Trebuie să trecă / Să fim iar împreună?**” (23); o îndoială: „**Zorii zilei / mi-au vestit că a venit toamna / m-a cuprins oboseala / și / așteptarea a fost în zadar.**” (29) și o speranță: „**Cine vei fi tu / De va fi să mergem mână în mână / Pe un drum al speranței**” (7); promisiuni de a rotunji cununa iubirii: „**...am să te aștept / o clipă, o oră, o zi, un anotimp / am să te aștept... / o veșnicie.**” (34). Deoarece nevoia de iubire este mai puternică decât exercițiul răbdării: „**Singurătatea mă învăluie. / Cuprins de brațele întunericeului / Strig numele tău.**” (24).

Chipul iubitei „**Sunet de val / Ridicat de sirena mării...**” (13) îi bântuie pregnant amintirea clipelor ferice, după care poetul tânjește. Interesantă în aceste versuri este ideea de zbor: „**La braț cu păsările cerului / Zburăm în timp / Spre regăsire.**” (6), învăluită în dorința de dans: „**O melodie albă de vioară / Îngână refrenul / Sufletelor înlănțuite / Dansând frenetic / Jocul dragostei.**” (12), chiar și atunci când totul rămâne numai un vis frumos: „**Doar urma parfumului tău / Sălășluie-n lăcașul / Care bate fără odihnă...**” (17).

Despre creația lirică în general, este știut faptul că structura sufletească a condeierului determină calitatea acesteia. Unul, mai modest, se mulțumește cu mai puțin, împăcat dacă îi reușește o versificație corectă. Altul, cu un orizont mai larg, cum este și cazul nostru, devine mai exigent cu creația sa. Nu putem spune că fiecare dintre cei doi nu se străduiește. De aceea, versurile lui George Smarandache, de o intimitate învăluitoare, deoarece textul se bucură de participarea afectivă totală a poetului, pot fi considerate o osana închinată iubirii împlinite, atunci când: „**Acel foc ce ne-a unit / va continua să ardă / cu aceeași intensitate / cu care-a izbucnit în / dimineața vieții noastre.**” (50), ori devine un strigăt în deșert dacă din iubirea ideală rămâne numai „**O dără de parfum / Uitată în vântul toamnei / Ce-a**

scuturat florile de tei.” (7). Scriind, autorul simulează o descătușare, însă elementele cu ușoare nuanțe erotice, fără senzualități lascive: „**Nu am uitat / îmbrățișarea ta / și trupul tău / ce fremăta ca trestia pe mal**” (35), ce dansează în emoția muzicală a versului, contaminând-o, creează o poezie ce pune stăpânire pe suflet, o poezie devoratoare în care poetul se dizolvă: „**Dorul se zbate / Ca sirena / prin-să-n ochiurile năvodului / căutând cu disperare / calea eliberării.**” (44).

Un volum de versuri aparținătoare unui segment liric de literatură modernă, cu o prozodie ce se instalează încet, dar sigur, în mentalul cititorului, expresiv conturată și producând o perfectă îngemănare a frumosului, a sincerității, cu trăirile poetului, pentru teaurizarea lor în neuitarea timpului.

Cât despre variantele posibile, cu referire la titlul volumului, variante pe care le sugeram noi mai sus, iată că toate trei și-au găsit forma de împletire într-o magie a cuvintelor, cu un efect lexical special în care dilemele existențiale, ondulând între tăgada și credința iubirii se limpezesc în vechea formulă: **Nimic fără iubire!**

„**Cântarea Cântărilor**”, un volum-poezie, semnat de **George Smarandache**, ca o pecetluire a sentimentului de iubire exprimată prin detașarea emoțională pe care a dăruit-o paginilor pline de seducție lirică în reverberații poetice convingătoare, ce se îndreaptă cu duioșie spre cititorii săi.

Angela-Monica JUCAN

„Poezia este cel mai frumos punct de reîntâlnire”

„Teksa shpërndahemi, vendtakimin më të bukur e kemi poezinë” / „Atunci când ne risipim, poezia este cel mai frumos punct de reîntâlnire” (Visar Zhiti)

Antologia poetică bilingvă română-albaneză intitulată *Daruri divine / Dhurata hyjnore* a apărut în al doilea volum (București, Amanda Edit Verlag, 2019), incluzând șapte poeți români și doi albanezi. Versiunea în albaneză aparține lui Baki Ymeri, prefața e semnată de Visar Zhiti. Cu o excepție, grupajele de poezie sânt urmate de prezentarea biobibliografică a respectivului autor; despre Drita Nikoliqi Binaj scrie Daniel Marian, iar pentru Sadulla Zendeli-Daja, s-a preluat un text din Skënder Hasko (scriitor albanez, decedat).

Din puzderia de poeți români contemporani din Țară și de peste hotare, au fost alese anume aceste șapte nume – Ion Deaconescu, Radu Botiș, Camelia Radulian, Alexandru Miloș, Lăcrimioara Iva, Mihai Fircă, Gelu Dragoș. Diferiți din toate punctele de vedere, împreună, ei configurează totuși „starea” literaturii române de azi, adică creații cu accent puternic pe comunicare, de multe ori frumos adusă din condei, dar și de destule ori ternă.

„În zorii gândului” (*Në agimet e mendimit* – ce frumos!) lui Ion Deaconescu se înalță o lirică confesivă, mediativă, rostită în ton grav, discurs de cunoaștere și de înțelegere. În imn sau cu sunet de liră, impecabil armonizat, se citește în poemele lui Radu Botiș despre cele de Sus și cele de jos (încrederea în a Doua Venire, de pildă – „Cu semn astral din patria divină / Pământul va renaște negreșit”, sau demnitatea omului în virtutea smereniei: „Nu nouă Doamne, Glorie, nu nouă / Doar numelui Tău Veșnic și PreaSFânt”). Foarte rezumativ, cu pasul, cu gândul, Alexandru Miloș este și „cu teii în floare”, și „cu stelele”, și are ca *dar divin* „Bucuria din lumea mea, / Suferința din lumea aceasta, / Mulțumirea că fac parte din amândouă, / Interdimensional [...]”, *relația* fiind, de altfel, nucleară în poezia sa. Lăcrimioara Iva se exprimă bine în aforism, retorică morală, are reușite finaluri-surpriză, unele creații sânt modele de noblețe creștină (un fragment de poem în proză: „Îngenunchez și mă rog: Doamne, niciodată să nu fiu eu vânătorul! Niciodată! Mă resemnez cu această condiție de veșnic vânată, vânată de tine, de timp, de tristețe!”). Stins în formulă, dar cu lumină în inspirație, Mihai Fircă vine cu „o întrebare căzută fără zgomot în zăpadă” cam în toate poeziile incluse în acest volum. Scrisul lui Gelu Dragoș contează pe idee și câștigă prin idee; ce rămâne la el mereu în contrast cu *cum* – iată o probă: „stau obosit, nemișcat și / încerc să visez / că nu trăiesc în secolul / turbulenței globale”. Drita Nikoliqi Binaj, nume nou pentru noi, ne e accesibilă în acest volum prin câteva versuri în română incluse în prezentarea semnată de Daniel Marian, destul însă pentru a cunoaște o poetă de o sensibilitate și un verb aparte: „Din nopțile-ntunecate / asfințiturile nu mi se deschid. / În seara aceasta / am spart paharul speranțelor / rupte” (*Nga netët e errëta / agimet s'më çelën. / Sonte / e theva gotën e shpresave / të këputura*). Sadulla Zendeli-Daja excelează în poezia închinată Albaniei-mamă

(*Shqipërisë Nënë*), căreia, exilat în Suedia, îi duce dorul (*Sytë lot më rrjedhin për atdheun tonë*). Din păcate, antologia nu prezintă în traducere nici textele acestui poet, nici cuvintele lui Skënder Hasko.

Constantin MARIN

Țara Năsăudului în timpul Primului Război Mondial

Cartea părintelui Maxim Iuliu-Marius Morariu, intitulată **Țara Năsăudului în timpul Primului Război Mondial**, beneficiază de o avizată și detaliată prefață a Pr. prof. univ. Dr. Ioan Chirilă, cadru didactic al Universității „Babeș-Bolyai”, din Cluj-Napoca. „Elementele de analiză sociologică, evidențierea efectelor generate de această conflagrație mondială, oferă cercetătorului noi elemente instrumentale, dar în același timp îți oferă și posibilitatea de a discerne, de a elabora o judecată proprie cu privire la chestiuni de responsabilitate publică, de conștiință comunitară, cum este cazul: orfanii și văduvele de război; efectivele școlare în școlile grănicerești, natalitatea”, subliniază prefațatorul cărții în discuție.

Într-o autoprozentare concisă, autorul menționează câteva publicații din spațiul cultural românesc, dar și străin, care i-au găzduit materiale având ca subiect aniversarea centenarului primei conflagrații mondiale și care se regădesc în paginile volumului de față. De asemenea, autorul ține să precizeze că volumul de față conține și câteva texte inedite, cu versiuni îmbogățite ale articolelor publicate și, lucru foarte important, anexe documentare ce nu se găseau în versiunea originală.

Primul document comentat este jurnalul Colonelului Anchidim Șoldea. Primim informații despre biografia acestui ofițer, absolvent al Gimnaziului Grăniceresc năsăudean. În cele două jurnale ale sale (unul elaborat în maghiară, celălalt, în românește), conțin informații „despre evoluția frontului sau cu privire la evenimentele cotidiene mai importante, mici descrieri și o tentativă de memorialistică de călătorie. Iată, de exemplu, ce menționa în jurnalul său Colonelul Șoldea, în ultima zi a lui 1914: „31. Joi. Astăzi e ziua ultimă din anul 1914, războiul acesta. Se va finaliza cu bine. E tare rău, trece anul (...). Doamne mântuiește-ne”. Și, ceva mai la vale, spune: „Astăzi a sosit nevasta, har Domnului, durere însă că mamaia (soacra) cea bolnavă înainte cu 2 săptămâni a murit. Dumnezeu să o ierte, ea a fost foarte bună, ca o mamă adevărată. Veștile ce le-a adus au fost rele, Gheorghe a fost arestat, Magda e bolnavă, eu bolnav, Dumnezeu le-a rânduit, trebuie să le suferim paerinstia (?). Doamne mângâie-ne. Doamne bine mi-a adins văzându-mi nevasta, dar fericirea n-a fost deplină, auzind de moartea soacrei”.

Ulterior, în data de 19 iunie, va deceda în urma operației, iar înmormântarea va avea loc patru zile mai târziu în cimitirul comun din Blaj. Prietenia cu soția lui sau cu frații acesteia, preoți greco-catolici și ei, îl vor fi determinat în mod cert pe canonicul Alexandru Ciurea să îi întocmească un necrolog luptătorului defunct. Autorul lucrării, Preot Maxim Iuliu Morariu, ține să precizeze: “Deși lipsite de talentul literar al unui romancier, însemnările lui, scurte, sincere și directe, sunt părți importante ale memorialisticii de război din această zonă. Pe de altă parte, prezentarea însemnărilor unui om care a luptat sub drapelul împăratului austriac în condițiile în care istoriografia din perioada de după unire a insistat cu precădere asupra evenimentului unirii se poate constitui într-o încercare de înțelegere a trecutului în amplitudinea sa. Desigur, felul în care, prin intermediul acestor carnete de însemnări, autorul își auto-definește profilul spiritual, descriindu-și îngrijorările, pre-

PR. MAXIM (IULIU-MARIUS) MORARIU

„ȚARA NĂSĂUDULUI”
ÎN TIMPUL
PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL

ARGONAUT

zentându-și dorințele, arătându-și șovăiala în raport cu războiul și cu loialitatea dinastică, preocupându-se de starea lui de sănătate, de soție sau de regimul alimentar sau rugându-se și sperând într-o încheiere grabnică și favorabilă a conflagrației, se constituie și el într-un element important al în-semnărilor, conferindu-le valoare și ajutându-i pe cititori să reitereze într-o manieră subiectivă, dar totuși necenzurată, un episod important din istoria dureroasă a vieții românilor transilvăneni și nu numai”.

În următoarea parte a cărții ni se oferă “Două perspective inedite asupra Primului Război Mondial: jurnalul lui Gustav Zikeli și însemnările lui Vasile Măgherușan”. Urmărim atenționările autorului cărții comentate de noi și aflăm că Gustav Zikeli, “Înspre finele războiului va iniția și publicarea unui ziar... fapt ce-i va ocupa mai mult timp, dând în același timp pe față concepțiile sale socialiste, și făcând autobiografia să rămână în plan secund.

Spre deosebire de însemnările lui, detaliate, corect scrise, cu oarecare valențe literare, ce conțin uneori chiar menționarea surselor din care s-a informat autorul, cele ale lui Vasile Măgherușan sunt mult mai lacunare, constituindu-se adesea într-o aridă înșiruire de nume de localități. Autorul lor, originar după toate probabilitățile din Nimigea de Sus, este, în comparație cu Zikeli, un combatant ce participă la activitatea de pe front, fiind luat prizonier. Din nefericire, pregătirea culturală precară, nu-i permite să descrie pe larg nici locurile, nici experiențele prin care trece, așa cum au făcut-o alți contemporani ai lui, căzuți prizonieri”. “Deși se manifestă cu parcimonie atunci când e vorba de a oferi informații, însemnările lui Vasile Măgherușan sunt totuși importante. Ele arată cum a evoluat frontul rusesc între 1915-1918, căci, e de presupus că prizonierii se

(continuare în pag. 35)

deplasau în funcție de acesta, însoțind armata în peregrinările și campaniile ei”, precizează autorul cărții.

Partea a treia a lucrării se intitulează “Imaginea Primului Război Mondial reflectată în folclorul din zona Năsăudului”. În acest capitol, autorul realizează o desfășurare de mare amploare informatică, fapt care pune în evidență meticulozitatea, dar și pasiunea cu care a fost elaborată această carte. Din acest motiv, mărturisim că nu numai că nu a fost încărcată de informații plasate la subsolul unora dintre pagini. Sunt menționați diverși autori și cărțile lor, referitoare spațiul năsăudean. Iată ce este menționată într-una dintre notele de la pagina 58: “Grigoriță bumb de argint. Tânăr te duci în pământ! Noi cu tăți așa-m gândit/Că-n iast toamnă-i libera/și la iarnă ti-nsura/Și după tine-or vini/ Cemătorii cu caii/ Ț-om deștinde porțile/Ș-a ieși cu mni-ile/... /Dar tu rău ne-ai celuit/ Că după tine-or pornit/Cemătorii cu sălaș/Și cu steagul de buhașll. Valeria Peter Predescu, *Versuri și cântări morțești din ritualul de înmormântare din județul Bistrița-Năsăud*, Editura Arcade, Bistrița, 2005, p. 15.

Preotul Maxim Iuliu Morariu comentează, pe de altă parte poeziile de dragoste, “care îi au drept autori atât pe tinerii aflați pe câmpurile de bătălie, cât și pe iubitele rămase acasă, reprezintă și ele un gen important al liricii de război. Ele beneficiază uneori de un intermediar, cucul, pasăre des întâlnită în lirica erotică (uneori, însă, el având și valențe negative)”.

“Imaginea Primului Război Mondial reflectată în cântecele funebre din zona Năsăudului” se intitulează al patrulea capitol al cărții. Aici, autorul afirmă, folosind argumente detaliate: “Experiența războiului s-a amprentat atât de puternic în sufletele celor care au trecut prin ea, încât ecouri ale ei pot fi regăsite încă la mai mulți ani după încheierea lui. Astfel de exemplu, pe lângă bocetele clasice, în cadrul cărora mama sau iubita își plâng fiul sau iubitul căzut pe front sau una dintre ele, răpusă de dor, i se adresează acestuia prin gura «bocitoarei», există situații în care, în cadrul cântecelor funebre ale oamenilor al căror decedat are loc la mult timp după evenimente, se găsesc referiri la modul în care i-a afectat conflagrația în copilărie. Și în acest context, avem de-a face de obicei cu două situații, respectiv omul care rămâne orfan din pricina războiului, sau mama care-și crește singură copiii din pricina faptului că soțul nu se mai întoarce de pe front”.

Următorul capitol, intitulat „Urmări ale Primului Război Mondial în localitatea Salva, județul Bistrița-Năsăud: orfani și văduve de război” concretizează, detaliat, efectele marii conflagrații asupra mediului ardelean. Ni se oferă, apoi, în Anexe, lista nașterilor în localitatea Salva, județul Bistrița-Năsăud, în perioada 1914-1916; Situația nașterilor, repartizată pe luni; Moașele și situația lor în localitatea Salva, între anii 1914-1916. Spre finalul cărții, autorul își precizează sursele de informare, așa cum îi stă bine și firesc unei asemenea lucrări.

La final, cititorul află date, prezentate succint, despre Părintele Iuliu-Marius Morariu. Autorul acestor rânduri mărturisește că a fost o onoare și o bucurie să realizeze această recenzie.

(*Schaltiniena câinelui părăsit*); „Îi dă târcoale casei hoțul cu dinți de mort în buzunar/ Și care, deodată, simte că s-a înfiorat grădina./ Coccoșii lumii dau de veste că se pogoară Sfântul Mina./ S-aducă pace isihastă în fila lui din calendar” (*Schaltiniena nopții Sfântului Mina*); „Prin fiecare por al casei ieșea pustiul părintesc/ Și în amiaza-ncremenită se revărsa peste grădină;/ Cu greu mi-am defrișat cărare printre albine și sulfină/ Și-am ezitat dacă în ușă rugina broaștei s-o strivesc” (*Schaltiniena întoarcerii tardive*) etc., sunt doar câteva din poveștile incredibile, emoționante, ale unui eu liric creativ, cameleonic, care în fiecare poezie se (re) descoperă/redefinește, uimindu-ne cu „experimentele” sale demne de toată admirația.

Revine, desigur, tema morții („Hai să sfidăm în noaptea asta previziunile astrale/ Și pe ferestrele albastre să evadăm din horoscop./ Cu tifla dându-i morții care din urmă vine la galop/ Și s-o forțăm să-și mai amâne toate intențiile sale” – *Schaltiniena dorului cabrat*), a iubirii („Sărutul tău îmi amintește de-un alt sărut neîntâmpat./ Cu care mi-a rămas datoare o altă fată-n altă seară./ Nu bănuisem nicio clipă că dragostea avea să moară./ Înveșnicindu-se dincolo de prăvălire în păcat” - *Schaltiniena sărutului neîntâmpat*) și altele, abordate în capitolul anterior, într-un ambalaj diferit, însă la fel de cureritor.

Este nedrept că trebuie să „sacrific” celelalte poezii, din care nu am citat, pentru a-i lăsa și lectorului plăcerea revelației, însă prea multe nu ar mai fi de spus. Ion Roșioru respiră poezie, simte poezie, gândește poezie, este poezie! El se inspiră din viață, dintr-o frunză căzută de pe ram, dintr-o adiere de vânt, dintr-un zbor de fluture, reușind să convertească (și) „urâtul”, adică tristețea, teama, solitudinea, dezamăgirea sau alte trăiri negative, în artă. Descins dintr-o generație adeptă a neomodernismului, el se încapățânează să își transpună în manieră clasică arderile interioare, ca un adolescent întârziat, dar perfect capabil să își adapteze poetica la cerințele mentale / spiritual / sufletești actuale.

Uzând, după cum s-a putut constata, de o simbolică bogată, autorul cu o vastă cultură poetică (ne) lasă moștenire un volum ce merită aplauze, pe care îl recitești, iar și iar, fără să te sature, fiindcă de fiecare dată îi descoperi noi valențe. Nu pot să închei fără a-mi exprima certitudinea că se înșală cu siguranță atunci când afirmă: „Și orice urmă o să-mi fie adulmecată de uitare” (*Schaltiniena drumului final*), dar și speranța că „ziua scrisă”, care aduce cu sine eliberarea deangoase („...supremă bucurie că frica nu-mi mai râde-n față” - *Schaltiniena totalei împăcări*), este departe și că până atunci, ne va dărui alte și alte mănunchiuri de mărgăritare, pe care să le cernem prin sita sufletului...

Maria FILIPOIU

Motto: „Ocazia e iute la fugă și leneșă la întors.”
(Mihai Eminescu)

LUCEAFĂRUL DIN GÂNDURI MUTE

Luceafăr din gânduri mute,
Cu „Scrisorile” surate,
„O, rămâi!” „prin nopți tăcute”,
Să-mi alungi „Singurătate”!

Vino, cu „Melancolie”,
Ca să-mi fii „Înger de pază”,
Cât „Speranța” mea îți știe
Dor ce porți cu a ta rază!

Ca o pasăre măiastră
Dă-mi „Dorința” de iubire,
Cu rouă pe „Floare-albastră”,
„La steaua” să-ți văd sclipire!

„Iubind în taină” să revii
Ca „Făt-Frumos”, „Când te doresc”,
Și „Din valurile vremii”
Să-mi aduci Raiul ceresc!

„Ce șoptești atât de tainic...”
„Peste vârfuri”, ca un mire?
Că resimt „Venin și farmec”,
Ce-mi aduce „Despărțire”.

„Pe aceeași ulicioară”,
„Pe lângă plopii fără soț...”,
„Luceafărul” să răsară,
Cu soarta aș face negoț.

DORINȚĂ ÎN LUNA MAI (sonet lui Eminescu)

Pe flori de gând aș vrea, Emine, să-mi dai
Balsamul desprins din stelare idei
În primăveri, ce scutură pe alei,
Stele, ningând al Ipoteștilor plai!

Frumos ți-e versul, ca florile de tei,
Ce-nmiresmează codrul în luna mai
Și în natură aduce colț de Rai,
Când teii ning cu parfumate scânteii.

Dorința mea te cheamă cu durere,
Să-mi aduci din Universul sălbatic,
Iubire învăluită-n mistere.

Pe pajiști cântă dorul singuratic
Și-n urmă lasă eterna-mi tăcere
Ș-o port prin veșnicii cu vis fanatic.

EMINULUI, SONET SUB TEI

Doru-mi aleargă pe veșnice alei,
Să îmi ducă iubirea la Luceafăr,
Ce-n zori soarbe roua din flori de nufăr,
Când primăvara ninge cu flori de tei.

Din gânduri revărsate-n fire de păr,
Pe lira versului împletesc idei
Ca-n iederă, de-a fi ofrande la zei,
Cu lacrimi adunate-n suflet-ciubăr.

Le scald în priviri cu ploaie de scânteii,
Când zorii zilei răsar de sub umăr
Iar tușul lacrimii se scurge-n condei.

Orbită de iubire, privirea-mi spăl
În azurul cerului pe ochii mei
Și-mi șterg obrajii cu-al veșniciei vâl.

METAMORFOZARE SPIRITUALĂ

Adeseori îmi viscolește gândul
Prin amintirile sub tei în floare,
Când Eminescu modela cuvântul
Înveșmântat de-a florilor ninsoare.

Sub tei așteaptă idei obosite
De calea ce străbate veșnicie,
Eminul să le pună în cuvinte,
Fascinat de a nopții feerie.

Revine în seri, de-a slovei chemare,
Metamorfozat într-un năvalnic dor
Să intre în gândire creatoare,
Cu spiritul înflăcărat de amor.

De muza poeziei îndrăgostit,
Luceafărul își aprinde făclie
Și cu sentiment din cuvânt nerostit,
Povestea iubirii astrale scrie.

Vrăjit de florăreasa Primăvară,
Cu raze dalbe petale-i mângâie
Ca-n vremurile de odinioară,
Când alinta iubita-n pribegie.

Pribeagă este iubirea pe alei,
La braț cu dorul evadat din vise,
Căutând amorezi sub bătrânul tei,
Cu pleoapele gândului larg deschise.

Din cer albastru când privește-n ape,
Luceafărul coboară-n amintire;
De locul natal să fie aproape,
Metamorfozat în altă iubire.

Victor MAROLA

De vorbă cu scriitorul și profesorul Christian Crăciun

Victor Marola: *Bună ziua, domnule profesor Christian Crăciun. Membrii colegiului de redacție vă invită în paginile revistei Boema. Ne onorează prezența dumneavoastră. Pentru cititori, vă rugăm să vă prezentați retrospectiv activitatea paideică și culturală în câteva rânduri?*

Christian Crăciun: Mulțumesc de invitație! Iată deci un foarte sumar *cursus vitae*. Sunt absolvent al Facultății de Litere (*Limba și Literatura ro-mână* se numea specializarea, pe atunci) din cadrul Universității București. Repartiția am luat-o la Li-ceul Industrial 1 din Moreni, care acum se cheamă (ca și liceul pe care l-am absolvit în Ploiești) „I.L. Caragiale”. Aici am profesat 42 de ani. Debutul l-am avut - se putea altfel? - cu poezie în revista liceului. Apoi au urmat revistele studențești cu cronici literare și eseuri. Din fericire, n-am păstrat mai nimic. După absolvire, am început cu adevărat o publicistică mai serioasă: la *Transilvania*, *Vatra*, *Orizont*, *SLAST*, *România Literară* ș.a. Acum este și un - cum să-i spun? - un „pre-debut” în volumul colectiv îngrijit de prof. Mircea Zăciu la centenarul nașterii lui Liviu Rebreanu, cu un text despre *Pădurea Spânzuraților*. A treia etapă, singura care contează, este cea de după 1990. Atunci am început să public constant: la *Cronica*, 22, *Vatra*, excepționalul *L.A.I.* (ambele serii), *Adevărul Literar și Artistic*, plus revistele locale care înfloreau pe atunci, printre care *Axioma* ploieșteană, *Revista Nouă* din Câmpina. Mai sunt și altele în care am publicat un articol, două. De câțiva ani m-am „fixat” cu rubrici permanente la *Viața Românească*, *Orizont* (Timișoara) și, mai recent, *Tribuna* (Cluj-Napoca).

Din această activitate s-au adunat cu greu și cărțile. Am debutat târziu (nu sunt un ahotnic al publicării), în 2005, cu o carte de eseuri fragmentare: *Intrări în labirint*, care a ajuns, incredibil, la trei ediții, la trei edituri diferite. A urmat cartea la care țin cel mai mult, teza mea de doctorat: *Ucronia eminesciană*, scoasă la editura Institutul Cultural Român și având și ea o nouă ediție la *Eikon*, editura la care îmi public acum cărțile. Lucrez să îmbogățesc această carte intrată, am aflat, în bibliografiile universitare. Au urmat *Isografii*, eseuri și două volume masive în care am adunat cronicile culturale publicate în reviste, intitulate *Lectio Incerta*. Mai este un volum de articole social-politice, intitulat *Circumstanțiale*. Despre activitatea de profesor mi-e teamă că nu mai avem spațiu, lăsăm, poate o discuție separată.

V. M.: *Sunteți unul dintre scriitorii și cronicarii literari prezenți la Târgurile de Carte, la prezentarea noilor apariții editoriale. Cum vedeți orientările literare după anul 1990?*

Ch.C.: O precizare: nu sunt *deloc* cronicar literar, din motive ce nu le pot amănunți aici, nu urmăresc

precum un seismograf mișcarea literară, sunt complet rupt de lumea scriitoricească. De altfel, cine parcurge fie și sumarul celor două culegeri amintite constată că nu literatura propriu-zisă ocupă primul loc, ci eseul filozofic, istoric, memoriile și jurnalele, cărți de teologie sau de știință ș.a.m.d. Rațiunea o găsiți în prefețele cărților amintite.

Cât despre miezul întrebării, trebuie să vă spun că mișcarea literară care s-a născut după 2000 este una excepțională. Seniorii sunt seniori, nu discutăm despre ei acum. Generația '80 s-a stratificat și ea după multe și uneori surprinzătoare criterii. Rămâne Mircea Cărtărescu, unul dintre cei mai mari scriitori români și, după părerea mea, primul care schimbă decisiv canonul literar după Eminescu, devenind lider canonic. Revin la cei afirmați după cumpăna mileniilor... după ce timpul va cerne exagerările, mizele minore, dorința de a șoca gratuit, vulgaritatea, o anume intoleranță față de „cele vechi” ș.a.m.d., va rămâne o literatură absolut remarcabilă. Se scrie mult și sunt cărți remarcabile de poezie, de proză ori eseistică. O observație care nu s-a făcut: pentru prima dată în istoria literaturii noastre, această generație este branșată *în mod natural* cu literatura lumii. Oameniiăștia circulă enorm, știu să facă proiecte, participă la rezidențe de traduceri și creație, se cunosc personal cu o mulțime de scriitori, din Vietnam în Canada, din Islanda în Arabia Saudită, din Canada în Norvegia sau Azerbaidjan. Este o efervescentă, o șansă pe care literatura noastră nu le-a avut niciodată. Din păcate, acest fenomen se lovește de un dublu handicap major: a) este foarte puțin vizibil în revistele culturale „pe hârtie”, deci inaccesibil unui public mai larg, și b) este nevoit să funcționeze într-un mediu social decis a-cultural, dacă nu de-a dreptul și vehement anti-cultural (sau reducând cultura la un naționalism tâmp și lozincard). Să ne rugăm să biruie până la urmă această vitalitate creatoare excepțională, capabilă să ne așeze pe harta literară a lumii!

V. M.: *Pentru cei mai mulți scriitori (și pictori), natura constituie nu doar o oază de liniște, ci și o adevărată sursă de inspirație. Care este rolul scriitorului, artistului?*

Ch. C.: Natura este „Duhul Sfânt făcut sensibil”, vorba poetului. Artiștii (pictori, scriitori, chiar muzicienii) sunt, poate, printre ultimii muritori capabili să ne învețe să *simțim*. Să vedem, să ascultăm, să pipăim, să mirosim. Să te duci într-o splendidă poieniță dintr-o pădure și să dai drumul la grătar și la casetofon (în loc să ascuți păsările, foșnetul pădurii, al apei, să vezi lucirea luminii pe frunze cum se schimbă cu fiece secundă, să ai senzația de *proaspăt*, de *viu*), e un fel de crimă asupra umanității din om. Artistul, repet, cu minime excepții (mă refer la situația de la noi, în alte părți mai educate alta e povestea), rămâne, după părerea mea, un învățător al *sinesteziilor* tainice.

V.M.: *Orice scriitor este distinct prin modalitățile proprii de reflectare a vieții. Prin ce se identifică Charles Baudelaire în literatura franceză?*

Ch. C.: Baudelaire a schimbat nu numai literatura franceză, ci literatura lumii. Mai precis, a revoluționat simultan modul poeziei de a vedea lumea și

(continuare în pag. 38)

modul lumii de a vedea poezia. Și a schimbat locul poeziei în lume. Nu mai vorbesc de limbaj... El este marele punct de inflexiune al modernității. Despărțită apoi în cele două brațe ale fluviului: vizionarismul incendiator al lui Rimbaud și răceala algebrică, autosuficientă ca limbaj intranzitiv a lui Mallarmé. Cu ei începe marea poveste a Modernității culturale europene.

V.M.: *Literatura română a avut influențe din cultura europeană apuseană, dacă ar fi să reflectăm asupra operei lui Gr. Alexandrescu, V. Alecsandri, M. Eminescu. Alții au scris în limba țărilor unde au peregrinat sau au locuit (Petru Cercel, Iulia Hașdeu). Astăzi se pune un accent deosebit pe originalitate. Ce mențiuni distinctive ne puteți oferi?*

Ch. C.: Cultura română modernă s-a născut, în fascinantul secol XIX, într-un fel de cursă cu handicap, încercăm să dovedim că suntem latini, adică europeni, recuperând, arzând cu frenezie etapele, uneori până la ridicol (vezi comediiile lui Alecsandri și, firește, Caragiale). Asta nu s-a putut face decât prin imitarea unor modele, este un proces de aculturație perfect normal și întâlnit pretutindeni. Două au fost liniile: cea franceză, - „focul”, imaginația, începând „de la pașopt” - și cea germană, - „gheața”, rigoarea, geometria spiritului - de la Junimea înainte. Până la colapsul comunist cele două s-au echilibrat minunat (inclusiv în politica mare, vezi primul război), îmbogățindu-ne cultural. Să nu uităm ce zicea Blaga (el însuși exponent al liniei 2): cultura franceză zice „fii ca mine!”, cultura germană „fii ca tine!”. Minunat echilibrul! Păcat că a fost retezat de istorie!

V.M.: *Partizanii curentului demitologizării solicită scriitorilor mai multă acrivie sau încearcă să-și facă loc în media prin atacarea unor pasaje sensibile (paragrafe, articole din presa timpului, paradigme culturale depășite, poezii etc.) din operele scriitorilor consacrați?*

Ch. C.: Dacă un scriitor a scris porcării, din punct de vedere moral, a le readuce în memorie nu este demitologizare, ci *datorie*. Adevărul și punct. Acum este pe val, de exemplu, Nina Cassian care a scris lucruri îngrozitoare, în vremuri îngrozitoare. O fi devenit după aceea o poetă notabilă, nu zic. Dar litera scrisă, din nefericire pentru asemenea cazuri, rămâne. Nu poate fi ștersă. Să reamintesc aici, fără a putea intra în detalii, binecunoscuta schizoidie a memoriei: celor de extrema dreaptă nu li se iartă nimic, în timp ce adepții extremei stângi comuniste sunt *ab initio* absolviți de orice vină. Mai mult, dacă vrei să amintești texte și fapte rușinoase, descalificante, strict atestabile, ești acuzat că vrei să-i scoți din cultură pe Sadoveanu sau pe Călinescu sau Gellu Naum (vezi, de ex. cercetările Anei Selejan, cu abundență de exemple). Nu, așa cum francezii nu l-au scos pe Céline, dar nici nu i-au „făcut uitate” (cum vor unii la noi) scrierile oribile.

V. M.: *Se poate vorbi de o geografie literară în cultura franceză din secolele al XVIII-lea și al XIX-lea?*

Ch. C.: Franța, ca orice altă cultură europeană, este o cultură formată din multe culturi. O cultură majoră este astfel tocmai pentru că, asimilând, asigură identitatea acestor sub-componente regionale. Foarte marcate uneori chiar și azi în Franța, sau Italia sau Germania chiar. Sunt uneori diferențe majore, chiar de graiuri, de obiceiuri. Aceasta este fericita diversitate care asigură prospețimea sângelui creator. Detaliile întrebării dumneavoastră cer,

Scriitorul Christian Crăciun

desigur, un tratat, cum ei au numeroase astfel de abordări.

V.M.: *În traiectul existenței lor, câțiva dintre scriitorii francezi au avut experiența conversiunii: Blaise Pascal, Pensées, Paul Claudel, Un poet privește Crucea? Cunoașteți asemenea momente speciale și în peisajul literar românesc?*

Ch. C.: Dau doar două exemple, dintre cele mai cunoscute: Nicolae Steinhardt și extraordinarul poet Daniel Turcea. Fenomenul este de maxim interes, mai ales în ultimele trei decenii sunt surprinzător de multe cazuri. Să-l amintim pe părintele Savatie Baștovoi, și prozator de mare succes, sau insurgentul poet, părintele „fracturismului”, Marius Ianuș. Poate de o altă factură este fenomenul grupării cunoscute sub numele de *Rugul Aprins*, oameni de naturi foarte diferite, mireni și fețe bisericesti, artiști, oameni de știință, arhitecți scriitori, studenți etc. care se întâlneau în anii 1950-1958 spre meditație la rugăciunea inimii. Mulți au sfârșit în temnițele comuniste. Iată, tocmai a apărut cartea unuia dintre membrii proeminenți ai *Rugului Aprins*, chimistul și profesorul Alexandru Mironescu, *Floarea de foc*. Îngrijitorul ediției și al întregii serii care restituie scrierile membrilor acestui grup, profesorul Marius Vasileanu, spune, pe bună dreptate, că este o carte de prim raft, de așezat firesc alături de *Jurnalul fericirii*. Dau un citat exact pe tema pe care o evocați: „Întrebările în problema convertirii sunt deci o curiozitate absurdă. Convertirea e o chestiune de sentiment, nu de logică; e ivirea unei flăcări divine, în inima omului, care o încălzește cu o dulceață divină. E vorba de un dar pe care nu-l poate oferi nici o religie din lume, afară de religia lui Hristos. E un dar divin”.

V.M.: *Ați participat la multe conferințe, simpozioane și cenacluri literare ș.a. Menționați câțiva scriitori contemporani, care v-au impresionat atât prin operele, cât și prin ținuta lor intelectuală?*

(continuare în pag. 45)

Alensis de NOBILIS

Pictorul tău

Pictesz, iubito, numai de mi-ai cere,
Te-aș zugrăvi din împletiri de aburi;
De vrei, pe frunte-ți desenez mistere
Când aur curge-n ale minții jgheaburi...

În abulii îmi definesc doctrina,
În aure, îmbrățișări mimate,
Iar de se-ntâmplă să rănim lumina,
Culorile se varsă desfrânate

Până în clipa când e nordul sudul,
Când rana mea din coapsă ești, femeie;
Ne-nmiresmăm cu înzeire nudul,
Pictăm cu sânge gura ta atee...

Tristețile ascunse sub rimel
Ți le dezvălui rătăcind pe pânză,
Ca haina să devină-n acest fel
Venirea toamnei în Eden: o frunză.

Undeva

Clopotul bate în sufletul raiului,
Cântecul inimii spinii-i descuie,
Zboară o pasăre din mugurii naiului,
Fete-n altarele crinilor suie.

Aripi de gene zbat tot mai rar
Zări netivite de marginea gândului,
Casa secundeii e în turnul din far,
Mâine te culci în brațele vântului...

Frâie de nori îmi faci, să încălec
Bolți de mirare căzute din șa,
Paznicul apelor îmi pare zănatec,
Apa oglinzilor ascunde să bea.

Candela pruncului în palmă tresare,
Lujer de fragă furată din naos,
Marea văzduhului e-o arcă în care
Urci să visezi ca magii din Laos.

Trepte se-nalță în aer de-aici,
Calea-i deschisă spre aura ta;
Mergi, parc-aluneci pe valuri de muzici,
Umbra te-nvăluie și curge și ea...

Sol din abis

Încă aștept și-acum adeverința
Că sunt pe-acest pământ un sol trimis
Să îndulcesc în oameni suferința
Ducând din mine-n oameni un abis,

Iar cusăturile în care-mi este prins,
Trupul de suflet, astăzi s-au slăbit,

Dar iată cum o sete m-a împins
Să mă cufund în râu ca Heraclit

Și, meditând la curgerea în unde,
Unde se varsă-n mine tresărind,
Iar din abisul meu ceva răspunde
Că sunt la fel cum, poate, nefiind,

Aș mângâia cu raze neputința,
Aș dezmierda iubirea în ecou,
Aș alinta cu răscoliri ființa,
Eu prinsul veșniciei în lasou.

Și de dispar în cețuri (nu, nu doare),
În urma mea rămâne tot ce scriu,
Iar tu șoptești cuprins de-nfiore
Și-n mintea ta abisul o să fiu...

Aripi

Tot așteptăm minuni să se repete
Și să primim din paradis scrisori
Scrise pe aripi albe de egrete,
În șoapte prefăcute în ninsori.

Din raze, îngeri-fluturi vor zidi
Dorițele-n biserici drept fântâni,
Să bem agheasmă-n palme de copii
Cântând poeme-n inimi de păgâni.

Și botezați cu zâmbet fără-a ști
Îmbrățișarea ne va fi sărut
Cu îngerii ce ne privesc din fii
Pe frunți de ape botezate-n lut.

În ceruri ninge. E concurs de miss.
E nuntă-n noi, acum, și pe pământ;
Când fiii în icoane i-am trimis,
Ne vom culca pe răstigniri de vânt...

Atât

În ochiul tău se-ascunde o icoană
Pe care s-au pictat cu vânt genuni,
În palmă-ți crește, ca o floare, rană,
Sub geana ta privesc uimiți străbuni

Cum se destramă-n galaxie zorii
În fulgerul culorii de ruini
Și-alunecă pe el toreadorii,
Marii schiori pe fire de lumini.

Și curg iluzii spre altarul verii
Să-nalțe-n utopii splendorii turn,
Ca-n el să cânte liturghii, tăcerii,
Miraje-n cețuri orbul taciturn,

Dar dacă-n fulger fluturii nu lași
Și te-ai făcut în tine nevăzut,
O să dispară urma, de sub pași,
Chiar în părinții ce tresar în lut,

Iar cerul frunții nu se mai susține
Și se topește ochiu-n absolut...
Ca-ntr-o eclipsă, îngropat în tine,
Șoptești umil spre veșnicii: atât!

Mihail GĂLĂȚANU

CRUCEA ȘI CUCUTA

Două simboluri ale morții. Și învingerii morții. Crucea și cucuta, la care au performat doi dintre marii inițiați. Eroi civilizatori. Și, unul dintre ei, Dumnezeu. Celălalt, filozof.

Unul a băut moartea. Și suferința.

Celălalt a făcut-o una cu trupul său. A modelat-o după trupul său, în așa măsură, încât, de acum înainte, se confundă cu el, cu credința și cu felul în care a murit.

A devenit simbolul jertfei.

Lemnul ei a devenit Iisus, iar Iisus a înmugurit în lemnul crucii. Socrate a murit în temniță, judecat. La Iisus, judecata se terminase, practic, fără acuzație - și, cum ar spune poetul, fără pricină.

După Iisus, crucea nu mai are o altă conotație. Sau, dacă vreți, le pierde pe toate celelalte anterioare.

Deși a avut și altele.

Toate, simboluri felurite, orientale – prin excelență, precum crucea TAO, zisă și egipteană, păstrează doar conotația geografică.

Dar toate au conotația morții și învierii, a suferinței, jertfei și ispășirii. De la crucea egipteană până la crucea celtică.

Nu trebuie să ne mirăm de ce este la căpătâiul morților, în special cei creștini. Căci la ei este vorba despre înviere; și, oare, cine nu vrea să învie după moarte? Moartea e o certitudine, dar ce poate fi după moarte?

Cea mai bună veste nu poate fi decât înviere. Ateii nu pot fi decât în faliment cras cu ideologia lor: căci, să ne gândim, oare ce ne propun? Nu există nimic mai departe, totul e o fundătură, există moartea și atât. Nimic altceva. Nimic mai mult.

Chiar dacă aș fi ateu, cu toate că nu sunt ateu/ci creștin/creștin convins, aș vrea, la o adică, să cred în creștinism. Fiindcă Iisus îmi propune o ieșire. O salvare. Care este aceea?

Iisus îmi propune să învii. Prin propriile mele forțe, adică tocmai prin credința mea, prin efortul meu de a crede. Și de a mă încredința.

Chiar dacă viața veșnică nu ar exista, ci numai încercarea mea de a ajunge la înviere, și tot aș face toată străduința mea spre a învia, căci altă soluție nici nu am.

Așadar, dacă Iisus nu ar fi existat, atunci ar fi trebuit inventat.

Este singura ieșire din universul în care sunt. Singura ieșire în viață. Toate celelalte propuneri nu pot fi decât respinse. Căci, dacă îmi propui moartea - și atât, nu m-ai salvat deloc...

Și da, aș accepta, până la urmă, și PARIUL LUI PASCAL, deși eu nu sunt în aceeași situație. Eu iubesc și sunt iubit, iar - pentru această categorie - PARIUL LUI PASCAL nu prea funcționează.

Ioan Romeo ROȘIANU

Îngerul păzitor

Zăpușeala amiezii mă alungase din casă. Îmi țâram pașii pe caldarâmul prăfuit. Căldura parcă pustiise străzile. Arar mai treceau mașini sau oameni. Câțiva câini vagabonzi se aciuiseră pe lângă niște tufe uscate de flori. Am grăbit pasul, dorindu-mi să ajung cât mai repede cu puțință în Parcul Libertății. Gândul că nu peste prea mult timp voi sta tolănit pe una din banci, pe-o alee cât mai umbroasă, și cât mai aproape de lac, îmi da puteri, îmbărbătându-mă.

Când am ajuns, eram ud learcă de transpirație. Dar, spre marea mea mirare, parcul nu era chiar atât de înțesat de lume, cum mă așteptam, cum îmi imaginasem în timp ce-nceam să mă strecur cât mai pe lângă blocuri și garduri, în speranța unei dăre binefăcătoare de umbră.

Cu cât mă cufundam mai mult în răcoarea parcului, un soi ciudat de liniște puneă stăpânire pe mine, inoculându-mi o senzație de tihnă. Îmi plăcea. Mă simțeam bine în parcul de lângă Institutul de Meteorologie Filaret și gara cu același nume.

Tot căutând un loc mai umbrat, un loc în care să-mi pot răcori sufletul, m-am trezit în fața cafenelei "Arenele Romane". Așa zisa "Cafenea Literară" era ticsită de lume, de parcă toată populația din cartier s-ar fi strâns acolo. M-am strecurat cu greu printre mesele de pe terasă, căutându-mi un loc. La o masă mai retrasă, sub un stejar parcă de când lumea acolo, era un scaun liber. Celelalte trei erau ocupate de tot atâtea puștoaice, strident fardate.

-Se poate? am întrebat, ajungând lângă ele.

-Sigur, sigur! a chicotit una. Chiar vă rugăm! a mai adăugat. Scaunul ăsta e liber de vreo oră. Nimeni n-a îndrăznit să vină lângă noi. De parcă noi i-am mânca pe bărbați! ...

Privindu-se complice, cu subînțeles, puștoaicele au izbucnit în râs. Ca și cum apropierea lor n-aș fi fost eu, m-am așezat și am căutat din priviri pe cineva care să mă servească și pe mine.

-Dumneavoastră ce doriți? m-am trezit deodată întrebat.

Gândindu-mă că e vreuna din fetele de la masa mea, n-am răspuns. Dar, "vocea" aceea diafană se încăpățâna:

- Cu ce să vă servim?

Convins că nu poate fi vorba de-o farsă, m-am întors. Dar, spre marea mea surprindere, fetele cu care mă văzusem nevoit a-mi împărți liniștea, au pufnit în râs. Conștientizând farsa, m-am resemnat, limitându-mă la a le fixa cu privirea.

-Lăsați-l, dragelor! le-a dojenit una mai oacheșă. Nu vedeți că s-a fâstâcit de tot?!

Puțin intrigat de atitudinea lor, mi-am scos din geanta mi nelipsită o carte. După ce am găsit semnul pe care-l

puseseam, am început să citesc, încercând să par indiferent. Spre stupefarea lor.

Berea era într-adevăr rece. Ospătărița avusese dreptate. Am mai sorbit încă o gură din băutura înspumată și mi-am căutat de lectură. Fetele continuau să şușotească între ele.

Cum își terminaseră de mult băutura, cele trei au dat să se ridice. Păreau intrigate de tăcerea mea. În treacăt, cea oacheșă mi-a aruncat o privire peste umăr. Am mai stat puțin și m-am hotărât și eu să plec. Razele soarelui, între timp, reușiseră să pună stăpânire și pe terasă. Frunzele stejarului secular nu mai ofereau garanția unei răcori. În plus, o zăpușeală greoaie făcea aerul abia respirabil.

Cu pași înceți, parcă măsuțați, de om potopit de ale lui, am părăsit locul. În treacăt, mi-am salutat câțiva cunoscuți. Apoi, cu gândul la o oază de răcoare și liniște (acordurile mai înalte ale muzicii ce inunda terasa mă deranjaseră), mi-am reînceput plimbarea pe aleile parcului.

Copleșit de zăpușeala ce plutea sufocant în aer, m-am așezat pe-o bancă, în apropierea lacului. Nicio undă nu clipea la suprafața apei. Lacul părea mort.

Când mă așteptam mai puțin, o voce m-a trezit din reveria în care căzusem:

-Ce faci, domnule, pe-aici? Crezi că poți să scapi de arșița asta?

Când am întors capul, am avut de ce să mă bucur. Un vechi prieten era lângă mine. Ne-am îmbrățișat și, după amabilitățile de rigoare, ne-am așezat unul lângă celălalt.

-Ce mai faci, bătrâne? I-am întrebat. Nu te-am mai văzut de-un car de vreme. Parc-ai intrat în pământ!

-De toate pentru toți fac, mi s-a răspuns. Mai exact, mai nimic nu fac. Aproape că ard gazul de geaba. Asta fac.

După un răgaz de tăcere, Vasile a tresărit.

-Nelu, mi-a zis el, îți mai amintești cum și unde ne-am cunoscut noi?

-Cum să nu? m-am mirat eu.

-Ei bine, atunci hai, să mergem! Acolo trebuie să fie cu adevărat răcoare la ora asta. Acolo n-o să ne mai sugrume zăpușeala asta.

La auzul îndemnului său, cu viteza fulgerului, ca o cometă sidemie mi-au revenit în fața ochilor momentele primei noastre întâlniri. Era o după amiază de duminică, eram în catedrala cu hramul "Adormirea Maicii Domnului"...

Cu pas sprinten ne-am îndreptat spre locul în care ne-am cunoscut. Îmi părea că nu mai are aceeași putere arșița, că nu mai este la fel de greu de respirat.

Odată ajunși, după cele câteva lumânări aprinse atât pentru morții familiilor noastre, cât și pentru cei vii, ne-am oprit să privim cupola ce strălucea în bătaia soarelui. Apoi, parcă mai evlavioși ca oricând, am pășit înăuntru. Era o răcoare plăcută, odihnitoare, ce nu pomenea nimic despre ce era afară.

(continuare în pag. 42)

Ne-am așezat într-una din strane și ne-am lăsat copleșiți de liniștea binefăcătoare. O vreme ne-am mai fost pe locurile noastre. Apoi, pe măsură ce ne simțeam din ce în ce mai în siguranță, ne-am potolit. Fiecare din noi își asculta gândurile. Născându-se.

Încă odată simțeam împlinirea slovei biblice: "La El toate sunt cu puțință". Așa era! În lăcașul sfânt, lângă umărul Său, găsisem ceea ce nu era cu puțință în orașul potopit de căldură: o oază de răcoare și liniște.

Îmi simțeam sufletul acordat la diapazonul cerului, mă simțeam copleșit de micimea propriei făpturi. Și, parcă pentru ca senzația să fie și mai profundă, cineva s-a apucat să cânte la orgă. Ca și mine, și celelalte câteva persoane aflate înăuntru, au fost copleșite. O muzică divină inunda interiorul, spărgându-se-n înaltul cupolei.

-Ce cald era afară! a exclamat șoptit Vasile, trezindu-mă din mijlocul noianului de gânduri, ce mă copleșiseră.

-Cald, cald, i-am răspuns. Ca un ecou.

-Cu toate astea, vezi?, în biserică, aici, la picioarele lui Dumnezeu, e întotdeauna bine.

-Așa e, așa e! i-am răspuns gânditor.

L-am privit cu coada ochiului. Deoarece era neras, părea cu mult mai bătrân decât în realitate.

A mai zis ceva, dar eu nu l-am mai auzit. Gândul mă purta spre prima noastră întâlnire, cu niscaiva bună vreme în urmă. El zicea în continuare ceva, dar eu nu-l mai auzeam. Însă, tot glasul lui îl auzeam. Era gătuț de emoție:

-Ștefan Vasile îmi zice. Am 42 de ani și locuiesc în imediata apropiere a acestei biserici, a ținut el să precizeze atunci. Sunt căsătorit cu Măndița din 1981 și n-am copii. Nu mi-a dat Dumnezeu. Dar, așa cum El l-a putut da un copil și lui Avraam și Sarei, de ce nu mi-ar da și mie unul? Nici măcar nu-mi fac probleme.

Muzica se spărgea-n fărâme, îmbărbătându-ne. Vasile tăcea acum. Pentru mine vorbea totuși:

-Am fost un mizerabil, omule, un mizerabil, auzi?! Mă consideram un nimic nu numai în ochii mei și ai nevastă pe care mi-a hărăzit-o Dumnezeu, ci și în ochii tuturor celor ce mă știau. Credeam că n-am niciun preț. Așa credeam. În ochii mei nici nu mai încercam, de altfel, să mă privesc. Mi-era rușine de mine, de faptele mele. Chiar silă mi-era. Și, cu toate acestea, în pofida conștientizării greșelilor pe care le tot repetam, nu făceam nimic ca să mă schimb cu ceva. Dar, de câte ori îmi propuneam să fac asta, să mă îndrept adică, parcă făceam boacăne și mai mari. Așa că, de la o vreme, mă cam resemnasem. Eram cu totul nefericit. Diavolul îmi întunecase de tot mintea. Beam ca un porc și făceam numai rele. Multe rele. O, și de-ar fi fost numai alcoolul la mijloc! Făceam tot ce se putea mai rău pe lumea asta: beam, fumam, umblam disperat după alte femei, jucam toți banii la jocuri de noroc, unde, se putea altfel?, pierdeam mereu. Deși eu speram să câștig. Făceam multe scandaluri, îmi băteam și nevasta și pe oricine mai îndrăzneam să mi se opună. Devenisem tare violent și mă consideram nedreptățit de toată lumea înconjurătoare."

Vasile părea că este pe altă lume. Își sprijinise capul în mâini și nu mai mișca. Muzica se tânguia în liniștea bisericii, înfiorând. Câteva bătrâne băteau mătâni sau aprindeau lumânări. Era mai multă lume acum.

-Știi, ca să mă înțelegi mai bine, trebuie s-o iau me-

todic. Să încep cu bătaia de la care mi se trage pensionarea.

-Ce bătaie? m-am mirat eu atunci.

-Nu ți-am zis încă? Ei lasă, lasă că-ți spun acum! m-a asigurat el, frângându-și mâinile.

Mă marcase atunci diferența dintre prezența lui, dintre corpolența lui și zbuciumul ce-l zbuciuma.

-Ți-am zis mai devreme că eram un om de nimic. Beam mult și făceam multe pocinoage. Așa se face că-ntr-o seară l-am bătut pe unul, într-o cârciumă. Mi se păruse mie că se uită urât la mine. Parcă-mi coborâse pe ochi o perdea neagră. L-am bătut crunt. Nu mai vedeam nimic de furie. Cu multă greutate au reușit unii să mă oprească!

Omul de lângă mine se oprise atunci. Părea speriat de noianul amintirilor și-și trecuse mâinile transpirate prin părul buclat, ușor încăruntit și dat pe spate.

-Și, cum era normal, își reluase el istorisirea, omul a prins ciudă pe mine. Ciudă care a devenit ură. A purtat ura asta-n el până m-a prins la cotitură. Eram beat în seara aia, beat turtă. Omul mi-a luat urma, ca să-mi așină calea. N-a ezitat s-o facă. Îl înțeleg. Avea dreptate. Eu mergeam bălăgându-mă pe stradă, lovindu-mă și sprijinindu-mă de toate gardurile și dând în toate gropile. Mă întorceam acasă. Cântam cât mă țineau bojoci. Omul s-a apropiat pe furiș de mine și mi-a dat una de-am văzut stele verzi. Ăla am fost! Nici că-mi trebuiau mai multe! Dar, el nu s-a mulțumit doar cu atât. Ca să-și descarce nervii, a tăbărit pe mine, în mijlocul străzii. M-a lăsat palancă la pământ, așa m-a lăsat. M-am ales cu multe contuzii și cu un traumatism cranio-cerebral de ți-era mai mare dragul. Nu știu cât am zăcut în mijlocul străzii. M-a găsit un șofer care era să dea peste mine. El m-a dus la spital. Au urmat nici mai mult, nici mai puțin de 13 internări. Am fost la mai multe spitale cu secții de neurochirurgie și neurologie. Până la urmă, așa cum îți zisei, am fost pensionat pe caz de boală".

După ce tăcuse puțin, parcă adunându-și gândurile, parcă mai îmbărbătat, Vasile își continuase povestea:

- După acel incident, Miliția mi-a cerut să le spun dacă nu cumva am recunoscut pe cineva în seara aia. Deși știam cine e cel care mi-a copt-o așa de bine, nu le-am spus. Voiam să mă răzbun eu, nu să mă răzbune ei. Cum eram eu tare negru în cerul gurii, nu voiam nici să-l iert. Așa că, încet, încet, am început și eu să-l pândesc. L-am întâlnit de câteva ori, dar n-a prea fost loc de întors. Așteptam doar momentul prielnic. Eram sigur că el o să se ivească, eram sigur. Medicii îmi interziseseră cu desăvârșire să mai beau. Dar, ce crezi? Eu i-am ascultat? Tot mai beam câte o dușcă-două. Și cum le beam, iar se năruia cerul peste mine. Iar am început să fac scandaluri. De data asta, mult mai des ca înainte. Mă luam de toată lumea. Însă, nu mă mai luau în seamă. Asta mă încludia și mai mult. Și, uite-așa, a venit, de-odată, vara lui 89. Atunci, în august, am fost invitat cu soția mea, la o petrecere de familie. Cum n-a reușit nimeni să mă facă să nu beau, în scurtă vreme eram deja beat. Și, în starea în care eram, mi s-a părut mie că nevastă-mea îi cam face

(continuare în pag. 43)

ochi dulci lui unu. Atât mi-a trebuit! Am chemat-o pe Mândița într-o altă cameră și am luat-o la bătaie. Faptul că nega totul, m-a enervat și mai tare. Țipetele ei i-au atras pe ceilalți. Sora ei, gazda, a încercat să mă operască. I-am croit și ei câteva. După asta, bărbații care erau acolo, m-au imobilizat. Mândița a prins prilejul ca să fugă. Eu după ea, că mă smucisem și scăpasem din mâinile lor. Mai și țipam cât mă ținea gura. De la etajul doi și până la parter, în graba mea, am căzut de vreo trei ori. Am mai căzut odată și la ieșirea din bloc. Când m-am ridicat, Mândița nu mai era pe nicăieri. Nervos, m-am întors în apartament. Nimeni nu mai cheaua. Eu am mai băut. Cât timp nu mi-a zis nimeni nimic, mi-am văzut de băutura mea. Dar, parcă neavând ce face, cumnatul meu s-a găsit să mă dojenească. Cuvintele lui m-au înfuriat așa de tare că i-am tras și lui câțiva pumni. Mai mult, ca să fiu sigur că nimeni n-are curajul să se mai ia de mine, am luat un cuțit în mână. La un timp, fiindcă mi se cam făcuse rău am ieșit pe balcon. Să mă răcoresc. În minte mă rodea gândul că nevasta mă înșeală. Și că toți îi iau apărarea fiindcă îi dau dreptate. Cum eram și un tip tare orgolios, n-am conceput că pot să trăiesc o asemenea "rușine". Am încălecat balustrada balconului și mi-am dat drumul de la etajul doi. Cumnatul meu a mai apucat să mă prindă de cureaua de la pantaloni. Dar, cum eram mai solid decât el, eram să-l trag și pe el în jos, după mine. Numai că, așa a fost să fie, pe el l-a prins un altul. Mi s-a rupt, în schimb, cureaua de la pantaloni. Era una din imitație de piele și s-a rupt. Am căzut sub ochii lor neputincioși. În urlete și țipete au coborât scările. Eu zăceam lat, întins. M-au luat pe brațe și m-au urcat în apartament. Cineva, din vecini, a anunțat Salvarea. Dar, spre marea lor mirare, mi-am revenit imediat ce m-au înins în pat. Nu le venea să creadă ochilor. Toți mă vazuseră căzând. Când m-au întrebat cum mă simt, le-am spus că n-am nimic. Aburii alcoolului băut până atunci parcă se evaporaseră. Nu mai aveam nimic din starea aia de beție. Au început să mă pipăie și să fie grijulii cu mine. Mai ales Mândița, care apăruse ca din senin. Asta m-a deranjat puțin. Mi-am luat nevasta de mână și-am dat să plec acasă. Pe scări m-am întâlnit cu brancardierii de la Salvare. M-am făcut că plouă și am dat să plec mai departe. Însă, nici n-apucasem bine să iau colțul blocului că m-au și ajuns din urmă. Erau toți cu ei. La insistențele lor, am mers la spital, ca să mi se facă un control. Când au văzut că n-am nici măcar un fir de păr clintit, au înmărmurit. Dar, și mai mare le-a fost mirarea când le-am spus că era normal să fie așa, atâta timp cât, în timpul căzăturii, am simțit cum parcă două mâini nevăzute, uriașe, mă țin și mă așează cu grijă pe pământ. Le-am mai spus că am auzit și-o voce care mă asigură că Dumnezeu mă iubește. Așa păcătos cum sunt"

Îi dăduseră lacrimile Atunci lui Vasile. Ca un copil plângea, ca un copil. Apoi recăpătându-și liniștea, a continuat:

"- A mai durat agonia mea aproape încă o jumătate de an. În tot timpul ăsta, cei din jur credeau că m-am ținut și mai tare. Vorbeam singur, aveam privirile goale și cătam mereu cu ele-nspre ceruri. După ce am vorbit cu preotul de la biserica asta, parcă mi s-a limpezit mintea. De la spovedanie am ieșit cu sufletul împăcat și plin.

De-atunci n-am mai pus picătură de alcool în gură. M-am schimbat cu totul. Nevestii aproape nici că-i venea să creadă. Și, asemeni ei, nici altora ce mă știuseră altfel".

Vasile își terminase plângând istoria vieții, istoria împăcării lui cu Dumnezeu și cu oamenii. Erau lacrimi de fericire, însă, erau lacrimi de recunoștință și descătușare.

Ca o obsesie, imaginea bogat redată de el, cea a căderii în gol, mă domina. Dumnezeu îmi demonstrase încă odată că El e "Cel la care se poate totul".

Când am întors capul, Vasile mă privea mirat. Am dat să zic ceva, dar m-a oprit, făcându-mi semn c-a început slujba. Am tresărit când am auzit cuvintele preotului:

-Și ne iartă nouă greșelile noastre, că Tu ești Cel care se milostivește de sufletele noastre, că Tu ești Cel care ne-ai dat fiecăruia dintre noi câte un înger păzitor, care să ne aducă aminte că Tu nu ne-ai dat pre noi uitării, și că ne iubești, așa păcătoși și nerecunoscători cum îți suntem...

A.G. SECARĂ

Chemarea Literaturii

Lucia Pătrașcu, *Chemările Indris și Dansul cărților*,
Ed. PIM, Iași, 2019, respectiv 2018

Cele mai noi cărți ale Luciei Pătrașcu, scriitoare non-conformistă a spațiului cultural de la Dunărea de Jos, pe lângă cele mai vechi, zece de poezie, una de critică de întâmpinare, alte cinci de literatură pentru copii și teatru scurt, tot pentru copii, confirmă statutul domniei sale: spirit mereu atent la tot ceea ce poate fi nou, buna sa credință în valorile literaturii, deschisă către experiment literar, dar și către universal...

„Chemările Indris” sunt cele mai bune dovezi în acest sens, „Indris”-ul fiind o specie foarte nouă, inventată de ISIDRO ITURAT HERNANDEZ, scriitor și profesor de limba și literatura spaniolă, născut în Spania, în 1973.

Forma acestei poezii, 3-3-1-1, este rezultată dintr-o condensare strofică a Sonetului, cu schimbarea ordinii și cu rimă variată (prezentă, absent, regulată, neregulată).

Indriso, în original, este o poezie ce constă din două tercetos și două stanzas de versuri unice, după cum le denumește Isidro Iturat, adică două terține și două monostihuri (3-3-1-1). Această poezie tolerează orice tip de măsură în numărarea silabică, ceea ce constituie o formă fixă și dinamică în același timp: pe axa verticală, aranjamentul non-variabil al versetului 3-3-1-1, cu variantele sale, iar pe axa orizontală, variații în cantitate. De asemenea, recunoaște toate gradele și genurile de rimă.

Cartea de indriso-uri este o bijuterie în sine, cu traduceri și în franceză și în spaniolă, în semn de omagiu pentru inventator. Carte și a „asfințiturilor” („Asfințituri”, titlu de poem: „În clipa despărțirii, // Am înapoiat pentru totdeauna/ Asfințiturile însângerate, // Punând în această carte// Suava deznădejde, / Ca o închinăciune a inimii, / Pentru sufletul care a murit// Sub tăișul privirii tale” - p.12), are ceva în ea și din duritatea și lipsa de empatie a Eternității, dar și câte ceva din frumusețea și „sclipirea clipei”, fiind, ca orice carte de poezie reușită, o strălucire (sunshine) care oglindește „mintea neprihănită”, dincolo de orice încruntare a... Violetului (p.9), „violet” cântat atât de frumos mai demult de către Carolina Ilica, o scriitoare îndrăgostită și ea de experiment, de neconvenționalul expresiei versului, nu numai prin cartea clasică, de hârtie, ci și cu ajutorul ceramicii, lutului, lăunii, lemnului...

Încetând să mai înțeleagă „armonia florilor de măr/ ce depășește anotimpul” (p.15), Lucia Pătrașcu admite

iarăși că strivirea corolei de minuni a lumii nu este o soluție... lirică. Mișcarea, dansul, „alergarea” sunt alternative, Lumina este încă un deziderat ca la Van Gogh, dar și ca „lumină a poeziei” pur și simplu (cf. p.45), dacă vrei și cum vă place: „Alegam să prind/ Bucuria cuvântului jucăuș, / Ce picura în pași de dans// Albastre armonii celeste.// El se rotea în jurul meu, / Desenând o armată ordonată de litere, / Ce priveau către lumină, // Ca florile soarelui, în plină vară”.

În (de)plină activitate creatoare („ce toamnă am”, p.60), Lucia Pătrașcu știe să și aștepte, dând Timpului, personaj central, ceea ce este al lui, dar și depășindu-l metafizic, cu o reîmprospătare a rememorării unui vechi cântec de sărbătoare de iarnă: „Zburdă o sanie cu zurgălăi// Și scapără sub tălpile în fugă, / Când, înotând în neaua strânsă-n clăi, / Se duce, se tot duce ca nălucă.// Doar tu rămâi și-aștepti într-un colind / Să înflorești ca mărul din po-veste, / Dar ning la tâmplă-ți florile de-argint...// Poți să mai crezi în timpul ce mai este?” (p.21 – poemul „Așteptare”).

Credința în valorile umaniste ale artelor este cea care o mobilizează să continue să noteze, „cu speranța primăverii” „mirările inimii. Albastre.”, să fie martoră la „uneltirile” condeiului care a făcut „de toate!...// A lăcrimat pentru tristeți, / A chemat dorințe, / A înălțat visuri.” (p.27).

Influența liricii extrem orientale se simte cel mai bine în „Cocorii”: „Cu aripi frânte, / În prag, cocori / Îmi țeș în palmă// Miros de flori.// Din gene pică/ O ploaie caldă, / Pe sub frunzișul// Ce cântec scaldă” (p.30), „bucuria crizantemelor” apărând și într-un retoric „De ce!” (p.51).

„Măceșul” este un samuraic poem, de o delicatețe aparte!

Perechi de nori, de castani, de îndrăgostiți („Doi pe față, doi pe dos...”, p.54) sunt martori la îndemnuri precum „Să nu te superi, nici să nu blestemii”, poeta, o pelegină târzie către o Compostella solară adună „vorbele risipite în ceață”, le împodobește cu petale de trandafiri „și împreună cu ele” pleacă spre tăcere ca să întâlnească menționata mai sus lumină a poeziei, pe care o dăruiește cu iubire autentică semenilor, cititorilor...

Este atentă și la „rănille sufletului hoinar”, nu numai la sângerările trupului, observă „de unde vine lacrima”, întrebând ca la Gauguin ori Kant, măcar parțial, „De unde vin eu?” Intră în dialog real cu Moartea, p.123, dar și cu Netrăirea aducând aminte de poemele Constanței Buzea, p.126, cu Dorul, p.60, în spaniolă și franceză tradus drept... Nostalgie (splendidă „roua uriașă a dorurilor de demult”, p.78), intră și în mic proces cu Timpul care i-a cam asuprit bucuriile, lăsând-o doar cu promisiunea lor (p.63), cu „risipirea visului”, constată „adevărul, degradat în minciuni// A evadat spre o lume mai bună.” (p.69)

Dar aceste stări sunt mai degrabă accidente, sărutul Infinitului detașând condiția umană: „Când mi-am scris visele pe un ram înverzit, / Infinitul m-a sărutat pe frunte, / Urându-mi *drum bun*.// Prin

(continuare în pag. 45)

ochii mei, timpul purta pe cap/ O pălărie de pânză de păianjen,/ Atârnându-mi la reverul bluzei// O floare roșie de mac...// Era primul vis împlinit?"

Un pic mai departe în economia cărții eul liric dorește să fie o floare de colț, spre sfârșit vrea să fie un „strigăt”, p.156, totuși nu avem stridențe, nici onirism, ci mai degrabă reverism, dacă poate fi permis un astfel de termen, apărând și o surprinzătoare trimitere S:F., sau chiar mai multe: „În noaptea neagră,/ Pe caldarâm,/ Sună pașii ascunși...// Fără să știu de unde vin,/ Mă cufund în cadența lor/ Și, ca un robot,// Pornesc alături de ei,// Până dincolo de lespede rece...” (p.147).

„Pași ascunși”, poate cei care fac acești pași vin din „universul stelelor”: „Numai prefăcuta lună,/ Cu nevăzutele sale cratere,/ Răstălmăcea oglinzile// Și marea plagia basmul diluat.”

Ar fi asta o definiție a poeziei Luciei Pătrașcu, „răstălmăcire a oglinzilor”, a imaginilor supuse de către cuvinte, unele exilate în fântâni misterioase, altele în vise de taină, jinduire de spațiu sacru în „timpul trainic”, jinduire de „perete alb”, p.171, aventură de gânduri proscrise, p.87, clipă travestită, anunțată de croncănit de ciori lacome, dor de insulă de speranță, cu izvoare hrănitoare. „cu apa credinței,/ cu istorie, cu iubire.” (p.93).

Dor de întoarcere la „lacrima dintâi”, care poate fi a Evei, a lui Adam, a primei lacrimi conștientizate a poetei! La „candela înțelegerii”, p.129, la „Înțelegere” (titlu de poem, care urmează a fi citat) sau la acea deja menționată refuzare a strivirii tainelor (Unde... „Lăcomia” poate fi mefistotelică, p.111): „Inima m-a luat târâș...// M-a dus într-un mănunchi de șoapte,/ Unde, pe candoarea viselor osândite,/ Singurătatea mea lasă o alinare// În apusul vârstei, cu grija unui arhivar,/ laticuri tainice păstrează/ Aroma unei iubiri rătăcite// Dincolo de semnul înțelegerii.” (p.105).

Este străduire de transformare a vorbelor, siluite sau nu, în nestemate, picurare a lor într-o aproape mistică, misterioasă clepsidră, invocare a unei candori angelice care mai poate juca șah cu muritorii, fără tensiunea unui Bergman din „A șaptea taină”, dar cu o onestitate care poate sesiza diluarea basmului, p.141, nestatornicia ritmurilor, sinuciderea ca o ascundere nebună a ploii „într-o canalizare amestecată” (p.144).

„Risipă”? Alt titlu de poem, p.150. Fără interogare, dar cu un semn al exclamării în interior. Cu siguranță, risipa de poezie nu există. „Chemările...” Luciei Pătrașcu sunt o dovadă clară: dacă nu vine Poezia la munte, vine Muntele la Poezie! „Semnul”, p.153, exemplifică: „Existența mea plină de doruri/ Îmi spune că muntele/ Este viu și mă așteaptă...// Urc cărările-i nesfârșite,/ Să găesc depărtările luceferilor,/ Care, cu nimbul lor,// În conturul unui verb,// Cheamă semnul poeziei.”

Rămân vrăbiile anilor, hăituind și ele, cu veselia candorii, „golul etern”... „Prăvălind ecoul focului adunat”, p.168. Prometeică, poeta Lucia Pătrașcu provoacă vulturul lucidității divine...Această luciditate înfruntând Toamnele se relie-fează și mai bine în „Dansul cărților”, o carte la care vom reveni.

Chr. Crăciun: Horia Roman-Patapievici, Gabriel Liiceanu, Victor Ieronim Stoichiță, Andrei Pleșu, George Banu, Teodor Baconșchi, Dan Tomuleț, Adrian Sorin Mihalache, Dan C. Mihăilescu, Vianu Mureșan, pr. Ioan Ică jr. ș.a. Ordinea este firește absolut aleatorie.

V.M.: În curricula Facultăților de Litere (și Limbi străine) se regăsește disciplina intitulată „Literatură comparată”, în care sunt prezentați cei mai reprezentativi scriitori (poetă, dramaturgi, prozatori) ai lumii cu operele și particularitățile lor. Considerați că este mai potrivită denumirea „Literatură universală” decât cea de „Literatură comparată”?

Ch. C.: Cred că, pe vremea când studiam eu, cu dna. Zoe Dumitrescu Bușulenga și dl. Romul Munteanu, se numea chiar „Literatură universală și comparată”. Cred că nu litera, ci spiritul contează. Comparația este posibilă numai într-un anumit cadru. Dacă, în numele unor ideologii periculoase, pui pe același plan nu știu ce incantație a boșimanilor cu tragediile shakespeariene, cum se întâmplă în multe universități occidentale, totul e pierdut, nu e nici universală, nici comparată.

V.M.: Tinerii din ultimii 20 de ani sunt orientați mai mult spre însușirea limbii engleze deoarece este mai în-tâlnită pe meridianele lumii. Ce îndemnuri le oferiți adolescenților și studenților care se simt atrași avant la lettre de limba și literatură franceză?

Ch. C.: Să-l citească pe... Cioran. Vor găsi acolo cele mai teribile caracterizări ale frumuseții, splendorii, dificultăților și decadenței limbii franceze. Din păcate, azi stu-diul limbilor străine se face din perspectivă strict pragmatică, comunicațională, a traductibilității și aproape deloc sub dimensiunea culturală. Pentru cei care vor mai mult, vor cu adevărat o întemeiere culturală superioară, studiul măreței culturi franceze, și firește al limbii rafinate până la ultimele nuanțe, este obligatoriu. Dl. Macron vrea să redea gloria limbii franceze, sper ca măcar în acest domeniu să reu-șească.

V.M.: Ce cărți le recomandați tinerilor care nu sunt studenți la Litere?

Ch. C.: Toate. Și, în primul rând, Clasicii. Din toate literaturile, inclusiv română. Marii autori, de la Tragicii greci la Dante și Shakespeare și, mai departe, la Tolstoi și Dostoievski. Sunt utopic, firește. Au trecut de mult (și definitiv!) vremurile când un inginer, absolvent de Politehnică, citea fără dicționar, în original, Plutarh sau Cicero. Pe scurt: important este să citească. Zilnic!

V. M.: Vă mulțumim pentru răspunsurile deosebite oferite cititorilor revistei noastre.

1 iulie 2019, București

Nicolae ROTARU

ÎNTRU MORTUA EST ȘI MEMENTO MORI

După ce, în 2001, ne-a oferit „Meseria de a muri” (alternativă a intitulării la „Il metiere de vivre” a lui Pavese), iar în 2007, ne-a dat „Moartea noastră cea de toate zilele”, Dumitru Augustin Doman, scoate în lume, în 2019, „Moartea de după moarte”¹, în colecția „Manuscriptum Mousaion” a editurii ieșene Junimea aflată la jubileu. Cartea este o construcție de „foitaje” (așa zicând celor 14 oferte de grupaje) care are un blat (Legături primejioase) și o față ad-hoc a preparatului literar (Introducere în epilog) asigurate poeticește de prietenul autorului, Adrian Alui Gheorghe.

Dintru început trebuie spus că opul (puțin peste 130 de pagini) este un fel de „casă” dacă nu cumva o carceră a morții. Adică o construcție pentru „doamna aceea” știută de toți, invocată de mulți și luată la refec de autor în fel și chip, prin recursul la câteva cuvinte (flashuri, momente, meditații) zeflemitoare, satirice, informative, umoristice, aforistice, analitice, uneori recurgând și la ajutorul semenilor, de la Renard, Bunin, Cioran, Tolstoi, Trakl și Grigurcu la Costel Stancu, Horia Pătrașcu, Lucian Scurtu, Leo Butnaru, Marian Drăghici sau Virgil Bănescu, din care citează și interpretează (critic) păreri și metafore despre același personaj feminin purtător de coasă și aducător de fiori... existențiali. O mare parte din textele acestei cărți trăiesc o a doua tinerețe, fiind grăitoare ca niște etichete euro-conforme pe un produs de consum: spun multe în puține cuvinte.

Deși am constatat-o prin lectură, DAD a ținut să precizeze în dedicația cu care m-a onorat că volumul conține „fragmente pe cât de voioase, pe atât de inexacte despre doamna aceea”. Căci, nu-i așa, despre morți numai de bine, dar despre moarte așa spunând a la Colentina mea rezidențială, numai la mișto! Autorul (umorist desăvârșit și satir subtil) tratează subiectul (mai ales personajul) din perspectivă vitalistă, filosofică, existențială, optimistă, creștină, necum fatalistă, resemnată, capitulantă. Deși balansul (ca să-l invoc pe marele nemuritor Eminescu, are loc între „Mortua est” și „Memento mori, ofensiva jemanfișistă a autorului (un cititor pasionat și profesionist care-și asumă și statutul de scriitor!) este un fel de colecție de fișe pentru un tratat sau o antiteză de doctorat cu tema „trecerea Styxului”. A altora, desigur, cum observa și Alui Gheorghe, pre și postfațătorul cărții! Numai că textele lui DAD, departe de a fi funeste, trăiesc o nouă tinerețe voioasă prin veșmântul ludic în care sunt oferite. Sunt, în majoritate, niște pilule (placebo) menite să vaccineze cititorul exact împotriva „morții de după de moarte”, dar, mai ales, a celei dinainte de marea trecere: traiul pe vătrai sau la limita existenței. De la simpla observație-definiție („Moartea e cunoaștere”, „Moartea este întregul din parte”, „Ce-mi place și ce nu-mi place la moarte. Fără să reflectez prea mult, instinctiv deci, nu-mi place că ea există. În rest, ea este o noțiune de discutat

Dumitru Augustin DOMAN

Moartea de după moarte

JUNIMEA
LA 50 DE ANI

la un pahar, la o halbă”, „Moartea – câtă certitudine într-un singur cuvânt!”), la micro-pamflet („În amurg, îngerul cel grăsuliu, trecea drumul de munte cu sufletul meu sub aripă. Îl purta discret, cum poartă un consilier mapa ministrului Metafizicii. Păzitorul meu grăsuliu, cu aripi albastrii, urca pe costișă cu sufletul meu sub aripă”), de la comentariul onomatopeic la citatele celebre la „schițsoara” umoristică (despre părerea lui I.D.Sârbu apropo de pește, p.18, Raiul pe pământ, p. 26, săpatul gropii centenarului Niță Ioniță, p.31, despre Simion cel bolnav, p. 65, despre veterinarul Marcel, p.66 și despre pomana pe viu a Polinei, p. 88, despre vrăbiile lui Bârsilă, p.91 sau despre vânzarea sicriului cu „defunctul” inclus, p. 94) cartea este un adevărat rețetar cu leacuri contra sositei fără expectanță dar inevitabilă, un opuscul de umor dens, un joc (secund) destinat curei anti-stres și anti-oboasă. Deși poate fi obiectul unei lecturi de călătorie, de concediu, de duminică (cum a fost cazul meu), „Moartea...” lui DAD (!) poate fi accesibilă oricui și în orice circumstanțe de timp și de loc. Se poate parcurge și la coadă la farmacie sau la dentist, la recalcularea pensiei ori la obținerea ajutorului de șomaj, cu un pahar de licoare zeiască în mână sau între două sorbituri de ceai dietetic, pe timp de caniculă sau de averse torențiale, chiar și în timpul unui meci de tenis de mare șlem sau al unei evoluții la tribună a unui politician ce se visează ales președinte.

O secvență din cele 14 se intitulează „Despre viață și moarte de la marea cea mare și neagră” și cuprinde fragmente de jurnal estival la temă, când autorul și-a oferit „supliciu” unui sejur fără internet, iar la întoarcere a asistat la moartea senină a cățelușei sale, care îl așteptase parcă să-i spună că

(continuare în pag. 71)

Constantin OANCĂ

POEME ÎNTR-UN VERS

Primăvară – cocorii îmi ară privirea.

Dimineață – ciocârlia naște văzduhul.

Chipul tău este o apă mare în care eu mă înec de fiecare dată când mă uit în ea.

Iarnă – ninge pe drumul ce duce grăbit spre moarte.

Gura ta este făcută din cuvinte, cum mâna îți este făcută din mângâieri, sau picioarele din foșnet de iarbă.

Singurătate nu există, există doar inima mea.

Afară se-nserează, iar mie mi-e dor.

Noapte – răsare luna în dreptul îmbrățișării noastre.

Cămașă de in pe trupul dorului, înserarea.

Un popor de copii singuri în fața unui deșert fără traversare.

Dragostea este simplă ca lumina zilei, îndrăgostirea, în schimb, este tulburătoare ca înserarea.

Înserarea – umbra ta care nu trece de sufletul meu.

Dumnezeu a pus în locul unui înger luna.

Luna – mica sirenă de pe țărmul din cer al acestei mări.

Măiastra – pasărea se desprindea după o clipă de ramul care-o-nchipuise.

Ca și lumina muzica este un car la care trag șapte îngeri cu șapte trâmbițe.

Muzica este o mare ființă rănită de moarte, al cărei sânge curge spre iertarea păcatelor noastre estetice.

Noaptea este un somn, iar luna visul care crește din el.

Noapte – Dumnezeu ne privește cu toate stelele.

Necunoscuta calcă pur prin poeme cu ochii cât bucuria mea.

Ochii tăi sunt pietrele din apa care trece.

Tu ești lacrima, iar eu ochiul care o plânge.

Moartea poetului este o prăpastie de netrecut.

Vioara cântă numai dacă este iubită.

Când vii plutind în adevăr, deși vorbești pe înțeles, ceilalți nu te pot pricepe.

Totul trebuie simplificat în noi până la nuanța de asfințire a lunii.

Singurătatea este un nor mare care se ridică în urma plecării iubitei.

Timpul trece leneș, dar la timp, cu plugul pe chipul nostru, ne sărută pe toate încheieturile vieții și crește-n urma noastră în arbori de furtună.

Când ești luminat te însoțește umbra efemerității tale.

Cu fiecare somn murim câte puțin, cu fiecare vis înviem câte puțin.

A zburat o pasăre, legănarea acestei ramuri este un vers al meu.

Înserarea, dorul, tristețea, singurătatea, așteptarea sunt vânturi din univers.

Visul – luntrea care plutește pe apele somnului.

După ce l-a făcut pe om, Dumnezeu l-a așezat pe acesta în viața Lui.

Oricât de mare ar fi întunericul, el nu întârzie cu nimic ziua care se apropie.

Nu păsările zboară, ci zborul are forma păsărilor.

Vântul nu trece de plop, cum muzica nu trece de voci, cum zâmbetul tău nu poate trece de inima mea.

Zâmbetul e o lucrare minuțioasă, nu una de mântuială

Un înger trece prin tine zâmbind.

Zâmbetul crește din inimă precum floarea din pământ și trece apoi ca o lumină pe chipul celorlalți.

Vântul se aude, ori e Dumnezeu desfrunziri mele? Iarna trece pe drum în haine albe.

Între anotimpuri numai iarna este ieșită din lume.

Biblia – arca din noaptea mea de patimi.

Merele nu de ramuri atârână, ci de bolta cerească.

Nu pentru ea se duce spre lumină iarba, ci pentru mine.

Noapte cu lună – poem scris pe fața cerului.

Ploaie – poem scris în streșina casei mele.

Sunt țara din care toți pleacă și nimeni nu vine.

Apocalipsa este un poem continuu cu ape până dincolo de vârful munților și cu focuri până la cer.

Frumosul este cea mai bogată țară, care trebuie cucerită.

Ratarea lui Dumnezeu este așa de mare, că-și merită numele de iad.

Stelele sunt oamenii văzuți din cer.

Prea este de pământ România, ca să mai poată rămâne așa.

Viața noastră este un fluviu care curge în lumea asta și se varsă în lumea cealaltă.

Între naștere și moarte timpul trece așa de repede, că n-ai să spui în întregime Constantin Oancă.

Privind din cer, nașterea și moartea omului sunt văzute ca fiind simultane, adunate într-un singur punct.

Marian DRUMUR

Curți artistice

Prima slujbă în deplasare și deja urmăream un câine vagabond; mirosul uniforme de ecarisaj, altceva nu-l putea face atât de suspicios: fente, sprinturi... degeaba, îi călcam pe urme iar Leni aținea ieșirea din stradelă cu ditamai crosa de aluminiu; dintr-odată javra s-a strecurat prin poarta întredeschisă a unei case. Am intrat după el în curte, o palmă de loc; a venit și partenerul, a închis canatul: gata! A chelălăit nițel, tupilat într-un ungher, a jucat în laț, apoi s-a resemnat. În camionetă, la cușca individuală, norocosule... te-ai făcut de-o sterilizare!

Ne-am uitat în jur: pustiu, numai potrivit s-o luăm din loc înainte să țipe oarecine de violarea proprietății, tratament inuman... mai știam și noi câte ceva.

– Ai ginit acolo-șă? a indicat Leni.

Peretele dependinței de-l semnala avea, printre mâncăturile tencuielii scorjite, o imagine mare în relief, silueta colorată a unui om care parcă răsturna un bolovan.

– Un drumar!

– Nea! Un vânător... cu sulița!

– Hai, că ne-am prostit... șopron cu mâncături, atât!

Dar Leni nu era convins; s-a dus la gardul imobilului următor, străduindu-se să vadă oareceva.

– E un mozaic acolo, a anunțat triumfător. Cu pești și scoici.

– Ai grijă să n-o iei razna... fiecă înțeleptă schimbă omul!

– Nee!

Adăpostul canin producea mirosul său, amestecat cu larma javrelor care întâmpinau noii-sosiți; am transbordat proaspeții pensionari în padocul de carantină – cine știe ce boli sau paraziți mai aveau – treaba celor de la ASPA, noi eram chitiți să lepădăm echipamentul la vestiar și să ne ferchezim tocmai cât să putem bea câțva la „Varice”, bufetul de la marginea stadionului. Zis și făcut!

După al doilea monopol cu sirop pe Leni l-a prins chefel să zică:

– Bre șintăre, om fi noi cum suntem, dar nu proști! Acele curți înseamnă ceva... nu știu cum să-ți spun!

„Șintăre”, auzi! Nu se încurca tovarășul meu cu corectitudinea politică. Și a continuat:

– La un oraș vechi, te miri ce-a rămas din moși și strămoși.

– Păi bine, colega, i-am zis, nu există nimic de odinioară. Și-au făcut oamenii gospodării, au dărâmat bordeiele... războaie, naționalizări... băjenari... n-a rămas câtuși de puțin. Chiar și oamenii sunt alții.

– Mai vorbim noi!

De la stadion am pornit o bucată de cale împreună, automat către locuințele noastre. Leni devia primul, înspre demisolul ce-l găzduia pe el și Vasilica, eu mai aveam de mers, până dincolo de pasarela căii ferate.

În ziua următoare am fost combinat cu alt șofer; de ce? Fiindcă Leni nu venise la serviciu; s-o fi îmbolnăvit, mi-am zis. De lucru era cu prisosință! L-am ochit pe colegul cum își făcea parte din combustibil, n-am zis deloc – eram la început, barem ar fi putut să-mi facă cinste... și-ai găsit! Fiecare pe drumul lui!

Abia vineri mi-a apărut perechea... l-am iscodit, s-a întâmplat ceva? dar a amânat... cică se cuvenea timp... ceea ce nu era cazul. La plecare m-a avertizat:

– Mergem la mine... chestia durează!

Taman ce trebuia să fiu curios.

Locuința era la demisolul unei case cu grădină; se intra prin spate. Mai fusesem pe strada aceea, odinioară... era la fel.

Nevastă-sa (căsătorită nelegitim, zicea Leni) era acasă. A pus pe masă o sticlă cu tărie, felii de pâine și salam, a închinat cu noi o dușcă și s-a dus undeva în apropiere.

– Își face veacul în piață - mai cară marfă, ajută precupeții, doamnele vârstnice, vine cu sacoșa plină, a explicat gazda. Poate și ceva pomeni, completări... destul că ne ajungem cu mâncarea. Își cunoaște locul! A făcut un copil... fabulos ce imaginație are... stă la bunici! Mai hai un rând!

– Bine-bine, l-am întrebat, și care-i chestia?

– Mai demult, a început el gânditor, am dat o gaură în perete, meșteream... dar privind-o îndelung, am realizat că se dedubla, relevând încă ceva; am gândit să caut și alte scobituri asemenea, ba încă le-am strâns pozele, un album... câțiva ani... erau niște puncte cu *însușiri*... cum să spun, abstracte. Ei, într-o zi albumul de colecție mi-a fost furat; semn că ce descoperisem nu trebuia continuat...

A mai turnat un rând de tărie și a urmat:

– Deunăzi, pe strada cu pricina, am simțit din nou că se află ceva și am pornit să găsesc.

– Va să zică de aceea n-ai venit la slujbă?

– De aceea.

– Leni, dai salariul pe ceva?! Îți aduci aminte ce greu am luat examenul? Proba practică de aptitudini – ademenirea, urmărirea, prinderea animalului?!

– Și proba teoretică, râse el. *Identificați și comentați figurile de stil din „Bubico dispăre ca un porumbel alb în neagra noapte”... etcetera!*

Apoi a devenit serios.

– Strada respectivă a fost un *coridor* pentru pelerinii de odinioară ce năzuiau smeriți, rugându-se în mers, către Peștera Sfântă; frescele le pomeneau anumite evenimente ce-i țineau laolaltă... Tradiția s-a perpetuat, fără să mai știe careva de ce așa se cuvenea, fiindcă nu țineau să fie bântuiți, cum a tâlcuit Hilda vrăjitoarea.

– Ai pătruns tu noima?!

– Da, m-a înfruntat el. Și o să continui!

– Cum vrei, dar pentru asta e nevoie de școală, l-am contrat. Ani mulți! Chiar dacă ai descoperit ceva, cine să te creadă?!

– Nu înțelegi, a oftat. Nici nu mă așteptam. E vorba de locul *meu* în tablou. Cândva pe-aici curse potopul și tot au rămas urme. Trebuie să privești dincolo de suprafață - atunci se relevă mulțimea palmelor ce-și lăsară amprente suprapuse în ocrul tencuit.

Fereastra de la nivelul trotuarului se întuneca-

(continuare în pag. 57)

Petre RĂU

Conversație cu Dumnezeu

Aveți dreptate, titlul de mai sus este numele unei cărți celebre scrisă de Neale Donald Walsch, dar și a unui film realizat după acest scenariu, film care însă nu m-a impresionat deloc. Însă eu altceva vreau să pun aici în discuție, în legătură cu acest subiect.

Ați avut vreodată o conversație cu Dumnezeu? Eu, nu! N-am avut, deși cred că mi-am dorit asta, în multe rânduri. Cine nu și-ar dori? Pentru că o astfel de conversație nu poate fi decât una sublimă, blândă, perfectă, plină de sensuri și misterioasă totodată. O astfel de conversație, nu-i așa că ar fi un privilegiu? Nu-i așa că te-ai întreba, după aceea, de ce ai fost tu cel preferat, de ce ai fost tu alesul?

Ei, bine, n-am avut niciodată acest privilegiu. Dar pot să-mi imaginez, desigur, cum ar fi fost dacă s-ar fi întâmplat. Pot să-mi închipui că voi fi fost foarte surprins după ce mi-aș fi dat seama de prezența divinității atât de aproape de mine. Mi-l pot imagina pe Dumnezeu, dar fără să pot să-l dezbrac de hainele acelea albe în care l-am ținut înveșmântat toată viața. Mi-l imaginez vorbindu-i, nu de aproape, ci de undeva de foarte departe, dar nu într-atât de departe încât să-l știu prea îndepărtat. De undeva de unde să-i pot distinge bine chipul. Pentru că el se sprijină pe un fel de oglindă cerească, o oglindă imensă cât universul, senină precum cerul limpede primăvara.

Îmi știe limba? Sigur că da! Nu el a inventat-o atunci când ne-a încurcat limbile drept pedeapsă pentru neascultare, atunci când ne-a împărțit ca pământeni vorbitori de multe, foarte multe, prea multe limbi diferite?

Sau poate că îi știu eu limba lui și, indiferent ce ar spune, aș înțelege imediat, pentru că de el sunt creat ca ființă vorbitoare și cu el am dorit să am o conversație sinceră.

Ce mi-ar spune? Aici începe deruta mea. Pentru că, indiferent ce m-ar sfătui (că sigur de sfaturi va fi vorba!) tot voi rămâne apoi în singurătatea mea, apăsător de tot felul de griji și lucruri neînțelese, cu tot soiul de sensuri nedescifrabile, aș adăuga cu asta cel puțin încă un semn de întrebare în roiu de fluturi inteligenți ce plutesc pe deasupra capului meu.

Ce i-aș răspunde? Aici nu mai am mari derute. Știu ce-i voi răspunde, cu condiția să nu mă pună să-i dau răspunsul pe loc. Mereu am dat cele mai bune răspunsuri abia după ce am avut timp suficient să chibzuiesc.

Dar nu cumva, în loc de o conversație verbală cu Dumnezeu, mi-aș fi dorit mai mult o conversație în scris? Îmi va scrie Dumnezeu vreodată? Aștept asta cu înfrigurare. Am fost mereu stăpânul vorbelor scrise, mi-e ușor să recunosc asta. Poate că într-o astfel de conversație voi fi totuși la înălțime, nu neapărat la înălțimea lui.

Deziluzia umană

Ați trăit vreodată vreo deziluzie? Sunt sigur că da. Cine n-ar fi trăit așa ceva pe pământ? În afară, poate, de unii copii care încă nu au conștientizat un astfel de sentiment.

Ei, bine, părerea mea e că aici, pe pământ sau în universul nostru palpabil, totul este o iluzie. Iar ca să înțelegem bine ce fel de iluzie trăim, iată o mică explicație posibilă.

Imaginați-vă că am fi niște ființe bidimensionale, adică am avea numai lățime și lungime, nu și înălțime (sau grosime, cum vreți să-i ziceți!). O astfel de ființă s-ar putea deplasa de la un punct la altul "târându-și" trupul, asemenea unei reptile care ar fi lipită complet de relieful pământului pe care se târâște. Unei atare ființe i-ar fi imposibil să-și imagineze c-ar exista și o altă dimensiune pentru tot ceea ce ține de viața ei, o a treia dimensiune, să zicem, în afara celor două pe care le poate percepe chiar ea.

Și totuși, dacă într-o zi are șansa să descopere că în afară de dimensiunile pe care le știe ea, ar mai exista și altele, ce credeți că s-ar petrece? Cred că ar deveni nefericită, pentru că își va da seama că nu prea are cum să cucerească noi teritorii de conștiință pentru a pătrunde și folosi, întru binele său, noua sau noile dimensiuni descoperite.

Cam la asta s-ar rezuma și deziluziile noastre de pământeni. După astfel de întâmplări, repetate sau nu, vom ajunge repede la concluzia că trăim în iluzie, nu neapărat în sensul înșelării speranțelor, ci mai degrabă în aceea că niciodată nu știi unde ești și ce ești cu adevărat, și nici ce te așteaptă.

Ce se petrece azi

Proliferarea inculturii și mai ales a lipsei de interes pentru tot ce se întâmplă în jur sunt astăzi fenomene care zguduie lumea din temelii. Am fost foarte mirat să constat că, până și în fața mult prea trâmbișatelor anunțuri despre sfârșitul lumii oamenii nu și-au mai manifestat reacții așteptate.

În țările avansate tehnologic mari pături din populație par a nu mai manifesta mare interes nici pentru Dumnezeu și nici pentru vreo descoperire extraordinară care altădată le-ar fi tăiat răsuflarea.

Pe de altă parte, există un număr restrâns dintre cei care în general se ocupă de cercetarea fundamentală și care, deși au o explicație științifică aproape la orice fenomen observabil, încep să intuiască prezența lui Dumnezeu. Însă omul de acest tip nu prea este unul dintre cei pe care biserica monoteistă tradițională este dispusă să-l admită.

Personal cred că religiile se vor metamorfoza, în sânul lor se vor petrece mutații extraordinare și, încetul cu încetul, vor ști să preia tot ceea ce știința deja a dovedit, în folosul lor. E suficient să observăm atitudini și repoiționări noi și neașteptate ale Vaticanului, toleranțe și unele comportamente în schimbare ale papei ș.a.

(continuare în pag. 50)

Nu mai sunt tulburat de infinit

Nu mă mai tulbură de multă vreme infinitatea pe care azi o întâlnesc pretutindeni. Altădată, când vedeam, de pildă, o bibliotecă cu o mulțime de cărți selecte, înțesată de mari și importante enciclopedii, mă simțeam copleșit de imensitatea neștiinței mele, căci intempestiv realizam că mai am multe de aflat și intram pe loc într-un fel de panică a insuficienței timpului.

Azi gândesc altfel. Iată doar o mostră (sau doar o atitudine) din ceea ce-mi ușurează uneori crezurile și-mi acoperă suficient de bine incertitudinile.

Zburd ușurat când știu că doar Unu (1) e necesar în toate, iar acest 1 e doar al meu și eu sunt al lui. În ceea ce privește nesfârșitele unități cuprinse între începutul 0 și limita 1, deși spațiul atât de mic la vedere este de fapt incomensurabil, n-am decât să consider că mă aflu foarte aproape de 1, atât de aproape încât pot opri oriunde în drumul meu, convins că voi găsi destul de multe semne că am ajuns la capăt.

Cât de nesfârșite sunt numerele este o treabă pe care știu să o accept, o intuiesc și mă împac cu ea de fiecare dată când mi se oferă prilejul de-a o utiliza. Pentru cât de infinit divizibil este spațiul, n-am decât să-l străbat fără să mă sinchisesc de această particularitate a lui, bună pentru savanți sau poate pentru cei care își fac răgaz să-și clasifice atitudinile minții.

Mă opresc deseori cu simplificarea la 1, ocolind astfel acele hățișuri ce se pot dovedi descalificante în experiența vieții.

Chiar dacă trăirea în 1 poate însemna un altfel de ego, poate chiar mult prea pronunțat, sau o renunțare unilaterală la multiplicitate, cred că este o atitudine care îți permite să accepți în viața ta intangibilul, la fel ca și sacralul și, de ce nu, chiar absurdul.

O carte semnată de mine prin anul 2013, "Fascinanta lume a numerelor" [07], cred că aduce mai multe lămuriri în această privință.

Nemurirea

De-a lungul timpului oamenii și-au închipuit că pot obține nemurirea în fel și fel de moduri. Să nu ne închipuim însă că nemurirea este una și aceeași treabă cu biruirea morții. Dacă învingi moartea, poți căpăta nemurirea, dacă ești nemuritor nu înseamnă neapărat că ai căpătat nemurirea fiindcă ai învins moartea.

În mitologie nemurirea însemna perfecțiune și invincibilitate, însușiri de care numai zeii aveau parte. Cu toate acestea, omul a aspirat și va aspira mereu spre nemurire.

În mitologia mesopotamică, Epopeea lui Ghilgameș este o legendă, în care idealul este echivalent cu nemurirea. Și în mitologia greacă întâlnim mai multe mituri despre nemurire, printre care și cel al epopeii lui Ahile - care se va dovedi până la urmă o deșertăciune în plus, întrucât eroul va muri exact din cauza singurului loc care rămăsese neatins de "nemurire": călcâiul.

Despre aspirația spre nemurire și tinerete veșnică întâlnim și în mitologia românească, mai precis în basmul "Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte". În pove-

te apar și unele idei filosofice despre condiția omului în Univers și despre celebrul dualism viață - moarte.

Prin anul 1907, un doctor american, Duncan McDougal, a făcut un experiment care a suscit atunci și de atunci încoace un larg interes. El a cântărit trupurile câtorva pacienți bolnavi de tuberculoză în fază terminală pentru a observa dacă părăsirea sufletului în momentul morții are vreun impact asupra greutății corporale. Spre marea stupefacție a echipei de cercetatori conduse de McDougal, în momentul morții, la toți subiecții umani testați greutatea corporală a scăzut, nici mai mult, nici mai puțin, cu 21 de grame... Nu a contat că proaspătul decedat cântărea 120 de kilograme, sau doar 50. Cifrele cântarului au arătat o scădere de fix 21 grame. Rezultatele au fost publicate în același an, în toate revistele prestigioase de știință ale vremii. Studiile similare ale doctorului McDougal pe câini muribunzi așezați pe cântare, au arătat în schimb că greutatea corporală a patrupelelor nu se modifică deloc după momentul morții. Ceea ce l-a făcut pe șugubățul Duncan McDougal să declare că sufletul câinilor este ușor și lipsit de păcate, pe când sufletele oamenilor "adună" în medie circa 21 de grame de păcate în decursul unei vieți...

Personal nu cred că despre suflet este vorba în legătură cu cele 21 de grame lipsă la cântar. Dar dacă totuși se va dovedi până la urmă că este așa, atunci întrebarea mea este dacă nu cumva pământeanul nostru de rând nu este nemuritor, tocmai prin aceea că sufletul lui dănuie astfel și după moarte.

N-a putut să nu-mi rețină atenția și o știre în care este implicat numele marelui savant Thomas Alva Edison. Atunci când acesta a murit, prin anul 1931, prietenul său, milionarul Henry Ford, a colectat într-o sticlă pusă la gura muribunzului, ultima răsuflare a acestuia. Sticla a fost păstrată nedesfăcută până în ziua de azi și se pare că nu e de vânzare, urmașii lui Ford refuzând recent chiar și o ofertă de 20 milioane dolari.

Preotul

Cineva mi-a povestit despre incalificabila avariție a unui preot din satul său. Numai că, atunci când mi-a povestit, nu l-am crezut aproape deloc. Și asta pentru că preotul Diaconu din satul copilăriei mele era exact cum îmi închipuiam eu că ar trebui să fie un om caracterizat de binecunoscuta sintagmă „bun, ca pâinea lui Dumnezeu”.

Mai târziu, însă, aveam să cunosc și să înțeleg cu totul altfel lucrurile, să-i dau dreptate celui care mi-a povestit toate cele care urmează și chiar să-i dau întrucâtva dreptate tatălui meu, care toată viața a înjurat preoții.

Pe preotul acela de care îmi povestea prietenul meu îl chema Dumitru și era un om care ar fi putut fi urât de oricine. Devenise legendar prin incredibila sa avariție. Avea vreo cinci case, pe vremea când acest lucru era aproape imposibil în această țară, avea și

(continuare în pag. 51)

vreo două crame, că del' satul era partea unei mari și renumite podgorii. Masa zilnică și-o asigura pe la oameni prin sat, pe unde zăbovea de fiecare dată când se apropia prânzul, iar gazdele, de rușine, mai mereu îl așezau pe musafirul neinvitat cu ei la masă, căci dacă s-ar fi codit, le bătea îndată obrazul și le reproșa direct că trebuie să pună ceva pe masă, că doar nu se cade să nu-l hrănești pe un apărător al lui Dumnezeu.

La ocaziile festive - nunți, botezuri, parastase - mânca într-atât încât aveai impresia că urmează să crape, și-și umplea pentru acasă și toate traistele cu provizii, ca pentru o expediție îndelungată. Foarte lucid până la adânci bătrâneți, avariția lui a progresat până la ridicol, până la morbid. Lua de la vecini vitele să le înhame la căruța lui, pentru că vitele lui fuseseră trimise la păscut de dimineată și nu erau prin preajmă...

El este și personajul care m-a inspirat în povestirea mea de mai târziu, "Dionisie", apărută în volumul "Întoar-sele gânduri" [08].

Așa preot n-am întâlnit deloc în copilăria mea, ba chiar așa putea spune, fără riscul de a greși, preotul copilăriei mele a fost exact opusul acestuia.

Critica literară

În rândul criticilor literari se (re)cunoaște ideea că un mare scriitor nu are nevoie de critici. Inversat, acest adevăr este aproape un truism. Eu cred însă că majoritatea criticilor sunt îndrăgostiți de munca pe care o fac. Pentru că, trebuie să recunoaștem, critica nu e deloc o treabă simplă, dar aduce și satisfacții.

Unii dintre marii critici provin chiar din tagma creatorilor de literatură: scriitorul Umberto Eco, poetul T. S. Eliot, românul George Călinescu ș.a. Din acest punct de vedere s-ar crede că e mai bine să fii tu însuși creator ca să știi să apreciezi la adevărata valoare această muncă.

Nu sunt de aceeași părere. De altfel, statistica dovedește net că un mare număr de critici literari importanți nici măcar nu au avut la bază studii de specialitate în domeniul limbii literare, al literaturii în general.

Se apreciază totodată, având la bază tot date statistice, că 80% dintre cei mai talentați autori de literatură de vârf provin din mediul științei. Mai mult, începe să prindă tot mai mult contur ideea că, în zilele noastre, științele și tehnologia au devenit mult mai emoționante decât ambientul științelor umaniste. Într-un interviu, reputatul teoretician al literaturii George Steiner (născut la Paris, în 1929, din părinți vienezzi) ne spune: "În Renaștere, dacă ne-am fi aflat la Madrid, Florența sau Roma, ne-ar fi plăcut să luăm masa împreună cu un pictor sau cu oameni de litere, însă acum este un privilegiu deosebit pentru noi să mergem și să luăm masa cu un om de știință. Ei sunt și mai interesați și mai modești. Mulți dintre ei încearcă să te facă să înțelegi care le sunt preocupările. La Cambridge și la Harvard am cunoscut bărbați și femei care au primit Nobel-ul și nici nu pomenesc despre acest lucru".

Aflăm astfel și de la o personalitate cunoscută, ceea ce aproape că intuim și noi: mulți dintre laureații premiilor Nobel aproape că nici nu vorbesc în public sau în CV-urile lor despre asta. Oamenii cu adevărat mari sunt mai mereu modești.

Frica

Frica este sentimentul predominant al ființei umane. Orice mică restricție impune o teamă: teama de a nu greși, de a nu deranja, adică teama din bunul simț.

Frica umană, chiar dacă ultima, ar putea fi cea mai mare virtute umană.

Există probabil o eternă frică de necunoscut, de care omul a dat dovadă încă (sau poate mai ales) de la începuturile sale.

Într-o zi mă jucam cu cuvintele care exprimau sentimente. Jocul meu consta în a le subjuca unul altuia. De fapt, le eliminam pe acelea care constatăm că se trag din altele. Și ce credeți că mi s-a întâmplat? Am descoperit că toate sentimentele au la origine frica. Am verificat de nenumărate ori această ciudată concluzie, dar ea a rămas în picioare.

Frica de Dumnezeu dă putere, ea nu slăbește deloc din forța de răspândire. Cu cât este mai mare frica de Dumnezeu, cu atât divinitatea se face mai prezentă. Frica de care vorbesc este trăirea prezenței covârșitoare a lui Dumnezeu.

Pe de altă parte, frica de Dumnezeu îți dă putere să n-ai frică de altceva, te ajută împotriva patimilor, îți mobilizează și întărește toate resursele de luptă. În frica aceasta Dumnezeu este trăit ca fiind cel ce nu poate fi definit. Dar frica în sine îți deschide orizontul de dincolo de lume, și în același timp te atrage, te face să te eliberezi de păcate și să urmărești binele, simțindu-l pe Dumnezeu ca susținător al binelui.

Simțirea prezenței lui Dumnezeu cel atotputernic dă omului putere să-și stăpânească agitația și frica manifestate în violența și aroganța celui ce nu-și cunoaște modestele sale măsuri.

(Din volumul de microeseuri "Eu și Dumnezeu", editura InfoRapArt, 2014)

Maria TIMUC

iubindu-te

în această călătorie printre gânduri
 existența își ține rădăcinile ca-ntr-un pământ nesfârșit
 de lumină,
 tu ești doar în zilele în care sălciile
 se apleacă peste chipul meu ca peste apă,
 așteptând să se recunoască

tu te naști dintr-un gând
 în care de atâtea ori ne-am întâlnit
 ca într-o sfîșietoare melodie
 a întrebărilor și n-am nici un răspuns în afară de tine
 de aceea cântecul există,

tu ești în gândul acesta în care nu mai poți îmbătrâni
 fiindcă dragostea mea ți-a șters ridurile
 și pașii efemeri de pe nisip
 ți i-a desenat pe mare
 în loc de corăbii despre care nu știi dacă se duc
 sau se întorc în lumină

și dragostea mea
 te-a văzut atât de frumos încât și păsările se fac
 oglinzile tale când zboară și când își întind amintirile în
 mintea mea
 așa ți-am șters moartea,
 iubindu-te...

Ca fericirea-ntr-o privire cuminte

m-am luminat, m-am făcut fericire,
 m-am făcut din lumină
 o zbatere de roți abstracte, fericiri cu aripi aruncate
 peste case de gheață
 femeie și viață m-am făcut dintr-o dată
 în timp ce niște îngerii cu fețele
 lor de iarbă mă strigau pe numele mic ca și cum eram
 din țărână și eram de fum și nu venea atunci
 pe ulița aceea nici o floare să m-așez pe ea
 ca pe-o dragoste
 mare

și nu veneau nici licuricii,
 nici ferestrele nu fuseseră inventate
 când îngerii se jucau cu lumina și-o așezau
 pe un chip fericit, pe cenușă
 și pe infinit, și-o strigau cu numele meu
 când trecea Dumnezeu
 întrebând doar din ochi dacă s-a inventat iarba
 să m-așez pe ea și să-i
 cresc visuri verzi și inele de logodnă cu primăvara
 și dacă a venit

iarna și pe fulgi dacă-am curs cu îngerii mei pe
 îngerii lucrurilor
 pe îngerii frunzelor și pe îngerii îngerilor buzelor
 și nu era nimic de crescut în lăuntru iubirii din
 care mă născusem o dată cu tine
 nu era decât o fericire talmăcită în limba luminii
 și eu alunecam în inima
 în care mă țineai ca pe cuvântul îngerului scris
 în Rai, și mă pierdusem toată
 în lumea aceea sfărâmată și se făcea fericirea
 mea o femeie cu părul lung
 care mergea cu picioarele goale-n cuvinte
 și-n dragostea florilor mă presăram
 ca lumina-ntr-o privire cuminte...

Se scutură merii

se scutură merii, se scutură luna pe ei,
 crengile albastre
 fructele albastre trec printre vieți mici
 ca niște femei
 cu picioarele goale prin frunze de lut,
 cu frunțile-n ceață, cu moartea-n trecut,
 cu ochii la sori care tac și la zei neștiuți
 se scutură merii în mine,
 se scutură noaptea pe noi ca pe munți...

se bucură merii când vin fără veste prin viață
 copiii albaștri
 cu marea pe umeri și-nvață
 să plângă întâi, să râdă un pic,
 să meargă pe iarbă
 și pe nimic,
 pe toate câte sunt și câte zic ochii care privesc
 dar nu știu ce
 și văd, și cer și se ascund în meri
 când mângâie

se scutură, se scutură merii pe-un ceas învechit,
 secundele-și poartă rochiile lungi, rochii de nuntă,
 în mine-i mireasa totdeauna pierdută
 în mine se scutură merii toți într-o zi
 și-n ziuă e toamnă
 și-n ziuă-i un fel de-a iubi,
 și-n ziuă e noapte și-n ziuă-i
 frumos râsul ce curge din meri
 și din oameni
 pe jos...

se scutură merii în tine și nu-i nimeni să ia
 fructele-n sân, mere din dragostea ta, se scutură
 merii singuri și tac
 în tine ca lumea în gândul unui copac,
 se scutură toate, se scutură
 merii în noi ca-n oraș și eu merg, merg pe-aici,
 prin secunde
 ca un sfânt, ca un ostaș...

Nela TALABĂ

PERPETUA ILUZIE A MORILOR DE VÂNT

Norii își târâie burțile pe
vârfulurile înalte, ascuțite ale munților
și toată zarea dinspre apus se înroșește
de jertfa lor.
Cu fulgere nervoase aruncă norii pe pământ
și nimeresc în morile de vânt.
Acestea aiurează.
În delirul lor se-nvârt mai tare
crezând că
văd în nori călare
pe Don Quijote cu lancea îndreptată înspre ele.
Atât deperate se învârt,
că vântul își prinde pletele în aripile lor.
Plânsul lor lugubru
sperie armatele de lilieci
ce zboară bezmetici
lovindu-se
de clopotnița bisericii pustii
Luptă, luptă morile
cu Don Quijote din norii-nsângerați
și plâng, se vaietă fără-ncetare,
iar vaietele lor desfrunzesc norii.
Frunze de nori lichefiate cad din cer
iar Don Quijote dispăre, se volatilizează.
Ce ușurate respiră morile
că, în sfârșit,
au învins dușmanul plutitor
prin norii schimbători!
Sărmanele nu știu că scutierul credincios
al rătăcitorului hidalgo,
Poetul,
a doua zi-l va reînvia,
odată cu norii burtoși, avizi,
ce macină și-nghit lumina...
Dar, pe moment, e bine.
Se învește și cerul și pământul în liniștea
umbroasă
a nopții în care și iluziile dorm...

PE ȘINE DE TRAMVAI

Tramvaiul îl poartă zi de zi pe aceleași străzi
pe care nu le vede niciodată.
Aglomeratie, vacarm de sunete amestecate,
(viață, viață, viață!)
dar el nu întâmpină probleme:
și-a înzestrat urechile cu o pereche de căști
ce pare că
au crescut din propriul trup.
Zi de zi, tramvaiul trece pe lângă aceeași florărie,
mai e și un parc din care răsună vocea unor copii:
"Soarele! A ieșit soarele!"

La colț aceleași tomberoane
se revarsă generos,
spre deliciul aceluiași câine vagabond și al
cerșetorului,
care împart frățește prada.
Ce bine că el nu aude, nu vede nimic!
Ochii lui sunt deschiși spre o altă lume,
preocupați intens să updateze și să upgradeze
sistemele ce se învechesc,
somnia și mersul,
Iubirea și timpul.
Timpul lui a ajuns să fie împărțit în fiole identice,
măsurate, cântărite,
Clone de timp.
"Progresăm, progresăm!",
sunt cuvintele care îi ordonează mișcările,
ca unui android perfect, uniform, rectiliniu.
Viața lui, updatată, upgradată,
este paralelă cu viața desuetă din jur,
ca șinele tramvaiului care se vor întâlni la infinit
Tramvaiul îl poartă zi de zi
pe aceleași străzi spre lumea lui holografică,
în timp ce frunzele rămân desuete,
cerul îmbătrânit plânge cu aceleași lacrimi,
înmugurește cu aceleași lumini,
tomberoanele se revarsă la fel de generos
la colțul străzii,
iar lutul hulpav înghite la fel
tot ce-apucă, upgradat sau neupgradat...

ORA DE NEIUBIRE

Din bolgiile orei noastre de neiubire,
perfect rotundă,
ca un ou rugos,
s-a zămislit un basilisc.
Priviți-l cum aleargă pe ape!
Privirea lui îngheață lumina,
răsuflarea lui incendiază culorile
pe care iubirea noastră nu le-a atins.
Cât frig în lume, câtă cenușă,
și cât gri, Doamne!
O lume monocoloră,
înghețată, născută într-o oră doar
de neiubire!

Un singur câmp de maci a mai rămas intact.
În el se oglindeau cândva
și răsăriturile
și asfințiturile noastre
bătrâne
de iubire.

Ademeniți hidosul șarpe
spre câmpul de maci
și-n față să i-l puneți oglindă!
Să piară din lume neiubirea,
să reînviem culorile,
pe care iubirea noastră le-a ignorat!
Cu brațele întinse spre lumină,
iubirea noastră un lan de maci să fie,
iar poezia - ciocârlie!

Gheorghe OANCEA

MĂRIA-SA TIMPUL

Timpul, spațiul, energia și mișcarea sunt categorii fizice prin care conceptual definim formele fundamentale de existență a materiei în continuă evoluție.

Când spunem că Universul este infinit în spațiu și timp, le includem inseparabil pe toate acestea, exprimând concis sintagma lui Lavoisier: „În natură, nimic nu se pierde, nimic nu se câștigă, totul se transformă”. De când a început Big-Bangul, în urmă cu 15 miliarde de ani, și până azi, au fost transformări macroscalare atât de multe și puternice, încât, oamenii de știință folosesc termeni tot mai cuprinzători ai fenomenului, ca Universuri paralele, Macrounivers sau Multiversul.

Astrofizicienii susțin că, spațiul este format din mai multe sfere crescătoare, care dau naștere la sfere similare, iar ele, la rândul lor, produc un număr și mai mare de sfere, și așa încontinuu. Astfel, Universul nostru nu este unic și face parte dintr-un Macrounivers fizic. Cu ajutorul telescopului spațial „Planck”, cercetători de la N.A.S.A și Universitatea Stanford au încercat să realizeze o hartă cât mai exactă a radiațiilor de microunde, așa numita radiație cosmică de fond inițială. Este cea mai explicită dovadă pentru modelul Big-Bang al apariției Universului. Fizicienii de la Universitatea Carolina de Nord susțin că anomaliile de fond ale radiațiilor de microunde există datorită faptului că Universul nostru este puternic influențat de alte Universuri extinse în apropiere. În momentul în care ne punem întrebarea „Ce a existat înainte de Big-Bang?”, gândirea noastră intră într-o înfundătură și ne face să transferăm totul, odată în plus, în seama Creatorului Suprem - Atotputernicul Divin, astfel încât Timpul capătă valoarea absolută.

Trecerea noastră prin stări de faze fizic-biologice, începând cu cea embrionară până la repaosul veșnic, reprezintă aproape o nimicnicie din Timpul Universal, care ne subsumează totuși, locul nostru fiind într-un sistem solar cu vârsta de aproximativ 5 miliarde de ani în Galaxia Calea Lactee. În scurta viață pe care o avem, Timpul are două variabile: un timp interior încorporat fizic-biotic cu reflexare somatică și un timp exterior din care consumăm energii și mișcare, exponențial din ce în ce mai mici, pe măsură ce ne apropiem de întoarcerea în chaos (expresie eminesciană). Ca atare, timpul interior are două etape - una de creștere, corespunzătoare prunciei, copilăriei, adolescenței, maturității, și una de descreștere, când în corpul nostru psiho-fizic începe diageneza/alterația în ritmuri tot mai involute, până ajungem la repaosul veșnic (singurul care folosește corect acest termen este M. Eminescu, în ale cărui poezii găsim termenul nemodificat fonetic: „vecinic”, lucru firesc, pentru că spunem în rugăciuni „În vecii, vecilor!” și nu „În veșnicul, veșnicilor!”).

Mai există o raportare a timpului nostru biotic și anume cea edenică, adică, pe ce cărare ne consumăm porția de energie a Creatorului: pe cea a lui Abel, a lui Cain sau una de mijloc. Cea mai bună este calea lui Abel (se știe că există persoane cărora le „merge” bine toată viața), dar, acest lucru depinde de răspunsul Creatorului. Pragul dintre viață și moarte este „punctul critic” (biblic) când se produce eliberarea sufletului (duhului sfânt) din corpul uman.

Conștiința are reședința în microtubulii din celulele creierului, care sunt locurile primare ale prelucrării cuantice

(potrivit fizicianului britanic Sir Roger Peurose și dr. Stuart Hameroff). După moarte, informația (cuantică) este eliberată de organismul uman, ceea ce înseamnă că această conștiință „pleacă”. Cu toate acestea, ne întrebăm mereu, dacă o parte din conștiința noastră este nonmaterială și poate supraviețui după moartea corpului fizic. Informația cuantică din interiorul microtubulilor nu se poate distruge (sufletul), spun unii cercetători, ci se răspândește în acest Univers sau în altul. Conștiința sau cel puțin protoconștiința, este teoretizată ca fiind o proprietate fundamentală a Universului, având originea chiar în Big-Bang. Creierile noastre se comportă, deci, ca niște receptoare și amplificatoare de protoconștiință. Această stare a conștiinței cuantice are timp nelimitat și explică multe aspecte, cum ar fi experiențele din apropierea morții, reîncarnarea, proiecțiile astrale, experiențele din apropierea corpului. Energia conștiinței noastre poate pătrunde prin gravitație cuantică într-un corp diferit, la un moment dat, și, în același timp, poate exista în afara corpului nostru fizic, la un alt nivel (în același Univers sau în altul), în funcție și de intensitatea informației cuantice eliberate.

În viață este foarte important să știm cum să prețuim timpul, adică să-l rostuim. Este ceea ce unii numesc „managementul timpului”. Dacă toți oamenii vor „consuma” timpul potrivit concepției sistemice, societatea omenească în formele ei particulare sau globale va progresa enorm. Conștiinții că timpul este o componentă esențială a vieții, îl găsim exprimat în variate feluri în speciile paremiologiei populare sau în modul de gândire a multor oameni de știință, filozofi, literați, oameni de artă și cultură. Se exprimă astfel, în formulări concise și sugestive, experiențe lungi de viață, care prin forța lor educativ-formativă trebuie aduse spre știință și învățătură tuturor, îndeosebi tinerilor.

În încheiere, redăm câteva dintre acestea: „Adună la tinerețe ca să ai la bătrânețe” (popular), „A venit la spartul târgului” (popular), „A pornit cu graba și s-a întâlnit cu zăbava” (popular), „Apa trece, pietrele rămân” (popular), „Noi ucidem timpul, dar el ne îngroapă” (Joaquim Machado), „Pendula arată clipa, dar cine arată veșnicia” (Walt Withman), „Din sânul vecinicului ieri / Trăiește azi ce moare” (Mihai Eminescu), „Fiecare clipă pierdută în tinerețe este o șansă de nefericire pentru viitor” (Napoleon I), „Timpul este focul în care ne ardem toți existența” (F. Nietzsche), „Timpul are prostul obicei de a fi ireversibil” (Octavian Paler), „Dacă timpul ar fi avut frunze, ce toamnă!” (Nichita Stănescu), „Pierderea vremii bune este maica și sămânța vremii rele” (Dimitrie Cantemir), „Sfânta Treime a tuturor timpurilor: pacea, iubirea și pâinea” (Vasile Ghica), „Timpul este cel mai bun vindecător. Dar e cea mai proastă cosmeticiană” (Woody Allen).

În fine, când ieșim la pensie, după o viață activă total dependentă de timp, toți prietenii ne gratulează cu butada „Pensie lungă!”, uitând de faptul că tot Măria-Sa Timpul o poate extrage din bancomatul „Ephemeridei”.

Gheorghe ȘEITAN

BASARABIA ÎNAINTE DE HOMER

În vremuri foarte îndepărtate a existat în Dacia un centru de comandă universal, condus de către un rege al regilor, amănunt care astăzi nu se mai știe, dar care poate fi probat arheologic prin existența cerbului Sarabha precum și prin legendele getice, eline și hinduse cu privire la capturarea unui Sarabha din tradițiile orale și scrise¹. De existența acestui Rege al Lumii, rege și zeu în același timp se leagă numele de Basarabă ca denumire a unei caste conducătoare din care se recrutau regii și preoții și denumirea de Basarabia ca topos mitic getic, despre care vom vorbi în cele ce urmează.

În Basarabia de astăzi, la nici 300 km depărtare de Agighiol – România, unde s-a descoperit celebrul tezaur getic datând din sec. 4 î.H., cel decorat cu cerbul Sarabha, se află mănăstirea creștin-ortodoxă Căpriană, a cărei legendă de întemeiere pune întâmplările pe seama voevodului Ștefan cel Mare. Se spune că, odată, voevodul Moldovei, întorcându-se dintr-o bătălie, în drum către cetatea de scaun, a făcut popas în codrii Lapușnei. La un moment dat, pe când se odihneau, cu toții, oșteni și domn, au văzut cum o căprioară urmărită de o haită de lupi, a năvălit în tabăra voevodală și s-a așezat în mijloc, căutând scăpare de fiarele ce o vânau. Ștefan cel Mare a luat întâmplarea respectivă drept un semn divin și a zidit pe locul de oprire a căprioarei o mănăstire cu numele de Căpriană, în amintirea animalului ceresc.

Însă, după cum arată mitropolitul Nestor Vornicescu², documentele istorice atestă existența încă de la 1359 a unei mănăstiri în codrii Lăpușnei, ceea ce dovedește că nu Ștefan cel Mare este ctitorul Căprianei, mănăstirea fiind mult mai veche. Căpriană cea veche s-ar fi aflat, așa cum spun aceleași documente, la izvoarele râului Vâșnevăț, iar acest amănunt dau alte indicii cu privire la vechimea antică, precreștină a unei astfel de zidiri cu caracter religios.

În primul rând situarea la izvoare constituie locul cu predilecție al templelor consacrate divinităților stăpâne peste ape, iar în al doilea rând, numele de Vâșnevăț este identic ca formă și conținut cu sanscritul „vaișnavă”, ceea ce înseamnă, „consacrat lui Vishnu”.

Pentru noi este semnificativă această asociere între un templu de la izvoarele unei ape curgătoare, Vishnu și simbolul curgerii pe care îl îmbracă căprioara întrucât sunt motive să credem că mănăstirea Căpriană continuă de fapt un templu getic, unul dintre acele locuri sfinte de închinare și rugăciune, despre care Iordanes a scris în cartea sa numită *Getica*.

Nu Ștefan cel Mare a fost cel ce a dobândit căprioara și nici vreun voevod de dinaintea lui, aici se ascunde același mit hiperboreic al cervideului oprit din alergare, prezent în culturile getice, eline și hinduse.

Legătura dintre cerb și voevozii moldoveni a fost sesizată de Romulus Vuia și Mircea Eliade, care au explicat legenda fondării statului Moldova și a vânătorii rituale a zimbrului pe seama legendelor hinduse cu privire la vânărea cerbului Sarabha ca ritual de întemeiere statală³. Pecetea cetății Baia, prima capitală a Moldovei avea ca simbol nu zimbrul ci un cerb, iar despre

Mihai Viteazul, scrierile epocii afirmă că era nedespărțit de doi cerbi dresați care-l însoțeau chiar și pe câmpul de război⁴. Dar nici R. Vuia nici M. Eliade atunci când au făcut trimitere la cerbul Sarabha din îndepărtata Indie pentru a explica legenda fondării Moldovei nu au știut că acest simbol era unul funcțional în mistică getică din sec. 4 î.H., ba mai mult, dinaștii geți își decorau cupele de argint cu cerbul Sarabha⁵.

Acest simbol nu poate fi înțeles decât dacă se are în vedere, pe de o parte faptul că Sarabha este un cerb-pasăre, iar pe de altă parte faptul că există o legătură cu încărcătură mistică între cervidee și apa curgătoare. Cerbul Sarabha este un cerb-pasăre, aspect reliefat în decorațiunile tezaurelor atât prin aripile mult stilizate ale cerbului cât și prin ghirlanda formată din capete de pasări, un substitut al arborelui lumii în care se odihnesc sufletele păsări în postexistență.

Nu întâmplător Basarabia se află situată în punctul terminus al curgerii Dunării, cel mai important fluviu european, care înainte de a se vărsa în mare, se desparte în mai multe brațe precum ramificațiile coarnelor de cerbi, iar unele hărți, preluând probabil credințe astăzi uitate, prezintă delta ca un bărbat purtând pe cap o coroană formată din ramificațiile fluviului în aceasta zonă.

Binomul curgere-oprire a servit cândva gândirii anticilor pentru a ilustra moartea, revenirea din moarte a ființei și ieșirea din acest angrenaj perpetuu, iar Dunărea a constituit fundalul, scena de prezentare a unor mituri ce se desfășoară după scenariu care au la bază o astfel de gândire religioasă.

Arătăm că în limba sanscrită „curgere” înseamnă SAR iar verbul „a opri” se traduce prin BAS⁶, prin urmare „a opri curgerea” ar trebui să se rostească „bas-sar”.

Însă, după cum arăta M. Eliade, cerbul simboliza în Grecia antică și am spune la fel în spațiul mitologic getic, acea renaștere periodică și universală și asta datorită tocmai reînnoirii periodice a coarnelor sale.

Fluviul repetatelor morți și renașteri devine cerbul care își reînnoiește în fiecare an coarnele, iar în acest caz „bas-sar” capătă forma „bas-sarabha”. Simbolic, el este ceea ce alchimiștii au numit „cervus fugitives”, spirit și suflet în același timp și nu poate fi prins în alt loc decât acolo unde apele Dunării își opresc curgerea, despăcându-se precum coarnele unui cerb pentru a se vărsa în mare.

Mai arătăm că printre nenumăratele basme inițiatice getice, aceste adevărate upanișade în proză se află și cel intitulat „Dunăre Voinicul”. Eroul nostru, un fel de Făt-Frumos, îl caută pentru a-l răpune pe Tarta-Cot, numit în basm o stârpitură de om, spaima lumii. Iată un scurt citat din basmul amintit, edificator pentru ceea ce ar putea să însemne acest personaj⁷.

„Intrând ei acolo, dete peste Tarta-cot dor-mind pe pajiștea cea verde ce era acolo, cu un

(continuare în pag. 56)

ulcior la cap și altul la picioare. Ce vă gândiți că era în acele urcioare ? Apă vie și apă moartă ! Dunăre Voinicul, ce-i trăsni lui prin cap, că numai puse mâna și-i schimbă urcioarele. Puse pe cel de la cap la picioare; iar pe cel de la picioare la cap.”

Sensul ascuns al simbolurilor apă vie și apă moartă este acela al vieții și al morții și după cum în basm ulciorul de la cap se poate schimba cu cel de la picioare, tot astfel moartea urmează vieții și vieții îi urmează morții. Este un cerc pe care hindușii l-au numit sam sara, iar partea a doua a cuvântului vine tot de la curgere (sar în sanscrită) întregul termen însemnând de fapt omul aflat în suferință.

Tarta-cot numit în basm spaima lumii, deținătorul celor două ulcioare cu apă este reflectarea în oglindă a curgerii Dunării, iar eroul nostru, numit Dunăre-Voinicul, semnifică spiritul Dunării care se opune dualității „când la cap când la picioare, când la umbră, când la soare”, cel ce îl răpune pe Tarta-cot, adică sam-sara, pentru a putea ieși din acest angrenaj. În planul simbolurilor asistăm tot la o oprire a curgerii adică bas-sar.

„A opri” este un termen-cheie pentru a desemna o stare ultimă în ceea ce privește strădaniile de separare a Naturii de Spirit, starea de jivan-mukta sau eliberat în viață și termenul a fost deseori întrebuintat în diverse scrieri hinduse, un exemplu fiind cel din Samkhya-Karika⁸:

“Precum o dansatoare SE OPREȘTE din dans, după ce s-a arătat publicului, tot așa Natura se oprește după ce s-a revelat Spiritului”.

Și încă un citat din aceeași lucrare de referință pentru mistica hindusă care operează cu aceleași concepte ca și mistica getică:

„Am vazut-o”, gândește unul cu indiferență; „am fost văzută”, gândește cealaltă care se OPREȘTE; deși cei doi rămân uniți nu mai există motiv pentru creație.

Spiritul și Natura din Samkhya-Karika sunt una și aceeași cu Toma Dalimoș și Manea al Câmpului, aceleași elemente de gândire filozofică, doar numele lor diferă. Fata sfioasă ce se retrage după ce a fost văzută, înseamnă oprirea creației, capturarea lui cervus fugitivus, ori, după caz, oprirea curgerii fluviului. Este același mecanism de gândire religioasă specifică culturilor getică, hindusă și elină, care au la bază metosomatoza, sau pasărea migratoare a sufletului.

Sarabha care în mitologia hindusa apare ca un hibrid între pasăre și animal, poate fi urmărit până în paleolitic și neolitic, iar acest aspect a fost demonstrat de Maria Gimbutas care a arătat existența Zeiței-Pasăre la proto-geții de pe teritoriul României și cele adiacente. În învățătura hindusă pasărea-migratoare este pasărea Garuda, vehicolul lui Vishnu, cea care duce și aduce ființa din lumea aceasta în cealaltă lume. Însă eliberarea se produce doar dacă pasărea migratoare se OPREȘTE din această navetă, devenind o BAS-SARABHA.

Acesta este și sensul episodului prezentat în vede și purane unde încarnarea lui Shiva ca Sarabeswara se opune lui Vishnu, episod unde iarăși termenul „a opri” este din nou unul cheie. Sarabeswara nu îl anihilează pe Nara-Simha ci doar îl oprește din mânia distructivă, silindu-l să conștientizeze acțiunea sa greșită.

Cerbul trebuie doar capturat nu ucis, pentru că eliberarea se produce pentru cel ce continuă să rămână în

corp, este starea de jivan-mukta, un stadiu pe care-l dobândesc doar marile spirite ale umanității, regi și zei în același timp. Capturarea unui Sarabha, în opinia lui M. Eliade, care analizează legendele hinduse cu acest subiect, este un rit ce permite ascensiunea unui conducător de la condiția de raja la rangul de Suveran Suprem.

Revenim, prin urmare, în punctul din care am plecat la începutul acestor rânduri – Dacia ca centru de comanda universală, acea Dacie Hiperboreana pe care au arătat-o în scrierile lor N. Denuşianu și V. Lovinescu. Pe cale de consecință dacii au avut un ritual al capturării cerbului-pasăre Sarabha pentru că numai prin acest ritual centrul putea avea un monarh universal, un ritual care-l transforma pe voevodul local în Împăratul lumii.

Sunt trei elemente importante care ne dau dreptul să afirmăm că geții au dispus de un ritual al capturării unui Sarabha: a. Existența unui teritoriu numit Basarabia aflat în preajma vărsării Dunării; b. existența cerbului-pasăre Sarabha ca reprezentare pe tezaurele getice din sec. 4 î.H.; c. legenda elină a capturării de către Herakles a căprioarei zeiței Artemis, o legendă prehomerică pe când cultele protogetice și cele eline devin indistincte și se contopesc în ceea ce numim civilizația pelasgică.

Legenda amintită povestește că zeița Artemis se mâniase pe muritorii pentru că nu-i mai aducea suficiente jertfe în temple și ca urmare trimise căprioara cu coarne de aur și picioare de bronz să facă pagube în livezi și pe ogoare. Din ordinul lui Euristeu, Herakles plecă să o prindă. Vânătoarea animalului sacru dură un an încheiat, timp în care căprioara alergă până la izvoarele Istrului, în nordul îndepărtat, după care, făcând un salt, a țâșnit din nou în alergare, pornind spre miazăzi.

În unele scrieri se face trimitere la încercările căprioarei de a scăpa de sub urmărire la hiperborei. În cele din urmă, Herakles, cu o săgeată bine țintită într-unul din picioare o imobiliză și o captură vie.

Nu se poate să nu se observe cum pe fondul ieșirii din metosomatoză în cele trei culturi getică, hindusă și elină funcționează același mecanism de gândire religioasă, ceea ce face și mai credibilă teza existenței unor centre de comandă universale. Mânia zeiței Artemis din această legendă este aceeași cu mânia lui Vishnu care l-a determinat pe Shiva să se încarneze ca Sarabeswara. Sub aspect mistic cerbul Sarabha getic cel din torentică joacă același rol ca și încarnarea lui Shiva ca Sarabha, pentru că și el se opune aspectului vishnuit sugerat prin tripticul pasăre-iepure-pește din tezaurele getice descoperite pe teritoriul României și Bulgariei. Cu mențiunea că Sarabha getic nu arată nici o urmă de mânie precum Shiva ori Artemis, el este blând, este hiperboreic. Culturile diferă în amănunte, fondul rămâne același. Iată de ce afirmăm că și geții au avut un ritual al capturării lui Sarabha, care ar putea fi

(continuare în pag. 57)

reconstituit apelând la izvoarele hinduse și eline, amintite până acum.

Într-o astfel de reconstituire unde își are locul pe harta getică teritoriul capturării lui Sarabha sau opririi lui din alergare, numită de cei vechi, după cum am arătat mai sus BAS-SARABHA ?

Conținutul muncii lui Herakles prevede că urmărirea cervideului a avut loc în două părți distincte. Într-o primă parte căprioara a alergat în amonte până la izvoarele Istrului, în partea a doua schimbându-și direcția de alergare la vale, ceea ce din motive de logică a simetriei trebuie să deducem că a fost capturată aproape de vărsarea Dunării în mare. Această deducție este întărită de legenda lui Tezeu despre care se spune că, urmându-l pe Herakles a sosit și el cu vânători iscușiți să prindă o cerboaică de aur care, zice-se, păzea gurile Dunării. Mai știm amănuntul că animalul sacru, urmărit de Herakles a căutat scăpare la hiperborei, ori hiperboreii s-au aflat numai în nordul Dunării. Prin urmare oprirea din alergare, ori capturarea lui Sarabha trebuie să fi avut loc într-o zonă situată geografic între Prut și Nistru și la nord de Dunăre. Dacă ne uităm pe hartă acest teritoriu coincide cu Basarabia Veche.

Prin urmare, nu cucerirea la 1350 a provinciei de către Alexandru Basarab a dat numele de Basarabia, la data respectivă Basarabia exista de mii de ani. Când afirmăm acest lucru avem în vedere elementele expuse până acum și care se cumulează:

- a existat un templu getic vishnuit al apei și al cerbului continuat până în zilele noastre de mănăstirea Căpriana;

- a existat la geți o mistică a cerbului Sarabha ce a ajuns până la noi sub forma unor desene ale tezaurelor datând din sec 4 î.H.;

- în cadrul societății getice casta Sarabi-Terei cumula regii și preoții, un adevăr lăsat scris de Iordanes în Getica;

- mitologiile antice au utilizat simbolul apei curgătoare și reînnoirea periodică a coarnelor de cerb pentru a desemna cercul de suferință umană viață-moarte-renaștere;

- lingvistic, fie ca vorbim de apa curgătoare-SAR, ori de cerbul Sarabha, verbul „a opri” se traduce prin particular BAS, ceea ce ne conduce la formațiunea Bas-sar sau după caz la Bas-Sarabha;

- a existat în mitologiile getică, elină și hindusă un scenariu al capturării unui cervideu miraculos ca o condiție a obținerii rangului de Rege al Lumii, el fiind la elini căprioara Arthemida, iar la geți și hinduși cerbul Sarabha;

- Herakles ca și Tezeu ce i-a călcat pe urme, au prins acest cervideu în zona de deltă a Dunării.

Toate acestea, ca și altele asupra cărora spațiul nu ne permite să zăbovim, au existat așa cum Basarabia a existat înainte de Homer.

Note:

1. Vasile Lovinescu, *Dacia Hiperboreană*, Edit. Rosmarin, pg.71-95 și urm.

2. Mitropolitul Nestor Vornicescu, *Căpriana - o ctitorie voievodală*, în „Magazin istoric”.

3. Mircea Eliade, *De la Zalmoxis la Genghis-Han*, Edit. Știin. și Encicl., 1990,pg. 136-165.

4. Miron Scorobete, *Dacia edenică*.

5. Gheorghe Șeitan, *Legenda dacică a lui Basarabă*, în „Buletin de cultură istorică Tafrali”, Tulcea, nr. 1-2, 2004.

6. Dănila Incze, *Dicționar sanscrit-român*, Edit. Universității București, 1995, pg. 162.

7. Petre Ispirescu, *Legende sau basmele românilor*, Edit. Cartea Românească, 1988, vol. 1, pg. 549.

8. *Filozofia indiană în texte*, Edit. Științifică, București, 1971, pg. 146.

(urmare din pag. 48)

se, sticla cu tărie era goală. Vasilica a intrat și a aprins lumina.

– Nu mai vedeți ce sporovăiți! a glumit ea.

Când râdea își acoperea gura cu palma, să nu se vadă știrbitura... dentistul costă!

M-am ridicat de plecare, n-a vorbit niciunul. Femeia m-a însoțit, să încuie poarta. Zicând rămas-bun, am întrebat:

– Vă înțelegeți bine?

– Ah, a suspinat ea, mărul bătrân tot mere face.

Ion TUTUNEA-HERCINICUL**PRINTRE MEANDRELE VIEȚII**

Mă strecur printre capriciile vieții meandre
șerpuitoare prin iarba sângerătoare crescută sălbatec
pe margini de șanțuri ispititoare urlătoare ca o
frumoasă dorință dulce otrăvitoare
ispită din adâncuri taine nocturne...
Mi-s hotarele mejdinite prea strâmtorat pentru
orice zvon răspândit progresiv în neant
Sunt posomorâtul prinț băltăreț
detronat hărăzit decapitării...
împrumut pelerina desfășurată
de vânt de culoarea însingurării
nimicitoarelor gânduri preschimbate în valuri de spaimă -
lăuntricilor mișunătoare învâpăiate trăiri...
Nemărginirea îmi stăpânește despot
înfrunzita cugetare și
prin îndurare scapătă îndurarea
oblojind o mahnire precece prin înflorită ardere continuă...

ARBORELE VIEȚII

Arborele vieții – singurul amalgam de bucurii și nefericiri
fluierate în spații și de nimeni profund cercetate
Torturante gurile blazării mușcă din suflet
sufletul mușcă din trup sistematic profund –
neconținute rafale extravagante de plictiseală
Într-un aisberg de discretă neliniștire urcă flacăra duhului
zguduind neatinsa catapeteasmă cerească
cu ecluzele înțepenite la ușile locuințelor subpământene
unde se ascunde ferecate stânjenite iubirile neîmpărtașite
Viața e un amalgam de iubiri și nefericiri
fluierate-n spre astre prielnice neconținute visări
iluminându-mi încrețiturile creierului...

TRIUMFĂTORUL SMALȚ ALB

Conștientizarea sinelui este răsplata
existenței de sine stătătoare
printre atâtea ursuze găuri negre aflate
la capătul oricărei vederi
Între mine și Divinitate se interpune
o infinitate de necunoscuți invizibili
potrivnici meteoriți – un fel de obișnuită corvoadă
supusă legilor stricte
dominatoare întocmai sfințeniei de străluciri hotărâte
să aureoleze
Idea Supremă împărtașind miresmele veșniciei
prin plantații de
Imense fantastice vise – iluminatoarele nopților mele
abisale când
Voi cunoaște mierea păcatului
de a fi singur atât de despereheat
Lângă triumfătorul smalț alb al imperialilor nuferi...

HAMACUL DEZNĂDEJDII

Proiectile de sunete asurzitoare explodează
înăuntrul cazematei
fragile din creierul cariat de nedreptăți ca niște nuci
răscoapte strivite de ciocanele tăcerii-n timpane
sărăcind peisajul zgâriat de cuțite de întuneric...
Fie-mi aripile nebuniei legănate
într-un scrânciob de țipătul

porumbelului sălbatic neîmblânzit de unuroasa
șerpeasca viclenie omenească
de care apropiindu-mă mă îndepărtez
lăsându-mă atins de voia Ta
fiindcă nu am cui să-i spun
Mamă-orfan adormit într-un suspin sunt eu
în hamacul somnului de iască al deznădejzii...

DEZLĂNȚUIRE

O, irezistibila dezlănțuire
de verde reflectată entuziasmant
într-o pictură vie pe pereții văzduhului
de vânt mișcători
îmi țintuiește cărările într-o troiță de răscruce
aducându-mi-le solemn încremenite în contratimp
cu înmiresmatul balans al adolescentinelor amintiri
încleștate ca izvoarele înrădăcinate în carnea
stâncilor lungind până-n cristale amăgitoare simțuri
și-n tristețea funinginoasă a înnoptării care
autorizează dezmiriștirea visării când
gândurile se preschimbă în lacrimi
de fulgurante comete și
împietresc ciopârțite de dezordinea pricinuită de
tăișul securii descumpănirii universale...

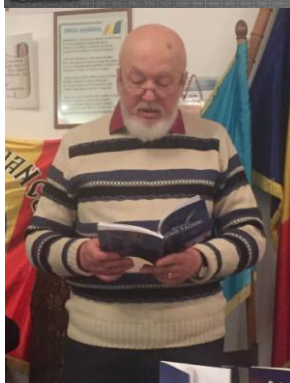
STARE

Freamătă patima umbletului fără țintă
în mine bântuitor
până în trecerea prin mozaicul trăirilor zilnice
cu un mers ciudat târâitor de moluscă
(considerat totuși – desfătătoare mișcare –
bucuria punctului urnit născând continuitatea liniei
care merită osteneala de a indica o direcție oarecare
înspre credință în tumultoasa alba involburare)
Pe plaja însângerată stăpânește răspântiile farul –
de o romantică semeție desfrânată –
singuraticul meu taciturn confident în falduri de
muzică furtunoasă
când pe chipul schimonosit încerc să îmi copilăresc
îmbătrânirea ridurilor...

LUMINĂ PĂSTRATĂ

Lumina care mă naște îndurerată prinsu-s-a
în balamalele cerului
Cactuși spinoși sălbătesc tăcerea cenușie
de gânduri pârjolitoare
sânii-ți electrizanți zvâcniți sub bluza de stambă
ieftină stărnesc
vijelioase simțuri și nălucesc idei de dor
încătușătoare
subt sclipiri prăfuite se cerne totul
în frământatul cuget
Pe strada înfundată printre gunoaie
boschetari inteligenți
păstrează lumina dimineții împăturită
pentru mai târziu
când pretutindeni fi-va întuneric
și se aud șoapte ca-ntr-un lied frunzele cuvintelor
în doliul nopții aurul stelar e mai sclipitor în tărie.

Dorian MARCOCI

Într-un suflet

E frig. Prin nori câte o rază
Pătrunde înspre piatra rece
Pe drumul vechi de pe faleză
Când sufletu-mi se reculege...

Aveai un aer de copilă,
Priviri cu proaspătul din jur,
O siluetă prea fragilă
Și tresăriri de zâmbet pur.

Dintr-un buchet de albăstrele,
Pe care gingaș le-ai cules,
O mână mică, strâns pe ele,
Avea simbolul unui vers...

Cât ne-am intersectat în pripă,
Am intuit în el o cheie
Căci descuiase pentru-o clipă
Sipetul- suflet de femeie.

Prima petală

Prima petală a căzut
În fața mea nedumerită
Dintr-un boboc abia-nceput
Când zarzării încă palpită

În mugurii bombați pe ramuri.
Nu a trăit în flori, de frații-i
S-a despărțit când amintiri
Se pregăteau doar pentru alții.

Și mângâind cu gingășie
O aripă caldă de vânt
Se transformă în reverie
În drumul ei înspre pământ.

Maci

Din patimi v-au crescut petale
Roșii ca buzele strivite
Într-o prelungă sărutare
Printre răgazuri în cuvinte.

A sângerat murmur fierbinte,
Buze-petale dezlegate
L-au respirat să îl alinte
În coronițe legănate.

Chiar vântu-n preajma lor se-nclină
Într-un popas ușor, dibaci,
Ca să nu scuture-n țărână
Petalele roșii de maci,

Gingașă față a iubirii,
Contrast pe verde sub azur,
Fragilă țesătură-a firii
Ce găzduiește gândul pur.

Speranță

Bat clopotele, se prelinge
Ecol lor în ziua clară
Spre dealul verde unde ninge
Peste pășuni seva solară...

Bat clopotele a-nălțare,
Îngăduind spre cer o scară
Speranței noastre roditoare
Călăuzind-o cu sfială.

Bat clopotele și adună
Sfințenia lumirii noastre
Pe masa zilei în cunună
De spice-suflete albastre.

Abur din floare

Dintr-un tei s-a aplecat o creangă
Miros de floare dulce în alint
Prelung l-am inhalat întinerit
Umplându-mi de curat ființa-ntreagă.

Și câte amintiri au zăbovit
În floarea-aceea mică, aromată,
Cu limpezime derulate-ndată
Când timpul înapoi s-a oglindit :

Aburul cald îmi apărea aievea,
Alături abur blând înfiripat
Mâna bunicii care-a presărat
Puține flori de tei în ceașca mea.

Castanii

Conuri de flori aduc lumină
Înveselind frunze palmate,
Pagode vii cu rădăcină
Pe-aleile însingurate,

Respiră-un aer mai curat
Pământul înnălbite la poale
De cât de mult s-au scuturat
Și se mai scutură petale...

Așa apar castani-n floare,
Semeți și rodnici în tăcere,
Cu straietele de sărbătoare
Din nou purtate la vedere.

Acum ar fi mai greu să crezi
Că din această întrupare
Copiii toamna ai să vezi
Strângând castane-n pauza mare...

În primăvară-aduc lumină,
Toamna castanele roșcate,
Iarna au guler de hermină
Castani pe-alei însingurate.

Florin NEGRUȚIU

Dacă Alexandra n-ar fi sunat la 112

Dacă Alexandra n-ar fi sunat la 112, un Renault argintiu ar fi oprit în această dimineață în centrul orașului Caracal. Din el s-ar fi dat jos un bărbat de 66 de ani, îmbrăcat într-o cămașă dungată, cărunt și neras. Ar fi intrat într-un magazin să-și ia o cartelă telefonică, apoi ar fi mers la măcelărie, să-și cumpere pulpe de pui pentru el și oase pentru cei 3 câini. Îi place carnea, deși doctorul i-a spus că ar putea să-și țină boala din dietă. Acasă crește nutrii, din care face salam. Îl urăște pe doctor, își urăște trupul măcinat de boală, dar cel mai mult urăște femeile și tinerețea. Privește la stolul de fete care sporovăiesc la ieșirea din mall și pe față îi apare un rânjel.

Dacă Alexandra n-ar fi sunat la 112, în această dimineață Neluțu Măceșanu ar fi mers din nou la oraș să afle dacă polițiștii mai știu ceva de fata lui. Ar fi oftat cu neîncredere când domnul Mirea însuși, șeful cel mai mare al Poliției Caracal, i-ar fi spus că așa sunt fetele, se aprind repede la vârsta asta și fug de acasă cu iubitul. Neluțu știe că Alexandra lui nu e așa, că e fată cuminte, premiantă, că nu le-ar face una ca asta mamei, tatălui și surioarei ei. Și dacă s-a îndrăgostit, de ce n-a spus, că nu-i nicio rușine, nu-i făceam nimic?! Îndrăznește să-i răspundă, cu glas stins, domnului Mirea.

Dacă Alexandra n-ar fi sunat la 112, Monica Melencu ar fi numărat azi a patra lună de când bate drumul între Radomir sat și Craiova. Știe că este nesimțită că răpește din timpul prețios al domnilor agenți, dar pentru Luiza ar merge până la capătul pământului. Era la muncă în Anglia când a fost sunată de tataie că fata a dispărut. I s-a căscat pământul sub picioare, pentru Luiza plecase ea printre străini, să aibă și fata ceva pus deoparte când avea să facă nunta. Și-a luat bilet doar de întors spre România, știa că lucrurile astea pot dura. I-au spus că a fugit cu Făt Frumos, ce, ea nu știe că la vârsta asta fierb hormonii-n ei? Dumneaei le-a povestit că tataie a fost sunat de un bărbat care i-a spus că Luiza a plecat cu iubitul în Elveția, să nu-și facă griji. Scrupuloși la datorie, domnii agenți l-au suspus pe ăl bătrân la detectorul cu minciuni. Tataie era atât de tulburat, că a picat testul. Case closed.

Dacă Alexandra n-ar fi sunat la 112, polițistul Vasiliță Viorel Florescu și-ar fi dus în această dimineață fiica de 13 ani la mall, să-i ia o rochiță. Ține la ea ca la ochii din cap, este singurul copil la părinți. Și acum îl doare în capul pieptului când își amintește de sora ei mai mică, pe care familia Florescu a pierdut-o în incendiul de la maternitatea Giulești. Își amintește cum a ridicat atunci pumnii în aer, neputincios, în fața sistemului care ucide.

Polițistul Vasiliță Viorel Florescu este obosit după o gardă de 24 de ore, singur pe tură, la serviciul 112. La Slatina și la Caracal, de unde primește cele mai multe apeluri, „coeficientul de criminalitate este ridicat”, după cum au scris șefii lui în rapoartele oficiale. Din fericire, sunt doar furturi și tâlhării, nimic grav. Dar nu se poate plânge, alții n-au avut norocul să ajungă aici. Uite el, dintr-un ajutor de șef de post din comuna Izvoarele, a ajuns ditamai agent șef principal la Slatina. Băiat deștept, s-a descurcat.

Dacă Alexandra n-ar fi sunat la 112, în această dimineață comisarul șef Nicolae Alexe, numărul 2 din Poliția Olt, ar fi ieșit preocupat de la frizerie. Ar fi sunat-o pe secretară s-o întrebe dacă „băieții ăia” au trimis pozele de la Scornicești. Este inadmisibil câtă delăsare e în Poliție, trebuie să te ocupi personal de fiecare detaliu, a trecut o săptămână de la eveniment, și comisarul șef nu are încă pozele de la bilanțul Poliției Scornicești să și le pună în album. Este mândru de uniforma lui cu fireturi, dă bine la festivități, are un viitor frumos în față. Ori-cum, la IPJ el e acum șeful, Cristian Voiculescu, superiorul său, fiind plecat în vacanță. Comisarul șef Nicolae Alexe știe că vacanța lui Cristian Voiculescu ar putea să se prelungească, mai ales acum că Dragnea și Vâlcov, cei care l-au împuternicit în funcție, nu mai sunt. Se gândește să facă o festivitate, un bilanț, la care să-l invite pe domnul județului Florin Iordache. Și neapărat pe „Remus”, care pare că s-a răcit. De Paști i-a trimis un mesaj cu „Sărbători luminate”, dar „Remus” nu i-a răspuns.

Dacă Alexandra n-ar fi sunat la 112, în această dimineață Remus Rădoi zis „Codiță” ar fi numărat bani. Cel mai deștept dintre interlopii din Olt, cum îi place să se considere, Remus Rădoi a învățat de la domnii deputați că poți câștiga mai mult furând legal decât făcând cămătărie, trafic de persoane, trafic de droguri, proxenetism, cum fac clanurile rivale. E mândru de imperiul lui, s-a onorabilizat: are contracte cu CFR, cu Finanțele Publice Craiova, cu DSP-ul, cu Consiliul Județean Dolj, cu Primăria din Caracal și chiar cu cea din Deveselu. Oltean și filoamerican, se simte, într-un fel, responsabil și el de dezvoltarea parteneriatului transatlantic. Dacă n-ar fi el și miliția lui paralelă, în Oltenia ar fi haos. Îl disprețuiește pe Alexe, îl consideră un narcisist incompetent, când are un caz polițiștii lui orbecăie ca niște cretini. În schimb, el are 1800 de angajați, băieți crescuți pe străzi, cărora se mândrește că le-a dat o pâine și un cod al onoarei. Poliția aia la vedere apelează frecvent la poliția lui Codiță. Domnul Ciocan, deputatul, îl salută cu respect. Remus Rădoi are stil și papagal, vorbește mai bine ca 90 la sută dintre papagalii din Guvern, ar putea, dacă ar ști că nu va da de și mai mulți proști, să intre în politică, să se facă senator.

Dacă Alexandra n-ar fi sunat la 112, clanurile Oacă și Vacă ar fi semnat un armistițiu în această dimineață în jurul unui grătar, făcut în curtea surorii lui Oacă. I-ar fi invitat și pe vecinii din

(continuare în pag. 61)

vilele din jur, adică pe procurorul Cristian Popescu și pe domnul Mirea, șeful Poliției. Și de ce nu și pe Rico, fiinul domnului Florin Iordache.

Dacă Alexandra n-ar fi sunat la 112, Florin Iordache și-ar fi programat un talk show pentru seara de luni, ca să anunțe că reforma PSD în Justiție continuă, chiar și după decizia nedreaptă a CCR pe codurile penale. S-ar fi vărsat lacrimi în amintirea martirilor din pușcării, dintre care primul este Domnul nostru Liviu Dragnea, cel care ne-a lăsat moștenire acest stat.

Dacă Alexandra n-ar fi sunat la 112, ne-am fi pierdut vara numărând gafele Vioricăi Dăncilă și căutând urma lui Klaus Iohannis plecat în concediu. Ne-am fi delectat serile cu părerile Ecaterinei Andronescu și am fi așteptat primul interviu lacrimogen din spatele gratiilor cu Liviu Dragnea. Ne-am fi conservat în zeama noastră națională. Am fi trăit cu iluzia că suntem un stat, că avem instituții care ne apără și ne protejează, că acolo sus mai există și oameni competenți, nu or fi toți tâmpiți.

Dar pentru că un fluturaș s-a încăpățânat să dea din aripi până în ultima clipă, toată această instalație grotescă numită stat român s-a prăbușit sub propria farsă. De aseară, de când surse oficiale o declarau pe Alexandra moartă, oamenii întâmpină această veste cu neîncredere, convinși că este vorba de o mușamalizare. Este perfect de înțeles această reacție: când verdictul vine la capătul unui șir nesfârșit de minciuni și de complicități criminale, nimeni nu mai crede o iotă din ce ne transmite statul.

Nu vreau să folosesc vorbe mari, dar cred că statul român își joacă existența la Caracal. Un stat nu există decât dacă cetățenii lui cred că există. Statul este un intangibil, un construct mental al omului, care este dispus să-și ofere banii și încrederea lui în schimbul altor beneficii intangibile, printre care și garanția dreptului la siguranță. De o săptămână, sentimentul general e că suntem pe cont propriu.

PS. Neluțu Măceșanu a primit aseară un telefon de la ministrul Justiției, prin care i s-a adus la cunoștință că probele ADN relevă faptul că Alexandra a murit. Neluțu Măceșanu nu a apelat la interlopi pentru a-i găsi fata, ci tot la instituțiile statului ăștia debil. În singura declarație de presă pe care a făcut-o joi noapte, tatăl Alexandrei a spus că are încredere că polițiștii îi vor găsi fata și i-o vor aduce teafără acasă. Mi s-a strâns stomacul. Dacă Alexandra nu ar fi sunat la 112, chiar dacă poate intuiam, n-am fi știut niciodată pe ce lume trăim. Dumnezeu să ne ierte!

(Articol publicat în Republica.ro în 03.08.2019)

Cătălin POENAȘU

Ocotirea rozelor...

Bat ploi care ne risipesc iubito
Departate ești, nu știu de mai respiri
Sub stropi cândva iubirea am clădit-o
Când ne-ascundeam doar după trandafiri

Sub frunza rozei așterneam săruturi
Uitând c-afară se urlă cu ploi
De trebuie să mai udăm pământuri
Îmbrățișați vom plânge amândoi

Iar din sămânța lacrimii ce cade
Noi vom culege raiul înnoit
Și când aripa îngerilor arde
Vom ști că trandafirul a-nflorit.

La umbra mea

Păcat că nu e soare între noi
Eu te-aș ascunde după a mea umbră
Să alergăm în inimi amândoi
Ce-aș săruta privirea ta cea blândă
Nu vreau să-ți fiu eclipsă, ci un dar
De care să te bucuri viața toată
Să învățăm dintr-un abecedar
Iubirea care sufletele-o poartă

Să facem bastonașe, să vânam
Din matematici numerele toate
Iar la final când o să adunăm
Noi doi să ne găsim în rezultate
Și prinși de mână o să și zburăm
S-avem văzduhul în aripa noastră
În valuri o să ne și aruncăm
Să ne cunune marea cea albastră
Vom mai purcede spre un început
Pe care o să-l facem o vecie
Și te voi alinta cu un sărut
În dimineți ce-așa o să ne fie
Și niciodată nu o să "dărmăm"
Iubirea care pe noi ne unește
Iar de va fi vreodată' să disperăm
Trupu-mi îl voi zidi mănăstirește
Și dintre-acele ziduri unde-s sfinți
Te voi iubi mai mult și mai sălbatic
Mortarul îl voi sparge între dinți
Nu cred în ziduri și nici în Antarctic
În tine cred și-n floarea de cireș
Ce-o înflorește veșnic primăvara
La umbra mea tu nu vei da vreun greș
Vei înflori, când se va lăsa seara.

Florentina STANCIU

orașul de piatră

orașul mă cheamă deasupra
guri de trandafiri înghit hăurile dintre noi
„Fii cuminte, inimă, fii cuminte”
și primăvara îmi bate în ochi într-un fel anume
la colțul ochilor desene de miere
sub coaste timpul bate din ce în ce mai moale,
în seara aceasta fantomele răscolesc culori de mai

greieri vintage

nu mai adie nicio culoare pe străzi
ultima frunză se stinge
cine a suflat fum de pere în cartierul meu absent?
greieri vintage îmi urlă sub unghii
când strâng de gât
nesomnul
parcă ar fâlfâi în mine o pasăre
care nu-și mai poate lua zborul

zile uitate

zile de mâl de fiere se înghesuie unele în altele
în lupta secundelor sunt prinsă
de mult nu-mi mai aparțin
cunoscuții trec cu răzuitoarea peste timpul
mintea, viața mea
liniștea din tomberoane îmi acoperă urmele crude
se aude soarele viu
cum împrăștie semințe de primăvară

străzi

după o primăvară de păcat rămân mai beată
decât harnașamentele în care sunt prinși trandafirii
gândurile mele se preling peste ale tale
ca de pe gâtul unei sticle
în Parcul Catedralei sub tavanul albastru
aprilie se rostogolește spre sud-vest

în oraș de unul singur

în ultima vreme cearcănele mele sunt de neoprit
mai ales noaptea când ferestrele flutură a furtună
înăuntrul meu este altcineva - o oglindă lichidă
cu cicatrici și vânătăi,
până pe la ora 6 dimineața sunt sinceră
după aceea întuneric tăcut

străzile mușcă noaptea

străzile mușcă noaptea, claxoane și faruri
încercuiesc
cartierele
întotdeauna toamna sunt înnegrită de gânduri,
în ochiul stâng am o griblură de trandafiri uscați
cu ochiul drept înghit păsări,
scuip câini simt durerea mesteacănului
care se luptă cu ploaia
luna trece ușor blurată prin insomnia mea,
la vârsta a treia

ecouri de noiembrie

ecouri de noiembrie pe hol se umplu țevile
de urlete mov
platanii umblă pe sârme
e timpul să îmi cos insomniile
să îmi smulg unghiile pielea de pe gânduri,
să pândesc ultima frunză cum învinge gravitația
lângă mine trandafirii latră a ploaie

octombrie în giratoriu

octombrie - un poster întins între pereții copacilor
în fiecare toamnă lacrimile mele se pietrifică
în locul fluturilor apar întâmplări, oameni,
saci de fum
în cartier se învâрте deja viața în sens invers
cu atacuri de panică stațiile cad din copaci
octombrie ultramarin în giratoriu

începuturi de primăvară

iarba strălucește ca zăpada
sunt atinsă de liniște și totuși gata de zbor
în burta caldă a luminii ascult
cum Dumnezeu pocnește din degete
pe partea unde stau s-a dezbrăcat de primăvară

e un loc confortabil acolo unde perdeaua își lasă
cearcănele unde gândurile umezesc podeaua
un loc numai bun să ne reobișnuim unul cu celălalt
îți dau voie iată în viața mea, roșie ca cerneala
în cuvintele mele mărunte
ce bine că sunt frumoasă încă și pot să mă dau cu
schiurile
pe sternul tău, goală și nezidită,
ce bine că pot să îți eviscerez trecutul să te fertilizez
pe kilometri întregi de sinapse
cu porii mei cu saliva mea cu irisul meu galben -
ascuns
e un loc confortabil acolo unde doar pixelii tăi
mai supraviețuiesc....

Daniela FĂRTĂIȘ

Vis

Era seară.
 O seară dulce, dulce,
 de noiembrie.
 În jurul meu sunt umbre,
 de tot felul,
 nedeslușite.
 Pașii mei sunt neînsemnați,
 în marea asta de nisip,
 fierbinte, fierbinte..
 O umbră frenetică se apropie de mine,
 are o respirație la fel de arzătoare,
 arzătoare & dulce.
 Mirosul de vanilie se împletește
 cu mirosul puternic de trandafir.
 Iar, fire de nisip îmi străpung ochii!
 Ce vis!

N-ai să știi

N-ai să știi
 cât de mult înseamnă
 o șoaptă
 până când....
 cu dragoste e așteptată
 de un chip
 care se lasă încetșor
 pe un umăr plin de dor.
 Nici un zâmbet
 n-ai să știi
 cât de puternic poate fi
 până când..
 fără cuvinte,
 scrijelește jurăminte
 pe un suflet fără soare
 dar, cu-n zâmbet prinde culoare.

Întrebare

Tu te-ai întrebat vreodată
 inimă de piatră seacă
 când erai cu fulgi cernită
 sau erai îndrăgostită:

"De ce-i moarte pe Pământ?"
 sau
 " De ce-i frig și-n cuvânt? "
 " De ce sunt multe păcate
 Ce nu pot fi iertate? "
 "De ce-s oamenii mai triști,
 fug de lume rătăciți
 cu viteza gândului,
 ca arșița soarelui..."
 Poate că-i un paradox
 uităm să trăim frumos,
 omul uită să iubească
 gerul să-l mai domolească.

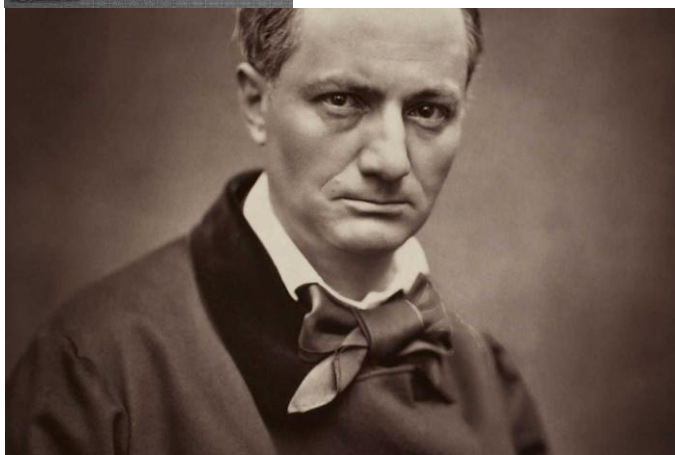
Timp

Timpul trece strașnic de repede
 peste dealuri, umbre și suflete.
 Amurgul se revarsă glacial,
 cu nuanțe albastre, de cristal..
 Păsări negre străpung bolta
 ca niște stele răsturnate,
 Sau poate,
 e doar sufletul nostru,
 străpuns de păcate...
 Trec secundele deșarte
 Peste a lumii sentimente amestecate...
 Trec și se topesc rapid
 ca într-un gând insipid,
 ca într-o cafea amară,
 o Inimă de cerneală
 sau o clepsidră ambientală.

Freamăt

Curcubeul din ochi
 amețește toamna
 ce-mi strigă-n geam
 cu tăcerea-i de metal..
 Curge rouă de culori
 frunzele cad peste noi
 vântul rece ne apasă
 parcă dintr-o altă viață.
 Și e frig și aici
 și acolo
 în lumea cea fără de dor
 unde-s umbre colorate
 cu parfum de cimbrisor.
 Crengi subțiri și întunecate
 tremură peste amurg
 o fi toamna asta rece
 sau e vis fără cusur?

Charles-Pierre BAUDELAIRE

Celei prea vesele

Un peisaj încântător
E-ncântătoarea ta făptură
Îți joacă zâmbetul pe gură
Ca boarea unui vânt ușor

Drumețul trist ce-ți iese-n cale
Își simte sufletul vrăjit
În clipa când i-a răsărit
Splendoarea sănătății tale

În armonia de culori
Ce trupul tău îl inveșmântă
Poeții-nchipuirii cântă
Un grațios balet de flori

Vestmântul tău multicolor
Cu inima ți-l potrivești
Nebună, tu mă-nnebunești
Și te urăsc cum te ador!

Tânjeam în vesela grădină
Când soarele, bătându-și joc
M-a sfâșiat cu lănci de foc
Din arzătoarea lui lumină

M-au umilit ca pe-un martir
Grădina, primăvara, firea
Și pentru-a-mi răzbuna jignirea
Am pedepsit un trandafir!

Ascuns în umbrele tăcerii
Aș vrea să mă strecor la fel
În preajma ta, ca un mișel,
La ceasul tainic al plăcerii,

Să-ți pedepsesc frumosul trup
Să-ți sânger carnea-nspăimântată,
Nevinovatul sân de față
Și-o rană-n coapsa ta să rup,

Apoi, cu dulce voluptate,
Înfrigurat aș căuta
În astă nouă gura-a ta,
Să torn veninul meu de frate.

Cum stam în noapte

Cum stam în noapte lângă o groaznică ebreă,
Cum șed două cadavre pe-un singur așternut,
Mă prinse dor, alături de acest corp vândut,
De trista frumusețe ce-n brațe n-o să-mi stee.

Vedeam cu-nchipuirea iar măreția dragă
Și ochiul ei puternic, cu farmec înarmat,
Și părul ce-i făcuse un coif îmbălsămat,
A căror amintire îmi dau amor și vlagă.

Cu ce smerenie trupul ți-aș săruta pe veci,
Din talpa răcoroasă la pletele cernite,
Desfășurând comoara de rasfățări iubite,

De ai putea, regină prea crudă! doar o seară,
Storcând din ochi de piatră o lacrimă ușoară,
Să adumbrești splendoarea pupilei tale reci.

Don Juan în infern

Când Don Juan descinse spre unda subterană,
Lui Charon îi întinse obolul său, solemn;
Posomorât, moșneagul, cu fața diafană
Dar braț voinic, înșfacă lopețile de lemn.

Femei cu rupte rochii și piepturi dezvelite
Se zvârcolesc cu jale sub negrele stihii;
Și ca o mare turmă de victime-oferite,
Gemea prelung în urmă-i cortegiul de stafii.

Râzând cu haz, valetul își reclama simbria,
Și, mâniat, don Luis țintea cu ochiul crunt,
Luând drept martori morții ce populau câmpia,
Pe cinicul ce-și răsese de părul său cărunt.

Înfiorată, casta Elvira, sub zăbranic,
Lângă perfidu-i mire și-amant de pe pământ,
Cerșea supremu-i zâmbet, ispititor, tiranic,
Dar cald de-nduioșare ca-n primul jurământ.

În negre valuri luntrea tăia o largă stradă,
Și-n cale-un om de piatră la cârmă se-aținea;
Însă, tăcut, eroul sta rezemat de spadă:
Ținând nainte-i valul, la nimeni nu privea.

Eu n-am uitat-o încă...

Eu n-am uitat-o încă, în marginea cetății,
Căsuța noastră albă, sălaș al singurătății,
Pomona ei de ipsos și Venera-nvechită,
Ferindu-și după ramuri făptura-i dezgolită;
Nici soarele, spre seară, în mantie superbă,
Părând - un ochi la pândă în cerul curios -
Că ne contemplă prânzul tăcut și tacticos
Și răspândind frumoase reflexe de făclii
Pe masa-ne frugală și peste draperii.

Maria DIMOFTE

Destinul cărților – destinul omenirii

„Totul în viață există ca să conducă la o carte” spunea Mallarmé. Ne place să citim cărți de literatură și să vorbim despre ele. Adorăm să ne cuibărim mintea și sufletul printre paginile volumelor tipărite cu satisfacția că, prin lectură, reușim să scăpăm de povara existenței cotidiene. În ziua de azi, când suntem prinși în vârtoarea unui ocean de informații de dimensiuni excepționale, cărțile se ridică cu mândrie din valurile mediocrității informaționale pentru a-și croi drum spre inimile și mințile cititorilor. Întotdeauna am perceput cărțile ca pe niște balsamuri ale sufletului și ne-am hrănit cu convingerea că ele au fost și vor continua să rămână surse sigure și valoroase de consolidare spirituală și intelectuală. Dar oare aceasta va fi soarta pe care o vor avea cărțile și în perspectiva unui viitor îndepărtat?

„Fahrenheit 451”, romanul lui Ray Bradbury, este, probabil, cea mai bună exemplificare - desigur, printre alte cărți la fel de speciale – care ne provoacă să gândim și să deschidem calea spre diferite experiențe lecturale, psihologice și sufletești de neimaginat. Putem spune despre ele că sunt ca niște corăbii încărcate, călătorind pe vastul ocean al vremii până la noi, cei ce așteptăm îmbarcarea.

Ideea de la care pornește „Fahrenheit 451” este, pe cât de simplă, pe atât de șocantă. 451 de grade Fahrenheit reprezintă temperatura la care filele cărților ar începe să ardă instant. De ce este relevant acest lucru? Pentru că „Fahrenheit 451” se desfășoară într-o lume distopică, în care cărțile nu pot exista. Oricine deține o carte poate fi în orice clipă arestat, urmând ca locuința sa și toate cărțile din ea să fie arse. În acea lume, pompierii au rolul de a porni aceste incendii, în loc să le stingă. Întreaga acțiune este redată prin ochii lui Montag, un cadet care învață toate tainele profesiei de pompier-torționar, care se găsește în situația de a pune la îndoială valorile care i-au ghidat viața de până acum. Cartea este, în oarecare măsură, previzibilă. Însă valoarea ei e dată de explicația cu care este susținut acest scenariu incredibil, o explicație care se pliază atât de bine pe societatea zilelor noastre, încât poate transforma acest scenariu fantezist, într-un viitor posibil! Cum reușește Bradbury să creeze atmosfera terifiantă reprezintă partea cea mai importantă a cărții, fiind elementul cheie care face ca „Fahrenheit 451” să fie o lectură interesantă, ce îndeamnă la reflecție, până la ultima pagină și după aceea.... În această parabolă a terorii, Bradbury a construit o lume care se autodistrugă cu o pasivitate de nedescris. În acea lume, lupta este pentru drepturile cărții și cititorului – și, desigur, în sens global, ale omului. Ce frumos, nu-i așa? Ce frumos sună: lupta pentru drepturile cărții și ale cititorului! Dreptul la cultură, la frumusețe, la gândire: „Montag simți cum cuvintele încep să se urnească încet și să gâlgâie din el. Oare ce va putea spune, în clipa când îi va veni și lui rândul să vorbească? Ce ar putea oferi el într-o zi ca asta, pentru a face călătoria mai ușoară?”

Viitorul care ne va aștepta pe noi toți se regăsește într-o oarecare măsură în ideea reducerii la absurd

cu care a vrut Bradbury să ne convingă cât de important este cultura. Absența totală a cărților, atât din sufletele noastre, cât și din orice librărie sau bibliotecă echivalează cu neutilizarea acestora, fiindcă pentru majoritatea oamenilor, cărțile nu vor mai avea aceeași valoare pe care o au în prezent sau pe care au avut-o acum mult timp. Incertitudinea și nesiguranța spațiului lecturii sunt atribute care ar putea caracteriza cel mai bine societatea în viitorul apropiat.

Adevărul mult râvnit, pe care încă-l căutăm prin lectură, ne-ar putea fi prezentat sub forma unor dogme sau clișee existențiale. Acestea nu reușesc să potolească dorința de certitudine dobândită prin experiență personală, nevoia noastră de libertate de gândire și expresie. Un efect negativ al acestor clișee și dogme este minimizat azi, când societatea globală apare încă drepturile omului. Dar cartea este spațiul în care poți fi neconform, poți visa, poți înțelege lucrurile în modul tău unic. Aici poți fi divergent, diferit!

Am vrea să știm care este destinul nostru. Simt că e legat de destinul cărților. Cu cât se scrie mai mult, cu atât se citește mai puțin. Unii oameni înțelepți se detașează de dorința egoistă de a-și afla propriul destin și se gândesc și la destinul omenirii. Trecutul ne prezintă evoluții și involuții, măriri și decăderi, însă viitorul rămâne încifrat. Se pot face statistici, se pot anticipa unele efecte ale unor evenimente viitoare, însă niciodată nu va exista certitudine, ci doar probabilitate în legătură cu viitorul.

Incert nu este doar destinul oamenilor, ci și destinul cărților. Trebuie să ne întrebăm dacă utilitatea lor va fi recunoscută sau dacă se vor inventa alte mijloace de asimilare a informațiilor, așa cum există lectură pe suport digital, dacă lumea se va afunda într-o perioadă decadentă, în care incultura va fi promovată și dezirabilă sau dacă vom avea niște minți interconectate la toată cultura omenirii.

Dacă unii cred într-o responsabilizare posibilă oamenilor cu privire la importanța cărții, unii au viziuni sumbre asupra destinului acesteia, luând în considerare aspectele negative ale societății de azi, precum mediocritatea, lipsa interesului față de cultură, analfabetismul...

Formatul electronic în care se găsesc diverse cărți nu ar putea conduce la dispariția cărților, ci doar la o reconfigurare a existenței fizice a acestora, însă dezinteresul și disprețul față de carte vor avea originea, cu siguranță, în elogiul tehnologiei ca scop în sine și nu ca instrument în viața noastră.

Fiecare dintre noi are o viziune proprie asupra destinului cărții, mai optimistă sau mai sumbră. Indiferent de traseul propus, fiecare dintre noi ar trebui să încerce să evite versiunea negativă a posibilului final al poveștii. În fond, cui i-ar plăcea un destin nefast al cărții?! „Nu e nimic magic în cărți; magic e doar ceea ce spun cărțile și însuși faptul că în ele peticele universului nostru sunt însăilate într-

(continuare în pag. 73)

Diana ȚĂRUȘ

Omul este un univers cu mii de drumuri

Bună! Mă numesc Mihai și sunt student la Facultatea de Arte, originar din orașul Galați. Ca și orice tânăr de vârsta mea, un pic rebel, mai mult neliniștit, care a fost hrănit în copilărie cu polonicul de vise și alintat până se umplea rezervorul de mândrie, am decis să o chiulesc în Florența, în speranța de a-mi găsi muza furată adineauri de societatea din care îmi trag rădăcinile. Eram tânăr, pe atunci, recunosc, însă dintotdeauna am crezut că viitorul ți-l poți construi oriunde, însă nu acasă, acolo unde, parcă te bucuri că ai atins ca un specialist începător vârful adevăratei măiestrii și, a doua zi, zaci cu tablourile grămadă într-un cerdac, prăfuite, uscate și al naibii de zgârâiate de lucrătorii de prin sălile de expoziție. Dezamăgit de împrejurările trăite, am preferat să părăsesc țara și să caut valoarea mea în altă parte, la fel ca și foștii mei colegi de facultate, care acum se bucură de popularitate printre rândurile străinilor.

În drum spre aeroport, mama plângea, iar tata se ținea dârz, ca nu cumva să verse vreo lacrimă, pe când micuța mea surioară mă întreba, dacă o să ne mai revedem cândva. Scena respectivă avea să mă urmărească ani buni după plecarea mea, nu de alta, dar încercă să-i explici vreunui străin ce înseamnă dorul, fără ca să-l traduci în limba română. Acest sentiment intraductibil avea să devină o stare de spirit omniprezentă în următorii ani de studii în Florența.

În avion, mi-am amintit cum, în copilărie, visam să ajung un om mare și să schimb ceva în țara mea. Cu anii, am devenit cunoscut în cercurile artiștilor autohtoni, dar totuși nu eram chemat nici la expoziții și nici tablourile nu-mi erau cumpărate. De atunci, caut ostenit inspirația în orice frunză, floare sau șuvoi de apă, în speranța de a primi lauda colegilor și profesorilor mei și încerc să mă debarasez de originalitate, creativitate și imaginație, pe care le credeam ca fiind atuul meu ca pictor și să pictez pe teme cunoscute: O săteancă aducând apă de la fântână, Un câine adormit pe un braț de fân sau Copii jucându-se în noroi. Tata întotdeauna a fost împotriva unei astfel de profesii, pentru el, meseria de avocat sau veterinar erau profesii serioase, restul niște ocupații inutile, însă mama, acest ghemotoc de căldură și iubire, m-a încurajat să aleg ce-mi va spune inima. Și inima mi-a spus: *pictura*.

De la un timp încoace, simt că nici culorile și nici pensula nu vor să reliefeze aceleași frământări lăuntrice ca și mai înainte. Debusolarea unui pictor este cauzată anume de cearta cu propriul eu, cu propria lui muză, iar, prin urmare, când muza se răzbună, pierzi totul, și culoarea, și pensula, și talentul. Este una dintre acele perioade, în care Creatorul se analizează, devine introspectiv, frustrant în relațiile cu ceilalți. Nu aveam familia alături în Florența și mă simțeam norocos că nu aveam pe cine răsfrânge crizele de mânie incontrollabilă și veșnica depresie, care nu mă scotea cu zilele din apartament. În atelier, mirosea a vopsea uscată, pensulele erau încremenite în guașă și tablourile de pânză, încorporate pe un stativ de lemn, se îngălbeniseră. Se

așezase praful pe tablourile vestite odinioară, iar materialele mă părăsiseră și parcă așteptau să găsească pe unde se ascundea Muza.

Astfel, în primăvara anului 3 de studii, hoinăream gânditor pe străzile florentine și admiram cu tristețe agitația orașului italian, cândva colorat de prezența lui Michelangelo, Botticelli și da Vinci. Căutam în orice colț de clădire un parfum al Antichității, care să-mi trezească madona din interior, adormita mea muză, care mă părăsise inconștient. Știam că adevărată victorie este să te învingi pe tine însuși și să accepți că trebuie să renunți la lupta exterioară, dar acest adevăr gol nu mă consolează, pentru că sunt un pictor care luptă pentru eternizarea creației tradiționale, ciocnită de valurile avangardismului, de formulele sale îndrăznețe și excentrice, și care învinge nemărginirea timpului pentru a fi ancorată în prezentul creației contemporane.

Ajunsesem la cetatea medievală, înconjurată de zidurile groase de piatră, de orașul cel nou, care a fost extins dincolo de fluviu, pe dealurile din jurul Palatului Pitti aflat în construcție - printr-un culoar îngust care tranșea râul Arno asemenea unui drum suspendat. Vedeam deschizându-se un vestibul, o tribună, o galerie regală, decorată cu o sută de statui antice ale celor mai renumiți sculptori, cu nenumărate povești și cele mai bune opere ale pictorilor, cu un număr mare de vase, de cristaluri, de agate, de lapislazuri și alte frumuseți, în sfârșit, plină de obiecte rare, prețioase și excelente.

Am aflat de la turiști că acea clădire faimoasă era Galeria Uffizi, care a fost cândva cel mai vechi muzeu din Europa, dar și cea mai mare pinacotecă renascentistă. Cultura și operele Renașterii erau puse în valoare de însăși galeria florentină, Uffizi fiind o operă de artă extraordinară, prin forma armonioasă și modulată, perfect integrată în spațiul orașului. Un adevărat organism viu, absolut necesar, ținând cont de conceptul extrem de modern, care considera muzeul drept locul ideal pentru dialogul deschis dintre artă și creator, în cazul meu, locul unde poate se plimba Muza rătăcită.

Ajunsesem în centrul muzeului, acolo unde Tribuna, expusă în plan octogonal, era proiectată cu o cupolă decorată cu cochilii sifidii. Aici, erau expuse cele mai valoroase opere din colecțiile familiei de Medici, așezate pe catifeaua roșie, care acoperea pereții, pentru a ieși mai bine în evidență. În ansamblu, Tribuna trebuie considerată o alegorie complexă a istoriei elementelor cosmice. Aerul, pământul, focul și apa sunt transformate aici în frumusețe pură de către „omul creator”. Aici, le-am găsit pe *Îngerașul muzicant* de Rosso Fiorentino și *Fecioara adormind Pruncul* de Correggio. Citisem pe broșură că, începând cu 1704, Tribuna a început să găzduiască și lucrările artiștilor școlii venețiene - Tintoretto și Veronese.

Totuși nici jocul de lumini ai pictorilor venețieni și nici atmosfera de imperturbabilă liniște a tablourilor lui Tintoretto și Veronese, nu poate fi comparată cu formele tulburătoare prin jocurile de umbră și lumină ale maestrului moldovean, Mihai Greco. Un artist, ale

(continuare în pag. 76)

Tudor CICU

Emil Mircea Neșiu - poezia prin care poți comunica și cu privirea

Citeam în tinerețe cartea impresionantă despre „Călătoriile lui Gulliver” a lui Jonathan Swift și un *oarecare amănunt* (?) m-a urmărit mereu. Prin partea a treia a *Călătoriilor...* Swift lua în răs mașina de gândit a lui Ramon Lull în care se credea, de admiratorii săi, că se va afla revelația sigură a tuturor tainelor lumii și propune el o altă mașinărie alcătuită din cuburi de mărimea unui zar, pe fețele cărora stăteau cuvinte scrise. Printr-o serie de manete neobișnuite, legate de cuburi cu un sistem de sârmulițe, se roteau cuburile și cuvintele afișate (puse într-o anumită ordine) trebuiau să ofere ceva inedit. Stăteam la umbra nukului din via noastră și mă închipuiam manevrând la manetele mașinii de gândit și LUMEA rezultată din această panoplie (cuvintele sunt și ele niște trofee, nu?) plină de fraze trunchiate, pe care aveam să le scriu mai apoi într-un caiet, avea (credeam eu) să ofere lumii un sistem enciclopedic, propriu, al gândurilor. Dar când am descoperit fraza scrisă de Emil Cioran (*Cartea amăgirilor*): „Câtă viață ai pus în gânduri, atâta moarte este în tine!”, am renunțat la ideea mașinii de gândit. Un poet orădean (a cărui carte a ajuns recent la mine) îmi dădea de înțeles că prin poezie el poate comunica și cu privirea. Într-un anume fel, lumea fiecărui poet fiind o lume a simțurilor personale, cred că prin gânduri simțurile noastre deschid punți noi spre acele taine. Și cum cuvintele noastre: „par ieșite/ din gâttelejurile noduroase/ ale arborilor/ lăsați să potolească/ incandescentele sclipiri/ dintr-o noapte fără lună” (poemul se numește: ARDERE), doar *gândurile cu evidente* acoperă tainele din subsolul poeziei.

„**Retorica ploii**” de Emil Mircea Neșiu (apărută la ed. Aureo – Oradea, 2018) este cartea de poezie a unui „poet nostalgic, poetul care clădește templul iubirii imposibile”, ne spune prefațatorul ei Ionuț Caragea. Cheia în care poate fi decriptat poetul unor „mesaje ușor criptate”, fascinat de lumea relativ trecătoare de „dincolo de pervazul ferestrei/ ce te desparte de lume/ DINCOLO fiecare face ce/ știe mai bine,/ mai bine te-nchizi/ în turnul tău, visând” (cum spune în: *Turnul de fildeș*), fascinat de frumusețea iubirii dintotdeauna, este mai curând cheia cu care răsucește înțelesurile gândirii un poet meditativ, confesiv în mică parte și nocturn prin felul de a comunica și cu privirea, în poezie. Pentru un poet care scormone cu propria gândire LUMEA în „singurătatea/ dimineții dintr-o fereastră” - și unde „singura/ necunoscută dintre paranteze/ ești TU) -, a rămâne „cu imaginea ta,/ între palme, e tot ce-mi pot dori” (vezi *Ultima dorință*), iar a privi fascinat universul, e o noutate pentru cititor. Dacă și-ar face, voit, autoportretul (folosind cuvintele, așa cum

pictorul întinde pe pânză culorile), am descoperi că „TĂCEREA” e pentru acesta „cea mai bună tovarășă/ de viață” și „cu ploaia îmi scald doar picioarele/ să pot umbla desculț/ prin amintiri”; dar amprenta generală a cărții sale de poezie e a „singurătății”, care se privește „străină și rece” în geamul „dimineții dintr-o fereastră” a gândurilor. Spune poetul: tot așa cum „cuvintele astea/ se străduiesc să-mi țină/ loc de pernă și saltea”, ploaia din „retorica ploii” este „un gest divin/ de o semnificație profundă/ o metaforă, un concept” (în: *ploaie definită*).

Cartea de poezie e structurată pe două paliere. Ciclul I: „*Încurcatul iulie* (2018)” e decriptat de noi ca „oglină cu tine alături/ în zbaterea păsării” (vezi poemul: *Cuvinte regret*) în care poetul își privește trecutul: „mă cert cu ploaia,/ cu nesimțirea ei” (ploaia și chipul iubitei se-ncurcă, amestecând regretele ei cu picăturile unui cer „prea-ncercănat”) pentru „un dans perfect” surprins în poemul „*altă mască*”. Această primă parte rescrie ceva din nostalgia unei iubiri din care durerea, dar și iubirea „smulg așchii”... respite ca pulberea stelelor pe pământ pentru a povesti celor care îl citesc „despre durerile noastre”. Până la urmă tot visul e cel din care poetul a clădit „un univers/ în care suntem împreună/ O TU și un EU/ nedespărțiți” (*Un El și o Ea*). Încercând a ne teleporta, odată cu cititorul, în spațiul său ideatic, acolo unde „prin ploaie scrisul/ mi se transformă-n/ scâncet”, îl simțim pe Emil Mircea Neșiu cu sufletul agățat de cuvânt în vers, într-o iubire unde ea este „aceeași și totuși alta/ de fiecare

(continuare în pag. 70)

Vasile Rareș PRODESCU

Mozaic brâncușian pe cupolă europeană

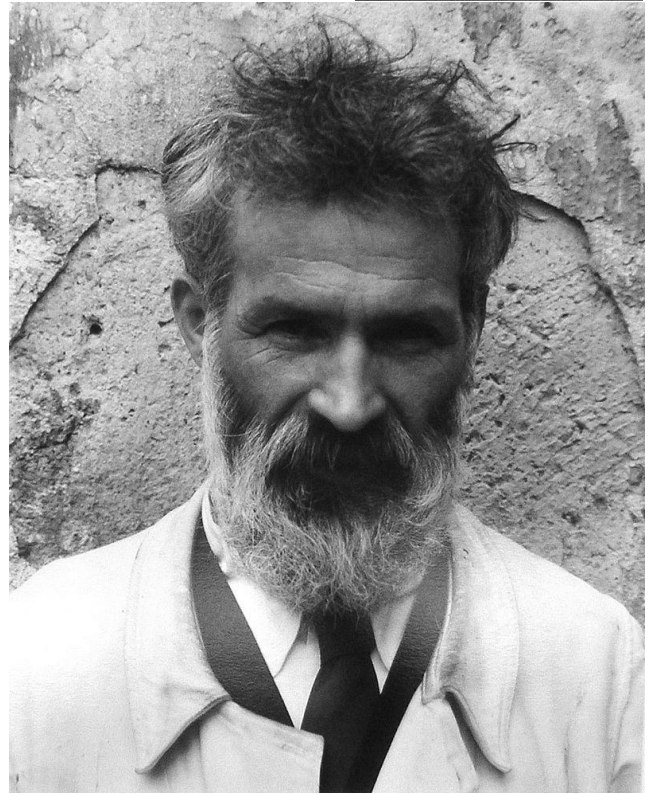
Încă de la începuturile vieții sale, Constantin Brâncuși s-a lăsat "modelat" de artele care aveau să-i aducă nemurirea, prin operele care sunt admirate de milioane de oameni în fiecare zi. Fiecare sculptură sau piesă de artă a însemnat pentru "geniul gorjean" o transpunere în plan material a amintirilor, prin care creează o adevărată capodoperă în nuanțe alb-negru ale epocii.

Pornind de la proverbul "Nimeni nu s-a născut învățat", Constantin Brâncuși nu s-a abătut de la normele etice ale folclorului, urmând o formare profesională care să-i ofere statutul de inițiat în arta care l-a consacrat. Urmând modelul înaintașilor europeni, Brâncuși pornește într-o cursă a cărei parcurs este anevoios și se stabilește la Paris, loc de inspirație și proaspăt loc al ființei. Nu neglijează dorul locului natal, ci integrează prețiosul folclor în elementele de artă.

Născut la Hobița, un mic sat gorjean la începutul secolului al XIX-lea, Constantin Brâncuși anticipează marile creații prin drumul său către Paris, moment în care sunt culese ideile care urmează să fie materializate. În prag de război și de agitație la nivelul întregii Europe, sculptorul folosește drept model pentru o adevărată capodoperă, "Poarta Sărutului", monument istoric tragic care amintește de momentul începerii războiului, având drept inspirație ultimul sărut pe care flăcăii îl ofereau părinților înainte de a pleca la război, fără nicio garanție de întoarcere. Astfel, poarta simbolizează legătura dintre viața și moarte, primul sărut pe care o mamă îl oferă copilului aflându-se în antiteză cu sărutul oferit înainte de plecarea în război, care poate să simbolizeze ultimul sărut, un sărut al morții susținut de adevărul istoric. Astfel, una dintre capodoperele brâncușiene reprezintă un element care cuprinde în ansamblu tot spațiul european al epocii puterilor; "Poarta Sărutului" fiind un adevărat și incontestabil simbol care introduce capodoperele lui Brâncuși în marea diversitate europeană.

Cuvintele sculptorului, care au devenit celebre "La umbra marilor copaci nu crește nimic" arată cu adevărat pasiunea înfocată a artistului care se simte condiționat de societatea care îi impune restricții. Brâncuși dă dovadă de nevoia de independență care se amplifică prin dorința de afirmare și apreciere. Acesta crede în faptul că o mare reușită se va realiza doar prin propriul efort, iar aprecierea acesteia la nivelul așteptărilor ține doar de originalitatea și zecile de amintiri pe care materializarea le transmite privitorului, cel care are rol decisiv în perceperea artei și decide importanța acesteia. Chiar dacă aceasta ar fi apreciată de marii critici ai vremii, cel mai important fapt îl reprezintă perceperea de către fiecare persoană în parte a ideilor transmise de către sculptor, căci odată cu moartea unui critic care apreciază o operă se pierd și părerile valoroase, care doar de persoana care le-a enunțat pot fi înțelese pe deplin.

O altă sculptură care se încadrează în spațiul european este "Cumințenia pământului", cea care în urmă cu câțiva ani trezea interesul românilor care nu au valorificat la timp personalitatea lui Brâncuși și au riscat

Constantin Brâncuși

să o piardă. Declarată tezaur național, opera brâncușiană evocă lumea tradițională. Sculptura înfățișează o femeie dezbrăcată, care pe lângă conotațiile artistice care arată puritatea, "Cumințenia pământului" reprezintă un simbol la nivel european, arătând faptul că în epoca amintită femeia era vulnerabilă în fața societății, iar imaginea sa nu era una de remarcă. Astfel, Brâncuși ajunge la concepte enunțate ulterior în documente cu caracter diplomatic care asigură drepturile și libertățile, integrând sculptura sa în patrimoniul mondial și lăsând drept moștenire o adevărată comoară care a stârnit interesul locului în care s-a născut mult prea târziu. În acest caz, poporul român își asumă vina pierderii unor capodopere care se află astăzi rătăcite în marile muzee ale lumii.

Influențând în profunzime conceptul modern de formă în artele plastice, Brâncuși rămâne o personalitate de renume a poporului nostru, fiind incontestabil reprezentant al României în Europa și împrejurul ei. În atelierul său din inima Parisului, Constantin Brâncuși și-a creat o lume a lui care să-i amintească de locurile natale pe care le-a sacrificat în momentul chemării sale pe drumul artelor, care l-a ajutat să rămână veșnic viu în lumea universală a paletelor de culoare și a stârnit interesul asupra operei sale care ocupă un rol important în spațiul european.

Din perspectiva unui necunoscător în elementele care țin de arta modernă, arta sculptorului gorjean se deosebește prin gustul naționalismului pe care Brâncuși îl dezvoltă. Acesta păstrează elemente ale lumii folclorice pe care le va integra în lumea cunoașterii la nivel european, asigurând operei sale o esență demnă de invidiat în contextul european, reprezentând o unică proiecție a poporului român.

Analizând locul pe care îl ocupă opera brân-

(continuare în pag. 70)

Lucia PĂTRAȘCU

CEZARINA ADAMESCU - MIRACOLUL CREAȚIEI -Caleidoscop sufletesc-

Volumul de monografie literară (o specie critică importantă în cunoașterea unui scriitor și evoluția sa în domeniul literaturii), „*Miracolul creației*”, semnat de scriitoarea **Cezarina Adamescu**, reprezintă un studiu de autor ce reflectă concludent un aspect al dezvoltării literaturii în zona Galați-Brăila, încercând să stabilească individualități creatoare în persoana unui scriitor analizat.

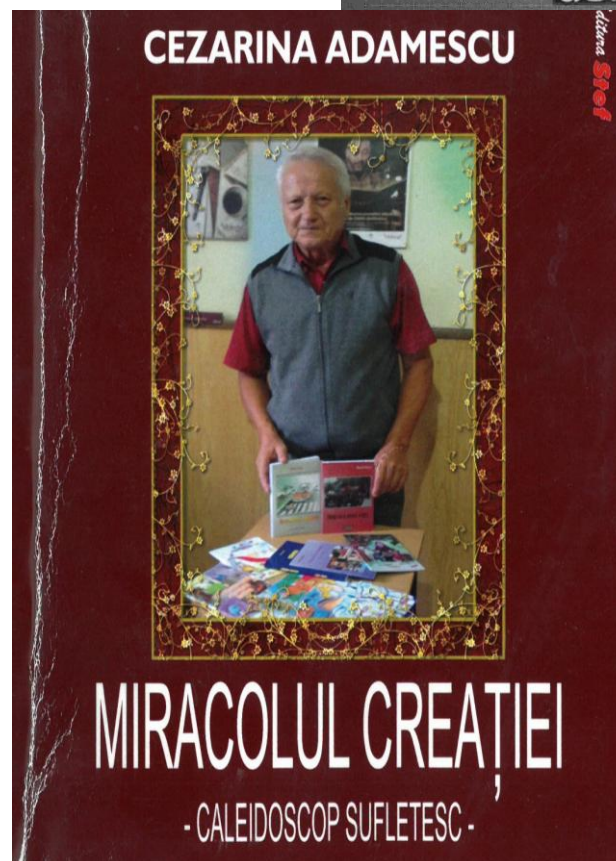
Cezarina Adamescu este poetă, prozatoare, eseistă, dramaturg și critic literar din Galați. Membru al Uniunii Scriitorilor din România, filiala Bacău, a publicat un mare număr de volume (peste 150) și are nenumărate colaborări cu publicații literare din țară și din străinătate.

Reprezențați de prestigiu ca B.P. Hașdeu, N. Iorga, E. Lovinescu, T. Vianu, G.Călinescu, Ș. Cioculescu (ca să amintim câteva nume!) au făcut monografiile literare pentru unii autori români importanți, care au rămas în Istoria literară română. Păstrând proporțiile, menționăm și pe profesorul universitar Ion Trancău din Tg Jiu, care a început a face analiza unor scriitori locali.

Volumul acesta desfășoară o reconstituire biografică și de sinteză a operei scriitorului *Ionel Jecu*, o relatare exactă a vieții și o analiză minuțioasă a creației sale, ce cuprinde un număr de treisprezece titluri, desfășurate pe mai multe paliere ale genurilor literare: liric, epigramatic, epic, dramatic, literatură pentru copii. Valoarea acestei lucrări constă în interpretarea inedită, diferită de a celorlalți comentatori ai scrierilor acestuia, o interpretare ce scoate în evidență personalitatea scriitorului, cu care întovărășește imaginea sa inedită, convertită în creația sa.

Deși scriitoarea Cezarina Adamescu nu face analize dependente de cronologia apariției volumelor, această monografie este compact structurată. Nu întâmplător analiza începe cu volumul „Nostalgii...”- 2017, un remember autobiografic prin care Ionel Jecu se prezintă singur, lăsând cititorul să afle amănunte din copilăria sa, cu locul nașterii, cu prezentarea oamenilor în mijlocul cărora a trăit, a familiei cu neamuri, obiceiuri, tradiții, context social pe care Cezarina Adamescu îl compară cu cel din familia Moromeștilor. Acest volum ajută în realizarea analizei portretului de autor „...*un om căruia sufletul i se revarsă doar pe hârtie...*” și astfel autoarea nu este nevoită să aglomereze cu amănunte biografice, acestea fiind prezentate succint, doar atât cât este suficient pentru a creiona devenirea scriitorului și pentru a arăta traiectoria literară a acestuia.

Volumele prezentate în varietatea lor sunt analizate cu măsură din punct de vedere al așezării lor în contextul socio-cultural local și nu numai (Ionel Jecu a participat la cenacluri literare, lansări de carte, întâlniri cu cititorii în diferite locații, a făcut donații de carte către biblioteci,...), context în care a evoluat scriitorul analizat. Autoarea

manifestă grijă pentru îmbinarea trăsăturilor ce alcătuiesc portretul acestuia: „*Un necunos-cut. Un om, pe cât de modest, pe atât de valo-ros.*” Intenția Cezarinei Adamescu de a se ocupa prin impresii aparent teoretice de scrierile respective nu exclude caracterul de sinteză, pe care autoarea îl exprimă cu o siguranță vizibilă, realizând această monografie, motivată fiind de o constatare pe cât de simplă, pe atât de adevărată: „*Adeseori trecem pe lângă oameni, fără să luăm în seamă comorile, nestematele pe care ei le ascund.*”

Din acest volum nu lipsesc fotografiile, imagini ce aduc dovadă despre ipostazele în care s-a aflat scriitorul Ionel Jecu la multe dintre evenimentele la care a participat. Aceste imagini îmbogățesc calitatea prezentării autorului studiat. Un volum monografic cu abordări multiple, bine înțelese și bine conduse de autoarea lui. Analizând conținutul social și tematica scrierilor respective, autoarea stabilește adresabilitatea lor către cititorii pe care îi invită să-i fie alături în călătoriile sale literare. Tot alături îi sunt și comentarii care s-au aplecat asupra volumelor analizate și ale căror păreri, referințe critice despre autor, și-au găsit cu generozitate locul în această monografie și pe care cititorul în va găsi în paginile sale. Fiecare poate avea curiozitatea de a răsfoi o carte, poate avea tendința de a aprofunda lectura ei, deoarece așa cum pune Cezarina Adamescu: „*A te împrieteni cu o carte e cea mai bună afacere pe care poți s-o faci în viață. Nu vor curge bani din această afacere, dar vor curge și se vor prelinge picături de lumină din fiecare filă. Care ți se vor așeza pe creștet în chip de aură. Cât de bogat te poți socoti, înconjurat de pri-*

(continuare în pag. 70)

tenia cărților! Cercetând cărțile te vei îmbogăți regeș-te, o avere pe care nu ți-o poate lua nimeni...”

Prin acest volum de monografie literară, criticul Ceza- rina Adamescu a poposit în lumea literară a scrii-torului Ionel Jecu cu intenția vădită de a-l analiza, a-l înțe-lege și a-l face cunoscut cititorilor săi într-o lumină limpe-zită de orice păreri dubitative. Așa cum arată autoarea, scriitorul însuși se așează cu bunăvoință în fața acestui examen, fiind conștient că: „**A parcurge o creație literară este ca și cum l-ai privi pe autor pe dinăuntru. El se lasă cercetat și studiat, comentat și uneori analizat la sân-ge, dacă nu cumva mărunțit de-a-binelea.**”

La urma urmei, prin volumul „**Miracolul creației – Ca-leidoscop sufletesc**”, analiza făcută de **Cezarina Ada-mescu** ni-l prezintă pe **Ionel Jecu**, așa cum este el, un scriitor care la fel ca: „**Orice scriitor îți deschide o lume nouă, lumea gândită și transfigurată de el în cuvinte.**”

(urmare din pag. 67)

dată”, în esență o rotire cu aripi folosite pentru a visa în poeme-flashuri, poeme încolonate pe scara timpului ca o coloană a durerilor.

Cu partea a doua a volumului „*August 2018*”, poetul se retrage în ”turnul de fildeș” (dincolo de pervazul ferestrei), acolo unde gândurile mașinii de care aminteam, are să-l dezgolească până la durere de amintirile trecutului. Cuvin-tele par acum „ieșite/ din gâtlejurile noduroase ale arbo-rilor... dintr-o noapte fără lună”, dar au și legături cu univer-sul de dincolo și dincoace, cu imaginația și farmecul po-veștilor „în povestea lui”, pentru a-l ști alături și pe cititor cu grumazul pus la jugul sentimentelor trăite și netrăite (vezi poemele: *Pianul; Nud; Concerto finale; Ultima dorință; Fantasme* etc). Ar putea să evadeze „din lumea cu po-vești” într-o lume a realității „prin ploaia de vară”; și să facă posibilă aflarea esenței și adevărului rostit de la 1a ”fe-reastra depărtării”, unde așteaptă *Ea*, în despletite dimi-neți, dansând goală „prin ploaia de vară” (vezi: *Est-vest*).

Mai toate poemele volumului sunt scrise în aceeași notă profundă a meditației filozofice asupra a tot ce asă-ltează această „trestie gânditoare”, ființa umană: dorința, speranța că iubirea va salva totul, spaimele că nu-și va găsi tărâmul liniștii, norocul ori nenorocul de a scrie poemul vieții, etc. Spre deosebire de poezii care aduc „tim-pul iluminării” în poezia lor, Emil Mircea Neșiu atribuie doar *timpului* (ca „felii de viață”) o înțelegere aparte în poezie. Simbolistica și semantica ploii invocate „la nesfârșit” îi dezvăluie, pe undeva, câte ceva din aspirația blagiană a crezului său poetic: „Te las să dansezi goală/ prin ploaia de vară/ te trezește la realitate/ mai bine decât/ te-aș scutura eu/ să-ți amintească/ numele cu care să-ți etalezi/ frumusețea./ Îndoielnic este faptul că deși realizezi greșeala/ te complaci în a susține/ că ea, ploaia, e dansul/ cel mai perfect/ pentru spălarea păcatelor,/ pentru curățirea unui destin/ precum sufletul pus la uscat/ pe autostrada de centură EST-VEST. (*Est-Vest*). De aceea extazul pur al timpului ne dezvăluie misterele care trebu-iesc căutate și în poezie. Și poezia lui Emil Neșiu îi simte înălțarea spre cititor.

(urmare din pag. 68)

cușiană în spațiul european, vom urmări în primul rând impresia pe care străinii o au despre “al nostru sculptor”. Foarte multe persoane care au o pasiune pentru artă cu certitudine au auzit despre Brâncuși. În cele mai multe cazuri, auzim un nume care ne sună cunoscut, “Brancusi”, un sculptor care a rede-finit conceptul de sculptură modernă. Pentru un mo-ment nu ne vom da seama despre cine este vorba, însă urmărind împrejurările vom deduce faptul că este bine-cunoscutul sculptor gorjean. O mare pro-blemă care afectează atât imaginea artistului, cât și operele sale o reprezintă indiferența. În zilele noas-tre, tot mai multe persoane uită cu adevărat ceea ce este important de reținut despre poporul său și nu oferă destul de multă atenție istoriei care este mărtu-ria vie a rolului pe care țara noastră l-a avut de-a lun-gul timpului în realizarea conceptului european. Ope-ra brâncușiană ocupă un rol foarte important în spa-țiul european, reprezentând un simbol al modernității în artă și totodată un model demn de urmat.

Mare parte a operei lui Brâncuși se află în muzeele de renume ale lumii, însă în Europa vom vedea un interes mult mai mare pentru opera care arată riscul asumat al artistului în redefinirea concep-tului de artă modernă. Un exemplu clar care se află într-o permanentă legătură cu opera este reprezentat de atelierul de la Paris, care adăpostește ustensilele și o parte a creațiilor. “Coloana fără sfârșit” sau “Coloana infinitului”, care se află în ansamblul sculptural de la Târgu Jiu, reprezintă un element de identitate națională, fiind întâlnită atât pe mijloacele de propagare cum ar fi un timbru sau în componența unei sigle reprezentative unei instituții sau întruniri cu tematică artistică. Astfel, locul pe care opera lui Brâncuși o ocupă în spațiul european este unul demn de laudă, operele acestuia împânzind muzeele lumii și sprijinind ideea de modernitate, ca o sculpire lipsită de efemeritate a unei lumi scufundate în cenușă din prisma istoriei, dar valorificată cu seni-nătate din prisma prezentului conturat de incon-fundabila personalitate a lui Brâncuși.

Urmând parcursul lui Brâncuși în Europa și diversitatea pe care acesta a implementat-o, putem considera că opera acestuia este un mozaic al artei pe cupola europeană, care i-a asigurat viața de după moarte prin aprecierea și locul demn de invidiat pe care opera brâncușiană îl are în spațiul european. Astfel, Brâncuși este un adevărat român printre europeni, mesajul transmis de către acesta generațiilor viitoare este acela de a aprecia cât mai mult locul în care s-au născut și de a fi mândri că sunt români, indiferent de împrejurările și teama provocată de umilință.

Notă: Autorul (17 ani, Liceul ”C-tin Brâncoveanu”, Horezu, jud. Vâlcea) este câștigătorul **Premiului “V.A. Urechia”** la **Concursul de creație literară “Scriitori de ieri, de azi și de mâine”**, categoria 15-21 ani, în cadrul Festivalului Internațional al Cărții “Axis Libri”, Galați, 2019.

Lazăr MAGU**Cules de caise**

Erai o floare de cais
și contracandidai la miss...
Privitul nefiindu-mi permis,
te desenam, te desenam
și apoi ramul îl rupeam.

Pe trotuare interzise
trec domnișoare indecise
cu rochii galbene-n eclise
- nuanțe fine de caise.
Iar unele cu nuri zurlii
caise coapte par a fi.

Aștept de-acum să-nceapă vântul,
cu fructe să podim pământul.
Din zori, retortele să fiarbă
caisele, la foc de iarbă.

Și treaz în aburii de-alcool
să te culeg sub cerul gol.

Cu pașii uzi de soare

Când treci pe străzi cu pașii uzi de soare,
îngeri și cucii, tu deopotrivă tulburi.
Pui mici în cuib se-nalță în picioare,
privindu-te. Salcâmii dau în muguri.

Privirea ta calmează câinii-n lesă,
becuri aprinde-n lujerii de floare
iar pacea lumii urcă tot mai densă,
când treci pe străzi cu pașii uzi de soare.

Trecerea ta - agapă în pustie -
coboară stelele pe malul mării...
Eu trec ușor din clipă-n veșnicie
și pun înc-o lungime depărtării.

Narcotic foșnetul mătășii tale,
când treci pe străzi cu pașii uzi de soare.

Deshidratare

Sete mi-a fost de tine, mi-a fost sete,
cum însetat e numai un robinet închis
când se întâmplă, noaptea, ca să audă-n vis
cum ploile se scurg pe minarete.

Sete mi-a fost de tine, ce sete rea mi-a fost,
cum însetează numai creștinu-n zi de post
când sfinții-n calendare pocalele golesc
fără să aibă știre de postul lui câinesc.

Sete mi-a fost de tine - vrea setea să mă ardă,
sunt un soldat ce face morții lui de gardă
când peste drum fântâna șuvoiu-și risipește
și în argintul apei se zbenguie un pește.

Ce sete mi-e de tine, ce sete mi-e acum -
ascultă, plânge-n mine Deșertul Karakum.

Femeia de citit

O floare de petunie
erai în luna iunie.
Măreai c-un zâmbet și-un miros
mirajul verii, maiestos.

Erai o cronică în rună,
erai un manuscris grecesc.
Eu transpiram în noapți cu lună,
visând doar titlul să-l citesc.

Tot admirând prolog, erată,
fiind din fire puțin "shy",
târziu văzut-am, dragă fată,
că ești o carte scrisă-n braille.

Îmi mut în degete toți ochii
și lecturez eșarfe, rochii.

(urmare din pag. 46)

a sosit vremea. (Ei, da, o parte dintre textele încoperțate au fost oferite spre degustare promoțională cu pleoapele pe rețeaua *facebook*, de unde m-am... spurcat înaintea lecturii foșnitoare cu plaivaz la îndemână!) Iubitor de Ivan Bunin, autorul pare un Ivan Turbincă valah care-i joacă feste și renghiuri morții, compromițând-o în fel și chip. Cartea lui DAD este un „compendiu de concizii”, o colecție de fulgurații ale unui „joc cu moartea”, careia cândva i-am zis „eternitate aproximativă” și pe care Alui Gheorghe o denuțește „o eternitate ratată”, un fel de jurnal cu notițe luate la un curs despre trăire și trăiri, o suită de meditații și sinteze despre muritori lucizi și fapte nemuritoare, despre timp etern și spațiu infinit, despre bio-psihologia vieții „ce veșnic nu moare”.

Dumitru ANGHEL

ALIDADA de Violeta CRAIU

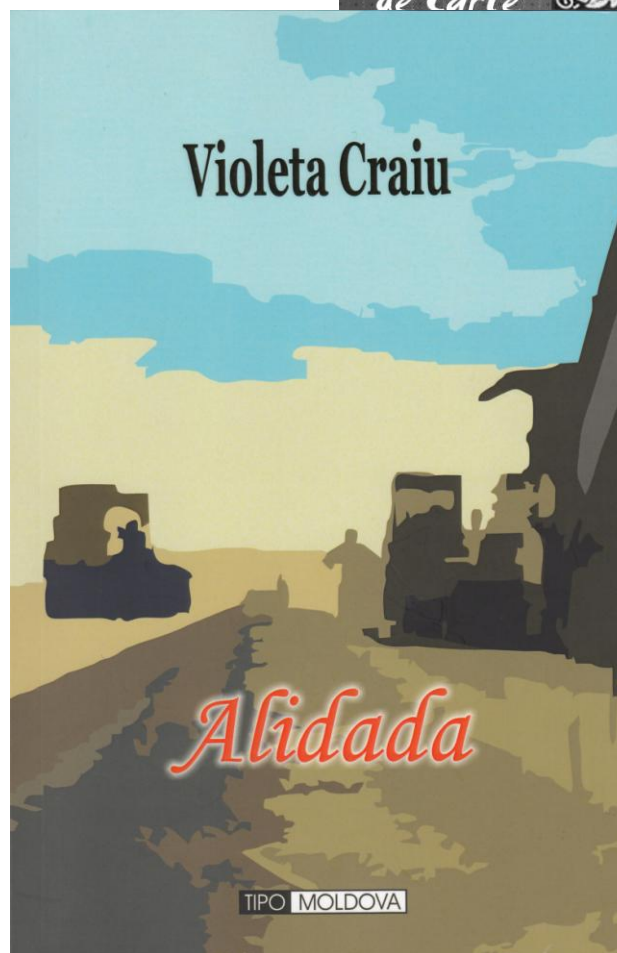
Volumul de versuri „Alidada”, Editura TipoMoldova, Iași, 2019, 142 pagini, promovează, în „premieră absolută” o lirică matrimonială de-o familiaritate elegantă și în afara regulilor tematice tradiționale, de-o cumințenie și puritate casnice, ușor atipică prin singularitatea sferelor de inspirație, deoarece *căsnicia* provoacă *șocul* obișnuinței și al rutinei, impuse de regulile și tabieturile severe ale... „*faptului împlinit*”.

Doamna Violeta Craiu, *poeta*, cu lungi volute artistice, a preluat de la doamna Georgeta Cârjan, *soția*, deși întruchipează o singură persoană, riscul și eleganța unei reverențe casnice prin faptul că și-a depășit condiția de femeie, care trebuia să aștepte... complimente sentimentale, amoroase și măgulitoare, și nu să inițieze cea mai elogioasă și altruistă declarație de dragoste pentru bărbatul ideal, soțul cu acte în regulă, dincolo de condiția sa virilă de „șef al familiei”, probabil cu intenția nedeclarată de a face pace în competiția pentru șefia familiei tradiționale.

Simbol al femeii pacifiste, poeta și soția Violeta Craiu a ales să pluseze, ca la *un pot* eligibil de la masa de poker a responsabilității civice, pentru o „mână întinsă” echilibrului și armoniei casnice. Ascendentul vocațional al doamnei Violeta Craiu decurge din condiția sa de *scriitoare* cu inițiative artistice meritorii și din faptul că toată opera sa literară, *proză și poezie*, este pliată pe un deziderat cultural, din care se conturează excelența tematică, programatică și reprezentativă, în peste zece volume de proză și poezie, dintre care voi semnala doar două, reprezentative pentru cele două genuri literare, liric și epic: volumul „*Muze sub aparențe*”, Editura Libra, București, 2010; și romanul „*Anemona*”, Editura MTM Prodesign, Brăila, 2001.

Volumul de lirică „*Muze sub aparențe*” este original, în primul rând printr-o... *dezordine organizată* (!), nefiind structurat pe capitole, pe teme lirice, pe subcapitole literare, pe structuri prozodice sau pe încadrarea în vreun curent literar, tradițional, de tranziție, clasic, de frondă poetică sau de înregistrare în *coduri* și formule avangardiste; este absolut atipic...

Violeta Craiu, poeta, scrie versuri din nevoia de comunicare cu un alt EU liric, cu un personaj liric, ca în romanul „*Anemona*”, ca un „*passo doble*”, pe o constantă tematică, pe care o notează într-un *crescendo* ascendent asemeni ritmului fascinant din celebrul „*Bolero*” de M. Ravel, obsesiv, exasperant, apoteotic. Poezia sa parcă n-ar avea finalitate; fiecare poem sugerează o sensibilitate în clocot, de trăiri în derivă și de un mod particular al poetei de a-și cenzura reacțiile și de a le direcționa spre un nucleu ideatic emoțional.

Romanul „*Anemona*” se caracterizează printr-o densitate și intimitate autobiografică, cu mereu alte unghiuri din care sunt surprinse tot atâtea ipostaze umane, în care nu narațiunea sau descrierea portretistică ar fi definitorii, ci analiza, comentariul și interpretarea, ceea ce face ca stilul prozatoarei Violeta Craiu să capete valențele și *aroma* unor cronici de spectacol, teatru sau muzical.

Revenind la „*Alidada*”, cartea dedicată constructorilor și, îndeosebi, „*Soțului meu: drumar de timp în spațiu*”, potrivit *dedicației* de-o intimitate caldă de pe pagina de gardă, semnalez un *domeniu – pretext liric*, ușor în afara unor astfel de motivații sentimentale, riscând impresia, falsă și nedreaptă, că poeta Violeta Craiu se risipește în atitudini și repere în afara standardelor consacrate. Adevărul este că „epopeea” drumarilor contemporani nu este cu nimic mai prejos de mesajul și valoarea gestului legendar al Meșterului Manole, pentru că poeta Violeta Craiu a direcționat „*mitul creației*” spre o latură a activității omenești fără protecția socială elitistă, dar cu nimic mai prejos decât *jertfa* Anei în zidurile legendarei „*Mănăstiri a Argeșului*”.

În consecință, a rezultat o poezie cu... program ideatic sentimental cu trimitere afectivă către eroul și eroii acestui orizont tematic de o... surprinzătoare motivație lirică, iar opiniile unor exigente... *cârcotașe* (!) ar putea s-o acuze pe vajnica poetă de orice, numai de „*paradă matrimonială*”, nu!?, pentru că ar avea la îndemână modelul ideatic al „*Jertfei pentru creație*” din cultura

(continuare în pag. 73)

medievală românească, de care aminteam.

Poeta de secol XXI Violeta Craiu direcționează mesajul religios al zidirii spre spectacolul uman al sentimentului iubirii pământene, rezultat dintr-o dedicație cuminte, personalizată, de pe pagina de gardă a volumului „Alidada” sau din explicația, justificarea ori dilematica alternativă shakespeareiană „*To be or not to be*”, care par a fi tranșante chiar în poemul „Alidada”: „Lumea deprimată, prăbușită în bucăți, / traversează erele / sfere misterioase de lumină: a fi sau a nu fi” (Op. cit., p. 52).

Într-un poem din capitolul II al cărții: „Locuri și neuitare” – „*Valuri de timp*”, dedicat unei sisifice activități umane, este o provocatoare și acuzatoare dezordine edilitară pentru un oraș cu tradiții culturale și istorice ca Brăila: „În orașul vechi, străzile îmbătrânite / n-au fost modernizate după standarde europene / lucrările de reparații propuse sunt contestate subit / piatra de carieră adusă cândva de vapoare în port / stă nemișcată / .. / nepăsare la tot pasul” („Poemul scarificatorului contemporativ”, p. 69).

Dar un și alt poem ca rezultat al așteptărilor edilitare, care să dea șanse orașului de la mal de Dunăre să se întoarcă spre potențialul economic, pe care l-a avut cu mult timp în urmă: „Curând, o dantelărie de oțel / va îmbrățișa bătrânul fluviu” („Poemul podului imaginar”, p. 72), adică *visul* brăilenilor de a avea un pod peste Dunăre spre Tulcea.

Doamna Violeta Craiu rămâne o nostalgică locuitoare a Brăilei: „Tresaltă sufletul de emoție / un miros de flori de câmp îmi inundă pieptul / în Piața Traian, bustul Împăratului, fântâna și ceasul / se scaldă în razele aurii ale amiezii / tinerețea mea s-a contopit cu timpul” („Itinerar brăilean”, p. 80).

Există și un acuzator rechizitoriu la adresa autorităților locale: „De ieri, cartierul Chercea se modernizează / primarul a promis în campanie electorală / astuparea gropilor apărute în anii trecuți / plânge cu lacrimi de crocodil calea Dorobanților / ... / Hrubele nu se sfarmă, mai stau în picioare / susțin clădirile cu bulină roșie” („Citadină”, p. 82). Și continuă cu un *elogiu-reproș* pentru Brăila, cetate cultural-istorică, literară mai cu seamă: „Brăila mea dragă, / ți-ai pus pe umeri mantie de sărbătoare, / ... / l-ai purtat prin seceta din Bărăgan, / și l-ai ascuns pe Terente, regele bălților / ... / ți-ai răcorit fruntea cu apa din Balta Brăilei / ascultând poveștile lui Fănuș Neagu / ... / peisaj de baltă în tablourile Emiliei Dumitrescu / ... / docherii și pe Chira Chiralina lui Panait Istrati” („Brăila mea dragă”, p. 90-91).

În fine, poeta aduce un cald omagiu celor mai năpăstuiți lucrători din România care, chipurile, n-au reușit să împânzească țara cu zeci de autostrăzi, pe unde atâția tembeli, inconștienți, beți sau fără carnet de conducere și, mai ales, fără o elementară educație, produc accidente de circulație într-o frecvență îngrijorătoare: „Sirena sună înfundat, / poc, trosc, clonc, se desprinde șina tramvaiului / în dreptul blocului turn, / pământul se zguduie blând, / apoi mai tare, oprindu-se brusc. / Călătorii speriați strigă vatmanului să oprească” („O dimineață banală”, p. 99); ca apoi să sfideze normalul tradițional, rezultat din această banală desfășurare de activități edilitar-gospodărești printr-un singur și ultim *vers-elogiu* la adresa lucrătorilor de la Drumuri: „*Drumarii pun borduri noi*” (Op. cit., p. 99).

Și, ca să sfideze și să anuleze orice posibilă suspiciune din zona „cârcoșilor de profesie”, poeta lucidă și talentată Violeta Craiu are o poezie de o delicatețe sufletească și de un lirism copleșitor „Poem dulce și tragic” (p. 100), care încheie periplusul sentimental și elogios la adresa constructorilor de drumuri: „La început nimic nu se potrivea: / luminile cădeau abrupt peste privirile noastre / ochii înotau în fluvii de cristal oprite în stăvilare / gesturile se frângeau în stângăcii dezirabile / în noaptea aceea / Te-am iubit cu teamă / când Luna plină își ascundea colțul / într-o armonie universală / ascunzând buzele reci / poemul dulce și în același timp tragic / Încercam să alung fumul de țigară / ce-ți învăluia părul răvășit, / gândurile pătimeașe ce mimau nebunia / marcată cumplit de o vrajă rebelă / Într-o carte deschisă la întâmplare / pe o pagină era scris neglijent / cu litere aproape indescifrabile / un singur cuvânt: uitare / Am adăugat doar atât: / Uitarea uitării!

(urmare din pag. 65)

într-un veșmânt pe măsura noastră.” („Fahrenheit 451”, Ray Bradbury).

Mi-ar plăcea să fiu omul-carte pentru romanul lui Ray Bradbury. Aș memora-o pentru mesajul ei. Cred cu tărie că ele, cărțile, sunt „motorul spiritului”, că ne hrănesc spiritul și sufletul, menținând unitatea ființei noastre.

Notă: *Autoarea* (17 ani, Liceul Teoretic ”Al. I. Cuza”, Galați, jud. Galați) este câștigătoarea **Premiu Mnemosyne pentru eseu** la Concursul de creație literară ”Scriitori de ieri, de azi și de mâine”, categoria 15-21 ani, în cadrul Festivalului Internațional al Cărții ”Axis Libri”, Galați, 2019.

Camelia ARDELEAN

Noi suntem pasagerii...

Noi suntem pasagerii descinși de pe Titanic,
Pândim aureola sub norii de grafit;
Ne scoatem iute masca din visul cel nirvanic,
Săpându-ne instincte în gândul saprofit.

Cu aisberguri în vene înaintăm pragmatic,
Ni-e plânsul rezonabil și râsul în declin;
Pe valul de căință dozat homeopatic,
Vibrăm la-mbrățișarea misterului marin.

Plutim în disconfortul de-a fi câteodată
Rechini cameleonici (sau uneori delfini),
Mai smulgem din fantasma, avizi, câte-o ciopată
(Din bezna din adâncuri râvnim la Apenini).

Captivi în acolada-ncâlcitei ecuații,
Jonglăm la școala sorții, sensibili la ovații...

Mă-mbăt cu apă moartă...

Mă-mbăt cu apă moartă la crășma zisă viață,
Mai am în pușculiță vreo paișpe gologani;
Pereții puși pe șotii de piele se agață,
Mințindu-mă cu visul din floarea de castani.

Eram precum intrusul din propria genune,
Dar azi bachhusiana fervoare m-a-ncolțit;
În sulițe de gânduri curajul de-mi apune,
Mai trag un gât din sticla cu tentă de cromit.

Pe sârmă oscilează iluzii carnivore –
Le-a prins euforia de câte un picior
(Pe calea către iaduri sunt câteva Gomore,
Ce-și strigă ignoranța și umbrele în cor).

Idei fosforescente se-nghesuie să pască,
Din iarba cutezanței de-a fi, un ultim smoc;
Se-ascunde-n conștiință un sâmbure cu mască,
Prin gânduri turmentate, în caleidoscop.

Absorb reminiscențe din tipica povară
A golului de sine, ce da pe dinafară...

Cu marea în piept

Stăpâni deplini ai zărilor albastre,
Cu infinitul printre dimineți,
Cuprind în palme diul dintre astre
Și navighează, de mistere beți.

Când de parâme leagă curcubeul,
Nemărginirea pare la doi pași;
Li-e camarad de suflet alizeul,
La cârma zării devenit-au ași.

Printre silfide se strecoară-n tihnă,
Muiiați în cețuri sau în reverii
(Închipuirea nu cunoaște-odihnă,
La braț cu zeii de-ți dorești să fii).

Pe vasul lor tractează veșnicia;
Cu plâns de scoici se-mpresură mereu.
Sub asfințitul ce-și îmbracă ia,
Oceanu-mparte picuri de arheu.

De valul aspru naște-o simfonie
Ori pescărușii țipă-n dezacord,
Sunt marinarii o dovadă vie
Că necuprinsul nu are fiord...

În visul meu s-a spart un curcubeu

În visul meu s-a spart un curcubeu
Și-un ciob din el mi-a zgâriat lumina;
Sub zidul frânt, strivit la apogeu,
Ne încolțește-n amintire vina.

Ascuns timid în tainicul ungher,
Păstrat curat în scrinul minții mele,
Și-nveșmântat în focul pauper,
Străpungi cu baionete lacrimi grele.

Te pierzi încet prin micul labirint
Din trupul meu sec de orhidee;
Cu rictusuri tăcerile ne mint,
Un bun-venit e-o onomatopee.

În visul meu zdrobit la rădăcini,
Ne mai salvează umbra din cuvinte;
De un crâmpei albastru te anini –
E-un talisman din rest de legăminte...

Denisa CIACLAN

Ochii triști

Ochii triști nu văd apusuri și răsărituri superbe,
Lacrimile-i împiedică.
Lumea s-a clădit mult prea târziu
Sau prea devreme-nu e încă lumea lor.
La marginea pădurii
Izvorul din care beau căprioarele
E amar
Doar luna mângâie răni
Și pune în farfurii vise
Pentru ziua următoare.

Iubiri sonore

Dacă din ochii mei curg izvoare,
Culori și curcubeie amețitoare,
E pentru că iubirea mi se arată
Și o îngrijesc ca pe o floare

Lumina mi-a inundat sufletul,
Muzica picură adierile clipei,
Și tot mai tare se aude cântecul
Șoaptelor noastre încă nerostite

La capătul visului se aprind focuri,
E lumea noastră, s-o îmbrățișăm,
Cântăm, printre culori și jocuri,
Dansul iubirii acum îl valsăm

Copilărie

Copilărie, paradis pierdut,
Te regăsesc, azi, printre poze vechi,
Aveai cândva cireșe la urechi
Și-un cânt pornit în zbor spre neștiut.

Întâiul vis, o lume de povești,
Deschisă pe tărâm cu flori albastre,
O lume destinată s-o iubești,
Pierdută-n zbărul păsării măiastră.

Eram mai buni, mai luminoși, mai puri
Și nu știam ce-i lacrima și teama,
Ne jucam veseli jocuri de copii,
Iar lângă noi vegheau tata și mama.

Prin joc ne tot doream să creștem mari,
Iar timpul pentru noi nu s-a oprit,
Apoi, în lumea mare am plecat
Și-n jocul mare-al vieții ne-am trezit.

Abia într-un răgaz, în amintire,
Apare, blândă, ca un gând străvechi,
O amintire din copilărie
Cu ochi mari și cireșe la urechi.

Cercul lumii

Lumea vrea circ -
poate de aceea iubirea e așa departe
și poarta mastii,
și nimeni nu știe unde e binele sau răul
Lumea vrea circ -
cu clovni, elefanți și gorile
și cate un trapezist mort după balerina
care nu l-a iubit niciodată
Lumea vrea circ -
iar cei ce se iubesc
nici nu mai știu despre ceasurile de taină
stelele sunt doar de decor,
iarba și-a pierdut culoarea
...Lumea vrea circ

Ca un glob de aur, soarele

Dimineți cu ochi mari,
cer senin,
suflete înălțate pe catarge,
în depărtări, marea cu valuri și alge,
în lumea mea,
ca un glob de aur,
soarele mi-a zâmbit,
tu mi-ai dat mâna,
mi-ai intrat în suflet,
în liniștea mea
de zori sculptori, trăim
sublim
ai dragostei fiori,
o dragoste cu cireșe la urechi,
sunet desprins
dintr-un cântec străvechi.

Absență

Te recompun
din amintiri și vise,
îți desenez chipul pe suflet:
un copac, trupul,
frunzele - ochii,
ramurile sunt brațele tale,
să mă înalți până la stele
până la lună
și la soare...
ce ar urma oare?
inima - din flori,
mintea-cerul albastru
apoi
colorez absența ta
în îmbrățișări multiple

căror opere respiră, și astăzi, cu un temperament so-lar, colorism de un rar patetism și cu o tehnică fenomenală care oscilează între tonurile calde-reci mi-a devenit un mentor spiritual, o stea călăuzitoare. Mi-amintesc și acum, ziua când realizam o copie, în sălile de curs, a tabloului "Curtea mătușii Ileana", minunându-mă de asemuirea paradoxală a curții lui Mihai Greco și a curții unde mi-am petrecut copilăria, unde furam merele de la vecinul de alături și construiam castele de praf și turnuri din vreascuri uscate, pentru a-mi apăra poporul de invazia armatei tovarășului meu de năzbâtii. Probabil, țara mea își are farmecul ei, iar plaiurile noastre sunt cele mai frumoase, lucru pe care-l înțelegi după ce îți iei rămas bun de la ea, preferând-o pe alta.

Continuându-mi plimbarea prin galerie, brusc, privirea mi s-a oprit însă nu la Tintoreto și Veronese, ci, neașteptat, la Michelangelo, la pictura „Sfânta Familie”, singura capodoperă a maestrului păstrată în Florența. Acest tablou mi-amintit de cât timp s-a scurs de când nu mi-am văzut familia, pe mama, pe tata, pe micuța mea surioară, care, probabil, se și maturizase de când am părăsit-o. Am primit vreo câteva scrisori, am trimis și eu, la rândul-mi, altele, dar evitasem întotdeauna sentimentalismele. Biata mamă, aștepta cu nerăbdare câte o veste de la mine, se supăra când nu-i trimiteam la timp vreo scrisoare, dar totuși își cerea scuze de fiecare dată când îmi trimitea scrisori cu foaia încrețită din cauza lacrimilor ei. Iar eu când îi primeam scrisorile, întâi plângeam, până îmi luam curajul în mâini ca să deschid scrisoarea și să citesc aceeași introducere: „Scumpul meu, băiat, Mihai”.

Liniștea de odinioară, atât de prielnică introspecției mele, era acum năvălită de zgomotul copiilor, care chicoteau când vedeau vreo zeiță nudă sau niște copii goi, fără nici o bucată de pânză pe ei. De altfel, nici "Sfânta Familie" nu i-a lăsat indiferenți, însă păcat că nimeni nu le-a explicat că nuditatea este o formă superioară a frumuseții trupesti. Sufletul a devenit atât de gol și orb ca să mai recunoască faptul că piciorul este mult mai nobil decât pantoful, că pielea este mult mai frumoasă decât stofa cu care este acoperită. Personajele nude din fundalul picturii "Sfânta Treime" de Michelangelo reprezintă neofiii, care așteaptă să intre în apa lordanului, după cum sugerează și prezența Sfântului Ioan Botezătorul. Imaginea sfântului și a oamenilor goi se află în afara grupului reprezentat de Sfânta Familie, pentru a sublinia caracterul lor imperfect, aceștia nefiind botezați. Personajul este situat între păgâni în așteptarea Mântuirii, reprezentată aici prin îmbrățișarea plină de afecțiune a Familiei.

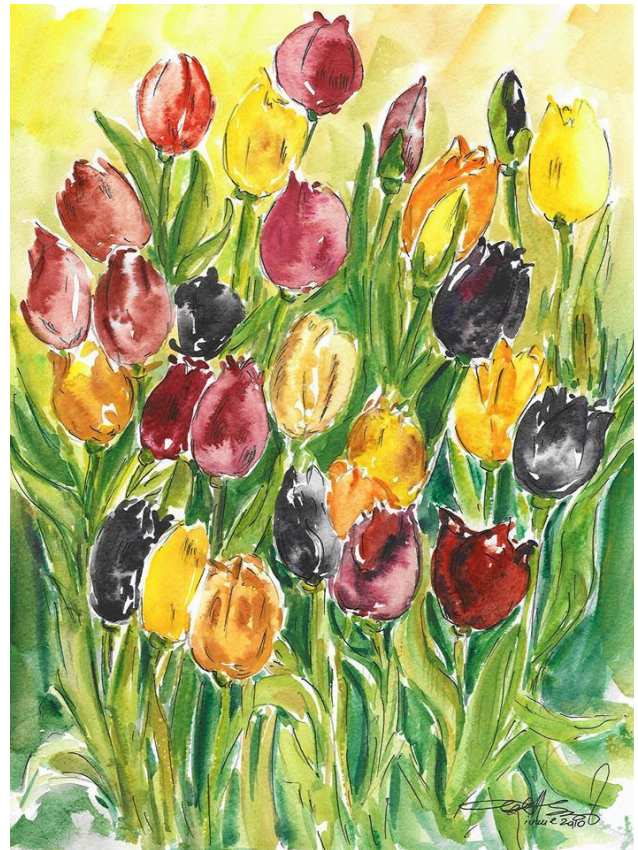
Atunci, lipsit de trei ani de afecțiunea propriei familii, pribegind ca un străin pe teritoriul italian, m-am gândit să-mi cumpăr un bilet de avion spre România. Gândul că vin acasă m-a înviorat, mi-a schițat un zâmbet pe față și m-a făcut mai nerăbdător ca niciodată. Anulașem toate planurile pentru sâmbătă, duminică, pentru săptămâna viitoare și m-am gândit să le fac o surpriză celor de acasă. Am cumpărat cozonac italian, cu ciocolată, cu stafide, cu portocale confiate și alune, migdale, am cumpărat o păpușă pentru sora, un parfum pentru mama și un fular colorat pentru tata. M-am grăbit spre apartamentul meu, mi-am luat rămas-bun de la atelierul

care mirosea a vopsea uscată și a periute încremenite și mi-am luat tablourile în România. După trei ani, simțeam că, de acum, încolo, viața mea, iarăși, va prinde gust și culoare.

Dorul de casa părintească și față de țara ta poate fi înțeles după ce o părăsești. Când pleci, lași în urma ta și trecutul istoric, și mândria, și bucuria senină sau protestul contra celor ce o strămtorează. Părinții, strămoșii, devotamentul față de Sfânta Familie sunt ceea ce ne definesc ca oameni. Mesajul meu transmite o crispare lăuntrică, dar și un fond moral popular: Nicăieri, nu vei fi mai împlinit decât acasă.

P.S. Muza mea este țara mea - România.

*Notă: Autoarea (20 ani, Facultatea de Științe Juridice, Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați, jud. Galați) este câștigătoarea **Mențiunii pentru Eseu** la Concursul de creație literară "Scriitori de ieri, de azi și de mâine", categoria 15-21 ani, în cadrul Festivalului Internațional al Cărții "Axis Libri", Galați, 2019.*

Cristian BIRU

Teoria omului invizibil

Una dintre teoriile literare care stau la baza criticii literare dogmatice este o teorie, pe care eu am numit-o teoria omului invizibil. Demersul însă îi aparține lui Adolphe Hippolite Taine, considerat părintele istoriei literare, cunoscut ca un profesor foarte riguros, preocupat de principiile estetice și teorii ale artei. Este de neconceput ca o judecată de valoare emisă de Taine să nu fie în numele unui principiu estetic sau, mă rog, al unei coincidențe filozofice. El a încercat să-și explice concepția estetică de la baza istoriei literare prin precuparea metafizică, până la urmă, față de omul care nu se vede, omul din spatele textului. Am recitat de curând o istorie a literaturii engleze scrisă în franceză și am observat teoriile lui aplicate pe textele lui Charles Dickens. Din punctul meu de vedere teoriile literare nu sunt aplicabile pe texte unice și irepetabile cum sunt textele scriitorilor în general, mă refer la scriitorii originali și nu la epigoni, peste care poate fi aplicată orice teorie. Numai să pui cap la cap niște idei literare, este un lucru interesant în sine. Dacă ar fi după mine, aș aduna toate teoriile într-un muzeu ca pe niște exponate. Contemplarea teoriei în sine este o căutare a capodoperei. Faptul că ea este aplicată pe un text este o problemă minoră, istorică. Nu mă tentează deloc să fiu un istoric literar, mă simt ca un spălător de cadavre care-și pierde timpul citind și multe opere mediocre din moment ce aveam atât de puține capodopere. Presupunând însă că aș scrie o istorie a literaturii din orașul în care m-am născut de exemplu, eu aș aduna teoriile mele literare într-o încăpere dar nu le-aș lăsa să iasă prin oraș la vânzătoare de scriitori.

Totuși vreau să fac teoria omului invizibil pentru a-mi crea cadrul de studiu al unei istorii literare posibile pentru folosul comunității din care provin teoretic și practic. Aș fi interesat să scriu de exemplu o istorie superficială și recentă a "Noduri și Semne", un cenaclu despre care sunt convins că este o mișcare literară autentică din moment ce a influențat personalități accentuate. Nu e vorba doar de amintiri, care ele insele pot fi niște forțe lăuntrice importante, numai ca aceste forțe pot avea un efect de fata morgana dintr-un deșert, în sensul că te îndepărtează de obiectivitate pe care tu, istoric literar fiind, o consideri un izvor de apă din pădure, când de fapt este vorba de albia seacă a unui pârâu. Dacă formarea unui autor este influențată așa cum credea Taine de rasă, mediu și moment, rasa fiind o mulțime de predispoziții înnăscute și ereditare, mediul fiind un vas care conține această rasă iar momentul, un fel de clipa ideal, un ideal de clipă, care adună toate coincidențele, sunt convins că "Noduri și semne" a fost o astfel de forță care poate fi încadrată oriunde, în orice tip de forțe care pot ține de rasă, climat și mediu și chiar amprenta distinctă a coincidenței. Problema este că pe mulți dintre acești oameni care au citit poezie la

"Noduri și semne" îi cunosc personal, am dat mâna cu ei, am băut un pahar cu vin, îi cunosc cât de înalți sau cât de scunzi sunt, grasi sau slabi, tineri sau bătrâni îmbrăcați cu stil sau fără, îi am în memorie ca pe niște fotografii. O istorie a literaturii care ar scoate aceste fotografii în evidență nu mi-ar fi de niciun folos. Ar fi interesante doar ca efect pedagogic de a atrage atenția unei clase de elevi. Ce interesant, domnul profesor îi cunoaște pe scriitorii din manuale despre care vorbim astăzi la lecție! Nu știu pentru cine ar fi interesant să-l explic dintr-o fotografie a memoriei mele subiective pe Iulian Grigoriu, un tip înalt cu ochelari, cu o privire vie și ascuțită, citindu-și textele ermetice lăsat ușor pe spate ca un tenor care interpretează o arie odihnindu-și mâna pe mobila unui pian, fiecare vers fiind citit egal ca intensitate și accent ca și cum ar fi îngânat o muzică mistică. Sau pe Zimbru, cu pletele în vânt privind asistența la fiecare vers, ca și cum acolo stă densitatea poetică în acea privire de care e bine să ai aminte. Nu mai spun de blândul meu prieten, Dumnezeu să-l ierte, Panait Căpățână care își recita versurile printre gingiile fără dinți, versuri pe care automat le lua de la capăt prefăcându-se că le uită, tocmai să atraga atenția asupra metaforei. Ar fi culmea să-l uit pe Ion Avram cu, care-și citea proza legănându-se, fumând țigară de la țigară, deschizând ochii ca o broscuță la fiecare dintre refrenele sale buciurate – "te duc-te-aduc, te duc-aduc".... Nu cred că ar fi un câștig estetic, dacă-ăș expune publicului aceste fotografii până la urmă personale. Imaginați-vă că pe strada Domnească din Galați, chiar acum au coborât din troleibuz, Mihai Eminescu și Ion Creangă. Exact acum ei se îndreaptă spre Universitate unde au o întâlnire de cenaclu. Dacă vă uitați la ei din trafic sau de pe trotuarul de vizavi îi vedeți ca pe un jucător de baschet și un pitic. Cine mai știe că Ion Creangă era așa înalt? Și ce mai contează? Cine mai știe ca Mihai Eminescu era așa scund? Și ce importanță mai are?

Practic istoria literară recentă ar trebui să se bazeze pe oamenii care nu se văd, pe sufletele lor și aici intervine metafizica pe care i-o reproșez lui Taine ca om de știință literară și mare pedagog de idei, dar pe care nu te poți abține să nu i-o admiri în spectacolul ei irezistibil, și care de fapt dă o altă imagine a unui dogmatic despre care se credea că a importat cartezianismul în istoriile literare pozitivistice și atât. Să vorbești despre suflete, este chiar esența metafizicii, ești un fel de preot care a făcut din artă un fel de religie, sau din religie un poem al artei. Este ca și cum ai fi într-o intersecție și se anunță că Shakespeare traversează în acest moment strada dar nu-l vede nimeni și nimeni nu-l poate fotografia pentru un suvenir sau pentru o curiozitate, cum arată în realitate, era gras sau slab, drept sau cocoșat, frumos sau urât, era existând sau nu era.

Ioan Romeo ROȘIANU

ONOARE TÂRZIE

Pasul îi era nesigur în pustiu noapții de octombrie. Alunecase de câteva ori și era destul de murdar pe haine. Totuși, se vedea de la o poștă, în croiala lor, mâna unui meseriaș adevărat. Legănându-se, își târa făptura pe jumătate dormitândă pe străzile burgului de la poalele muntelui înalt. Bura încet din nori. Era ud până la piele, dar nu-i păsa. Călca hotărât prin beznele nopții și prin băltoacele străzilor defundate de atâta ploaie. Stropi reci îi șiroiau pe fața obosită. Și el surâdea. Oarecum tâmp. Nici el nu știa de ce o făcea. O făcea și-i era de ajuns. Gândurile i se învâlmășau în mintea îmbăcsită de tutun și alcool.

Mergea adus de umeri, de parcă toată greutatea norilor i se pogorâse pe făptura-i firavă.

Sau poate chiar viața-i strivea sufletul, își mijise ochii și scruta cu ei întunericul depărtării. Zadarnic însă. Nu putea zări la mai mult de câțiva metri în față. Sulițele ploii ce se întetșe-ntr-un timp erau groase și dese. Vântul, parcă profitând de situația creată, îi șfichiua obrazul neras.

- Mai mult pe cel drept, i-a trecut, ca un fulger tăios, prin minte. Și a râs.

Gulerul ridicat al pardesiului decolorat de-atâta purtat nu-l ajuta cu nimic. Picături rebele de ploaie i se strecurau și după ceafă. Înghețându-l.

- Mama dracului! a șuiertat printre dinții-i regulați. Ploaia pustiu.

Și, parcă voind să-și verifice veridicitatea gândului, și-a dat capul pe spate, privind în ciudat norii.

- Ce ți-am făcut Doamne de mă bați în halul ăsta? a mai gemut.

Nici măcar vântul ce se strecura indiferent printre casele scufiindate-n beznă nu i-a răspuns.

Sictirit de liniștea ce domnea în juru-i și-a continuat ceva mai grăbit drumul. Nici el nu știa prea bine unde voia să ajungă, și nici măcar încotro îl va duce drumul pe care se afla Hoinărea de ceasuri bune pe străzile îngenecheate în noapte și ploaie. Fără nicio țintă.

Odată ajuns într-o intersecție de străzi s-a oprit locului. Cu mâini tremurânde a dat să-și scoată o țigară dintr-unul din buzunarele pantalonilor. A trebuit să se cotrobăiască puțin prin buzunare până și-a găsit și chibriturile. A scăpărat un băț și-a încercat să-l ascundă-n căușul palmelor. Strecurându-i-se printre degete, vântul i l-a stins. A-njurat șoptit, aprinzându-și un altul. C-o plăcere de narcoman a tras în piept întâiul fum. Simțea cum i se dizolvă-n trup rotoalele de nicotină.

- Poate și-n suflet, mai știi?! i-a străfulgerat prin minte un gând.

Fără să mai privească în juru-i, a luat-o pe drumul din dreapta. Călca direct prin băltoacele din ce în ce mai dese și mai adânci.

- Oraș pustiu al pustuirilor, a mormăit în ciudat, ce dracului mai caut eu în tine, în măruntaiele tale? De ce nu te-oi fi părăsit până acum?!

Un motan i-a tăiat în fugă calea și s-a refugiat sub streășina unei case. A fluierat scurt, dar motanul nu s-a sinchisit de el. La adăpost fiind, își scutura blana neagră. Și udă.

- Săracul! s-a surprins el zicând. E ud tot!

Dar, după un moment de tăcere, vreme-n care se opri-n loc, și-a continuat gândul:

- Ce dracului se întâmplă cu mine, sunt de tot râsul lumii. Numai că, spre norocul meu, nu mă vede nimeni acum. Și chiar dacă ar fi să mă vadă vreun careva, tot n-ar avea de unde ști acel careva că eu compățimesc un biet motan. Fie el și negru. Nu?!... Și totuși, am făcut-o! De parcă eu nu aș fi tot în aceeași situație. De parcă eu, în aceste momente, aș fi la adăpost de răcorile nopții și neînmuat de nenorocita asta de ploaie care tot curge din cerurile parcă sparte. De parcă-aș fi acum în vreo odaie încălzită, cu o ceașcă de cafea în față și cu vreo femeiușcă alături.

Parcă electrizat de propriul său gând, tresărind, a continuat:

- Nu, nu, nicio femeie! Gata!

După ce a mai privit o dată în juru-i, încă temător și voind să se asigure că, totuși, nimeni nu l-a auzit și văzut, a mai tras o otheadă-nspre motanul aciuit sub streășina acelei case și s-a urnit iarăși în întunericul nopții, înfruntând rafalele ploii. Ajuns la o nouă răscruce de drumuri, o palidă lumină, ce cu greu se strecura printre stropii deși, a răzbătut până la el. Scrâșnind din dinți s-a apropiat de ea. Când a ajuns la câțiva pași, a rămas împietrit locului.

- Drace! a exclamat. Sunt la „Creața“, în chiar marginea orașului.

O vreme a privit ușa deasupra căreia spânzura, legăna-tă de vânt, o firmă gălbejită, de pe care vopseaua căzuse-n mare parte, făcând literele greu de distins. Apoi, ridicând din umeri, a pășit hotărât prin noroiul din fața intrării.

- Oricum, și-a zis, dacă tot o știu, ce-mi mai trebuie să citesc?!

Din interior răzbateau până la el acordurile unui pian hodorogit și vocea Diței, o femeie pe care-o știa de mai multă vreme, o femeie în patul căreia se și strecurase de câteva ori. Din greșeală, îi plăcea lui să spună. Deși, continua el întotdeauna când era vorba de femei, o făcea de bună voie și nesilit de nimeni.

A zis-o și-acum și a apăsă, hotărât, pe clanța ușii. În prag s-a oprit puțin, rotindu-și privirile prin sala joasă, ascunsă-n fumul gros și greu de respirat.

- Inchide, bă, ușa! a tunat vocea cuiva. Nu vezi că intră vântu-aicea?

- Intră pe dracu'! i-a răspuns șoptit, închizând, totuși, ușa.

A pășit încet, ocolind cu grijă mesele, privind pe sub sprâncene, cu coada ochiului, pe mușterii. S-a rezemat de teigheaua barului, uitându-se lung la birtaș.

- O vodcă! i-a zis, după o vreme.

(continuare în pag. 79)

- Mare, mică? I-a iscodit acesta.
- Mare, mare, s-a grăbit să-i răspundă. Păi ce, eu sunt o juma' de om?!

După ce și-a primit paharul, a privit atent spre masa cartofurilor. Erau patru la masă, și-un buchet bun de chibiți în jur.

Taverna era scufundată-ntr-o semiobscuritate plăcută. Muzica gema trist, îndemnând la băut și la uitarea neca-zurilor de peste zi.

Bogdan și-a plătit „dubla” și s-a dus spre masa de joc. Odată ajuns acolo, după ce-a privit puțin peste umărul unui chibiț, s-a îndreptat spre-o altă masă, acolo unde patru zdrăhoni trăgeau cu nesaț din mahorcile de proastă calitate, urmărind cu ochi vicleni și atenți zarurile ce se rostogoleau pe masa soioasă, geluită, din lemn de brad. Fumul iute l-a făcut să strâmbe imediat din nas. Și-a scos din buzunar o „domnească” și, după ce și-a aprins-o, a îndrăznit o întrebare:

- Am și eu un loc?

- Dacă ai biștari, da, i-a răspuns unul. Cum nu?! a mai continuat tot fără să-l privească.

- Am și vreau să-i joc cu voi, a îngâimat Bogdan.

Cei care până atunci nici nu catadicsiseră să-i acorde vreun pic de atenție, s-au uitat lung la el. Vreo doi se tolăniseră în scaune și-l măsurau cu priviri viclene. S-au uitat și unul la altul. Cu subînțeles.

Un chibiț, la un semn al unuia de la masă, i-a adus un scaun. Ceilalți i-au făcut loc, mișcându-și scaunele.

- Șezi! I-a îndemnat unul. Câți bani ai?

- Nu-ți fă probleme, l-a liniștit Bogdan, cred că mai mulți decât ai tu!

- E bine atunci, a mormăit un altul. Șezi!

Și el a șezut.

- Jumate-jumate, 800! a mormăit careva.

Era un lungan cu o pălărie de fetru, decolorată, trasă pe ochi. Bogdan a apucat să-i descopere, să-i observe, la o privire frugală, o cicatrice adâncă în obrazul neras.

- Merge, Albule, merge! i-a răspuns un țigan gras, în care Bogdan l-a recunoscut pe fiul bulibașei țiganilor pripășiți prin marginea aceea a orașului. Burtică era poreclit. Având bani din te miri ce făcuți, își cumpăraseră de ceva vreme o casă arătoasă prin centrul orașului. Dar tot țigan era!

Zarurile aruncate s-au rostogolit pe masa de lemn, urmărite de ochi holbați de-atâta atenție.

- Unu-unu, Albule! le-a citit Burtică. Era bucuros. Ai pierdut!

- Perechi, la pace! a cerut acesta.

- Vax! Mă duc mai departe, i s-a răspuns.

Țiganul a adunat cu gesturi încete, regizate, zarurile. Și-a înfipt privirile-n Bogdan, care era în dreapta celui numit Albu, și i-a zis:

- Zii o vorbă, mă! Dau cu tine acu'.

- Zic, i-a răspuns Bogdan liniștit.

- Păi zi odată! s-a rățoit la el țiganul. Ce tot te scremi atât?!

- Aștia toți, ce vine! a ridicai indiferent din umeri Bogdan, după ce s-a scotocit prin buzunare și după ce-a pus pe masă un șomoioag de bani.

O vreme s-a făcut liniște. Nici muzica nu se mai auzea Bogdan a putut să audă respirațiile întretăiate ale celor din jur.

Țiganul, cu gesturi reținute, a zdrăngănit zarurile-n palmă.

- Merge, i-a zis.

Toți cei din crâșmă, ca la o comandă, se strânseseră în jurul mesei lor. Veniseră până și cartoforii să vadă ce se întâmplă.

Sec au sunat zarurile pe masa de lemn. Bogdan le-a oprit cu mâna dreaptă.

- Tăietel! i-a zis țiganului.

Ca-ntr-un adevărat ritual, acesta le-a cules, cu gesturi încete și largi. Ca să nu-i intre fumul în ochi, își dăduse capul pe spate. A bătut iarăși zarurile în palmă. îndelung.

- Ducă-se! a spus Bogdan. Mai mult pentru sine.

Babaroasele s-au oprit chiar în mijlocul mesei.

- Doi-unu! le-a citit careva.

- Văd și io, bă! Ce, sunt cumva chior? I-a repezit țiganul.

Bogdan a început să numere bani mototoliți. Cei din jur așteptau cu respirații întretăiate.

- Opt mii patru sute sunt, Burtică. Dacă nu crezi, numără-i! i-a zis el țiganului.

- Da', nu merge tot la pace?

- Ba da! a aprobat Bogdan lăsând banii jos și apucând zarurile. Merge!

- Atunci un para-ndărăt! l-a îndemnat Burtică.

Zarurile s-au oprit arătând un șase-șase. De nervi, țiganul și-a stins pe dosul palmei stângi țigara. Vreme de-o clipă mirosul de came arsă l-a înlocuit pe cel de fum.

- Tot la pace? a întrebat foindu-se în scaun.

- Merge! i s-a răspuns.

Și iarăși zarurile au arătat un șase-șase păgubos pentru țigan.

- Noroc! a rostit sentențios Bogdan, ridicându-se. Plec, Burtică! Văd că nu mai ai nici tu, și că nici alții nu mai au de joc.

- Pleacă-n mă-ta! a scrâșnit acesta din dinți. Pleacă, bă, odată! a mai tunat, văzând că Bogdan se uită lung la el.

- Plec! i s-a răspuns. Chiar și-n mama Deci, ca să fim corecți, nu cu ea ai tu treabă, nu cu ea ai avut.

- Păi, pleacă odată!

- Totuși...

N-a mai apucat să-și îplinească vorba. Țiganul l-a înșfăcat de reverul pardesiului pe care nu-l dăduse jos.

- Pleci acum, când îți zic io, că altfel o-ncurci rău de tot! Auzi bă, moacă?

Aranjându-și gulerul boțit, Bogdan a pășit spre ieșire. Dița a dat să-i taie calea. Cu mâna stângă a dat-o de-o parte, în palmă i-a îngrămădit un teanc de bani. Nici măcar n-a privit-o.

Bogdan mergea grăbit, cufundat în multele-i gânduri. Le simțea seci, înșurubându-i-se-n minte, înnebunindu-l cu goliciunea lor. Arar treceau oameni pe lângă el. Spre centrul orașului. Dându-i binețe. Unii. Cei care-l știau. Și-l știau mulți în urbea răstignită la poalele muntelui al cărui vârf nu-l atinsese niciodată în suișurile sale. Îl salutau și ceilalți, cei care nu-1 știau. Nu-i durea gura. Pe el îl durea. Parcă. Le răspundea dând din cap și imitând un zâmbet.

După ce-a ezitat puțin, Bogdan s-a hotărât să facă

(continuare în pag. 80)

cale întoarsă Voia să-i dea țiganului banii înapoi, aurul pe care i-l câștigase. Gândul că mai putea face o faptă bună îi dădea puteri. Deși era vlăguit.

Răceala dimineții l-a făcut să se adune sub pardesiu. Și-a înfundat cu greu mâinile-n buzunare și a grăbit pasul. Mătura cu privirea cărarea invadată de ierburi.

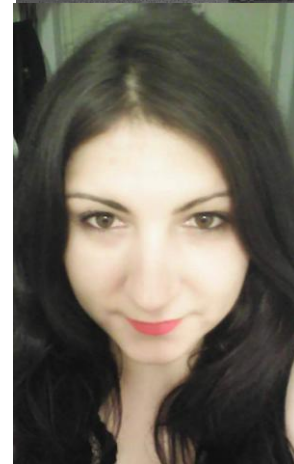
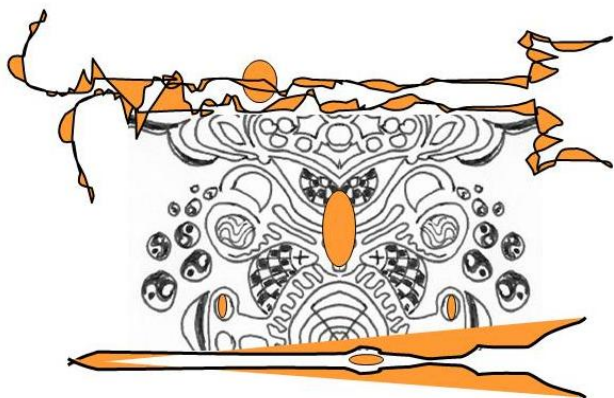
Foșneau încet, a taină, frunzele copacilor. Vântul se strecura, abia simțit acum, printre ele. Îi legăna și lui o șuviță rebelă, pe fruntea înaltă în acea curbă-a cărării a mai apucat să vadă chipul plin de ură al țiganului căruia-i câștigase tot. Și mâna ce strângea un cuțit cu lamă lată. Și, culmea! a mai remarcat și mânerul făcut din corn de cerb. Apoi a simțit o căldură mare în dreptul inimii. Din ce în ce mai intensă. S-a simțit lovit o dată, de două ori, de trei ori... A mai zărit chipul fostului partener de joc aplecat deasupra-i. Când l-a tras de pe cărare în desișul pădurii. Nu prea departe. Niște mâini care-l cotrobăiau prin buzunare a mai simțit.

- Ce prost! i s-a mai înșurubat în minte un gând. I-i dădeam oricum. Că doară de-aia mă întorceam din drum, nu?!

O ceață străvezie s-a scoborât încet, înnegurându-i pri-virile. Ceva-l ardea tare-n preajma inimii. Căldura-l inunda.

A mai simțit când Burtică i-a găsit pistolul, având impresia unei unde de bucurie pe chipul acestuia. Răutăcioasă. Apoi, scurt, ceva rece la tâmpla dreaptă. A urmat auzul unei detunături pe care pădurea și liniștea dimineții au dus-o până departe. Capul i-a căzut într-o parte, sprijinindu-se de umărul stâng. N-a mai apucat să audă foșnetul de frunze și ramuri date de-o parte de trecerea țiganului.

(Fragment de roman din volumul în pregătire
„Întunericul speranței”)

Mihaela FARCAȘ

Clarobscur

Cu mâna stângă urmez linia orizontului
Și lumina se preface în mătase neagră.
Deșir în minte stările euforice,
Metamorfozându-mă din primăvară în toamnă.

Cu tot trupul trăiesc jocurile luminii,
Mimând o exaltare ce nu-mi aparține.
Plimbându-mă prin parcuri privesc oamenii
Considerând fericirea ca fiind o stare bizară.

Narcisism

Poezia este o extensie a scheletului
Catedralei sentimentelor în care
Nu se mai roagă nimeni
Și demoni joacă pe corzile neuronilor
Ce-nfloresc asemeni magnoliilor albe.
Sunt eu însămi un demon
Ce s-a trezit în templul sinelui,
Ființă a elogierii unor flăcări
Doar presupuse, niciodată dovedite.
Te hrănești din exagerarea condiției mele
Fără să privești în sufletul meu labirintic.
Tu, în inocența ta evidentă,
Nu te mântui prin mine!

Pseudopsihoză

Aceea a fost ultima încercare de mântuire,
greșeala de a sorbi prin epidermă și iris
profanul
sculptat în geometrie sacră.
„Frumosul” palpită doar în exteriorul meu,
ca un străin cu miros de cireș înflorit.
Este distant... și neverosimil,
clar precum suprealismul în note discordante
desenate pe portative umile
încleștate în clavicule.
Din malul râului răsărea obsesia morții,
conștiința fatală
îmbrățișând iluzia de sens creată
în ceasuri fugitive, amnezice
în setea lor de absolut.
Acum văd, privesc prin fluiditatea memoriei
Totul.

Ignatie GRECU

Sub evantaiul nopții

Noaptea-și desface evantaiul înstelat
peste satul meu cu case însingurate.
Fântânile rând pe rând au îngenunchiat
cu ciuturile la cer ridicate.

Obosit, drumul mai poartă-n spinare
urme de pași, de copite și de roți.
În umbra liliacului în floare,
greierii istoviți de cântec au adormit toți.

Numai un câine bătrân și orb mai latră
răgușit din când în când:
Cineva trece pe drum sau i se pare
o umbră cunoscută șchiopătând.

În fundul grădinii pârâul străvechi
susură viu sub șubreda punte.
Pietrele au prins mușchi vede în urechi,
scăldate întruna de unde.

Cine să fi plâns

Cine să fi plans oare, când și pentru ce
de au răsărit atâția trandafiri pe alee?

Câte lacrimi indurerate au picurat
în pământul sărac de lângă drum,
de au dat în floare atâția trandafiri
umplând cu mireasma lor
întreg văzduhul zilei?

Statuia unui poem

A-ngălbenit pădurea de parcă cineva
pe frunte cu frunza ei s-ar fi șters.
Cineva cu trudă lucrând în tăcere
la șlefuirea unui vers.

Cu dalta condeiului cioplind întruna
piatra hârtiei la masa lui de scris.
Spre a scoate, în sfârșit, la lumină
statuia vie a unui mare poem,
întrezărit odinioară în vis.

Psalm

Mărgăritarul unui vers
cu trudă mare eu am cules
din cărți adânci, de taină grele,
din tinerețile mele,
când harfa dulce mângâiam
și oile tătâne-meu pășteam.
Eu cel mai mic dintre fărtații mei
(Domnul; nu a binevoit întru ei).

Lumina Lui cea strălucită,
din raze vii alcătuită
în timp, subțire, lin s-a tors
din caerul cel luminos
al strălucirii noi a lui Hristos!...

Decât să povestesc

Decât să povestesc iarăși despre mine
mai bine aș vorbi despre fântâni:
paznici credincioși ai copilăriei mele,
ochi pururi înlăcrămați printre gene de salcâmi,
în care odinioară s-au oglindit nopți pline de
stele,

luna întregă fără ca noi să știm,
cerul de primăvară în toată splendoarea
ca aripa desfăcută în zbor a unui heruvim...

Lângă Troiță

Floarea-soarelui
stând dreaptă,
lângă Troiță,
parcă ar spune
zâmbind tuturor
celor care trec zilnic
prin fața ei:

-Iată, am înflorit,
sunt gata să vă slujesc
oglundindu-vă chipul
în chipul meu!

Augustin ARSENIE

Demult încerc să îmi așez tăcerea
 Sub un mesteacăn de cuvinte
 Pale ca și glasul unei
 Iele tremurânde-n necuprins de zare.
 Ieri tâlcuiam din amintiri și strigăte rămase
 Pe rafturile unei morți prea vechi,
 Azi însă caut crucea
 Să o pun la straja vorbeii
 Ce a pierit odată cu amurgul fad.

Deja clepsidra s-a topit de câte ori
 Neauzite șoapte s-au închis
 În sticla ei etern tâlcuitoare.
 Un val cu trupul zdrențuit se urcă
 Înghițind cu sine
 Drumuri unul după altul
 Și niciun port în urma lui nu lasă
 Să își trezească farul amorțit.
 Corăbii vin cu moarte și amar la sân
 Purtând tăceri mistuitoare, săgeți de foc...
 Gonesc în zare mirosuri aspre, de temut
 Iar păsările ca într-o-mbrățișare
 Păstrează liniștea
 Bătrânei mări ce se inundă în lumină.

Ai presărat lampadare aprinse
 Pe calea-mi străjuită de spini,
 De frunzișuri aspre și amare
 De aceea noaptea
 Te urmăresc după glasul de roze.
 Mort e totul aici:
 Și simțul de zbor, și chiar pasul ce altădată
 Mă ducea spre ucigașii mei!
 Oștiri negre vinovate de sânge și ploaie
 Se predau printre cântece de consolare,
 Valurile calde înlocuiesc
 Talazuri de-aramă ce până ieri loveau
 Ziduri ridicate de flori.
 Cad frunzele ca lacrimi deschise
 Se flutură spre pământ și-acoperă
 Ultimul puls al timpului preschimbat
 În eternul cu gust de tăcere.

M-am ghemuit cu tâmpla la piatra,
 La tina din spatele morții
 S-aud boema cântare
 Și strigătele poemului-vreasc.
 Din noaptea aceasta vorbele schimba-se-vor
 În pași, în priviri și tăceri estompate
 Așternute peste linia vieții.
 Nu cer zilelor din carnea și fructul
 Luminii gustate în salt
 Spre ultimul chip sfârșat de pasu-mi beteag,
 Ci locul în care izvoarele albe
 Încă dau suflu chemării de sus legănate
 Pe valuri în murmur de-amurg.

E singur colțul în care se-ncheagă
 Truda iubirii de zbor;
 Și prea înaltă atingerea lirei
 Ce-și caută zestrea ascunsă
 În valuri vecine cu cerul.
 Frig ca nicicând m-asaltă și
 Captivă îmi ține cântarea
 Chiar de aș vrea s-o așez în creastă de munte,
 Căci numele zării și pulsul de foc
 Îmi mistuie crezul.
 Moarte! ai chipul mai dulce
 Decât urmele vergii în sânge și tină
 Iar fumul exilului îmi roade-n tăcere
 Și ruga și lanțul plin cu rostiri.

Mi s-a lăsat în ochi lumina caldă, netemută
 Ce mă-ntreba cum totul este fulg de-argint,
 Cum lama ce desparte noaptea
 A rătăcit și s-a bontit de frig.
 În palme-mi ninge cu tăceri rănite
 Cu aripi de văzduh tăiate cald
 Și-n urma-mi se ridică sterp, lucind
 Doar taine dintre cele ascunse
 De genele de munți sub piatra lor.
 Nu cânt,
 Țin numai ochii în pământ
 Și spun cuvinte uzi, bătute rar de vânt.
 Îmi amintesc de zâmbete, de frunze vii,
 De cărți uitate-n rafturile vremii,
 De ziduri înfrățite cu-alte case
 Ce astăzi sunt doar cremenii adunate-n rând.
 Au fost aici atâtea vise sparte,
 Au fost priviri răpite prematur...
 Le mângâi dar n-am să le deștept nicicând.

Ionel NECULA

G.S.P. - Întoarcerea zeiței

Ceea ce surprinde, cu precădere, la poeta Geta Stan Palade este hărnicia, dispoziția nereprimată de a privi lumea afectiv, emoțional și de a da seama de ea prin metafore, prin intermediul exercițiului liric. Dacă-i adevărat ce spunea Eminescu, că-n orice om io lume își face încercarea – și n-avem nici un motiv de îndoială, atunci putem spune și despre autoarea volumului de versuri **Întoarcerea zeiței** (Editura Ateneul scriitorilor, Bacău, 2015), că-n orice fapt de viață și de existență ternă există și un sâmbure liric, pe care doar cei dăruți cu har îl descoperă și-l așează în partitură poetică.

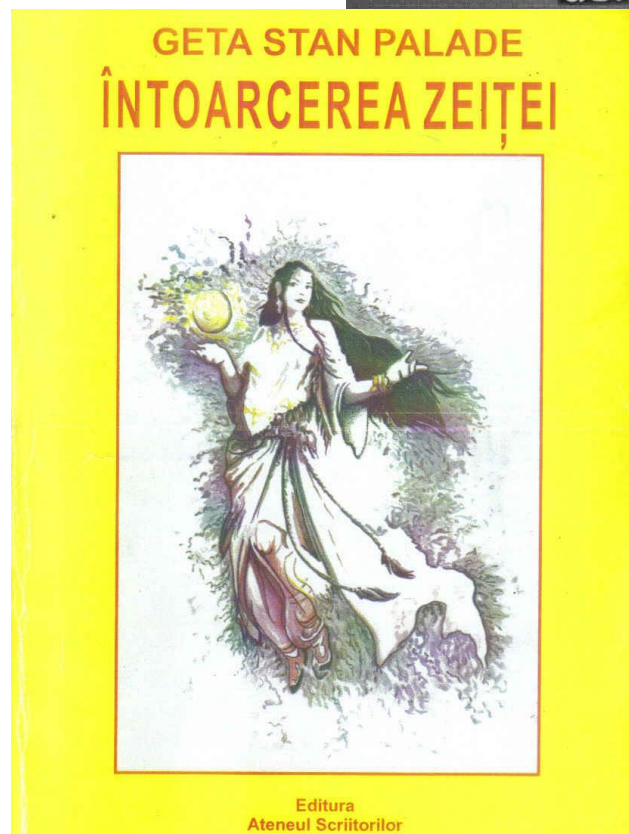
Or, Geta Stan Palade are această aptitudine de a desfolia un obiect și un fapt existențial oricare, până când ajunge la acel grăunte poetic pentru a-l semnala și pentru a-l așeza într-o partitură lirică.

Volumul despre care ne-am propus să vorbim în aceste rânduri se deschide cu o generoasă prefață semnată de prof Lucian Strochi, a cărui concluzie poate servi de paradigmă și îndreptar oricărui comentator al poeziei semnată de autoarea de la Neamț. Le reproducem și noi tocmai pentru funcția indicativă și valoarea lor oximoronică. *Adevărul*, spune comentatorul e că *poezia Getei Stan Palade se citește cu creionul în mână și cu mintea trează și inima deschisă*.

Nu știu cât de trează mi-a fost mintea și cât de deschisă inima, dar chiar am lecturat acest volum de versuri cu creionul în mână și pot recunoaște că lectura lui m-a convins încă odată că avem de-a face cu o poetă matură și împlinită, că stăpânește bine tehnica versificației și știe locul metaforei într-un exercițiu liric. Îmi place să cred că această carte va reprezenta un moment de referință în evoluția ulterioară a poetei.

Cartea este structurată în trei diviziuni distincte, fiecare decupându-se din alte tainițe și din alte sensibilități ale personalității autoarei. **Visul Penelopei**, bunăoară se ecranează din același simțământ cald și vechi de când lumea al castității și al fidelității necompromise, așa cum vechii greci îl fixase așa de fericit în legenda Penelopei, din care Homer a făcut pretextul **Odiseii** sale. Departe de a fi un accident, descinderea în mitologia vechii Elade este deseori activată de autoare în ideea de a conferi poeziei sale noime și fundamente indelebile. Și în alte volume anterioare, mitologia greco-romană constituia pretextul unor frecvente resorbții tocmai pentru a conferi versurilor sale mai multă consistență și probitate. *Am traversat, Sire/ Europa/ într-o diligență/ trasă de vrăbii/ cu hotare străjuite de crini/ și statui de lumină/ cum le visase cândva/ Penelopa// Chiuiam daiarelele vântului/ de dragoste pastorală/ păstrată din vechimi/ în miezul cuvântului,/ orgă de fluturi/ brodată cu arnici,/ candelă triumfală//.* (**Visul Penelopei**).

Uneori, poezia este adusă într-o ritmică populară, devine zglobie și sprintărară și nu se poate spune că nu-i

reușește sau că nu ademenește, că nu-i stă bine în această ipostază declamatorie. *Dui, dui, dui.../ dumă Doamne sus pe grui/ te-am visat aseară, Sire/ neblagoslovit de fire/ pe-un tăpșan de mă-năstire împletindu-mi/ cununiță, inel alb pentru dom-niță!..// Despiciând amiaza-n două, îmi dădeai/ să sorb din rouă, pajura-n azur când plouă/ cu dorințele-amândouă//* (**Ceremonii**)

Filonul mitologic devine, așadar, un leit-motiv la care poeta revine adesea, tocmai pentru a conferi versurilor sale temeinicie, esență și un substrat etnic - niciodată erodat și niciodată epuizat Chiar atunci când se împregnează de substanță etnică iar filonul mitologic colorează un cadru autohton, versurile d-nei Stan se așează într-un peisaj mioritic precum florile într-o glastră cu motive populare și cu bemoli emoționali la cheie. *Ninge cu nuferi/ peste sat/ ca-n urmă cu sute de ani/ când ne strigam/ cu nume de păsări și arbori/ purtând în palme privighetorile inimii!* (**Dintr-un lujer de floare**).

S-a spus despre poezia d-nei Stan că vitaminizează curentul expresionist și chiar cred că autoarea cochetează cu expresionismul, numai că maniera în sine este vitaminizată cu nuanțe proprii, *sui generis*, în care frenezia vieții, bucuria de a trăi are o proveniență interioară, nu se exprimă în forme prototipale, și nu se legitimează dintr-un program estetic, ci mai mult dintr-o tensiune interioară, dintr-o vibrație subiectivă, care nu poate fi reprimată. *Ting, deng, dang! Ting, deng, dang/ clipele așteptării bat țepene./ Doamne, tristețea noastră-i pe ducă/ ning stelele peste gorgane// Mi-ascult rădăcinile zvâcnind sub stâncă:/ Ting, deng, dang! Ting deng dang/ în ce veac de iubire am ajuns?/ Toamnele frunzelor soaptele au plâns/ ne caută-n codru izvoarele* (**Șoapte divine**).
(continuare în pag. 84)

În cel de al doilea florilegiu al cărții, cel care dă și titlul volumului **Întorcerea zeiței**, predomină poezia de dragoste, poezia pornită dintr-un preaplin nestăvilit și care caută o formă lirică de răsfăț. Nu spun că această diviziune a cărții este consacrată exclusiv sentimentului de dragoste, pentru că el există peste tot în poezia d-nei Stan, spun doar că este predominant, că majoritatea poeziilor din acest compartiment mustesc de dorințe pătimașe, de pulsații pasionale, de clocot emoțional. *De-atâta fericire mi-e teamă/ Doamne,/ să nu mor/ în rădăcina livezilor (Tărâm de dor).*

Se-nțelege că dragostea vine cu tot cortegiul de active colaterale, de la tandrețe la mângâiere și de la gingășie la trădare. Iată, bunăoară, cum este văzută tandrețea: *Mă-nile tale,/ iubitule/ îmi par/ două privighetori/ îndrăgostite// aducând/ Steaua Polară în palme/ să-mi lumineze odaia,/ împărăția singurăților noastre!// Totul/ îmi pare atât de firesc/ încât îmi vine/ să te tutuiesc/ cu numele/ tatălui nostru ceresc!... (Tandrețe)*

De multe ori poeta este încercată, precum Rilke odinioară, de responsabilități demiurgice și simte pe umeri o povară hipopotamică a grijilor lumii. *Merg pe drum/ purtând grijile lumii/ în spinare/ fiecare clipă trăită,/ tumultul orelor/ mi-a fost imprimat/ în discuri solare (Autumnală).*

Mai acut se simte această povară în cea de a treia diviziune a volumului, **Purtând pe umeri răsăritul**, deși această răspundere genuină coexistă alături de alte teme lirice, cum ar fi această frumoasă **Elegie**: pe care o reproducem în întregime: *larba tânără-mi șoptește/ adoratul solz de pește:/ Am fost floare și cuvânt/ legănându-mă pe vânt// Prin deam steaua/ ca-ntr-un clește/ înălțată vulturește/ și dansam/ cu ea plângând!...// Dar de când îți sunt cadână/ roua-n palme mi se-adună/ până când de la o vreme, // Împărate Diogene,/ am să te sărut pe gene,/ până când voi fi pământ/ să ne legănăm pe vânt/ cu cerul rămas sub pleoape/ și cu dorul tău aproape!--- (Elegie)*

Nu știu câte comentarii a cumulat poeta Geta Stan Palade în marginea celor zece volume de versuri, dar cred că Petru Isachi a citit-o bine când a conchis, în postfață, că autoarea *s-a născut romantică și-a devenit o poetă expresionistă capabilă să revină la noua tradiție. Adică la acel tezaur de valori clasice ce-i dau dreptul și forțele necesare întoarcerii la centru și, mai ales, posibilitatea de a se exila în absolut, prin proiecții onirice mediteraneogetice.* Îl confirm întru totul și-l complinesc cu convingerea că peste tot poeta invocă divinul și multe din poeziile sale i-ar justifica un loc printre cei ce constituie galeria poezilor consacrați poeziei creștine. Știu că filonul biblic a devenit, după lungile decenii de interdicție atee, o temă asumată de mulți poeți, dar puțini dintre ei dovedesc sinceritatea și naturalețea poetei din Neamț. Impostura se observă ușor și nu ține la drumuri lungi.

Dar dincolo de toate aceste considerații provizorii (poeta este încă în plină vigoare productivă) ar trebui să subliniem apăsător abilitățile sale lirice, apetența pentru o poezie glazurată, vascularizată de metafore adânci, revelatorii, cum le-a numit Blaga, ceea ce conferă dispunerilor lirice o tentă metafizică, și de multe ori chiar o fundamentare transcendentă.

Camelia FLORESCU

Dor de bărbatul pe care nu l-ai avut...

Dacă trupul ți-a fost cu nesaț mângâiat
De acel care-apoi te-a iubit și uitat,
Dacă arzi și acum amintindu-ți de el
De suspini și tresari azi, mereu și la fel

Dacă ochii-ți privesc către zare cătând
Aripi slobode-n zări sau vânare de vânt
Dacă-ncet îți ridici capul leneș spre cer
Și te cerți cu himere și plâns efemer

Mâna, poarta, răscrucea și tot chinul tău
Cerule tot, zâna bună și zmeul cel rău
Ceasul spart în secunde, de gând atârnat
larba rea, plumbul serii și vidul presat,

Toate iernile prinse-n album la dospit
Dansul alb, sânul tău, gol, timid, adormit
Brațul lui, murmur surd și tot focul din voi
Oarbe vieți, patimi dulci călcând timpul greoi

Sunt doar răni scrise-n tine, doar lacrimi ce dor
Urme ample de cuiburi văduvite de zbor
Sunt oglinzi sparte-n dungă, ogoare ce ard
Măști de clovni fără haz, măști de clovni fără fard

Nu-ncerca să te minți, nu-ncerca să aduni
Dintre toți anii scurși pe cei calzi, pe cei buni
Și nu pune la porți lacăt greu pe trecut
L-ai iubit, te-a iubit, însă nu l-ai avut.

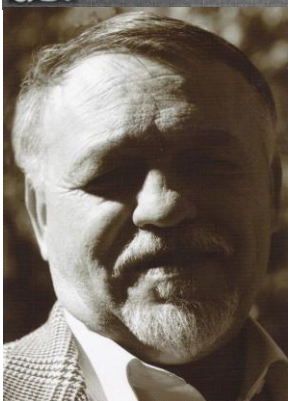
Cântec pentru rana din vis

Plouă febril a tine, a spaimă și a gol
Cu zeii toți de humă prelinși pe anii mei
Aud cum urlă timpul mășăluind domol
Și cum desface ora-n secunde fără chei

E-o geană de zăpadă sub cetină în gând
Și cerbii tăi mă poartă pe crupă maiestuos
Orice pretext mi-e cântec și te întreb plângând:
Ai mai trăit vreodată ceva așa frumos?

Se laudă mirenii că mi-au săpat mormânt
Lichenii dorm sub lespezi de slove ce-au deschis
Și tolba de durere purtată de cuvânt
Și ochii mei albaștri și rana ta din vis

Petre RĂU

Pe 10 septembrie se împlinesc 30 de ani de la marea catastrofă navală din 1989, când prin scufundarea în Dunăre la Galați a pachetului Mogoșoaia și-au pierdut viața peste 200 de suflete nevinovate.

(fragmente din romanul-document
„Mogoșoaia – istoria unei tragedii”)

Avram Babușcă
(Toamna profețiilor)

Avram Babușcă trebuia să plece a doua zi la oraș. Avea multe în plan: să facă rost de niște pâini, să cumpere roșii din piață, poate niște zarzavat pentru toamna abia începută. Pâinea era rară, nu se dădea decât pe cartelă. Cu mare dificultate se puteau găsi acolo două-trei pentru nevoile familiei. Și chiar dacă le obțineai, uneori era greu să ajungi cu ele acasă. Pe vapor urcau, din când în când, înainte de plecare, câte un echipaj al miliției și controla bagajele pasagerilor. Nu de puține ori, zeci de pâini au fost confiscate de la oameni. Cei prinși erau încondeiați și admonestați. Unii aveau de plătit amenzi sau puteau avea necazuri la serviciu, pe linie de partid sau de sindicat. Alții, cei care își puteau permite, îi mituiau pe milițieni, dându-le imediat “dreptul”, ca să ajungă cu pâinile acasă.

Era vremea când fiecare se descurca cum putea. Avram, om cu experiență, un bătrân al satului, înțelept și respectat de toți cei care îl cunoșteau, găsise soluția ideală prin care reușea întotdeauna să facă rost de câteva pâini de la oraș, măcar o dată pe săptămână. Meseria sa de tâmplar, rară prin aceste locuri, l-a scos și de această dată din încurcătură. Lucra în portul Bazinul Nou, acolo unde se angajaseră mulți dintre piscanii săi care aveau o meserie. Împlinise deja șaiszeci de ani pe 3 aprilie și se pregătea să iasă la pensie.

Lucrătoarele de la centrul de pâine de la Spicul îl cunoșteau foarte bine. Nea Avram era clientul lor fidel, cu toate că se arăta pe acolo doar la câteva zile. Din când în când le aducea câte “o mică atenție”, un cadou, de regulă vreuna din “operele” sale, toate din lemn geluit: un fund de mămăligă, chisoaie, insectare, sucitoare, făcălețe, scaunele, băncuțe, lăzi, crinte pentru brânză, capace de găleți, piedestale de flori, mici dulapuri și rafturi care se potriveau oriunde și oricum.

- Tare mai sunt de treabă fetele astea de la Spicul, îi spunea el uneori soției sale Iana, care ajungea și ea, câteodată, la oraș și apela la ele în numele lui.

Vârsta nu i se citea pe față. Părul se împotriva să albească. Deși trecut prin multe greutăți, încercat de multe

lipsuri și griji, a reușit să le depășească pe toate. Nu-și dădea în vileag, cu ușurință, sentimentele. Cu mare greutate scoteai o vorbă de la el. Ochii săi negri și oboșiți purtau amprenta unei veșnice credințe că nimic nu se primește pe gratis. Pentru el totul a însemnat muncă, numai muncă. După inundații, ploa nemiloase, veri secetoase și câte și mai câte, a trebuit de multe ori să ia viața de la capăt, așa cum se întâmplă des prin acest colț uitat de lume.

Acum era în concediu și abia aștepta să reinceapă treaba. Nu era obișnuit să stea așa, zile întregi, fără să aducă un ban în casă. Cu tâmplăria nu reușea să scoată mare lucru, abia de-i ajungea pentru a acoperi nevoile imediate. Salariul, însă, îi dădea o siguranță anume, la care nu putea și nici nu era pregătit să renunțe.

Mai erau câteva zile până să înceapă serviciul. Dar și pe acasă mai avea câte ceva de făcut. Avea de cules via, corcodușele, avea de încheiat două căzi promise unor vecini, și toate până la mijlocul lunii. Avea de măsurat un hambar de cereale pentru Tudor Dulgheru, apoi trebuia să-l și construiască. Și asta în schimbul a câtorva kilograme de brânză, foarte rară și ea pe atunci.

De la feciorii săi care locuiau în Galați aștepta un răspuns când vor putea să vină la cules. Le trimisese deja vorbă, cu câteva zile în urmă. Ieri fusese sârbătoare, mâine este duminică, când să le facă singur pe toate? De aceea, acum trebuia de zor pe acoperișul damului.

- Avrame, îi strigă Iana, mai ieri, de Sfânta Mărie, când să te odihnești și tu, tare te mai dureau toate

(continuare în pag. 86)

alea. Iar azi nu te mai rabdă treaba! Mai lasă meștereala, că a apus soarele și mâine-i Sfânta Duminică! Ți-am pregătit schimburi, ți-am fiert o oală de apă să te speli, să te bărbieresti și să ne strângem și noi mai devreme în casă, că acu' se-ntunecă.

- Doar să închei acoperișul ăsta și vin îndată, răspunse Avram continuându-și treaba sus pe scară. Tu mergi de-ți vezi de-ale tale și mai bine mi-ai pregăti o tavă de chiroști, că tare mi-i poftă...

A tăcut lana și a plecat la ale ei. Niciodată nu s-a întins, nici la vorbă, nici la glumă, prea mult cu bărbatul ei. Nici dragoste prea multă nu arăta că-i poartă, dar nici, doamne ferește, vorbe fără prag între ei n-au fost.

"Trăsni-te-ar, măi Neculai, măi! Mai bine te făcea mă-ta un curcan și pe mine mama un căcat, și tu să vii să mă ciuchi", își alinta bărbatul în toiul petrecerilor o nevastă din sat. Poate de vină era numai aburul ce o învăluia pe sub basma, după ce se cinstea și ea cu câte-un pahar de vin, dar așa vorbe!... Urâte vorbe, zicea lana. Nici ajutată, nici alintată, dar nici înjurată și nici îmbrâncită n-a fost lana vreodată de bărbat-su.

Abia după ce se întunecă afară de-a binelea, pe Avram îl năpădiră alte treburi. Grija cu care se pregătea pentru plecarea de a doua zi la oraș părea, oarecum, nefirească. Bărbieritul la lumina becului din curte nu-i stătea deloc în obicei. De regulă, se culca devreme. Niciodată nu mai stătuse la televizor până la sfârșitul programului. Sâmbăta era singura zi când programul TV mai depășea uneori miezul nopții. S-a uitat singur, absent, la toate emisiunile. Și totuși sufletul său părea cuprins de o oarecare neliniște. Înainte de culcare și-a pregătit sacoșele pe care urma să le ia cu el, a pus într-una din ele cele două capace din lemn pentru vânzătoarele de la pâine și a zăbovit multă vreme prin curte.

Cerul părea nou. Era curat și vibra. Avea prea multe stele, niciodată nu a stat să observe atâtea. Liniștea nopții era tulburată doar de orăcăitul câtorva broaște prin bălțile din apropiere. Gândul îi zbura către bătrânul fluviu care își ducea liniștit apele la vale. De la distanța la care se afla i se păru că-l aude ușor. Niciodată nu-l mai ascultase așa, ca pe un susur de izvor pierdut în liniștea unei păduri întunecate. Satul era căzut într-un somn adânc. Nicio lumină nu se mai zărea pe nicăieri.

După ce a revenit în cameră, și-a întins pe marginea patului, cu multă grijă și încetinală, hainele pe care urma să le îmbrace a doua zi: o cămașă în carouri, un pulover verde cu anchior, pantalonul bleumarin pe care îl purta la ocazii mai speciale. Verifică dacă portofelul cu toate actele era la locul său, în buzunarul de la spate al pantalonului. Lana îi pusese cu grijă pantofii negri la marginea patului. Își desfăcu ceasul de la mână, îl întoarse și îl puse pe nopțieră.

Era trecut de unu noaptea. Vaporul pleca la ora cinci și la patru ar fi trebuit să fie în picioare. Somnul, însă, nu venea, deși era istovit de treburile gospodărești de peste zi. Lana ar fi vrut să meargă ea a doua zi la oraș. Toată seara a încercat să-l convingă pe Avram, dar bărbatul ei n-a vrut nici în ruptul capului. Treburile lui erau mai importante. Avea multe cunoștințe în Galați, fii, rude, cumetri și prieteni pe care, în limita timpului, ar fi putut să-i viziteze. Însă, argumentul cel mai important era acela că intenționa să se intereseze de niște porumb. Recolta din anul acesta, ca de

altfel în toți anii din urmă, fusese foarte slabă, nu i-ar fi ajuns nici până în iarnă. În ultimii ani obișnuia să cumpere câțiva saci de porumb de prin satele de dincolo de Galați, unde era mai ieftin.

- Treci și pe la băieți? Îl întrebă binevoitoare în după-amiaza aceea lana, ieșind după el în curte.

- Nu cred că mai am timp. Vreau să mă întorc cu vaporul de 8, să dreg butoaiele, că vine culesul. Alde Gheorghii cred că lucrează mâine, iar Mihai e pe la munci agr-cole, la Nicorești. Poate vin ei încoace, la sfârșitul săptămânii viitoare, să culegem via. Dacă pot, le mai trimit o vorbă.

- Măi, omule, dar e duminică mâine, n-ai ce lucra! îi spuse lana, amintindu-i că nu se cade să faci păcate și să muncească în ziua sărbătorii lui Dumnezeu.

Dimineața, Avram se sculă devreme, după un somn doar de trei ceasuri, agitat și confuz. Își adună toate cele pregătite din timp pentru drum și se îndreaptă în grabă către vapor. La debarcader îi întâlni pe toți cei patru membri ai familiei lui Ștefan Pletea, cărând de zor saci plini cu pepeni pentru a-i vinde la oraș.

În apropierea pontonului, Avram privi din nou cerul. Era neschimbat. Avea, la fel, prea multe stele. Și, ca și cum gândul prinse dintr-odată viață, una dintre ele se desprinsese de pe cer și alunecă peste Dunăre. Într-o singură secundă dispăru, precum o himeră, în spatele pădurii de sălcii.

ULTIMUL FLUIER

O ceață groasă se lăsase deasupra orașului. Părea că se scurge la vale, ducând cu ea răsuflarea bătrânului fluviu. Soarele aștepta dincolo de malul drept. Abia reușea să arunce câteva raze lungi și roșii spre orașul dezmoțit, luminând partea inferioară a balcoanelor. Un motor zumzăie pe apă. Două femei vorbesc în șoaptă, sub streășina unde se aduna lumea la coadă la lapte. Portul se umple cu miresmele răcoroase ale dimineții. Ceața nu dă semne să dispară curând. În timp ce mă strecor cu prietenul meu pe lângă Zahana la vale, după câteva încercări eșuate de a cumpăra băutură de pe la alimentarele și crășmele din cale ne oprim dezamăgiți pe marginea trotuarului.

- Nea Mitea, ce-aș mai da eu de pământ cu încuiații ăștia! Auzi, prostie! Să interzică omului să bea o licoare dimineața până la zece! Și eu ce să fac? Cum să ascult treaz gugumăniile odraslelor lor? Știi, nea Mitea? I-am adus în restanțe aproape pe toți! Toate odraslele ștabilor din târgul ăsta au azi de dat restanță cu mine!

- Restanță? Da' ce-i aia, dom' profesor?
- Nea Mitea, dacă eu te-aș întreba cât fac doi și cu doi, sigur știi...
- Patru, bre, ce dracu!...
- Dar, dacă-ți pun o întrebare mai grea, știi să răspunzi? Câți copii ai pe acasă, nea Mitea? -
- Apoi... să mă gândesc, dom' profesor!...
- Aaa! Păi, vezi? Trebuie să te gândești! Așa... Asta înseamnă că, până te mai gândești mata, eu

(continuare în pag. 87)

- Ei, cum care carte? Aia de care mi-ați vorbit data trecută în baltă, că aveți de gând să o scrieți... Aia despre locurile acelea din baltă...

- Păi, încă nu mi-am conturat clar subiectul, îi spun. Îmi voi fixa mai bine ideile și, într-o bună zi am să mă apuc de ea. Dar, lasă, că mai vorbim noi despre asta. Hai, acum, la vapor, că e târziu...

Se apropia ora opt. Pasagerii mai urcă încă pe vapor, într-o înghesuială de nedescris. În schimb, la casa de bilete nu e coadă deloc. În timp ce urcăm pe vapor, observ că ceața mai persista încă, înspre malul celălalt al fluviului. Ne strecurăm cu greu, printre ceilalți, în marea aglomerație.

Ultimii urcați mai caută locuri. Marele flux de oameni ne duce automat în hol și apoi către salonul de clasa a doua. Băncile din sala mare, așezate câte două, spate în spate, sunt toate ocupate. Sacoșe, saci plini, plase de tot felul sunt înghesuite printre pasageri, pe bănci sau pe alături, făcând dificilă deplasarea de colo-colo. Câțiva copii mici sunt urcați sus, pe tejgheaua barului care nu mai avea de multă vreme vreoa altă utilizare. În salon nu ne simțim în largul nostru: e prea cald și prea înghesuială. Când forfota se mai liniștește, preferăm să ieșim pe punte.

Cursa are întârziere. Aflăm că vaporul nu poate pleca încă, din cauza ceții.

- Ce faci, bătrâne? Nu ți-e frig în mânicuțe scurte? Întrebă un tinerel când îl descoperi pe nea Mitea în înghesuiala de pe puntea tribord.

- Apoi, ce să-i faci, măi, nepoate? Nu vezi că vremea asta-i schimbătoare? răspunse acesta întinzând nehotărât mâna să i-o strângă. Tu, ce faci? Iar la pescuit?

- Păi, cum alta? Poate azi am mai mult noroc...

Dinspre malul celălalt ceața începe parcă să se împrăștie. Deasupra orașului mai plutește un nor roșiatic-gălbui, care tremură ca un abur fierbinte, părând că dansează. Câțiva nori de fum, albi și groși, se zăresc în depărtare, deasupra portului mineralier. Par să vină dinspre combinat. Dar și ei dispar încetul cu încetul printre coroanele galben-verzui ale sălcilor.

Pe holul primei punți aglomerația nu mai este prea mare. O bună parte din pasageri, în special cei tineri, au preferat să urce pe puntea superioară. Acolo sus câțiva copii aleargă printre picioarele celorlalți, la tribord, ca și la babord, printre băncile de la promenade, dintr-un capăt într-altul, se zbenguiesc peste tot. Ocolesc grupurile de pasageri și se fugăresc într-o mare veselie.

Pe puntea în care ne aflăm, un individ se chinuie de zor să sprijine o bicicletă de parapet. O prinde și o leagă strașnic cu o sârmă.

Nea Mitea scoate iar sticla din sacoșă și mă îmbie să iau eu prima înghițitură. Un șuierat gros și înfundat străpunge ceața până la noi. Mă gândesc că se anunță plecarea. Șuieratul acesta mă face să tresar ca dintr-o visare adâncă. Și, dintr-odată simt că-mi lipsește ceva: fluierul.

- Fluierul! Fluierul! Nea Mitea, l-am uitat pe mal, la cârciuma aia...

- Lasă, dom' profesor, că l-om găsi la întoarcere...

- Nu se poate, mă frământ eu. E de la bunicul meu...

- Dar s-a anunțat plecarea, adăugă el, vrând să mă convingă. Nu mai este timp...

- Nu-i adevărat! intervine un cetățean de lângă noi, care a ascultat și a priceput totul. Nu pleacă vaporul până nu se

ridică ceața asta...

Vorbele lui mi-au reîntregit speranța. Îl văd pe șeful de echipaj pe aproape. E încă preocupat cu ultimii pasageri. Îl întreb cât mai staționăm. Îmi răspunde vag:

- Să treacă ceața asta! Apoi, îmi face un semn cu capul, a încuviințare.

Abia atunci îmi dau seama că vaporul stătea cu mo-toarele pornite, gata să plece în orice clipă. Aud ca pentru prima oară zgomotul lor înfundat. Mă uit la ceas: vaporul ar fi trebuit să fie plecat de cinci minute. Dar fluierul meu este o pierdere prea grea, cu care nu mă impac deloc. În baltă eram foarte apreciat cu el. Eu nu aveam, ca toți ceilalți, undițe și scule pescărești. În schimb, aveam fluierul. Toți mă plăceau cu el și mă rugau să le cânt. Mă și aplaudau de multe ori. Învătasem să cânt doar câteva melodii populare, care îmi plăceau cel mai mult. Le repetam de sute de ori și nu mă săturam niciodată.

Fluierul era singura moștenire de la bunicul meu cu care, spun toți ai mei, semănam foarte mult. Țineam la el ca la ochii din cap. Nu-l rătăcisem niciodată. Acasă a-veam unele probleme cu ai mei, care nu prea mă înțelegeau. Deseori mă retrăgeam în biblioteca mea și, în loc să citesc, cântam din fluier. Dar cum să nu-i deranjezi pe mulți într-un bloc?

În baltă era cu totul altceva. Acolo mă simțeam în largul meu iar pescarii nu se sinchiseau când mai falsam câte-o melodie. Cred că lor le plăcea cu adevărat...

Am pășit balustrada. Încă mai urca lume la bord. M-am strecurat pe puntea îngustă, printre ultimii pasageri și am urcat pe chei. Din urma mea am auzit câteva reproșuri care m-au determinat să mă întorc cu fața.

L-am văzut pe nea Mitea care mă striga și îmi făcea semne disperate, fluturând sticla deasupra capului. L-am văzut pentru ultima oară în viața mea

Vestea la Galați (Marea catastrofă)

Bomba a explodat repede. Dinspre port veneau tot felul de zvonuri alarmiste, care înghețau, fără excepție, orice inimă cu care intra în contact. Catastrofa de care se vorbea nu putea fi decât una imaginară. Mințile oamenilor refuzau să creadă așa ceva. Toți vroiau să se ducă acolo, să vadă, să afle, să-și mai liniștească bătăile nebunești ale inimilor.

Se strângeau grupuri-grupuri. Bărbați și femei, copii și bătrâni, deopotrivă. Fiecare rupt de la treburile lui obișnuite. De cum vedeau fețele livide ale celor din jur înțelegeau imediat că este vorba de ceva ce nu s-a mai pomenit pe aceste meleaguri.

Vestea tenebroasă plutea prin aerul înțepenit și răcoros al toamnei abia începute. Ființe mișcătoare, cu fețele încremenite, se adunau la un loc. Mai întâi ascultau ce spuneau alții, pe drum. Apoi o zbugheau către locul acela înspăimântător. În papuci, cu picioarele goale, în salopete sau halate de serviciu, în haine de casă, așa cum îi apucaseră vremea și

(continuare în pag. 89)

vestea cea groaznică. Ici-colo se auzeau țipete de spaimă. Desprinse printre copaci, printre blocuri, pe trotuare. De după fiecare colț de stradă. De după fiecare piatră. Din întregul oraș trezit complet dintr-o mare amorțală.

Unii erau deruțați, nu știau unde să alerge mai întâi. Să o ia la fugă către port? Să se repeedă acasă la copii, la mâncarea lăsată pe foc, la grijile obișnuite, la ușile uitate deschise, fără supraveghere?

Lumea comenta groaznicul accident petrecut cu numai un ceas în urmă. Teama se cuibărea ușor, în fiecare suflet. Chinul, de asemenea. Fiorii străpungeau fără milă inimile. Orașul părea definitiv trezit pentru un mare pelerinaj pe tărâmul spaimei și durerii. Peste tot domnea neliniștea. Frământarea se întindea ca o pecingine. Mulți așteptau înfrigurați vești despre ai lor. Ferestrele se întredeschideau pe furiș pentru a pândi un bocet care izburcea instantaneu în mijlocul străzii.

Peste oraș plutea, ca un nor proaspăt și greu, incertitudinea. Trecătorii păseau nesiguri. Nu se puneau întrebări, de teama răspunsurilor incredibile care puteau veni. Erau pericole la tot pasul. Răspunsuri care loveau ca o bombă și scrijeleau suflete.

De după ferestre se auzeau glasuri temătoare, înăbușite și mânioase. Lumea asculta peste tot știrile. Dorea să afle o variantă oficială a cumplutului accident. Degeaba. Nicio știre nu anunța marea catastrofă. Nici măcar Europa Liberă. Nici măcar BBC-ul. Ca și cum nimic nu s-ar fi petrecut. Unii se întrebau dacă povestea aceea înspăimântătoare, care ajungea până la urechile lor, era sau nu adevărată. Poate că a fost doar un vis urât, care se va destrăma cu prima lumină care va atinge privirea.

Au urmat ore în șir în care oamenii își puneau unul altuia întrebări și își dădeau singuri răspunsuri. O făceau așa cum n-au mai făcut-o niciodată până atunci. Nu se mai săturau ascultând în stânga și în dreapta ipoteze, vești noi despre cei dispăruți, despre cei descoperiți, despre cine mai fusese pe vapor, despre felul în care autoritățile intervineau ca să controleze situația, despre vina bulgarilor.

O mulțime de lume continua să coboare constant în porturile orașului. Unii se grăbeau să ajungă mai repede aproape de locul fatal. Urcau în diferite mașini sau pedala pe biciclete. Alții mergeau pe jos, pentru a avea timp suficient să asculte de la însoțitori incredibila veste. Orașul era străbătut, de la un capăt la altul, de o mare de oameni, fără încetare și fără oboseală. Se simțea nevoia unei epuizări fizice, care s-o acopere pe cea psihică, deja întinsă la limite extreme. Poveștile se repetau de fiecare dată când cineva părea să fi aflat mai multe amănunte. Erau reluate des, cu detalii noi.

Cine a adus primul vestea în oraș? Nimeni nu știa exact. Toți presupuneau că vestea a venit dinspre portul Bazinul Nou. Acolo, câțiva muncitori au asistat, se pare, de pe mal, la naufragiul navei Mogoșoaia.

Nimeni, însă, nu știa cum s-au petrecut lucrurile. Nimeni nu putea confirma că a văzut nava scufundându-se. Au auzit doar niște țipete. Au văzut prin ceață doar un colț de chilă scufundându-se în apă, au văzut convoiul bulgăresc care făcea niște manevre ciudate. Pe barjă erau mai mulți cetățeni, de diferite vârste, români și bulgari. I-au văzut pe toți trudind să salveze câteva suflete care se zbăteau neputincioase în apă. Au simțit disperarea și frământarea acestora. Dar nimeni, nimeni n-a văzut niciun

Epava navei Mogoșoaia

vapor prin preajmă. Și din acest motiv era greu să se înțeleagă ce se petrece acolo. Era însă cineva despre care, ziceau ceilalți, ar fi văzut cel mai bine totul. Dar acum nu se mai afla acolo. Se zicea că a ar fi avut pe cineva pe vapor și, nefiind sigur, a plecat disperat acasă, să verifice.

Pe mal veneau niște pescari. Alergau. Lăsaseră în urmă toate sculele în baltă și alergau spre port. Erau înspăimântați. Nici ei nu știau exact ce s-a petrecut. Susțineau că au văzut vaporul Mogoșoaia venind la vale, către Grindu. După care, ziceau, s-a așezat deasupra lui un nor gros de ceață. Apoi, când s-au uitat puțin mai târziu, norul de ceață dispăruse. Însă, odată cu el, dispăruse și nava Mogoșoaia de pe luciul Dunării.

Povestea asta a prins dintr-odată viață. A fost preluată din gură în gură și repetată până la epuizare. Era ascultată mereu cu răsuflarea tăiată. A circulat din om în om. S-a îndreptat în scurt timp spre inima orașului.

În portul Bazinul Nou au sosit primii supraviețuitori. Lucrurile iau o nouă turnură. Toți își îndreaptă atenția că-tre proaspeții eroi. Lumea află din nou lucruri îngrozitoare. Toți își fac cruce, privind spre locul acela bestemat. Se aud țipete disperate. Dinspre oraș coboară puhoi de oameni. Dau buzna, unii peste alții. Își pun întrebări. Mereu își pun întrebări. Alții încremenesc pe unde îi prinde povestea și ascultă.

Iată că își fac apariția primele oficialități. O mașină a directorului de la Asociația Fluvială a Dunării de Jos - AFDJ. O alta a directorului de la NAVROM. O presc mai departe de locul acela aglomerat. O mașină a miliției intră în mare viteză și oprește aproape de buza cheiului. Spațiul durerii este umplut cu mașini de tot felul. La scurt timp apar și soldații. Și pompierii. Și salvările. Se încearcă să se facă ordine. Lumea este rugată să se îndepărteze, pentru ca organele de ordine să-și facă treaba. Apoi, cei prezenți sunt împinși, încetul cu încetul. După porți, după garduri, după zidurile de mașini care au umplut zona.

Adi G. SECARĂ-HALIBEY

Lego-poezia, din cuvinte, reducții de lacrimi, rugăciuni quasi-abstracte (eseu)

Valentina Balaban, *Sincopa destinului*, Ed. PIM, Iași,
2018

În continuarea demersului său liric, de o eleganță aparte, Valentina Balaban pune accent acum pe o autenticitate a meditativului anunțată încă de la primul poem, „La dejunul răsăritului”, asumându-și și adevărul epistemologic al anti-artisticității naturii propriu-zise, pentru care Frumusețea este în sine, apriorică, departe de construcțiile atât de omenești ale culturii (și populare), capabile să arunce pe piața ontologică fantezii cu paparude, p.53, hobbyți, zâne, care „cern infinitul cu arcușul/ zeilor pe ritmul ploii/ într-un vals al nuferilor sărutați...”, p. 67, elfi, p.35, ori spiriduși „ce-nvârt lotusul,/ pe nimbul energiilor creatoare”... (p.11)

Această atitudine anti calofilă filează și ea „scânteii de idei subtile/ tocmind angrenaje din zile în file./ pe amprenta prezentului etern/ se aștern frecvențele matricei/ spre Tine...” (p.11)

Căderea în misticism ar putea fi facilă, dacă în hora cu limbajul, amintind de regretatul Ioan Toderiță (am mai făcut această apropiere, când Destinul nu învinsese!), dar și de un clasic precum Ion Barbu (păstrând, iarăși, proporțiile harului și poate cele ale trudei), cochetând și cu onirismul controlat (se înfruntă „Torentul viselor”, p.61), nu s-ar ajunge la probleme ale condiției umane, precum... „Șantajul pleoapelor/ spre/ curcubeul simțirilor înfometate/ de inedit.” (p.12).

Astfel, V. Balaban devine o poetă „angajată” a contemporaneității infiltrante în eternul sufletesc, hăituind (și Poezia), dând, în ultimă instanță, și Poveștii (prozaice) ceea ce este al Cezarului - poemul „Hăitașă”: „Rostogolită pe-un fir de praf/ ce nu îmi aparține.../ Hăitașă a energiilor,/ restartată temporal/ în experimentul albastrului planetar/ pe avatarul căii iertării,/tânjind spre sursa iubirii/ primordiale,/ recuperată pe-o cruce Cristică./ într-o dezlănțuire mistică și-un crin.../ Închin primăverile/ ce mi-au aprins cununa/ și-mi zămislesc începuturile/ povestindu-mă...”

Rezultă (și) o baladă a unei eliberatoare de fluturi, propovăduind autenticitate, unicitate, dar și un Crez veșnic nou, în pofida oricărui trecut și în ciuda oricărei vechimi: „Într-Unul invidiat de doi/ ce schimbă macazul spre tunelul/ nălucilor, cu ieșirea înfricoșată/ pe-o cale deraiată/ pe lacrima căinței,/ semnalizată spre trezirea voinței,/ implorând veghetorul/ să anuleze/ răscrucea din Crez, spre Unul.” (p.14)

Atentă și la „barbaria scripturii” (culturii, să ne

Valentina Balaban

Promoția destinului

Priviri răsărite din lentilele
genealogice ce rostogolesc
secundele prin chipuri asumate,
la promoția destinului
într-un pastel unic
captat sub pleoapa zorilor
ce despică clepsidra oglinzilor
cu fir viu prăfuit
peste viitorul trecut
în implozii imaginare.

Sincopa destinului

edtura pim

aducem aminte de cultii ofițeri naziști!), nu îi este indiferent cum va intra în istorie, se vrea, probabil involuntar, o Clarice Starling gata să înfrunte criminalii în serie (a se citi specia umană): „Din necuprinsul firii,/ cuprinsul inimilor/ crucificat în primăverile mieilor/ neierțați de ura nefârtaților,/ multiplicând barbaria scripturii/ ce ferește pântecul cu plânsetul/ puilor oprîți din zburdat,/ sub privirea mamelor disperate/ de-o creație «superioară»/ ce sacrifică simbolul purității,/ uitând de iertare și iubire.../ Empatizez cu mieii.../ Inima sângerează pe verdele crud,/ spălat de zăpada mioarelor.” (p.16)

Desigur, un Lecter ar criticii literare ar găsi și alte savori, „Nostalgii” (alt titlu), pentru un „paradis al emoțiilor” numai bune să fie transfigurate gustativ-liric!

Cu o substanță lirică din ce în ce mai solidă, mai neașteptată, păstrând însă candoarea zborurilor prime, Valentina Balaban are o... „Confirmare de primire” (titlu de poem de la p.17) în rândul alchimiștilor cuvântului-faur, cu sprijin solar. Nașterea se desfășoară în continuare, „peste fruntea trufiei”, se așteaptă „nimbul zâmbetului”, alte titluri de poem care revendică sublinierea unui artificiu de creație interesant, titlurile tuturor poemelor fiind sintagme preluate din „carnea” poemelor. Desigur, se mai observă „jaloanele încercărilor”, p.20, o altă frăție a inelelor te poate surprinde, la urma urmelor totul, chiar și Poezia, esențializând, poate fi doar un joc de lumină și de umbre (ca în „Diamantul”, p.23), un joc între irațional, număr de aur, amintit în „Alchimii solare” și Rațiunea Arhitectului care poate huzuri „în harem-ul universului”, dar alege joaca cu oamenii, joaca de-a iubirea cu cele mai bizare creații ale sale, din perspectiva unui anume Rău, oamenii care aleg câteodată alte reflecții (și reflexe) decât cele care ar trebui:

„Coincidențe captive/ într-un fenomen-moșcă/ printre reflexe decriptate/ în instanța suspinelor/ spre un ideal vizibil,/ îngemănat pe remiza destinului/ sub aripa heruvimului/ într-un lego de formule magice/ pe jetonul gândului/ cu rosul cuvântului/ reflectat...” (p.25).

(continuare în pag. 91)

Într-un fel, poezia sa este o poezie-lego, cu care se poate juca și naivitatea, pansată „trist” la pagina 26, dar și înțelepciunea, reflectare a unei anumite alienări, născută între un anume dat și un vis al libertății care a apărut, dacă tot vorbeam de gustativ mai sus, după ce s-a mușcat un misterios fruct oprit... Da, arlechinii poeziei pot juca acum lego, „sfidând firescul” patologic sau nu...

Conștientizarea actualei stări a poeziei, trasă pe roata cu milioane de brațe a poezilor (a se re-citi cu atenție „Paradisul emoțiilor” din care, la propriu, mulți poeți sunt exilați! Dar și... „Platforma-program”, p.36, unde se „perturbă creația pe-un rod ales/ codoșit de un șarpe cempuroasă venin/ pe-un spin ce viermuiește livezile viitoare/ în blestemul zeilor ce-au deschis arena/ celor din treime și ateilor/ arbitraji himeric de un jude/ luciferic, pictând cu întuneric/ ramul programat lacrimilor...”), duce la Valentina Balaban la o provocare a temerilor (p.33), mântuirea posibilă fiind dedicarea Totului pentru „lăstar”.

Dar „sincopa destinului” poate fi chiar incertitudinea la care specia a fost condamnată de Natură sau de către Dumnezeu, de către rațiune sau irațional, de către stele sau de către frumusețea misterioasă a acestora. De-o „coloratură efervescentă”, poezia care încă mai caută certitudinea incertitudinilor a Valentinei Balaban poate fi percepută ca o tainică armă cu ajutorul căreia poți ajunge în universuri diferite, „sub obrocul întregirii/ minunilor infinite...”

Operând fără teamă cu aceste minuni, cu „cingătoarea infinitului”, punând în balanță clipele și erele, Valentina Balaban pare a fi o reîncarnare a vreunei zeițe hinduse condamnată la poezie și la o iubire blestemată pentru un necunoscut șaman (vezi p.39; „Șamanul a pus ochii pe vioară”, cânta Bob Dylan!), cele câteva sute de brațe ale sale țesând penelopic țărâna însetată a lutului prea muritor...

Generând și fiori prin dialogul său experimentalist și quasi-abstract, quasi-ermetic cu Poezia, transformă cartea într-un fel de amuletă, apropo de „amuleta lui Eol”, p.52, nu neapărat o amuletă personală, doar scrisul, scrierea nu sunt doar pentru uz personal, ci (și) pentru un muzeu al gândirii metaforice, unde conspirației soarelui „în bulbul iubirii divizat spre croaziera/ sevei din nucleul privirilor/ printre fluturii stelari/ din bagheta magică a ursitoarelor/ ce activează arcul lui Cupidon/ peste timpul ofertelor/ ventilate incognito de Universul/ germinat prin inimi întregite/ într-un perpetuum mobile/ prepovestit...” (p.55) i se va acorda spațiul cuvenit...

Preambalat, preliricizat, expandat textul nu este propus unui cititor leneș, ci unuia dornic de ludic, poate și de un gen mai puțin popularizat, liricul S.F. ori fantasy, apărând (la un moment dat, p.56) „Turnesolul rostitelor”: „Prezent proiectat pe turnesolul/ rostitelor detonate spre paspartuul/ Timpului ferecat de Crăiasa Zăpezilor/ ce blochează ferestrele cu zăbrele/ din țurțurii acuzatori de... Lumină/ găsind vină iubirii cristalizată în racla/ cu flori ale deșertăciunilor/ spre izbânda prințului Aișor.”

Poate este un anume trend, să nu uităm, că de pildă, anul trecut Robert Gabriel Elekes publica „O dronă care să mă vrea în sfârșit doar pe mine”, la Casa de Editură Max Blecher, tot de curând a apărut și traducerea la „Pot roboții să facă dragoste”, „Estetica inumană” a lui Felix Nicolau e apărută din 2014 ș.a.m.d., dar deocamdată

Valentina Balaban nu merge, parcă, cel puțin la prima lectură (și în acest volum), atât de departe, deși Imaginația este în prim plan, ba chiar este și acuzată de o anume deschidere a tavernei orgoliilor. Par (alt) exemple, chiar un poem numit mai sus, „Torentul viselor”:

„Duelul energiilor/ la masa planetară, monitorizat/ angelic prin fusul aprins/ ce mășăluiește raze crucificate/ din torentul viselor între inelele/ prinse în valsul emoțiilor/ cuvântate enigmatic/ peste universuri expandate/ pe curiozitățile filetate/ Timpului...”

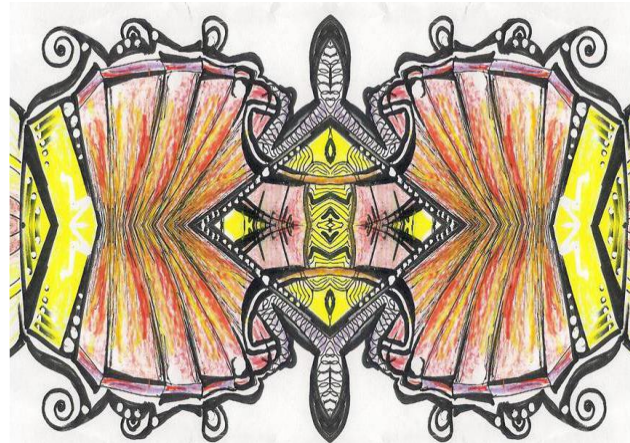
Dar poate cea mai bună definiție a poeziei Valentinei Balaban este dată tot de către poetă (aceasta ca să nu fim acuzați, ca în cartea numitului Elekes care, ironic, după cum observa Doris Mironescu, că ar putea exista un viitor istoric al literaturii spărgător de parole, printre cei mai tari, „care o să găsească / pe last.fm ce muzică am ascultat / pe instagram, cu ce sau cine m-am pozat / pe rimeaza.ro, ce rime am căutat / pe messenger, cu ce prieteni poeți am chatuit / pe goodreads, ce carte am citit / pe tinder, cu ce necunoscută m am...”, dar asta era varianta lui Elekes): „Lumină zidită vremelnic/ într-un paradox lăuntric.” (p.64).

Lumină râvnind la o anume muzicalitate și armonie la care arcușul mai sus citat, nu chiar sub ochii lui Bob Dylan, bate un aproso sub tornada fluturilor, „sub bagheta dirijorului/ Tată.”

Martor ne poate fi și inorogul cu pintenii „potcoviți/ cu timp magic din morișca cuvintelor”... Finalul cărții chiar pulsează sub zvâcnirile Luminii!

Între „atela istoriei” și „magia timpului anti-timp”, Valentina Balaban este, în ultimă instanță, un paradox, dar care dă și Luminii care-a răsărit sub teiul cu iubire, Luminii eminesciene, dreptul ei: doar mulți români întru Eminescu iubesc!

„Pe cumpăna tăcerilor” (titlul penultimului poem din carte) „răsar minunile Luminii”!!!

Victor MAROLA

De vorbă cu Ioana I. Cistelecan

Victor Marola: *Fiți binevenită, Ioana Cistelecan, în lumea iubitorilor revistei Boema. Prezența dumneavoastră în paginile periodicului de literatură dunărean este un eveniment special.*

Ioana Cistelecan: Vă mulțumesc mult pentru invitație, sunt onorată.

V.M.: *Relatați retrospectiv împrejurările în care ați simțit că literatura a devenit "spațiul" în care vă simțiți cel mai bine din punct de vedere sufletească?*

I.C.: Am crescut, cum s-ar zice „sub amenințarea” cărților; la noi acasă, pe rafturile destinate colecției de porțelanuri specifice perioadei comuniste, tronau cărți. În gimnaziu, din păcate, am avut o profesoară de română care ne dicta zeci de pagini de comentarii, noi neavând permisiunea de a înlocui niciun cuvânt cu un sinonim, de a introduce nicio cratimă... așa se face că nu pricepeam defel pasiunea cu care prietenii alor mei (scriitori ori simpli filologi), prieteni ce se adunau la cafeaua cu nechezol duminica, discutau teme culturale... căci – vă dați seama – în mintea mea literatura însemna învățat pe de rost pagini întregi. Întâmplarea a făcut ca la liceu, o dată ce m-am transferat de la Oradea la Tg. Mureș, să am parte de o profesoară cu vocația lecturii, pe care trebuie s-o nominalizez: Luminița Chiorean. Era și ea o intrusă în oraș, la fel ca mine, ea mutându-se de la Piatra Neamț, pare-mi-se. A fost cea care m-a învățat că un text este interpretabil în varii game, atâta timp cât păstrează o legătură de bun-simț cu acesta; a fost cea care ne-a sugerat titluri critice spre a ne ghida la interpretare. Ea a fost cea datorită căreia m-am îndrăgostit de textul literar, ea a fost cea care mi-a propus să analizez în scris poemele lui Aurel Pantea (poet tare drag mie) și m-a publicat în revista Liceului Pedagogic. S-a petrecut prin a 11-a și de atunci am înțeles că, deși viața mi-ar fi înmăit mai lesne fără suspiciunea unora, cum că sigur tata a scris în locul meu, nu voi putea ființa fără lectură și scris. Acesta a fost momentul conștientizării virusării mele cu literatura și, respectiv, cu scrisul, să zicem. Am început, evident, să gust taifasurile culturale de la noi din casă, m-am îndrăgostit pur și simplu de optzeciștii care ne vizitau, am crescut cu poveștile și umorul lor și-i priveam cu vădită fascinație, ca pe niște copii teribili care se jucau frumos de-a literatura la infinit. Am rămas mai apropiată de ei decât de propria mea generație literară.

V.M.: *Bogdan Petriceicu-Hașdeu, filolog poliglot din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, este privit cu rezervă de Răzvan Voncu (Universitatea din București), despre care afirmă că nu avea studiile finalizate și totuși a funcționat ca profesor la Universitatea din Iași, devenind ulterior membru al Academiei Române. Care este opinia dumneavoastră față de acest aspect?*

I.C.: Sunt o serie de personalități culturale, nu doar din

Poeta I.I. Cistelecan

spațiul românesc, care au rămas în memoria culturală ca valori incontestabile chiar dacă nu au făcut dovada unei diplome. Nu-mi dau seama cu cât e mai preferabil sistemul actual de promovare și de recunoaștere ierarhică pe baza unei hârtii academice, din moment ce – dacă privim în jur – cu toții putem identifica *n* exemple de non-valori în funcții semnificative, pe toate palierele și cu toții putem nominaliza indivizi care au toate atuurile profesionale, dar care din pricina sistemului nu sunt vizibili și gloria lor e în altă parte. Nu cred în valoarea dată de o patalama, cred într-un profesionalism pe bucățica fiecăruia, nu în omul multilateral dezvoltat. După cum vă puteți da seama, nu sunt tocmai în pas cu vremurile...

V.M.: *Să presupunem că ați fi preocupată de Geografia literară a culturii române. Ce orașe și localități de referință ați marca pe harta Transilvaniei începând din 1730 până în prezent?*

I.C.: Din 1730 ar fi multe și n-aș vrea să păcătuiesc prin omisiune. N-am cum să nu pomenesc clasicii, interbelicii și modernii literaturii autohtone (pe care cu toții îi putem localiza pe hartă), dar m-aș opri mai degrabă la valul optzeciștilor și al copiilor teribili ai acestora, milenariștii: Clujul, Alba Iulia, Tg. Mureșul, Baia Mare, Satu Mare, Bistrița, Oradea, Arad, Timișoara – toate reprezintă fără doar și poate poli culturale locuiri de scriitori autentici, unele dintre aceste centre promovând școli, cenacluri, cultivând lectura și scrisul cu fidelitate și devotament, unele excelând în activități culturale, unele fiind mai harnice, altele mai... molcome, mai ardelenești. Dar - per ansamblu - m-aș declara mulțumită de vivacitatea și de vioiciunea scrisului transilvan.

(continuare în pag. 93)

V.M.: Unele voci din poezia contemporană consideră că primele trei decenii ale secolului al XX-lea constituie un regres în istoria literaturii române. Eticheta de „curent pășunist” este ușor malițioasă?

I.C.: Eticheta aceasta are și ea, ca toate etichetele este-tice, un rol în esență didactic, orientativ, adjuvant. Dacă e să privim înapoi (fără mânie), curentul pășunist a fost o fază, o etapă în progresia literaturii autohtone; acum, cât mai rezistă din ea la o lectură a omului post-modern, post-structuralist, post-... e o cu totul altă discuție și-n acest context sintagma poate părea malițioasă, desigur. Să zicem doar c-a fost un popas literar.

V.M.: Se poate vorbi de o conștiință a identității și apartenenței la un spațiu anume, reflectată în operele scriitorilor români. Din acest punct de vedere, Ioan Alexandru a fost un tribun mimetist sau un exponent al temelor și motivelor specifice mentalului colectiv transilvănean?

I.C.: Ioan Alexandru a încercat mai multe registre lirice (așa cum li se întâmplă și altor poeți) și a crescut, a evoluat până la vocea care i-a articulat cel mai sonor interiorul. Prefer să-l rețin ca semnând poeme religioase, cred că aici a fost chemarea sa într-ale poeziei. Poate că adevărul e undeva la mijlocul distanței între ștanțările pe care le propuneți dvs în întrebare, cam așa se întâmplă de obicei. Cred că fiecui poet, scriitor are până la urmă publicul său, mai extins ori ba, dar există. Că în această ecuație intervin mai mulți factori e de la sine înțeles, că gustul și cultul pentru lectură primează e la fel de adevărat, însă m-aș feri de simbolizări în extremis, care nu se pot compensa ori tolera mutual.

V.M.: Ce teme îi apropie în plan literar pe Vasile Voiculescu de Radu Gyr?

I.C.: Amândoi au suferit în închisorile comuniste, ambii au găsit ca posibile căi de supraviețuire în temniță *cuvântul* și *divinul*. Atât poemul lui Vasile Voiculescu, cât și peomul lui Radu Gyr constituie un *topos* locuit de divin și amprentat de stazele relației lor sinusoidale personale cu divinul. Poemul religios ori cu tematică sau tentă religioasă le este specific amândurora, precum și „binefacerele” unui sistem opresiv ca experiență biografică și, prin urmare, ca progresie substanțială, structurală. Fiecare a valorizat liric religiosul, divinul, în gama-i proprie.

V.M.: Ce ne puteți spune despre poezia scrisă pe coala minții? Oferiți-ne câteva exemple în acest sens.

I.C.: „A scrie” poezie în spațiul carceral comunist e un fel total impropriu de a spune, vă dați seama. Deținuții nu aveau dreptul la peniță, călimară, creion și foaie de hârtie, dar au improvizat pentru a supraviețui. Sunt mai multe tehnici de „a scrie” în Gulag (mi-am permis să-l scriu cu majusculă pentru a-i conferi valența de supra-realitate, supra-teroare!) și toate se regăsesc azi articulate, deconspirate în paginile memorialisticii de închisoare, semnate de scriitori autentici ori de simpli suferinzi, damnați care-au actat ca versificatori sau ca memoratori, depozitari ai textelor în exercițiul mental. Nichifor Crainic descrie în memorialistica sa astfel de strategii, dar am să vă dau alte două exemple în acest sens. Pavel Vădraru, de pildă, mărturisește că în 8 ani de temniță, a conceput poezii, texte religioase și a reținut vreo 4000 de cuvinte din limba germană. Șiretlicurile la care recurge și inventivitatea pe

care le probează în efortul de conservare a creațiilor în scris sunt remarcabile: „Aveam hîrtie de la cutiile de carton care fuseseră cu medicamente, le băgam în apă, le lăsam să se zvînte un pic și după aia scoteam foi din ele, le călcam cu gamela, cu cana de apă sau cu sticla și se făceau bune de scris. Scriam cu hipermanganatul pe care mi-l da pentru ciupercă sau infecții. Scriam și pe talpa bocancului. Aveam bocanci cu talpa de cauciuc, luam săpun, făceam zoală de săpun, așa, mînjeam talpa, dădeam cu DTT și-atunci scriam cu un cui sau cu acul.” (cf. Dumitru Andrecă, *Drumuri în întuneric*, Fundația Academia Civică, 1998, p. 207-208). Un alt exemplu la-ndemână ar fi Lena Constante, care nu suferă de orgoliul de a fi creator, scriitor: „Am noroc. Pe unul din pătratele de ziar de la closet găsesc în ziua aceea un fragment de poezie. Pentru mine, o comoară. Începutul unui poem aparținînd unuia din cei mai mari clasici ai noștri. Îl învâț pe dinafara. Prea repede. Atunci, vers după vers, mă strădui să-l traduc. În franceză. Era, în sfîrșit, o ieșire. Prima. (...) Mi-a trebuit timp ca să-mi dau seama că ritmul este cel care naște fascinația poeziei și nu numărul egal de silabe sau rima. Ca să înțeleg că ritmul este dat de accentul tonic al cuvintelor. Prin simetria ritmului ales, pereche sau nepereche, cu toate variantele posibile. Astfel, ore de cercetare anevoioase se scurgeau în fiecare zi. Fără hîrtie, fără creion. Evaziune într-un vis pe care îl simțeam mai real decît realitatea” (Lena Constante, *Evadarea tăcută*, Editura Florile Dalbe, București, 1995, p. 24-25). Mai sunt, firește, și altele, o grămadă, dar aleg să mă opresc aici. Sunt doar o mostră de „bucurie a suferinței” și de conservare a spiritului în condiții de detenție inimaginabile pentru majoritatea dintre noi, fie juni, fie copti într-ale vârstei.

V.M.: În afară de Mihai Eminescu și Lucian Blaga, ce alți scriitori români sunt traduși în limba engleză, care au intrat în literatura universală?

I.C.: Grație mobilității în spațiul virtual, a vitezei excesive cu care se mișcă veacul, grație programele culturale internaționalizate *in extremis*, a susținerii a tot felul de asociații precum Pen Club ori ICR și altele, nu la fel de cunoscute sau vizibile, azi sunt încurajați și promovați, respectiv traduși autori tineri sau relativ tineri (și-mi vin în minte la repezeală numele lui Robert Șerban, Claudiu Komartin, Dan Coman, ca să nu mai vorbim de Mircea Cărtărescu!), autori pe val, care sunt traduși nu știu dacă neapărat în engleză, dar cu siguranță traduși, exportați care va-să-zică altor culturi, altor gusturi estetice, ceea ce - zic eu - e nemaipomenit pentru dinamica literară a noastră. E, obvios, o deschidere mai mult decît benefică.

V.M.: În paradigma culturală postmodernistă doar metafora dă greutate în valoarea literară a unei poezii?

I.C.: Ei bine, poemul trebuie să rostească un adevăr lectorului post-modern, nu doar să-i gâdile în mod plăcut urechea și să-i încânte privirea. Dincolo de autenticism, de fragmentarism (căci toți suntem

(continuare în pag. 94)

fragmentați/ fragmentari, nu-i așa?), dincolo de experimentalism, de ludic, de teribilism și așa mai departe, poemul a cărui metaforă nu reușește să articuleze, să insinueze barem un adevăr, să ne zgâlțâie chiar și minimal, nu știu cât rezistă, de fapt. Cred în acest balans între imago și idee, trăire, între liric și poveste.

Ioana Cistelecan la cina la „Pavel Dan”

V.M.: Încropiți într-un paragraf profilul psihologic al studentului la litere din Oradea?

I.C.: Of, n-aș vrea să închei într-o notă pesimistă; de aceea, dati-mi voie să fac un exercițiu de imaginație și să schițez un portret virtual al studentului la Litere, nu doar în Oradea. Mi-aș dori așadar ca studentul la Litere să sufere de plăcerea de a citi, plăcerea barem, dacă nu vocația, că numărul aleșilor într-o profesie e redus, desigur; mi-aș dori să demonstreze un mimim bun simț față de sursele bibliografice și să găsească de cuviință să le precizeze ori de câte ori le utilizează; aș mai îndrăzni să-mi doresc ca studentul la Litere să nu descarce rezumatul cărții de pe internet, să nu se declare satisfăcut de Wikipedia, să nu dea Copy-Paste, să-și folosească mintea la interpretarea unui text, să scrie corect, să fie curios, să pună întrebări cuminiți ori incomode, să nu vină la Litere cu impresia că va învăța de la 0 o limbă străină, ci ca să-și desăvârșească abilitățile de comunicare în acea limbă (căci la Litere avem dublă specializare: română – limbă străină ori cumul de 2 limbi străine)... ei, multe mi-aș mai dori...

V.M.: Vă mulțumim că ne-ați introdus într-un ambient cultural deosebit.

I.C.: Eu vă mulțumesc!

Eugenia Rada IONIȚĂ

Plecată

Ai dispărut în unda înserării,
Pe un drum ce arde viu fără chemare,
În necunoaștere de zi, trec albastrite clipe
Și ghiocei din arta încercării.
Ți-aș da în pumni un strop de apă vie,
Filozofii de timp, un arc de încercare,
Dar trec în grabă cerbii de hârtie,
Un stol de păsări ducând tristețile pe mare.

Rămânere

Ești numai cântec,
Floare atinsă de triful ciocîrliei,
Miros de primăvară din seraiul lunii
Pe care scrisorile de altădată
Desfac ușor mușcatele-n fereastră.

Ești picătura stelelor secând izvoarele de lacrimi,
O boală care învie ramurile învechite,
Un templu la care se soarele se închină
Mirajul spiralei pe care zările le îndură.
Retează simțul vinețiu ca para,
Motiv de rătăcire în candela de cais,
Pricepe ce ai putea pricepe,
Puțin din socoteala mugurelui naiv,
Ce mai târziu va fi mișcarea frunzei
Atinsă în asfințit.
Ești cum ai putea să fii,
O aureolă, răvășitor april...

Ca să ceri

Ca să ceri licoarea nemurii
Înfășoară tăcerea zăpezilor
În prea curatele fire de crini.
Nu strivi geana pe care ploaia
Curățește păcatele, salutul dat de vreme
Ca o recunoaștere...

Stejărel IONESCU

Aisha, fata de foc

se spulberă vântul,
limbi de foc rumegă pământul și-l urcă la cer,
sâni mari agățați de pântece apetisante
alăptează omenirea,
mamele singuratice umblă nebune prin cimitire
pentru a adopta mormintele în funcție de sex,
numai Aisha, fata de foc încă dezleagă hățurile
talăngilor,
clopotele cad în haos, și cu ele se desprinde haosul,
Aisha își mută privirea lăncedă
pe iluzia morții dintre viață și neviață,
dintre moarte și nemoarte,
și cu văzul ei nevăzut
defăimează încă odată spirituala substanță,
dizgrațioasă, ia realitatea spiritului
impregnându-l în reflexia morții.

blestem de moarte e femeia

e blondă, e brunetă sau roșcată,
e vinul alb sau roșu, sau rozeu
te amețește și chiar te îmbată,
femeia nu-i decât un alizeu,
te i-a de mână și te poartă în lume
te duce pe țărâm necunoscut,
te poartă în mările vulcanice, cu spume,
femeia nu-i decât un obiect brut,
te așează în pat cu lenjerie albă
și te iubește în taină nesperat
la gâtul tău o porți precum o salbă,
femeia nu-i decât un fulger fulgerat,
te poartă în văzduhuri neumbrate
și ca un șarpe te încolăcește,
brusc te rupe de realitate,
când ea cu altul se iubește,
femeia, doamne ce durere
femeia e și of, dar și iubire
femeia, uneori e mângâiere,
iar alteori e vinul de nuntire.

femeia doamne, femeia

femeia e toamna ce umblă prin hăuri,
miroase a gutuie și a tescovină
își târâie rochia prin mii de tăuri
și bea iar în crame, precum o străină,
vrea doar iubire, dar e suspin,
nisipu-i fierbinte sub copite de cai,

ea, nu-i decât paharul de vin,
veninul ce curge în joc de parai,
femeia, e licărul nopții cu ploaie,
ceara lumânării în altarul cel sfânt
e apa ce curge în șuvoaie,
lacrimi de rouă, purtate de vânt,
e poemul ce-l scriu cu raze de lună
pocalul de vin ce fierbe-n pridvor
e valul de mare de după furtună,
pădure de brazi în licăr de izvor.

iubire de-o noapte

în brațe te strâng, glorie nebună,
cu tine mă îmbăt sub arini la izvor,
străbaterăm întinderi, taigaua cea brună
pe dune de noapte să facem amor,
ești insalubră ca un bou-vagon,
dar afrodisiacă pe cuponul de pensie,
pensie de colectiv pe un carton
unde noapte de noapte îmi ești o obsesie,
eu sunt don juanul din parcul cu tei
tu ești mireasmă în cameră de hotel,
din pahar de cristal poți să mă bei,
apoi să mă arunci într-un bordel,
devorat să rămân peste noapte și nopți,
plătit cu un euro, noapte de noapte,
să pot să îmi trag viața la sorți
hrănindu-mă cu țâța ta de lapte.

blestemul de mâine

nu te blestem acuma, ci doar mâine
când voi citi din nou scrisoarea,
în care tu m-ai făcut câine,
fără să-mi cunoști valoarea,
apoi voi coborî jos în beci
și-am să mă îmbăt de atâta fericire
căci tu prin anii mei n-ai să mai treci,
și n-ai să mai cunoști a mea iubire,
blestemul meu îți va cădea de sus,
și-n creștet el te va lovi,
iar tu vei fi un presupus
cât eu pe astă lume voi trăi,
am să mă îmbăt, atâta am să-ți spun
am să mă îmbăt de atâta fericire,
cu timpul ce-i pierdut, eu mă cunun
și timpului îi dau a mea iubire,
tu, nu mai ești, nu mai ești
din viața ta demult eu am plecat,
nu ți-a rămas decât tu să asști
la filmul vieții ce s-a voalat.

Angela BURTEA

Mătușa Ana

S-au dus florile cireșilor, curgând ca pletele albe pe umerii pământului în căutarea sărutului care statornicește veșnicia satului românesc, și-au prins rod bogat, cântărind acum cât bobul de grâu. E datul lor și-al altor flori să fluture în vânt, apoi să lege rod bogat spre desfătarea ochiului și-al cerului curat, iar eu să stau și să culeg nectarul dorului din nor și din poiana florilor... Să fac risipă, de-aș putea, pe-aripe zorilor de zi, și-n umbrelul pe lungi cărări s-astup un gol, s-astup un dor...

Am intrat în ograda aproape pustie a mătușii Ana, sora vitregă a tatălui meu, dar nu înainte de-a sta câteva clipe în fața porții admirând în tăcere minunea locului, apoi m-am oprit în fața ușii din dosul casei, căci toți ai lor pe-acolo intrau, rareori prin ușa din față, aceea fiind destinată preotului și pentru împlinirea unor evenimente majore din viața familiei

-Care-i acolo? Se auzi un glas răgușit ce răzbătea prin ușa deschisă a unei magazii.

-Rada, mătușă, Rada lu' Costache și-a lu' Zița! Să nu-mi spui că nu mă mai cunoști!

-De cunoscut te-oi cunoaște, doar ai supt și la țâța mea, când erai cât lingura, dar timpul a trecut și ochii m-or lăsat, iar voi departe-ați mai plecat!

O mână de om rămăsese, căci prin puloverul de lână, pe care-l purta până ieșea din primăvară, i-am simțit trupul firav și costeliv, iar fața, măcinată de vânturile vieții, anevoie amintea de chipul minunat al femeii de odinioară. Încercam s-o fac din ochi, așa cum era în vremea copilăriei mele, mărunțică și grăsunică, rumenă în obraji ca un bujor, cu ochi mari, blânzi și frumoși, limpezi ca seninul cerului.

-Da' stai oleacă jos, trage un scaun mai aproape, să-mi stea și mie cloștile, căci am pus deja vreo două sau ești pe fugă iar?

-Pe fugă nu-s, dar nici prea mult timp liber n-am! am zis, întrebându-mă în sinea mea: *de unde atâta putere?* Curgeau boabele de porumb cu iuțea în poala ei, iar mașinăria aceea pe care o ținea în palma dreaptă era înfășurată cu multe cârpe, semn că fragilitatea mâinii ei era evidentă. Dar tot evidentă era și tenacitatea cu care o mânua. Merge mâna, mătușă, merge, nu se-ncurcă! Am continuat eu.

-Mâna merge cu ce-l deprinsă de la tinereță, Radă! Puterile mi s-au împutinat, în rest...is ca nouă! Ce, îți par schimbată?

Și se porni mătușa pe-un răs, de care nu credeam că mai este în stare. Cât de naivă eram! Făcea haz de necaz de când o știam, continuând și-acum să râdă cu poftă ca-n anii tinereții. Nu o rai chipul mătușii mi-apărea aievea și n-aveam cum s-o uit, căci fusese

singura dintre neamuri care intra în vorbă cu noi (eu și fiul ei) altfel decât ne-am fi așteptat. Cu zâmbetul mereu pe buze, ne spunea: *Luați viața în glumă, altminteri veți fi bătrâni înainte de vreme! Pomul vieții se duce, se scutură și vine chinul! Azi urci, mâine vii la vale și dacă nu-ți faci rând și la muncă, și la horă, lesne cazi, anevoie te ridici!*

Nu reușisem întotdeauna să iau viața în glumă, dar măcar încercasem și, pe alocuri, îmi făcusem rând și la horă, căci la muncă nu mă codisem niciodată.

-Nu ți-ai pierdut pofta de-a râde, mătușă, e mare lucru!

-Nu mi-am pierdut credința, fata mea, căci de-acolo vine și bucuria! Fără Dumnezeu eram moartă până acum! Cine era să-l îngroape pe cei duși, dacă muream și eu? Și de-am căzut la pământ, n-am rămas acolo înțepenită, ci mi-am căutat de drum! Cui îi folosea jeluirea mea? Bietul Culiță a murit demult, e oale și ulcele acum! A murit ca un câine, fără lumânare, fără-mpărtășanie, și câte n-am făcut ca să-l scot la lumină, căci drag mi-a mai fost, iar cât am 96rait n-am avut ochi decât pentru el. Mi-am iubit bărbatul c-a fost bun cu mine, nu m-a bătut, nu m-a-njurat, nici afară nu m-a dat!

Auzi, fusese bun cu ea! Scurt și cuprinzător: n-o bătuse, n-o-njurase...

-Văru' Sică a mai venit pe-acasă? Am întrebat roasă de curiozitate.

-Văr-tu? Din Paște-n Crăciun, da-i bine că vine și-atunci! Muncește mult, Radă, muncește cu capu' și nu-i totuna cu munca noastră!

Și dintr-odată, mătușa răsturnă boabele de porumb într-o găleată, apoi dădu să se ridice, sprijinindu-se de peretele magaziei.

-Dă-mi mâna, mătușă Ana, dă-mi mâna să te ajut!

-Da' ce, eu singură nu pot? Mâine o să fie cineva cu mine? Nu vreau, Radă, ne vreau să mă-nvăț cu nărav! Cu ajutor de sus le-oi duce pe toate! Silă mi-a fost de cele fandosite!

Am zâmbit, clătănind din cap, mătușa nu se dezmințea, n-avusese timp de alint, iar văru' Sică îi semăna perfect, poate de aceea îl iubisem atât de mult și ne împăcasem atât de bine. Și el mă iubise!

-Gata, am isprăvit, e de-ajuns! Adăugă ea. Hai să mergem sub șopron să duc porumbul valvârtej, apoi intrăm în casă! Un pahar de apă vei bea și tu la mine!

După ce așeză porumbul la locul potrivit, își dezlegă și-și scutură șorțul prins în brâu, apoi își lepădă puloverul de lână, basmauă și halatul din pânză albastră.

Dintr-odată, în fața mea s-a înfățoșat o altă femeie. Cu haine pe măsură, curată și îngrijită, pe care, dacă n-ai fi văzut-o și-n minulele anterioare, n-ai fi crezut că munca fizică îi este floare la ureche. Zâmbind, și-a ridicat cerul ochilor spre mine, spunând:

-Dacă n-am eu grijă, cine altcineva?

Înțelegeam tot, un alt cuvânt ar fi fost de prisos.

Și-am intrat laolaltă în casa copilăriei mele,

(continuare în pag. 97)

capitonată cu amintiri de neuitat: pereții albi, cu ștergar la icoană, o scoarță nouă, lucrată din canură frumos colorată, aceleași perne mari, îmbrăcate cu fețe din damasc apretat și-un dumnezeiesc miros de mere coapte îmi gădilă nările, răscolind clipe de neuitat.

-Intră, Radă, intră, nu te opri în prag, căci iese bruma de căldură! Primăvara asta e tare capricioasă, un pui de foc dimineața înseamnă mult pentru bătrânețele mele!

-Mere coapte, mătușă! am exclamat, zâmbind. Nu-i nimic schimbat în casa asta!

-Așa ți se pare, Radă, toate sunt schimbate, căci toate se măsoară în ani. Doar sufletul mi-a rămas tânăr, în rest... totu-i dus.

Și se așează mătușa pentru câteva clipe pe un scaun, cu spatele lipit de sobă și cu mâinile adunate căuș în poală, privind-mă cu atenție! Tresări, lăsând lacrima dorului liberă să se rostogolească pe obraji.

-O vezi? mă întrebă ea, în timp ce așeza pe masă ceva de-ale gurii. Cu pasărea asta, care-mi bate-n geam, îmi ostioiesc aleanul și-mi alung singurătatea. E prietena mea, știe când intru în casă și-ncepe să vorbească în limba ei. Mi-amintește de Sică, câte păsări nevinovate nu prindea el cu fel de fel de capcane! Știi că mă-nțelege, parcă-i om, nu alta?

Așa aflasem care-i era dorul, ce chip are și cine îi alunga singurătatea. Un astfel de dor purtam și eu, deși nu îndrăznisem niciodată să-i dau un nume, doar ochii albaștri, ca ai mamei lui, își găsiseră loc într-un colț al inimii și scânteiau din când în când, spre a nu fi uitați. Și nu-mi era rușine să le zâmbesc și să-i încredințez că acolo vor rămâne pe veci.

Din nou, mătușa Ana m-a surprins, întrebându-mă:

-L-ai mai întâlnit pe Sică?

-De foarte mult timp, mătușă, mi-e teamă că nu l-aș mai cunoaște, dacă l-aș întâlni. Eu la răsărit, el la apus, așa ne-au dus cărările...

-Cum v-ați mai risipit, Radă! E plină lumea de-ai noștri! Și lui îi este dor, nu-i dată să nu-ntrebe de tine când ajunge-n băătăura casei. Nici el n-a uitat mirosul de mere coapte și, mai ales, cel de bostan, că tare-i mai plăcea!

Pe televizor, într-o ramă, cât o carte de mare, o fotografie recent făcută, după spusele mătușii, în care familia lui Sică zâmbea fericită și împlinită.

Și-n liniștea trăirilor noastre a pătruns vocea stridentă a vecinei Tinca, o babă urăcioasă și pusă pe flecăreli, de care oamenii se fereau și nu voiau să intre în cârdășie cu ea, căci gura ei mergea mai iute ca acceleratul și nu prea avea nimeni timp s-o țină departe de casă, căci intra ca o pisică și te trezeai cu ea până în prag, dacă nu chiar înăuntru.

-Ană! Ană, ieși c-a murit vecinu' Lae!

Mătușa mă privi supărător de indignată și ieși valvârtej s-o-ntâmpine pe baba Tinca, iar prin ușa întredeschisă se auzi:

-Când, Tincă?

-Acu', Ană, acu'! S-a dus săracu', a chinuit destul!

Ți-a plecat amurezu', Ană, cine-ți mai deschide poarta?! Se auzi vocea femeii, urmată de chicote turbate.

-Du-te cu Dumnezeu, Tincă, și leagă-ți gura, că

spurcată mai e! Asta n-o auzii până acum, femeie nebună și fără treabă!

Vădit tulburată și ușor stânjenită de ultimele vorbe aruncate de Tinca, mătușa se-ntoarse cu capul plecat și ochii ușor împăienjeniți.

-Tinca! Ce să-i ceri? Moare omu' și gura-i merge ca melița. Auzi tu, amurezu' meu! Femeie fără căpătâi! Nici să mori nu mai poți de nebuna asta, zise ea, plină de năduf.

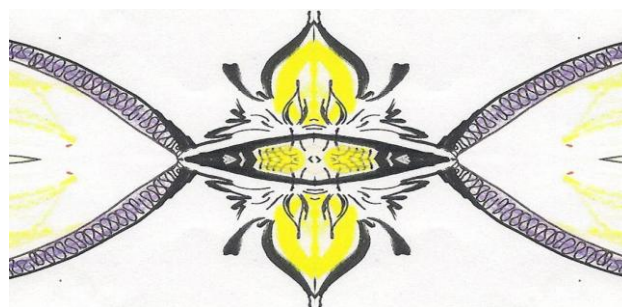
Câteva secunde mi-am deschis poșeta, făcându-mă că am trebuință de-o batistă, ceva, pentru a-i da răgaz mătușii să-și revină. Era vizibil disconfortul pricinuit de baba Tinca, deși încerca să-l ignore. Prezența mea acolo și atunci incomodase într-un fel.

-Nu te îndârji, mătușă! Încearci să-i curm supărarea. Baba Tinca n-a fost niciodată altfel, nu-i de-acum, mi-o aduc bine aminte! Pui temei pe vorbele ei tocmai dumneata?

-Știu că o piatră aruncată de-un nebun într-un lac n-o scoate un sat întreg, dar mai știu că omu-i om și n-are întotdeauna țigla pă casă. Până o fi îngropat bietul Lae multe se vor țese, da' fir de borangic anevoie se va zări, c-așa e lumea!

Mult n-am mai zăbovit, dar până la plecare am reușit să trecem peste supărare și să depănăm alte și alte amintiri, căci rostul omului e să poarte în suflet frumosul.

Mi-am luat rămas bun de la tot ceea ce mă înconjurase timp de un ceas și-am plecat pe drumul meu, spre răsărit, privind cu luare aminte în jur. Presimțeam că alte mere coapte n-am să mai mănânc din mână mătușii și totul se va transforma în amintire, că fotografiile din rama cât o carte nici măcar nu vor mai fi atinse de mâna mea, baba Tinca nu va mai năvăli să tulbure viețile oamenilor, iar sora vitregă a tatălui meu va licări constant în sufletul meu prin albastrul ochilor lăsați moștenire vărului Sică...

Florica DAN

UN POET AL CLIPEI - MIHAI MERTICARU

În Piatra-Neamț, își face îndeajuns simțită preocuparea pentru lirica niponă poetul de real talent Mihai Merticaru. Dovada o constituie volumul intitulat **Împărăția clipei** cuprinzând poeme de inspirație niponă, în stil haiku, care apare sub egida Editurii Convorbiri literare. Volumul e scris pe neașteptate și m-a surprins de la bun început prin poeme haiku la care nu ajungi decât după un îndelung exercițiu. Între timp, profitând probabil și de donația de carte pe care profesorul și poetul Florin Vasiliu, mentorul și fondatorul revistei Haiku, a lăsat-o Bibliotecii G.T.Kirileanu Piatra-Neamț, s-a documentat în tihnă, îndelung, ajungând să stăpânească nu numai abc-ul micropoemului nipon, dar și o bună parte din tainele lui. Poemul de inspirație niponă pe care îl scrie, îl preferă în forma sa clasică, cum este și firesc, de la începuturile creației în domeniu. Cele 17 silabe ale haiku-lui le urmărește cu obstinție, fiind unul dintre cei mai fideli autori de haiku în acest sens. N-am să mai vorbesc de kigo, kireji, utilizarea adecvată a substantivului și verbului, accentul pe negativitate al creației sale, desfășurarea acțiunii la timpul prezent, finalul poemului într-un substantiv, folosirea inspirată și uneori multiplă a contrastelor. Autorul posedă însă și știința, și măiestria transpunerii în practică și a altor criterii de profunzime (cu caracter estetic), ce înfrumusează un haiku autentic : **ryuko** și **fueki**, **yo-haku**, **wabi** și **sabi**, **karumi**, **hosomi**, **shibumi**, **shiori**, **mushin** etc. Prima pereche de contrarii desemnând efemerul și eternul apare în evidență în multe poeme, din care voi reda numai trei în rândurile de mai jos.

- **Aici pe munte/ între lumină și hău -/ o floare de colț;**
- **Câmp imens de flori -/ cade pe pământ o stea/ în mii de țandări;**
- **O capră neagră/ pe coamele munților -/ umbra în ceață.**

Floare și munte, floare și stea, capră și munți sunt cuvintele marcate de efemer sau de etern, după caz.

În primul haiku întâlnim și o altă valoare estetică, aceea de **wabi** în sensul, aici, de singurătate, a florii de colț, postate între lumina din ceruri, parcă impregnată în petalele florii și hăul ce se cascadează în josul pantei, pe care s-a înfățișat privirii autorului. Cuvântul (complementul de loc) **aici** are și el o valoare sugestivă pregnantă, lăsându-ne pe noi, cititorii, să găsim acel loc văzut, cândva, undeva, în Carpații Meridionali.

În poemul al doilea observăm că eternul este dublu reprezentat și prin apariția substantivului **câmp**. Vrând-nevrând trebuie să sesizăm și perechea de contrarii: singular (**câmp**) și plural (**flori**). Și încă un lucru interesant, acel etern reprezentat de cuvântul **stea**, trăindu-și traiul devine, efemer, prin prăbușirea pe pământ și transformarea stelei în țandări.

Perechea singular – plural este de remarcat și în poemul al treilea sub forma: capră neagră – munți. În plus este introdusă și tema umbrei, așa cum autorul poate desluși animalul de munte într-o zi cețoasă. Iată cât de complicat poate deveni haiku-ul când îl iei la bani mărunți.

Mergând mai departe în sensul celor menționate mai

Poetul Mihai Merticaru

Mergând mai departe în sensul celor menționate mai sus, trebuie arătat că valoarea estetică **yo-haku**, apropiată alteia numită **mushin** prin negativitatea pe care o conțin, înseamnă **spațiu vid**, **gol**, cu sensul de totalitate vidă, pentru exprimarea lingvistică. Poartă această pecete următorul poem: **Cerul de stele/ în lacul din pădure -/ multime vidă**. Reiese la o citire atentă că în lacul din pădure nu se reflectă nici o stea, cerul fiind acoperit de nori.

Exemplu de **wabi** (singurătate) am dat mai sus. Să vedem unde îl regăsim pe **sabi** care înseamnă **izolare**, **tristețe**, ca stare interioară, dar mai ales **patină a vremii**, **veșted**, **ruginiu**, cum a fost consacrat de Basho. Cel mai reprezentativ mi se pare următorul: **Livezi întinse/ păsări, flori și stupine -/ paradis pierdut**. Mi se pare suficient de sugestiv cu ce s-a întâmplat după revoluție în țara noastră și nu numai. Fiecare poate căuta această imagine acolo unde crede că s-a aflat într-adevăr și are proprie cunoștință.

Karumi, termen din zestrea esteticii haiku, introdus tot de Basho, mai greu de identificat și de realizat are înțelesul de **ușurință**, **dezinvoltură**, **firesc** (după definirea de către niponologul Blyth). Basho o definește ca **frumusețe rafinată**, **strălucire sau limpezire**. De data aceasta am câteva exemple:

- **Cu prețul vieții/ răspunde la întrebări -/ o margaretă;**
- **Migdal în floare/ mult mai viu decât viul -/ tablou de Van Gogh;**
- **Mare în spume -/ oare se naște iarăși/ o Afrodită?**
- **Apus de soare -/ limba de clopot bate/ în ambele lumi.**

Asemenea poeme-perlă sunt greu de găsit. Autorul însă, nu știu cât timp le-a gândit, dar le-a

(continuare în pag. 100)

Constantin STANCU

**Speranța stă cu sabia în mâna dreaptă
(Dumitru Tâlvescu și mirajul timpului:
Cornucopia)**

Dumitru Tâlvescu evadează în mod repetat în domeniul poeziei, caută locuri de liniște sufletească, noduri spirituale unde se pot lega evenimentele. În colecția „Poetul pribeag printre nori”, la Editura „Școala ardeleană” din Cluj-Napoca, poetul a lansat volumul *Cornucopia**, în anul 2018. Un volum bogat, Tâlvescu povestește narațiunea lirică, leagă temele preferate, ideile poetice, așteptările și regretele sale, chemă amintirile la cascada versurilor bine temperate. Mizând pe structura clasică a poeziei, apelând la motivele moderne, la ideile personale care îmblânzesc stările de peste zi, el aduce în atenția cititorului o poezie curată, marcată de interogații, revelații, iubiri târzii și speranțe calme. Peisajul este unul obișnuit, marcat de uzura străzilor și a gărilor de așteptare.

Povestea vieții de fiecare zi se transformă în poeme, se aude glasul unui înger sterp, se transmite bucuria de a scrie, sunt libertăți, refugii și abandonuri. Poetul pedalează pe o tristețe echilibrată, pe un gând în amurguri fără crize, pe semne de piatră, pe susurul apei, pe drumuri atinse de luminile anotimpului, pe vise deșarte, pe neliniști, pe curgerea străzilor prin geografia zilei.

O temă care se repetă în economia volumului este **timpul**... Poetul este captat de acest fluviu care năvălește peste ființa lui: un timp nou, popasul timpului, o seară de Anul Nou, starea de zi, incertitudinea timpului, liniștea timpului, totul focusat în anotimpul poetului... Se remarcă o stare de criză a ființei, o recuperare a memoriei, un poem desfrunzit în toamnă...

De remarcat la Dumitru Tâlvescu dorul după un Dumnezeu al sentimentelor blânde, unul capabil să înțeleagă, un Dumnezeu protector în fața răului... Este un sentiment care rupe rutina săptămânală, rutina anotimpurilor: „Dumnezeu ne pune zilnic la încercare/ De undeva de sus, sau de niciunde oare?/ Zâmbind ușor el lasă răului domnie/ Ca să despoaie oamenii de frică și armonie./ În drumul lor haotic, plin de ocări și rele/ Ei pustiesc biserici, se pun zăvoare grele/ Într-un deșert întins alungă-n zbor speranțe/ Spre șarpele cel negru care are în priviri gloanțe/ Mai fac un semn la Domnul și mușc adânc din zile/ Când ploaia alungă-n zare, doar vise inutile” (*Dumnezeu?*, p. 37).

Criza vârstelor fără poeme se simte, *prezentul este asasinat fără scrupule*, întrebările fac legea în viața poetului: „La întrebări, răspunsurile-s mute/ Privirile,

nedumerite îmi rătăcesc cernute/ Pot doar în gânduri să mai înviu o lume/ Așa cum o doresc, dar n-are nume” (*Trecerea*, p. 20).

O tristețe nedefinită se degajă din motivul sării de așteptare, totul s-a dus, trenuri care nu sosesc, gări pustii, bănci jupuite pe care stă timpul obosit. Dar există **o gară în vis**, acolo vine ultimul tren, urcarea în ultimul vagon se face greu, cu baston, cu speranța în ființă: „Trenul meu mai vine, sau aștept în van?/ Gara mă apasă ca un bolovan/ După-atâta vreme, în sala de așteptare/ Sunt încă tot singur, fără alinare” (*Sala de așteptare*, p. 44).

Dragostea dintre bărbat și femeie radiază un sentiment al siguranței, al descoperirii trupurilor, a chipurilor frumoase, al stărilor unice, timpul se pietrifică, cei doi devin unul, o legătură care amplifică misterul: „Ce piele ai femeie,/ Și sânii cum îți curg/ Ca două lacrimi albe/ oprite în amurg” (*De dragoste*, p. 43).

Poetul este personajul principal al acestei narațiuni lirice, poetul care nu scrie cu pumnalul la gât, el reclădește amintiri pe alte coordonate, din lacrimi îi cresc flori de argint, *hoinar într-un timp staționar*, dăruind lumii poeme... Poetul, ca personaj tragic, sigur, uitat între rime (*Poetul*, p. 61). Poetul poate fi și bărbatul captiv într-un timp fără puncte cardinale. Tema bărbatului fără femeie, singur în colivia unui poem nevăzut, revine în acest volum al maturității, al melancoliei cu rod, sub semul cornului abundenței...

Trecerea într-o nouă etapă a vieții este văzută ca un sfârșit perpetuu, unul care favorizează germinarea altor lumi. O germinare dureroasă... Sfârșitul este marcat de poarta care nu se deschide, în curțile absenței nu mai sunt mirosuri, fiara cea tainică roade inima, vine o noapte fără speranțe, iar moartea, la fereastră, face semne cu mâna și concluzia: „Mai cade un cer peste mine/ Inima se oprește din nou/ Călcaiele mă dor/ Încet, prind rădăcini/ Din mine răsar crengi/ Carne e străpunsă de muguri/ Înfloresc încet/ În fața ferestrei în care moartea face semn cu mâna!” (*Sfârșit*, p. 52).

Omul așteaptă, el își duce povara viselor, devine drumețul bătrân și obosit spre un timp crucificat, cu

(continuare în pag. 100)

sfârșitul pe umeri... „Să te oprești tăcut între altare/ la umbra gândului zâmbind/ Ca un stăpân al zilei ce nu moare/ Învingă în final de-un asfințit flămând/ Iar anii ascuțiți să-i ții la poartă/ Codași ai vremii fără leac/ Și tu, buimac prin ziua moartă/ Să duci povara viselor în veac” (Așteptare, p. 81).

Preferând o grafie simplă, fără semne importante de punctuație, lăsând versul să curgă spre o tristețe luminoasă, Dumitru Tâlvescu sugerează oboseala timpului din jurul său, melancolia unui an al salvărilor eterne, cu Dumnezeu la poartă, cu iubita așteptând miracolul unui secol mai bun în care se petrec toate iubirile posibile. Uneori apar vechi metafore în versuri, expresii comune dintr-o singurătate abisală și agresivă.

Volumul are o **prefață** de Daniel Marian. El scrie despre poet ca despre vremea gândurilor de seară, a gândurilor din serai, cu izvor și cascadă. Un poet captiv într-o lume prionită într-un poem limpede, mirific, marcat de înțelepciunea lirică.

Sunt și câteva date despre poet, a publicat două romane și opt volume de poezie, a publicat în reviste din țară și străinătate, este participant activ în cenaclul literar din Deva, la emisiunile de la televiziunea locală, îndrăgostit de Săcărâmb, **vatra** în care se simte confortabil... Acolo oamenii cerșesc un rai care nu-i al lor, pădurea este de argint, se aude cântecul mierlei, acolo: „Natura mai are mult până-la înviere/ Iar oamenii-i gâtesc din timp un iad altfel” (Săcărâmb, p. 21).

Lecturând poemele, cititorul va descoperi o lume discretă care vălurește sub sentimente adânci: iluziile albe roiesc și se destramă, sunt lumini care stau s-ajungă într-un banal poem, zilele învinse se pierd prin curcubeie. Poetul descoperă că este doar un purtător de vise, că există un stăpân al zilei ce nu moare...

Despre tristețea poetului nu se povestește, afirmă Dumitru Tâlvescu, în poemul *Despre tristețea poetului* (p. 60)... Dar *speranța stă cu sabia în mână*, semn că vremea nu trebuie ratată, ci trebuie trăită până la ultima celulă de întuneric, din ceruri se descoperă cornul abundenței cu generozitate...

*Dumitru Tâlvescu, *Cornucopia*, poeme, 102 pagini, Cluj-Napoca: Editura ȘCOALA ARDELEANĂ, 2018. Copera I: *Cornul abundenței*, statuia lui Ludovic al XV-lea, Reims, Franța.

(urmare din pag. 98)

gândit, dar le-a realizat. Altfel, cuvintele sunt de prisos. Frumos este acum aflându-le, să le savurăm în tihnă.

Hosomi, pentru că am ajuns și la el, are înțelesul de **delicatețe a simțirii**, în numele căreia se manifestă o dorință de a percepe în profunzime lucrurile care ne înconjoară, și un înțeles plin de duioșie și respect pentru existența lor.

Două din poemele sale par să reflecte utilizarea hosomi-ului:

Două din poemele sale par să reflecte utilizarea hosomi-ului:

- **Mângâie duios/ țipătul liștei cald -/ tăcuta baltă.**

- **Deși subțirel/ mai tare ca betonul -/ firul de iarbă.**

Astfel am ajuns și la noțiunea de **shibumi**, care are sensul inițial de **austeritate**, cu referire la o frumusețe calmă, liniștită, vibrantă. Iată și un exemplu: **larna pictează/ cu penelul de gheață -/ flori translucide.**

Penultima noțiune la care mă voi referi este **shiori**. Se traduce prin **simpatie**. Ea se bazează pe factorul emoțional, având sensul de **delicatețe a simțirii, melancolie**. Două poeme, ca exemplu:

- **Aripă ruptă/ la poalele muntelui -/ bietul fluturaș;**

- **O tămâioasă/ cu floarea spulberată -/ ce vitregie!**

Am lăsat la sfârșit valoarea estetică **mushin**, în mod intenționat. Ea ține de însăși esența acestei specii literare, pentru că haiku-ul prin excelență, ca antipoezie, se caracterizează, cel puțin prin prisma marelui Basho, printr-o remarcabilă **negativitate**. **Mushin** înseamnă de altfel, **fără spirit**. **Mu** preluat din doctrina Zen are sens de **nimicnicie, conotând vidul, vacuitatea spirituală, singurătatea**. Exemple găsim din belșug în cartea domnului Meticaru. Voi prezenta pe cele mai reprezentative.

- **Pe câmpul verde/ brazdă de fân uscat -/ prăpădul coasei;**

- **Doi cărbuni aprinși/ într-un tufiș ofilit -/ ochi de mistreț;**

- **Îngenunchează/ sub bruma dimineții -/ biata zambilă!**

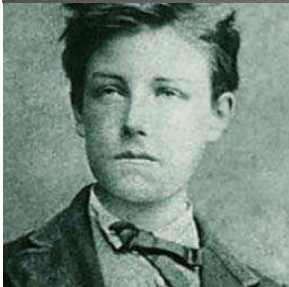
- **Ace de gheață/ pe crengile uscate -/ crivăț nemilos;**

- **Secera lunii/ peste holdele nopții -/ strălucitoare.**

Cuvintele cu conotație negativă sunt: fân uscat, prăpădul coasei (primul poem), cărbuni aprinși, tufiș ofilit, ochi de mistreț (al doilea), îngenunchează, bruma, biata (al treilea), ace de gheață, crengile uscate, crivăț nemilos (al patrulea), secera lunii, holdele nopții (al cincilea). Constatăm o negativitate moderată la primele două poeme și una consistentă la celelate trei. Oricum e meritoriu efortul autorului de a realiza o maximă negativitate în aceste poeme rivalizând, astfel, cu cele mai bune haiku-uri în domeniu.

În final aș spune că poetul Mihai Meticaru, dincolo de frumusețile estetice pe care le realizează în volumul de față, mai are de lucrat puțin ca sine (ca și noi ceilalți) la capitolul vigilență și autoexigență, pentru ca în unele poeme descriptive, pure reflecții, să renunțe la folosirea figurilor de stil, deși acest lucru este destul de greu pentru un poet român, format la școala metaforei. Așa cum se prezintă autorul, la prima sa carte de poeme în stil nipon, este o plăcere să-l citești până la capăt și să reflectezi în spațiul rezervat tăcerii. Potențialul său în domeniu este ieșit din comun și sunt sigur că în viitor va veni cu haiku-uri și mai frumoase.

Arthur RIMBAUD

Boemă - fantezie -

Umblam cu pumnii-n buzunările crăpate
 Și chiar paltonul îmi părea că-i ideal.
 Mergeam sub ceruri, Muză, și-ți eram vasal:
 Ce de mai dragosti am visat, frumoase toate!

Nădragii mei aveau o gaură cam mare,
 Dar înșiram la rime, cufundat în vis.
 Găseam în Ursa Mare-un han mereu deschis,
 Iar stelele-mi foșneau pe cer, încântătoare.

Le ascultam, pe margine de drum șezând,
 În serile acelea de septemvre, când
 Simțeam pe frunte roua – vin amețitor,

Și când, rimând prin întunericul fantastic,
 Trăgeam ca de o liră de-al ghetelor elastic,
 Proptindu-mi inima cu un picior!

Foame

De am vreo poftă și-aplecare
 E doar de glod și piatră tare.
 Prânzesc tot din văzduh din cer.
 Din stâncă, din cărbuni, din fier.

Foamele-mi, roștiți. Și pașteți, lin,
 Sunetele vâlceleii.
 Atrageți veselul venin
 Rochiței-rândunelei.

Mâncăți pietrișul spart și dale
 De vechi, bătrâne catedrale;
 Prunduri străvechi, diluviale,
 Pâini semănate-n dâmburi pale.

Lupul striga dintre frunzare
 Sculptând penetul mândru-n drum
 Al prânzului de zburătoare:
 Cu el asemeni mă consum

Salatele, ori poama, strânsă
 Așteaptă-a fi, pe îndelete;
 Paingul bălăriei, însă,
 Mănâncă numai violete.

Să dorm! Să fierb, lumină,
 Pe-altarele lui Solomon.
 Puhoiu-aleargă pe rugină,
 Și se amestecă-n Cedron!

Prietenii

Vino, vinurile-n valuri
 Bat în plajă, milioane!
 De pe culmi de munți și dealuri,
 Curge Bitter-ul, bulboane!
 Haideți, înțelepți hagii,
 Spre-Absintul cu verzi coloane!...

EU – Peisajul nu mă-nbie.
 Ce-i, prieteni, o beție?
 Eu prefer să putrezesc
 Într-un smârc, m-oi pierde
 Printre lemne ce plutesc
 Sub clăbucul verde.

Simțire

În seri de vară-albastre, voi merge pe poteci
 Printre țepoase grâne, strivind otava verde,
 Și tipărindu-mi pașii în firele ei reci,
 Îmi voi lăsa-n vânt părul – ușor să mi-l dezmierde.

Voi merge în tăcere, și fără nici un gând,
 Dar îmi va crește-n suflet iubirea nesfârșită;
 Ca un nomad umbla-voi, departe, străbătând
 Prea fericit, Natura, ca lângă o iubită.

Orație de seară

Trăiesc stînd jos; eu, înger în mâini de bărbier,
 În pumni țin strîns o halbă crestată-adînc, de-
 ospețe...

Plec gît și hipogastru, fumînd cu Gambier
 Sub aerul ce crește în văluri mici și crețe.

În mine mii de Vise ard dulce, pînă pier,
 Cum porumbeii scîrna și-o scapă-n vechi cotețe:
 Mi-e inima-apoi tristă, ca un alburn sever
 Mînjit de sumbrul aur □ pollen □ în tinerețe.

Și visele-nghițindu-mi la loc cu grijă-apoi,
 Eu, după-atîta bere □ de patruzeci mă-apropii - ,
 Mă-ntorc și-mi vin în fire, împins de-așa nevoi:

Ca Domnul, blind, acela cu cedrii și isopii,
 Mă piș sper cer, departe și foarte sus, căci voi
 Mi-ați dat consimțămîntul, o , voi, heliotropii

Vale adormită

Cu buze verzi cântă un râu
 Smulgând din rădăcină apa,
 I-ajunge umbra pân' la brâu -
 Și soarele-i închide pleoapa.

Soldatul plînge-n capul gol
 Pe iarba, Doamne, adormită;
 Parcă-i un înger ce-n nămol
 E dus de-a pururi în ispită!

Surâsul pare împietrit pe buze,
 Pămîntu-i gata să-nflorească-
 Dragostea tăcerea să-i acuze:
 Natura-i, Doamne, omenească!

Și ochii-s un portret în rouă;
 De sânge lacrimi parcă două.

(traducere de Costel Zăgan)

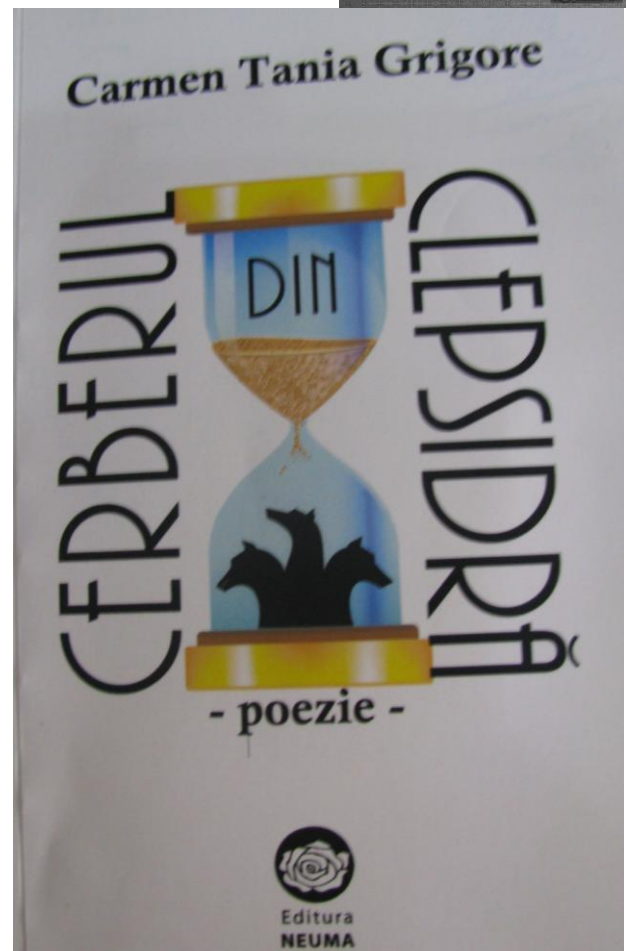

Tudor CICU

Irizări secvențiale la o variantă de iubire

Dintr-o mare reflexie asupra sa însăși și în fața zidului de apărare al sufletului conștiința poetei Carmen Tania Grigore, luptând împotriva surprizelor vieții și ale existenței (în recentul volum de versuri „**Cerberul din clepsidră**” - apărut la ed. Neuma, 2019), începe să-și desfășoare, „în cântec de taină/de așteptare”, risipind fericit și unele frustrări sentimentale pe scara unor rațiuni tăgăduite ale neliniștii sale. Dar oare viața, câștigând în imagine, adâncimi și iluzii, n-a conspirat și ea la imaginea unei poete care deține cheia poemului condamnat în irizări secvențiale la o variantă de iubire în singurătate? „Virtutea acestor poeme este felul neașteptat de a emite reflexii care pot contraria”- spune Horia Gârbea. Poate numai atunci, contrariind sentimentalismul atât de acceptat în poezie, trăind până la contopire o sfâșietoare poveste de dragoste, începi să știi ce e viața și să-i înțelegi destinul alunecând pe calea unei posibile condamnări. Dar dacă această variantă de iubire (într-o lume modelată de universul care i-a eliberat sufletul) ar fi un moment final în „zațul zilei” care „lasă loc/de interpretări”? Constanta volumului de poezie (în fapt o antologie de autor cu texte selectate din alte cinci volume anterioare), este dată de dorința de căutare a unor asumate rezerve de veșnicie ale vieții. Vorbim de cele care nasc gânduri și teama de gânduri: mai apoi frustrări, neîmpliniri sentimentale, armonii pierdute „radiografiind etape și stări” (după Ionel Bota), pentru o evadare menită să dea contur și grație singurătății, ori să exprime drama separării de tristețe și a pierderii ce cadentează amintiri. Numai că lumea cu care poeta comunică vizionar nu și-a epuizat toate gândurile, are mereu de ascuns câte ceva: o precizie misterioasă, un fel de frează al sufletului ceva mai tulburător decât realitatea. Căci din ispita timpului nu mai putem cădea: „mă retrag în mine/cu mișcări de felină/respirația se precipită/precum o lebedă/care aleargă/pe suprafața apei/înainte de a-și lua zborul” (*uneori realitatea mă sperie*).

Unele dintre poeziile începutului (când geometriile și homometriile din acel spațiu nu aveau, încă, o identitate), sunt vitaliste și frenetice, reușind să se elibereze de condiționările karmice, dar ne aduc printre atâtea deșertăciuni și un licăr de speranță, când și când: „am știut/că absența ta/începe sub aripile lui înguste/ mi-am strâns umbra la piept/și ne-am așezat/la masa lungă/cât un poem de dragoste” (*un semn de afecțiune*). În acest labirint, în care arde și viața ei, el (cel care: „ai aruncat cu flori/ai râs în sălbăticie/ai deturnat vulturii/strânși deasupra viilor”), îi stârnește și îndoielile, dar și pătimirile ce ni le trezește uneori viața, ori ne aruncă dinaintea unor presimțiri nebănuite: „straturi de ochi/sunt între tine și eu/e ciudat cum te strecuri/ca un șarpe de casă/și cauți sămânța cerului/sub talpa fiecărei dimineți” (*protocol matinal*). În poemele prin care întrezărim unele tușe ale unui autoportret cât de cât fugar, cititorul are tendința de a detecta elemente străni dintr-o realitate mereu în căutare de insolit: „viața mă/ pândește/ din horoscop/ cu ochii ei/ cameleonici/ ca și cum/ aș fi un jucător/ la ruletă” (*horoscop*). Pe de altă parte, descifrând limbajul cuvintelor

în care se zidește voit, tabloul acestui autoportret este confruntat cu misterul și capacitatea acestuia de a întrupa un spirit îmbrăcând o mască de Ană a înzidirii: „aici se jertfește/în zori de zi/o femeie abstractă/dintr-o eroare de calcul/și-a grăbit/ dez-lănțuirea/la ce bun acest triumf/cucerit/la capătul răbdării?” (*eroare de calcul*). Carmen Tania Grigore se eliberează (prin „autoportret”) de acțiunea timpului printr-o rememorare secvențială și întoarcere la origini, cu o sete mărturisită de a cuceri purități pierdute. Esențialul, din aceste flic/flash-uri secvențiale, e să-ți amintești toate evenimentele dragi ori chiar dureroase și al căror martor ai fost: „e un vacarm metalic/care tulbură/înalte mănăstiri/ destram cu privirea/ostilitatea/și-mi caut mai departe/tot mai departe/vârsta pierdută pe drum (*căutare*). Însă nu o putem găsi vinovată (că: „am hoinărit prin vise”) fiindcă trecerile mari în viață nu se fac decât pe tărâmurile neumbrate de alții, iar strigătul ei interior e unul surprins de „dureri înăbușite” mult mai vechi: „aerul sângerează/și mă strigă pe nume/noapte și zi/se aude o bătaie de gong/care dă o altă formă/așteptării/dar eu am plecat/de acasă/cu fericirea în eprubete” (*cu nostalgii la vedere*).

Incertitudinea („zațul zilei lasă loc/de interpretări/ și oferă indicii/despre rănile ascunse/sub eșarfe”), *singurătatea* („zile și nopți/am ținut la piept/un cuțit/care-mi incita/imaginația”, *tema înstrăinării* („pe versantul acesta defrișări de vorbe/pe celălalt plan-tații de cuvinte/departe/tot mai departe”), sunt

(continuare în pag. 111)

Pr. GABRIEL CONSTANTIN**Crizantemele Danielei**

Crizantemele atât de dragi ție,
Oare ți-au spus vreodată,
Că a mea versiune de lacrimă curată
Le-a udat pe-nserat, așteptând ca să vii,
Să te-mbeți de mirosuri și de sensuri târzii?
Oare nu ți-au spus că eu, interpretul uitat,
Le-am iubit, le iubesc, te iubesc ne-ncetat?

Dopaj cu maci

Când luna aiurează printre stele virgine
Și ochiuri de ape din gene clipeșc,
Când florile împrăștie mirosuri divine
Și inimi răpesc,
Aș vrea, iubită dulce, să mi te am aproape,
Cum luna își dorește al nopților senin,
Cum visul își dorește închisele pleoape
Și somnul cel lin.
Dar poate că narcomanii maci din grădină
Mi-au drogat sentimentele și gândesc ireal,
De tot văd lângă mine pe femeia sublimă,
Cu zâmbet viral.

Sonetul despărțirii

Stau în turnul singuratic la fereastra-ntunecoasă,
Lampa poartă-n fruntea pală gândul focului ascet,
La pian îmi cântă vântul emotivul menuet,
Ochiul lunei abia vede prin a ceții pânză groasă.
Frunze ruginii și umezi dintr-un arbore poet
Cad pe romanțate note în rotire maiestoasă,
Noaptea nu mai are chipul de femeie drăgăstoasă,
Stelele sunt niște babe adunate-n cer buchet.
Lespede-ai atât de rece fără dulcea-ți arătare,
Sufletul mi-atât de singur și nu pot să-l odihnesc
Și mi-e dor de acea veche cunoscută-mbrățișare.
Eu și turnul singuratic, camarazi de întristare,
Lui îi spun cu câtă jale și mai mult eu te iubesc
De când am băut din cupa despărțirii-otrăvitoare...

Când amurgul...

Când amurgul cade pe al apei brac,
Luna luminează tainelor din lac
Și pădurea-mbracă în argint și aur,
Resfințind icoana verdelui tezaur.
Între stuf și papuri ciocul își ascunde
Luntrea adormită-n legănată unde,
Flori înmiresmate în buchete-albastre
Scânteie în raza veșnicelor astre.
Vântul poartă-n gene o lumină dulce
Încercând alene ramura s-o culce
Și cu susur moale râul surpă grindul,
Pietre-i stau în cale valu-ncetinindu-l.
Și parcă pădurea plină e de șoapte,
Ochii își închide visătoarea noapte

Tămâioșii arbori strălucesc de rouă
Și-i atâta farmec, căci e lună nouă.

Dar mi-e dor de dorul celei ce nu vine
Să unim iubirea și la rău și bine
Și-i aștept sosirea ca un foc în urnă,
Până la murirea lacrimii din urmă...

Pâinea

La un om veni odată
Un sărac cerând o pâine
Și i-a zis omul din poartă:
Lasă, bade, vino mâine.
Noaptea zboară furtunoasă
Cu aripa-i ca oțelul,
Rezemat de-un colț de casă
Răbdător stă bătrânelul.
Dimineața-n zori se scaldă
Încropind un fir de soare
În cuptor e pâine caldă,
Că e zi de sărbătoare.
Îmbrăcat în rupta haină
Zăcea rece bătrânelul
Ca o ne-nțeleasă taină
Ce-o primise-n brațe cerul.
Și din inimă amară,
Bobi de lacrimi cad pe pâine,
Că de-acum n-o să-i mai ceară,
Că murise ieri, nu mâine.

Români adevărați

Din hrismosul ce spune că vița noastră-i sfântă,
lau slovele dreptății călitate-n bătălii
Și-aud în depărtare străbunii mei cum cântă
Și văd pe câmpi de aur oștirea că se-avântă,
Să apere hotarul martirei României.
Gorganele se surpă, strămoșii reînvie,
În solzi de neagră zale destinu-i îmbrăcat,
Căci nu poartă viteazul în veci pe cap scufie
Și paloșul ce-aruncă de sânge-a sa urgie,
Nu poate ca să taie cu brațul tremurat.
Nici inima nu bate în pieptul fără vlagă,
Ce grabnic se apleacă la orice duh tiran;
Vedeți că noaptea-i deasă, prăpastia e largă,
Cu-otrăvitoare iazme ce-așteaptă să vă tragă
În a sclaviei flăcări din strașnicul vulcan.
Cu mâna ștergeți colbul izvoadelor mărețe
Și rechemați eroii sub lespezi îngropați,
Căci fierul roșu-al fricii întipărit pe fețe,
Nu-l scoți cu apă caldă sau pașnice povețe,
Când vrei din robi să iasă români adevărați.
La inima slăbită cu jale strângeți cartea
Ce-n lamentări de clopot grăiește către voi,
Cu limba-i de istorii – să vă alegeți soarta:
În luptă morți și liberi sau în robie moartea,
Cu frunțile-mproșcate de-al cizmelor noroi.

Florin LOGREȘTEANU

EXTRATERESTRUL

Barbu Călin intră în primărie cu o grabă suspectă. Dând buzna, cum se spune în popor. Cei câțiva săteni care-și așteptau rândul să intre în audiență la primar n-au reușit, în primul moment, decât să-și încrucișeze privirile, surprinși. Barbu Călin nu se număra printre frunțașii satului, dar era cunoscut ca un om muncitor, cu gospodărie așezată și care-și vedea de familia lui. Nu intra în conflict cu nimeni, altfel spus. Acum, îi ignorase pe cei care ar fi trebuit să aibă prioritate înaintea lui să intre la primar...

„Călin...”, se dumeri unul dintre cei patru bărbați.

„El... da cine altu’?...” confirmară ceilalți, jucându-se cu căciuilile; un joc care le trăda iritarea de-a fi fost ignorați.

„N-a dat nici bună ziua”, aruncă unul vorbele, dar fără să se mire prea mult.

„Nu-i era felul...”, adăugară ceilalți.

Dincolo de ușa capitonată a primarului, discuția se aprinsese după momentul de uluială al edilului.

„Nu se poate, nea Căline, nu s-a pomenit în satul nostru de extraterestrii”, explică omul autorității locale.

„Nu sunt beat, domn’ primar”, se îndârji țăranul.

„Văd...”

„Și e așa cum vă spun... Ala aducea a om și zbura...”

Barbu Călin, care de curând se procopsise de la fie-sa din București cu un televizor cu plasmă la care avusese prilejul de-a vedea și *sminteli* – cum se lăuda printre vecini -, în afară de știrile prevestitoare de rău, reluă întâmplarea la care fuseseră martor și care-l dăduse peste cap, după părerea lui...

„Cum v-am spus... les din casă și intru în plațul din spate să iau un braț de coceni pentru vitele de le am. Și ce văd?... Înapoia uneia dintre glugi se furișează cineva... Pe urmă, vine în față, pe urmă se face nevăzut... Pe urmă, îl văd..., mă vede..., nu dă semne că ar vrea să spună ceva... Tace... Și eu: Care ești, bă, acolo?... Nu mă dumiream: pe unde a intrat și ce are de gând... Să se pișe – l-o fi prididit – sau să fure coceni... Drace !... Care ești, bă, acolo?... Și asta tace... Fac câțiva pași... Îl văd mai bine... Nu-i de pe la noi... Înțolit într-un trening verde cu o bluză la fel..., și gulerul răsfrânt cam peste cap... Bă, ce caută ăsta în grădina mea?... Prind ceva curaj, mai fac doi pași... Și deodată... Îl văd că se ridică în aer... Ca pasărea, domne primar... da’ nu era pasăre, era om... Și a dispărut în văzduh, dicolo de moara lui Tăchiță...”

Țăranul tăcu și-și împreună brațele în jurul pieptului. Era mai liniștit, constatând că primarul nu mai zâmbește și-l ia în serios.

„Extraterestru, nea Căline?... Cum dracu?... Cum ți-ai dat seama?... În părțile noastre nu s-a pomenit... Hai, mă, că ți s-o fi părut... O fi fost pasăre...”

„Pasăre atât de mare, cu picioare și brațe de om eu

n-am mai văzut, ridică vocea țăranul. Și cap de om... Și niște ochi... Pocit rău de tot... Dar așa l-o fi făcut mă-sa... Știți că am televizor cu plasmă... Și-acolo mai afli câte ceva... E drept că am auzit că extraterestrii ăștia își fac veacul prin America, prin Australia, nu la noi... Dar iată că am trăit-o și pe-asta... Ce e de făcut ?...”

Primarul înalță din umeri. Părea, în continuare, neîncrezător. Dar țăranul o ținea pe-a lui:

„Mi-e să nu vină din nou... Noaptea... Peste zi, mă țin cu furca la el. Dar noaptea... Mă lasă, dracului, fără coceni... Se poate da și la vite... Mai știi ce apucături are ?...”

Primarul l-a liniștit, asigurându-l că va lua măsuri. Îl va informa pe prefectul județului, se va adresa poliției, jandarmeriei, armatei. După ce Barbu Călin a plecat acasă, a ieșit în holul primăriei și a povestit cu amănunte inventate ce i-a spus consăteanul lor.

„Doamne ferește !” au replicat oamenii, în cor.

Vina era și a primarului care, deși se afla la al treilea mandat, nu ceruse să se înființeze un post de poliție și la ei în sat...

În aceeași zi, pe la amiază, extraterestru și-a făcut din nou apariția. De data asta, chiar pe acoperișul primăriei. Câțiva trecători l-au sesizat pe primar. La început, înspăimântați de omulețul verde care se agita pe acoperiș, intraseră buluc în incinta administrativă, cel mai sigur loc de refugiu, după părerea lor. Cu voci înăbușite, relatară ce descoperiseră pe acoperișul instituției primarului. Reprezentantul autorității locale îi însoți afară exact în momentul în care extraterestru își luase zborul și plana nestingherit pe deasupra grădinii publice din apropiere...

Vizitele extraterestrului se repetară și-n zilele următoare. Prefera, de regulă, mica piață a satului în mijlocul căreia trona statuia eroului necunoscut, curtea școlii gimnaziale, spațiul amenajat pentru târgul săptămânal, grădina fostului cămin cultural, acum un birt frecventat de tineri gălăgioși și bătrâni taciturni. Mai rar, reclama câte un localnic prezența omulețului verde în curtea lui, dar, cu toate astea, gospodarii se dovedeau cei mai agitați. La lăsarea nopții, își închideau orățăniile și animalele în locuri sigure, închise cu două-trei perechi de lacăte, după care se baricadau în case, unde rămâneau până dimineața, bărbații mai mult moțând cu topoarele și cuțitele lungi lângă ei, femeile îngenunchind până noaptea târziu dinaintea icoanelor, rugându-se să le ferească familia și agoniseala de cel abătut de pe altă lume asupra satului.

Abia la sfârșitul acelei săptămâni, primarul convocă la școală câte un reprezentant al fiecărei familii pentru consfătuiri și ordine în situații de avarii. Consfătuirea fu ratată, oamenii nu aveau păreri, exact ca la alegerile locale așteptau să li se spună cum să acționeze. Vorbi numai primarul, ca de obicei:

„Oameni buni, în asemenea momente trebuie să ne păstrăm luciditatea, să acționăm cu calm în momentele critice sau, mai bine, să nu acționăm în niciun fel. Iată motivele: unu, extraterestru s-a dovedit destul de înțelegător cu comunitatea noastră, n-a pricinuit nimănui niciun rău, s-a arătat numai curios... Reprezentăm o civilizație inedită pentru el, este justificată

(continuare în pag. 105)

această curiozitate pe care fiecare o înțelege în felul său... Mă refer la reacțiile dumneavoastră la apariția vizitatorului care încearcă să ne priceapă mentalitățile, apucăturile, viața, în ansamblul ei. Și doi: nu încercați să-l agresați nici fizic și nici verbal... Dumneavoastră care în fiecare an vă luptați cu pământul, cu seceta, inundațiile și abia stoarceți naturii atât cât să puteți supraviețui, cum credeți că vă puteți pune cu cineva venit la noi din afara pământului, a naturii, ca să zic așa... Fiindcă cuvântul **extraterestru** asta înseamnă: în afara terei, a pământului... Pricepeți ?..."

Oamenii au plecat de la întâlnirea cu primarul bine dispus, dar prezența extraterestruului, în aceeași după-amiază pe turla bisericii, le hrăni temerile și mai mult.

„E grav dacă și Dumnezeu s-a hotărât să-l suporte, dacă nu are soluții împotriva lui”, începură să clevetească femeile; bărbații erau mai circumspecți.

Totuși, o echipă formată din cinci fruntași ai satului, între care se afla și un consilier local, merse la casa parohială și cerură preotului să iasă în curte. După o masă copioasă cu sărmăluțe, friptură de găină și câteva pahare cu vin, părintele tocmai ațipise. Leși totuși și îi pofti pe prispă. Oamenii îi spuseră tărășenia.

„Am auzit și eu că diavolul ne încearcă, dar n-am crezut, spuse preotul, turnând vin în paharele pe care coana preoteasă – singura învățătoare din sat – le aduse din bucătărie, alături de o carafă mare cu vin și un castron cu chifteluțe. Și nici nu l-am văzut... S-ar putea să fie numai imaginația oamenilor...”

Bărbații își mângâiară căciulele îmblănite, înainte de a sorbi din vin. Consilierul crezu de cuviință să lămurească el lucrurile, înaintea celorlalți:

„Părinte, nea loane, diavol sau extraterestru, afurisitul s-a cocoțat pe turla bisericii. Și n-are de gând să-și ia tălpășița. Tare mi-e că-i va trece prin gând să tragă chiar clopotul... Mai știi!...” Preotul se închină; ceilalți îl imitară; preoteasa se prăbuși pe un scaun.

„Ce ne facem, Doamne ? se smiorcăi cu fața în palme. Ne pierdem enoriașii. Or să creadă că popa a făcut pact cu diavolul... Ți-am spus, loane, să nu mai bei atâta. Nici dracul nu te mai respectă !...”

După un timp, oamenii se ridicară. Hotărâră să meargă chiar atunci la biserică. Popa Ion trebuia să facă ceva, o rugăciune, semnul crucii, să aprindă tămâie... Dacă-i drac și nu extraterestru, se va duce cu coada între picioare pe pustii... Sau în alte sate... Chiar la oraș unde, într-adevăr, va avea ce vedea...

Dilema nu fu deslușită. La biserică, constatară că ciudatul vizitator plecase. Să fi fost rugăciunea părintelui Ion spusă în gând, pe drum, sau extraterestruul își făcuse o părere și se îndreptase spre alte obiective de interes social ale satului?... Oamenii înălțară din umeri, preotul continua să se roage. Îl trecură toate apele, când consilierul îi spuse aparent serios:

„O fi intrat în biserică, părinte... Ți-o fi luat locul... Cu schimbările din ziua de azi...”

Aluziile politice nu făcură nicio impresie. Grupul intră buluc în biserică cu inima îndoită. Din fericire, găsiră totul neatins, așa cum incinta rămăsese după slujba de dimineață... Întâmplător sau nu, deznodământul îl avu ca protagonist tot pe gospodarul Barbu Călin, cel care își atrăsese primul curiozitatea extraterestruului.

Omul se afla în curte, unde tocmai toca lemne pentru focul din vatră. După vizita extraterestruului își ținea în permanență păsările și vitele închise laolaltă în grajd, baricadase cocina porcilor cu grilaje din fier și acoperise cu folie groasă cele două glugi de coceni. I se părea că în felul acesta era asigurat. În fond, gândise omul, un extraterestru nu poate avea abilitatea unui hoț comunitar, împotriva căruia orice măsuri de prevenție se vedeau inutile... Aproape se împăcase cu ideea că o ființă venită de-aiurea nu îi va mai acorda interes, când, iat-o din nou în ograda lui; de data asta, pe culmea casei, fixându-l agresiv cu ochii mari cât doi pepeni verzi. Barbu Călin scăpă securea din mână și se lăsă moale peste grămada de lemne. Ar striga, dar nu mai are glas. Își simte sfârșitul aproape sau, mai rău, poate deveni prizonierul acestui individ – cum mai văzuse la televizorul său cu plasmă, adus de fie-sa de la București. Cea de a doua alternativă îl scoate din minți, căci una este să ajungi în țințirumul în care se odihnesc ai tăi și alta să fi dus pe cine știe ce planetă locuită de astfel de ființe bizare... Barbu Călin reușește să urla, în sfârșit...

Extraterestruul s-a cam lămurit de aspectul acoperișului unei case țărănești deși, probabil, nu realizează de ce deosebirea dintre acesta și turla bisericii pe care și-a tras sufletul câteva minute nu demult. Se înalță în aer, execută câteva rotații de corb – opinia lui Barbu Călin, ceva mai târziu - și coboară atât de aproape de omul încremenit în bătătura sa, că l-ar putea atinge. N-o face. În schimb, omul, disperat, prinde involuntar o cioată de lemn și-l lovește pe agresor. Extraterestruul explodează ca un balon și se prăbușește, devenind o grămadă de zdrențe, nimic altceva...

După vreun ceas, când gospodarul și-a mai revenit, constată că are în curte o păpușă gonflabilă din pânză cauciucată, ajunsă pe tece în curtea lui. Un fir lung îi atârna în spate... Cam bănuind despre ce este vorba, o vâri într-un sac și o duse la primărie. Primarul, consilierii locali și preotul, invitat să îndepărteze printr-o slujbă diavolul din instituția locală, își fac tot felul de presupuneri. Fără îndoială, este un extraterestru, dar unul de jucărie. Cum a ajuns în comuna lor ?...

Vestea s-a răspândit în tot satul. Oamenii comentează la crâșmă, la biserică și-n spațiul rezervat târgului săptămânal întâmplarea cu extraterestruul. La puțină vreme, un puști, băiețelul unor căpșunari care muncesc în Spania, se adresează timid primarului:

„Nene Dumitre, vreau păpușa înapoi...”

„Păpușa ?... Extraterestruul !...” încearcă să priceapă primarul.

„Mi-au trimis-o părinții din Spania... Le-am cerut un zmeu, dar n-au găsit și mi-au trimis păpușa... Am umflat-o cu pompa de la bicicletă și-am plimbat-o prin tot satul... Ca pe-un zmeu de hârtie... Nu face niciun rău...”

Primarul râde... Consilierii își bat palmele și râd... Copilul plânge, privindu-și păpușa numai zdrențe...

Laurențiu DUMITRACHE

al doilea asediu

obuzele
asurzesc
buncărul,
copite nebune
tropăie
în capul meu.

cărți pe podea,
din ele
năluciri
și aberații
încarcă puștile
și
trimit fiere
în fumul gros...

răcoarea serii
duce
păsări de hârtie
înspre soarele obosit,
trilurile
se pierd în cratere
și nu mai ajung
la mine,

primesc
doar un șuier rece
pe șira spinării.

gara fantomă

molii bat obosite
în sens
cu acele ceasului,
înspre gara unde morții joacă
table.

pe șinele prinse
lacom
de iarbă
mai trec doar câini
tăcuți.

în foșnet de frunze
vântul
poartă sărutul cip-ciripului
dat pe furiș,
ieri sau azi.

încă mai țin
câteva petale în palmă
și plec
pe urmele trenului.

gânduri

o
frunză veștedă
cade
între pereții diformi
și negri
ai singurătății
calmul
e o victorie
à la Pirus
împotriva umbrelor
cu iatagane,
mii de ochi
privesc
pe furiș,
prin crăpături,
fără timp de odihnă,
moartea trimite întăriri.

Icar

o steluță
s-a jucat cu o bucată
de cremene
și a ars
pasărea cu ochii
umezi,

mâini
cu unghii murdare
zgârie fuzelajul
înnămolit,

tobe
afundă pulsul în stomacul
lor nesățul,

din spatele corneei
sparte
 alarma de avarie
tânguie în Fa minor,
copacii foșnesc secretos peste
licuricii arși.

plecare

un radio de lemn
cântă în poloneză
și mângâie
pașii de dans
ai formelor de praf

pe covorul
persan
schelete înrămate fac
ocolul lumii în razele de soare.

un alfabet timid
crește,
inflorește
și deschide geamul sa devină lexicon.

VASILE FLORICĂ**ADĂUGATĂ**

În lumea comercială,
Vrea să știe obștea toată,
Cât este de specială
Valoarea adăugată.

Mulți ar vrea s-o folosească
Și de mulți e căutată,
Dar nu știu cum să găsească
Valoarea adăugată.

Bogăția în urcare,
Ce e bine etalată,
Depinde de cât e de mare
Valoarea adăugată.

Face casă cu hapsânul
Dar e bine camuflată,
Contează cum vrea stăpânul
Valoarea adăugată.

S-a făcut soră cu dracul
Și e bine ancorată;
Așa percepe săracul
Valoarea adăugată.

Este vina și păcatul
Și e perfect confirmată;
Așa dorește bogatul
Valoarea adăugată.

E cea mai mare rușine,
De guvernanți asumată,
Că nu controlează bine
Valoarea adăugată.

PARLAMENTARE

Când situație e gravă
Și stă în reglementare,
Ni se oferă pe tavă
Opinii parlamentare.

Dacă vlaga ni se stinge
Și cer cu toți redresare,
Aduc spre a ne convinge
Strategii parlamentare.

Când viața nu e firească
Și se află în stagnare,
Promit, să ne liniștească
Strategii parlamentare.

Problemele sunt stocate,
Așteptăm cu nerăbdare
Ca să fie aplicate
Hotărâri parlamentare.

Ideea vehiculată
N-a produs nici o schimbare,
N-au existat niciodată
Direcții parlamentare.

Poate observa oricine
Că nu e nici o mișcare;
Așteptăm noi mult și bine
Confirmări parlamentare.

În final, pe nesimțite,
Consumând multă răbdare,

Constatăm c-au fost servite
Iluzii parlamentare.

FIȚĂ

Este fiul de bani gata
Cu aură cunoscută
Împins în față de tata,
Că-i fiță recunoscută.

Dacă atinci când vorbește
Pătrunde într-o dispută,
Se retrage mișelește,
Că-i fiță recunoscută.

Când intră prin magazine
Și cumpără pe valută,
Nu-l însoțește oricine
Că-i fiță recunoscută.

Când se duce la plimbare
Și vrea javra s-o asmută,
Nu este nici o mirare
Că-i fiță recunoscută.

Când este examinată
Iar ea se hlizește mută,
Demonstrează înc-odată
Că-i fiță recunoscută.

Dacă sare la bătaie
Și nimeni nu îl ajută,
Îl vezi boțit prin gunoaie
Că-i fiță recunoscută.

Dacă e în centrul dramei
Nu contează că e slută,
Fiindcă odorașul mamei
E fiță recunoscută.

HOPA - MITICĂ

Doar o minte creativă
Într-o lume-așa de mică
Instala cu tentativă
Principiul Hopa-Mitică.

Să cazi numai în picioare
Că nimeni nu te ridică;
Cere cu înfrigurare
Principiul Hopa-Mitică.

Românul, isteț din fire
Dacă-n toate se implică
Expune să se admire
Principiul Hopa-Mitică.

Erata schimbă macazul
Și puterea nu abdică;
Iată cum rezolvă cazul
Principiul Hopa-Mitică.

Dacă Mircea de la Mare
Fentează fina peltică,
Intră în manipulare
Principiul Hopa-Mitică.

Când blondă cu marinarul
s-a dovedit o calică,
a folosit adversarul
principiul Hopa-Mitică.

STELLA DOBROGEANU-PERDIX

Minunata și regretata scriitoare, născută la Isaccea (jud. Tulcea), Stella Dobrogeanu-Perdix (pseud. literar) a plecat dintre noi la 10 septembrie 2016, cu patru zile înainte de împlinirea vârstei de 88 de ani. În anul 1928 se naștea în localitatea dunăreană, în casa bunicilor Gheorghe și Anastasia Stoiciu, sub numele de Stela Ghimuş. A urmat școala primară în satul natal, apoi cursurile secundare la București. În 1947 s-a căsătorit cu ing. Zaharia Potârniche, scriitorul de astăzi ajuns la vârsta de 96 de ani, autorul mai multor volume de poezie și a cunoscutelor volume autobiografice *Amintiri din Europolis* (București, 2014) și *Adio suveniruri tulcene!* (București, 2016). După o scurtă ședere în Bucovina și la Bacău cei doi s-au stabilit la București, unde Stella Perdix s-a ocupat exclusiv cu literatura timp de peste 50 de ani.

Ca poetă a debutat în revista *Tomis*, în anul 1966, cu poemele *Marină* și *Movile*. A participat la viața culturală a capitalei, ca membră activă în cenaclurile literare „George Bacovia” și „George Călinescu” ale Academiei Române, începând cu anul 1967 până în 1989. A publicat 7 cărți de poezii, poeme și proză: *Insomnii. Lacrimi și stele*, Târgoviște, 2009; *Piramida secolului meu*, Târgoviște, 2009; *Prigorii*, București, 2009; *Bătrâna Terra*, Botoșani, 2010; *Cuget – agonie și rug*, Botoșani, 2010; *Pași în lut* (roman autobiografic), Botoșani, 2012; *Amintiri din Epidaur* (proză), București, 2015. Însă mai puțin cunoscut este faptul că Stella Perdix a cochetat și cu scenariul de film, începând cu comedia lirică *Motive de divorț*, în 1953, scenariu apreciat la vremea respectivă atât de regizorul Jean Georgescu cât și de Victor Iliu, care au dorit să o ajute să promoveze comedia la redacția de scenarii, fără a fi însă ajutat și de către conducerea acesteia de atunci. În următorii ani a scris și alte scenarii cinematografice rămase, din păcate, în manuscris, cu toate încercările de atunci ale familiei Zaharia și Stela Potârniche de a fi valorificate: *Brățara* - comedie în 3 acte și tablouri; *Pontonul (Legenda Dunării)* - scenariu cinematografic; *A plâns o păpușică* - scenariu pentru copii ș.a.

În anul 1967 Stella Dobrogeanu-Perdix a devenit membră a Cenaclului literar „George Bacovia”, înființat în 1957, la București, de către Agatha Grigorescu-Bacovia imediat după moartea marelui poet. În acest context a revenit autoarea la pasiunea pentru scenarii și a scris unul de scurt metraj despre viața poetului, intitulat simplu *George Bacovia*. De altfel Stella Perdix a declarat în cartea sa *Amintiri din Epidaur*, apărută în 2015 la Editura „Din condei”, București: „*Bacovia a fost cel mai apropiat poet pe care l-am citit și l-am înțeles deplin.*” (p. 61). Parcurgând acest scenariu suntem conștienți de talentul literar, de acuratețea subiectului, de sensibilitatea și de profunzimea gândirii autoarei noastre dobrogene. Tot din lucrarea publicată în 2015 am aflat că acest scenariu documentar pentru televiziune a fost scris în urma unei impresionante vizite la „Muzeul George Bacovia” din București, locul unde poetul s-a stins din viață, iar gazde exemplare i-au fost atunci scriitoarei, soția și fiul poetului, Agatha și Gabriel Bacovia. Scenariul este încărcat de poezia bacoviană și de spiritul poetului, principala inițiatoare și protagonistă fiind chiar Agatha Grigorescu-Bacovia. Deși a fost citit și apreciat

1967 - Poeta Stella Perdix citind poemul *Bacovia* la mormântul poetului, în prezența Agathe Grigorescu și a lui Gabriel Bacovia (reproducere după S.Dobrogeanu-Perdix, *Amintiri din Epidaur*, Buc., 2015)

la acea vreme chiar de către regizorul Televiziunii Române Elefterie Voiculescu, în ciuda eforturilor Agathe Bacovia, acest scenariu nu a fost realizat niciodată, rămânând vreme de cinci decenii o altă lucrare manuscrisă a Stellei Dobrogeanu-Perdix.

(Lăcrămioara Manea)

GEORGE BACOVIA

(Scenariu cinematografic de scurt metraj)

Primele imagini ne prezintă panorama orașului vechi Bacău, orașul natal al poetului George Bacovia.

Vechiul oraș apare scăldat în apusul de soare roșu cu reflexe violet, răsfrânte pe cupola argintie a frumoasei biserici din centru. Aceeși cupăla a copilăriei bacoviene, cu dangățul prelung și dulce al clopotelor de vecernie trase de un bătrân cu pletele albe ca voievozii de altădată.

Lângă el, prin geamul oval tăiat în zidul gros al clopotniței, apare chipul palid, subțire al unui copil. Este un băiețel în uniformă de licean, cu ochii mari, albaștri, rătăcind peste imensitatea orașului.

Ca un freamăt de frunze, vocea mică și dulce declamă: „*Amurg violet ...*”.

În acest moment aparatul de filmat prinde imaginea argintie a Bistriței în sezonul de toamnă, trece peste parcul Gherăieștilor și cuprinde cetatea Bacăului în amurgul violet, având drept comentariu vocea suavă a copilului din clopotniță: „*Amurg de toamnă violet ... / Doi plopi, în fund, apar în siluete, / Apostoli în odăjdii violete, / Orașul tot e violet. /.../ Amurg de toamnă violet... / Din turn pe câmp văd voievozi cu plete, Străbunii trec în pâlcuri violete, / Orașul tot e violet.*”

(Întunecare).

*

În micul parc din central orașului, de lângă biserică, frunzele cad foșnind din copaci ca lacrimile toamnei pe sufletul poetului. Tot parcul e ruginiu și nostalgia toamnei însoțește silueta subțire, fină, a unei femei, estompată de umbrele înserării, și care se îndreaptă liniștită spre o bancă. Este îmbrăcată toată simplu, în culori ruginii. Un voal ușor îi acoperă părul și flutură argintiu la adierea vântului. În mână

(continuare în pag. 109)

ține o carte.

Pe o altă alee a parcului, silueta firavă, ușor aplecată meditativ, a unui bărbat îmbrăcat în negru parcurge cu pas liniștit aleea de la un capăt la celălalt.

S-ar părea că pașii celor doi se vor întâlni într-un rondou de frunze spulberate de vânt; și norii negri în culori de plumb întunecă cerul violet al copilului cu ochii mari, albaștri, din clopotniță. O melodie cântată de o vioară se aude și, pe acordurile ei, o voce bărbătească cu rezonanțe metalice declamă poezia *Plumb*: „**Dormeau adânc sicriele de plumb / Și flori de plumb și funerar veștmânt, / Stau singur lângă mort ... și era frig / Și-i atârnau aripile de plumb. /.../ Dormea întors amorul meu de plumb / Pe flori de plumb și-am început să strig ...**”.

Aici acordurile se întrerup brusc și fluieratul sinistru al unui vânt năprasnic dezgoleşte brusc de frunze copacii parcului; se văd din ce în ce mai estompate siluetele celor două personaje din parc, despărțite în mod fatal de reflexele roșii ale unor flăcări care par a mistui totul într-o clipă. Din aceste flăcări se formează imaginea anului 1914 - anul Primului Război Mondial.

(Întunecare)

Obiectivul aparatului ne prezintă acum imaginea albă, pură, a casei natale a poetului, din Bacău, actuala Casă memorială, cu cele două coloane ale ei. Comen-tatorul însoțește această imagine cu frumoasa *Poveste bacoviană*: „**Îți aduci aminte ziua când ți-am spus că ești frumoasă, / Când cu buzele de sânge și cu ochii sclipitori / Printre arborii de toamnă te opreai încet sfioasă ... / Îți aduci aminte ziua când ți-am spus că ești frumoasă?**”.

La comentariul acestei minunate povești de dragoste apare fotografia înrămată într-un medalion, pe biroul mic și discret din camera de lucru a poetului din casa natală, fotografie care o reprezintă pe doamna Agatha Grigorescu-Bacovia, tânără, frumoasă, grațioasă, într-o poză sepia, fotografie ce datează din anul logodnei Domniei sale cu poetul. Alt medalion ne aduce chipul frumos, cu ochii mari, albaștri, cu trăsătura blândă, îngustă și delicată a poetului. Totul în acest om este frumos și luminos.

Obiectivul prinde în trecere interiorul casei muzeale din Bacău, și încet lucrurile prind viață, prind contur odată cu acordurile suave ale serenadei de Schubert cântată la pian. Acum comentatorul ne declamă din *Amurg antic*: „**Uitate statuile albe privesc, / Albe visând cu-n aer ce plânge – / Și lasă amurgul pee le culori: / De sineală, de aur, de sânge. /.../ Havuzul din dosul palatului mort, / Mai aruncă, mai plouă, mai plânge – / Și stropii căzând, în amurg, iau culori: / De sineală, de aur, de sânge.**”.

Pe pianul din casa natală, pianul la care surorile poetului, tinere, frumoase, în rochii ușoare pastelate, cântau valsuri și mazurci altădată, apare mărindu-se în prim plan fotografia în grup a familiei poetului - mama, tatăl, surorile. Este o fotografie ce amintește de o zi festivă, încheiată cu această imagine rămasă nemuritoare și care este reprodusă în volumul *Amintiri* a doamnei Agatha Grigorescu-Bacovia, volum care se află așezat pe pian, lângă celebrul *Plumb* al poetului.

(Întunecare)

*

Una dintre puținele secvențe luminoase, înmiresmate de un aer primăvăratec strălucitor, își face loc în viața poetului odată cu căsătoria sa cu poeta Agatha Grigorescu-Bacovia.

Ca un simbol al acestei îndelungate și fericite căsătorii, înfruntând de-a lungul anilor uraganul vieții care nu i-a cruțat deloc, pe aleea cu ploi piramidali care duce spre lunca de la Gherăiești de pe malul Bistriței, într-o explozie de culoare proaspătă de verde crud, urmărind siluetele a doi oameni tineri, cu buchete de lujeri înmuguriți în brațe, îndepărtându-se pe drumul vieții lor.

O voce blândă de bărbat înlocuiește dialogul celor doi cu versurile din *Note de primăvară*: „**Verde crud, verde crud... / Mugur alb și roz și pur, / Vis albastru și de-azur, / Te mai văd, te mai aud ...**”.

Ultimele cuvinte sunt acoperite de acordurile din ce în ce mai puternice ale *Simfoniei Destinului* de Beethoven, iar de pe fundal se desprinde încet inscripția - 1928 (*anul căsătoriei lor*).

(Întunecare)

*

Pe ecran se reliefează acum anii 1933-1936. Pe o stradă liniștită, într-un cartier din București, ne plimbăm prin fața locuinței poetului, unde e astăzi Casa Memorială „George Bacovia”. Este o casă nouă, în stil cubist, frumoasă și primitoare. În față e un parc cu trandafiri, o peluză îngrijită, cu iarbă proaspătă. La geamuri perdele albe, suple, fluturâ în vânt.

În fața geamului un copilaș de câțiva anișori, cu ochii mari, albaștri; obrazul alb și pur, o osatură fină amintesc de poet când era copil. Este fiul poetului - Gabriel Bacovia.

Din casă se aud acordurile unei viori, vioară care l-a însoțit întotdeauna pe poet și care, acum, liniștește jocurile zburdalnice ale băiețușului. Un balansoar la umbra unui copac se leagănă amintind prezența poetului, care pare că acum s-a ridicat lăsând să cadă pe pajiștea din jur foi volante cu manuscrisele poetului.

Indiscret, obiectivul aparatului de filmat descoperă pagini cu scrisul expresiv al poetului din volumele: *Plumb* (1916), *Scânteii galbene* (1926), *Cu Voi* (1930), *Comedii în fond* (1936). Pe balansoarul care continuă să se clatine, fiecare volum apare pe rând imprimând parcă o mișcare perpetuă de pendulare, simbolizând pendularea neobosită a timpului care trece.

*

De pe pajiște copilul a dispărut, cerul pare că începe să se înnouzeze cu nori plumburii. În spatele perdelei din biroul poetului se vede mișcând umbra unui bărbat. În acest moment o voce tristă, plină de amărăciune, declamă poezia *Cu Voi*: „**Mai bine singuratec și uitat, / Pierdut să te retragi nepăsător, / În țara asta plină de humor / Mai bine singuratec și uitat. // O genii întristate care mor - / În cerc burghez și fără sentiment, / Prin asta ești celebră în Orient, / O țară tristă plină de humor ...**”.

(continuare în pag. 110)

Picături de ploaie încep să cadă pe luciul geamului.

(Întunecare)

*

Totul se luminează iar și o nouă secvență ne prezintă imagini de la mare din anul 1936, într-o localitate mică din Dobrogea. Marea cu tot zbuluciumul ei într-un răsărit de soare splendid, cu nisipul fin și auriu, străduțele întortocheate cu căsuțele vechi turcești au fost pentru poet o mare surpriză. El, care nu văzuse niciodată imensitatea mării și strălucirea stelelor de pe țărmul ei, luna strălucind și oglindindu-se în luciul de sineală al apelor, soarele de foc topind căsuțele de păpuși cu acoperișuri de stuf, cu cuiburi de barză, era vrăjit. Îngândurat, pierdut în această imensitate cromatică, fascinat de melodia mării, rățăcea singur pe ulicioarele antice.

Toate aceste imagini sunt însoțite la un moment dat de vocea comentatorului, care declamă din poezia *La țărm*, în timp ce valurile neobosite se lovesc de stâncile de pe țărm. „*O gând amar... / Singurătăți, / Pribege seri de primăvară, / Parfumuri ce se duc în vânt, / Și flaute din stânci de mare ...*”

(Întunecare)

*

Din nou un cer fără speranțe, cu norii negri. Trăsnetele brăzdează orizontul în plină zi și o furtună năpraznică apleacă coroanele copacilor din jur, răscolind colbul și frunzele. O ploaie torențială începe să cadă peste oraș. Treptat, rafalele de furtună și de ploaie se transformă în rafale de frunze îngălbenite - copacii se dezgolesc biciuți de furtună în toamna târzie.

De undeva, în mijlocul acestei vijelii, printre frunzele spulberate, un bărbat cu mâinile în buzunarele paltonului negru, cu gulerul hainei ridicat, merge aplecat înfruntând rafalele, pierzându-se în vârtoarea de frunze îngălbenite.

Odată cu această imagine vocea unui bărbat declamă din *Scânteii galbene*: „*O femeie în doliu pe stradă, / O frunză galbenă tremura după ea - / Luat de-a orașului sfadă, / Uitasem că toamna venea. // Un om în amurg pe o stradă... / Pe foi, nu mai știu cum trecea - / Sub tropot și-a lumii grămadă... / - Uitasem că toamna venea.*”

Odată cu sfârșitul poeziei, peisajul se schimbă încet trecând într-un viscol sumbru, cu nămeți grei de zăpadă. Șuieratul vântului se schimbă treptat într-un țăcănit ritmic ca de mitralieră, care progresiv ia proporțiile unor bubuituri.

*

Acum din întuneric apare - anul 1941 și se succed o serie de imagini dramatice de pe front cu alte imagini autentice din timpul bombardamentelor asupra Bucureștiului, odată cu derularea anilor - 1942 ... 1943 ... 1944.

Transpunem această atmosferă în camera de lucru a poetului. Pe biroul său arde o lampă, e noapte, geamurile grele de ger. Pe același birou, un glob pământesc. O mână de bărbat rotește din ce în ce mai repede globul. Acum glasul comentatorului se aude: „ - Rătăcit în acest haos, dar convins de dreptatea vremurilor ce vor veni; slăbit și bolnav, alături de soția sa; neînțeleși, împovărați de griji și de necazuri - mărturie stă volumul poetei Agatha Grigorescu Bacovia *Poezie și destin*, unde cu deplină sinceritate și cu farmec deosebit ne dezvăluie

taina acelor ani care l-au acoperit pe poet cu un văl de dramatism. Bombardamentele nu l-au speriat pe poet. Blând, liniștit, fără niciun gram de spaimă pe obrazul palid, a rămas la biroul lui să înfrunte moartea. Soția și copilul s-au refugiat. Sufereau toți, dar echilibrul lui sufletească, poezia lui caldă, umană au făcut din casa lor o oază într-un deșert.”

Acum rotația globului se oprește brusc, aceeași mână îl oprește din mers, iar anul 1947 apare în prim plan.

(Întunecare)

*

Un soare auriu, trandafirii în floare și pe pajiște un păun cu pasul maiestros și trenă strălucitoare se apropie de balansoarul din grădină care continuă să se legene ușor. Pe el se observă ziare și reviste, publicații la care a colaborat poetul sau în care titlurile vorbesc despre el.

Ne apare acum știrea aniversării poetului la 75 de ani de viață și pentru 50 de ani de muncă. O voce bărbătească declamă poezia *Cogito* și anul 1956 apare înscris pe fundal: „*Mi-am realizat / Toate profesiile politice. / Sunt fericit ... / Frumos / Este cerul / Senin sau mănós. / Un aforism celebru / Te face să trăiești ... / Nu-i mâini / Nici azi, / Nici ieri, / Timpul ...*”

Presa vremii scrie despre decorarea poetului cu Ordinul Muncii clasa I, precum și de reconsiderarea operei sale poetice. Numai poetul, discret, modest, blând, nu e nicăieri. Doar vioara lui se aude cântând liniștit melodia lui preferată, iar pe masa de lucru din camera sa o fotografie îl înfățișează cu părul spicat, slăbit, cu ochii oboșiți.

(Înlănțuire)

*

Un tablou, sau mai corect un șevalet cu un tablou, în curtea casei Bacovia. La el lucrează o femeie. Nu-i vedem decât spatele. Poartă o pălărie de soare. Modelul este și el acoperit de ramurile unui boschet de trandafir, doar prezența i se ghicește acolo.

(Înlănțuire)

*

Același tablou re apare în camera de lucru a poetului, după ce obiectivul aparatului a trecut în revistă intrarea, holul, camera de primire cu cele două busturi ale soților Bacovia realizate de N. Crișan în 1957. Se filmează în detaliu interiorul camerei de lucru a poetului, cu toate obiectele care i-au aparținut și care au rămas așa cum le-a lăsat. În final, imaginea se oprește din nou pe tabloul în ulei al poetului, tabloul pictoriței Florica Cordescu pentru care a pozat poetul în 1956.

Acum comentatorul declamă celebrele versuri din *Lacustra* bacoviană: „*De-atâtea nopți aud plouând, / Aud materia plângând ... / Sunt singur, și mă duce-un gând / Spre locuințele lacustre.*”

În timp ce se declamă aceste versuri, acorduri din *Missa Solemnis* se împletesc cu cuvintele ce se pronunță.

(Întunecare)

*

La masa de lucru soția poetului scrie. Îmbrăcată

(continuare în pag. 111)

sobru, cu un colier discret de perle la gât, lucrează. Din când în când întoarce capul și privește prin ușa întredeschisă în camera poetului. Acolo, deși târziu în noapte, lampa de pe birou arde. Pendula bate rar orele și totul este tăcut și calm. Printr-o oglindă mare se pot vedea așezate lângă divanul din camera poetului, pe o mică măsuță, medicamente. Portretul în ulei de deasupra bibliotecii, prin jocul de lumini ce cade asupra lui, pare însuflețit.

În continuare, cele două busturi ale soților Bacovia reapar în prim plan, la început luminate amândouă egal, apoi, cu încetul, bustul poetului, luminat din ce în ce mai puțin, intră în umbră.

(Întunecare)

*

Un soare mare auriu. Întregul parc din fața casei poetului este înflorit. Sub geamul său, risipă de trandafiri albi. Perdelele spumoase - spulberate de vântul ușor ce adie. Același păun se plimbă printre trandafiri. Ridică brusc capșorul, privește în sus.

Din casă acum încep să se audă acordurile furtunoase ale *Concertului Imperial* de Beethoven. O pendulă bate orele opt dimineața. Muzica continuă și deodată se face o tăcere mormântală sfâșiată de țipătul scurt și dramatic al păunului.

Imaginea rămâne nemișcată în acest moment, prinzând fluturarea perdelelor de la fereastra poetului ca de un suflu ce vine din interior.

(Întunecare)

*

Suntem din nou în interiorul casei Bacovia. Doamna Agatha Grigorescu-Bacovia, îmbrăcată în negru, lucrează la biroul poetului. Avem în prim plan manuscrisul cu titlul lui: *Amintiri despre poet*. În față, calendarul cu fila neruptă, încercuită în doliu, ne arată data morții poetului - 22 mai 1957.

Portretul poetului este îndoliat cu o panglică neagră într-un colț. Ceasornicul, cu minutarele oprite, arată ora 8 și 10 minute, dimineață. Flori proaspete, într-o vază de cristal, sunt așezate în fața tabloului.

Soția poetului continuă să lucreze și obiectivul aparatului prinde redându-ne frumoasa poezie *În alt ținut* în manuscris a poetei Agatha Grigorescu-Bacovia, ca un răspuns la ultimul mesaj al poetului: „*Vine întunericul*”.

Vocea Doamnei Bacovia declamă poezia *În alt ținut*:

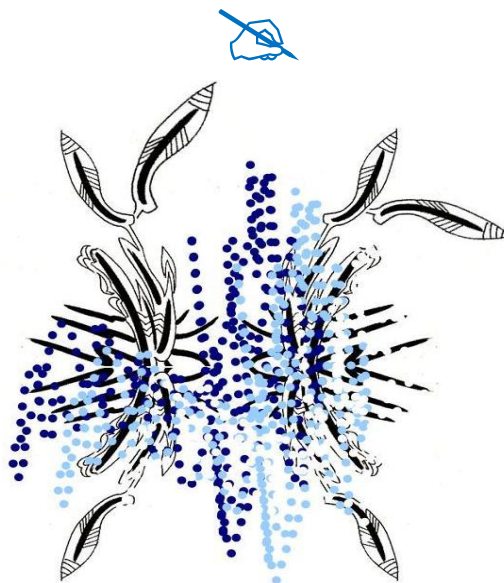
**„De-aș fi un vânt subțire ce adie,
Acolo lângă tine să ajung,
Să te-ncălzesc precum odinioară
Te încălzeam la pieptu-mi îndelung,
De-aș fi un tril de pasăre suavă,
Să pot pătrunde în adânc, sub cruce,
Te-aș ridica pe aripe de soare
Și-n alt ținut de vis te-aș readuce.
Am fi ca două coarde de vioară,
Sub un arcuș vrăjit de nemurire,
Ce-ar înstruna în era viitoare
O stranie poemă de iubire ...”**

(Sfârșit)

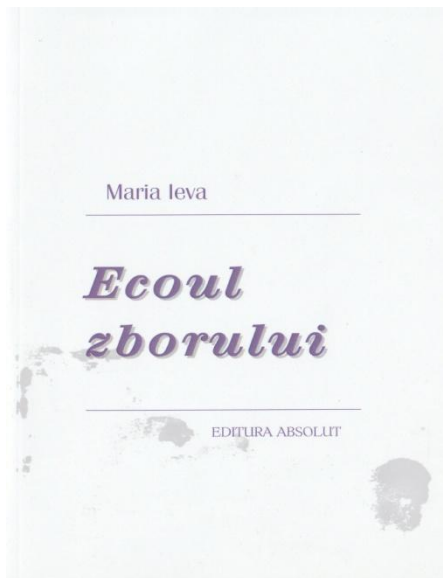

căutări venite dintr-un reflex interior al unei lumini fixate undeva departe, cu respirația în trecutul renăscut, în care poeta extrage lucrurile din logica lor comună ori frica de gânduri. Între astfel de incertitudini, pentru a se vindeca de acțiunea timpului, poeta lasă să curgă timpul înspre izvorul său tămăduitor: „cântecul de taină/de așteptare”, ori poemul „jumătate cântec/jumătate descântec” - și unde a experimentat „spaima și/moartea lirică/dar/nici renunțare/nici împăcare/în suflul final/doar argumente/smulse din propria inimă” (vezi: *doar argumente*). O găsim mereu „înfășurată / într-o poveste de dragoste” și o simțim cu sufletul agățat de mereu cuvintele magice ale îndemnului: „trebuie să te întorci înapoi” și acest strigăt „este acaparată/de păsări ciudate/multiplu de singur / devine pasul întârziat/pe linia vieții”, când „inima este o pasăre/întoarsă discret/în cuiburi orfane”.

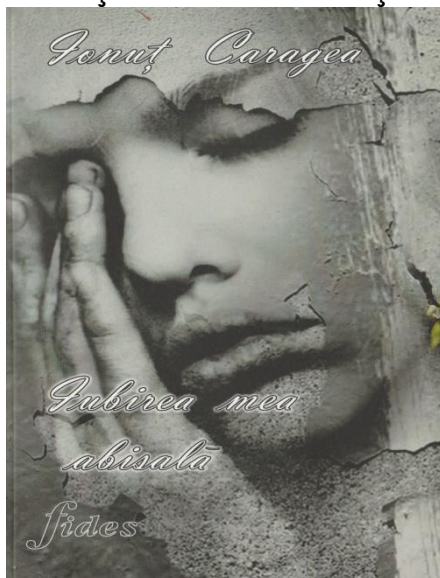
Poemele din antologia-volum sunt scrise în aceeași notă profundă a meditației filozofice care impune nenumăratele transmigațiuni la existență: speranța că iubirea va salva totul, că „mâna promisă/mâna care/să se rotească/deasupra vise-lor / stărnind acea plutire/în care/nu mai știi/unde să te oprești” (vezi: *poem dăruit poeziei*), împreună, ne leagă direct de o lume care deține controlul spiritual și izbăvirea. În oglinda sufletului ei de poetă a atâtor provocări „aruncate într-un câmp vizual”, realitatea și iluzia și-au distribuit rolurile fără să clipească, în timp ce „deasupra lumii/luna (poeta – n.n.) își caută/ochiul scăpat în măruntaiele scrisului” - acolo unde credem că și-a risipit viața într-o iubire imaginară. „*Panta rhe*”...și nu ai cum să nu simți, în tentația atâtor detașări ale unui suflet pregătit de plecare, când „lacrima /și ia la revedere/de la plâns/și se înalță”, ce mare e bucuria de a fi învins pentru o clipă ziua de ieri, ziua de mâine... cu „poezia/într-un decor/fără margini”. Fiindcă e o bucurie, nu să pătrunzi pe întinderea poeziei acestei poete sincere, ci în adâncimea conștiinței ei condamnate prin irizări secvențiale la o variantă de iubire.

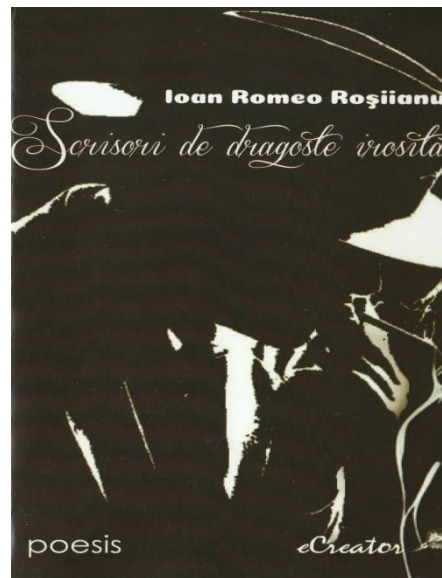
CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE

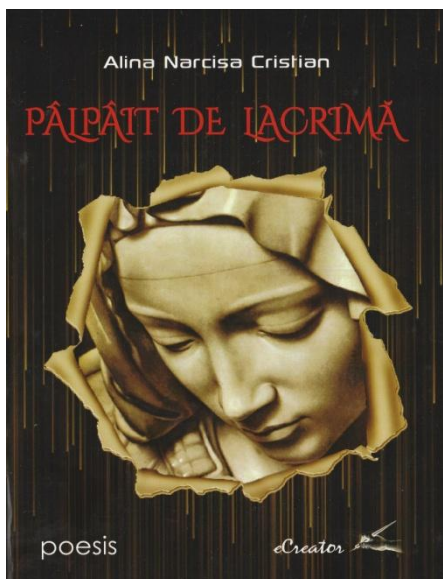
Maria Ieva – Ecolul zborului
Editura Absolut, 2019

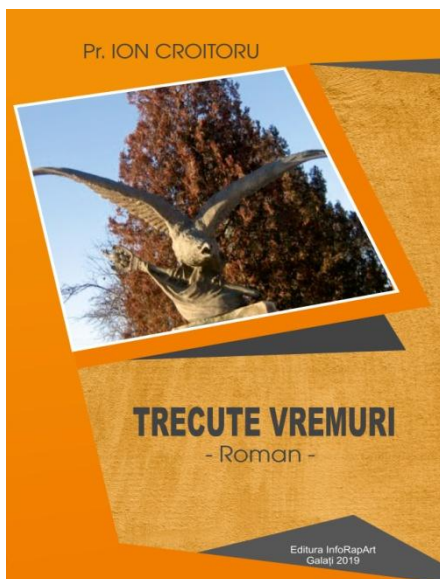
Ionuț Caragea – Iubirea mea abisală
Editura Fides, 2019

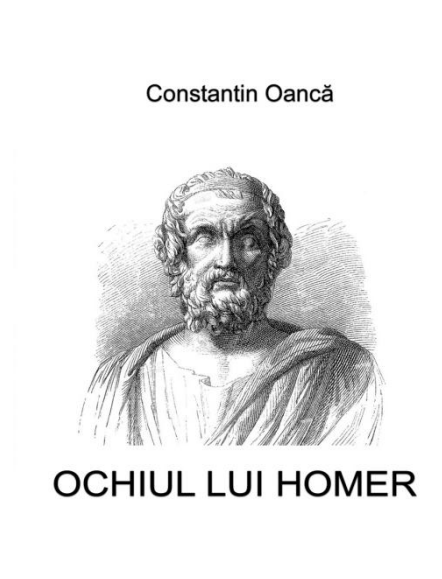
Ioan Romeo Roșianu – Scrisori de dragoste irosită
Editura eCreator, 2019

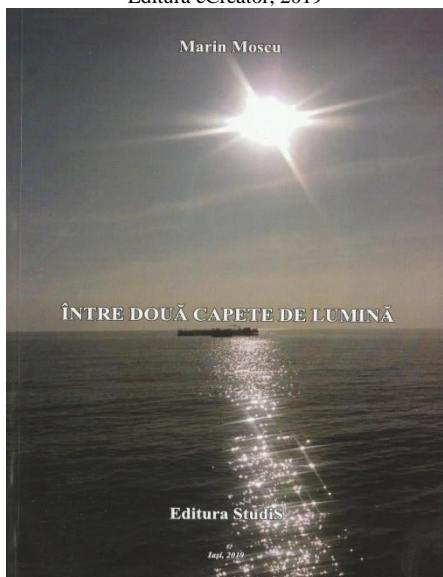
Alina Narcisa Cristian – Pâlpâit de lacrimă
Editura eCreator, 2019

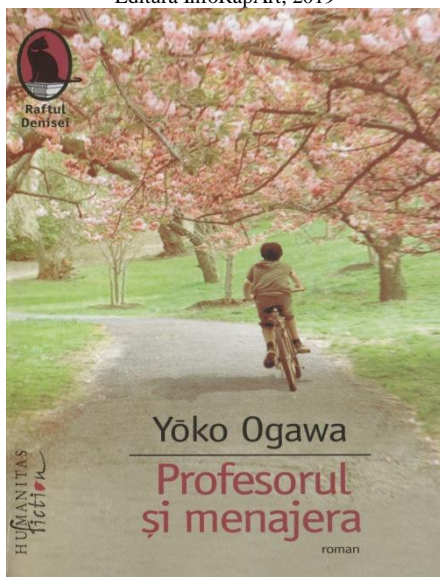
Pr. Ion Croitoru – Trecute vremuri
Editura InfoRapArt, 2019

Constantin Oancă – Ochiul lui Homer (3)
Editura InfoRapArt, 2019

Marin Moscu – Între două capete de lumină
Editura StudiS, 2019

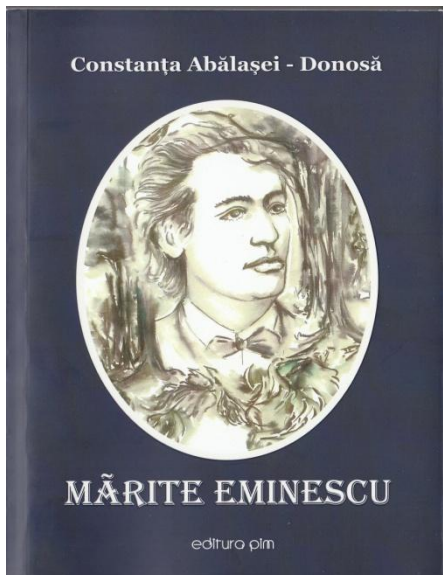

Yoko Ogawa – Profesorul și menajera
Editura Humanitas, 2017

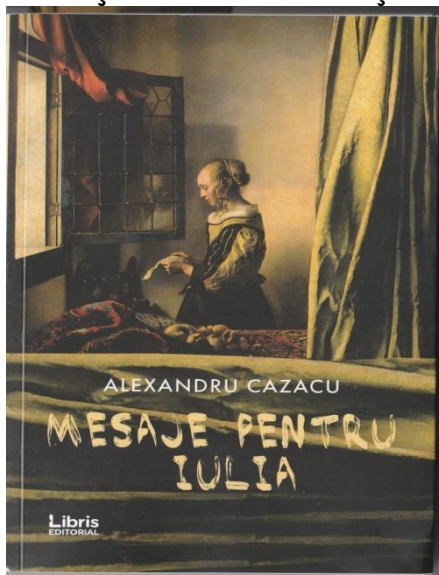

Nicolae Ciocârlan - Zâzania
Editura Humanitas, 2019

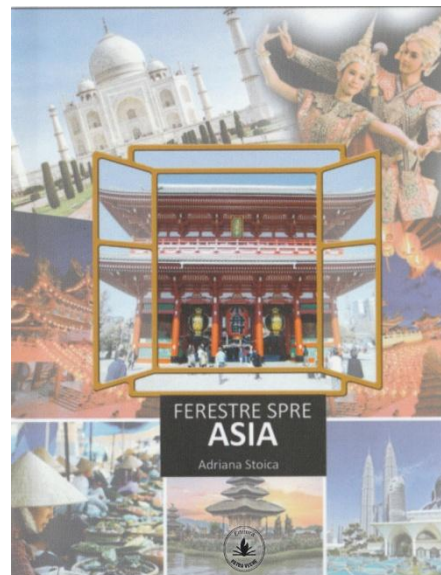
CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE

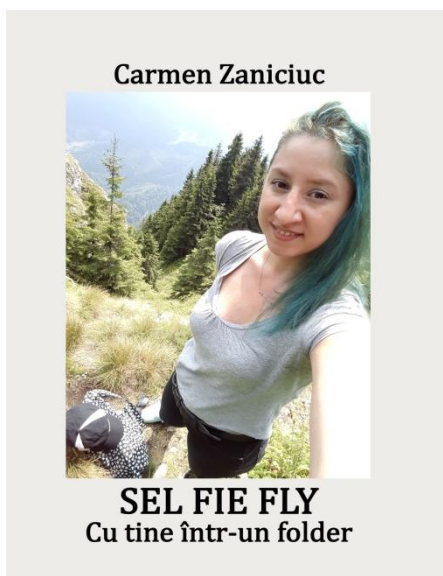
Constanța Abălașei-Donoșă – Mărite Eminescu
Editura Pim, 2019

Alexandru Cazacu – Mesaje pentru Iulia
Editura Libris, 2019

Adriana Stoica – Ferestre spre Africa
Editura Vatra veche, 2017

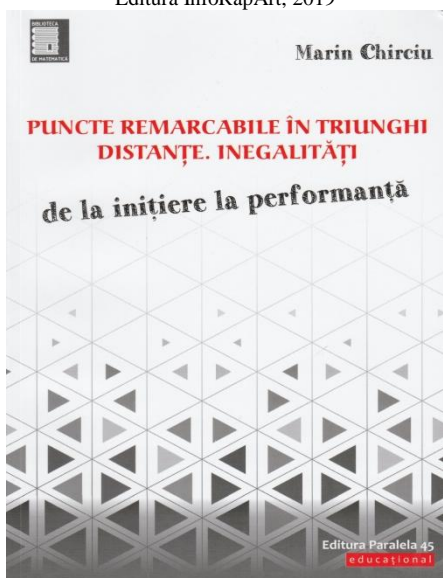
Carmen Zaniciuc – SEL FIE FLY – Vol. I 2014
Editura InfoRapArt, 2019

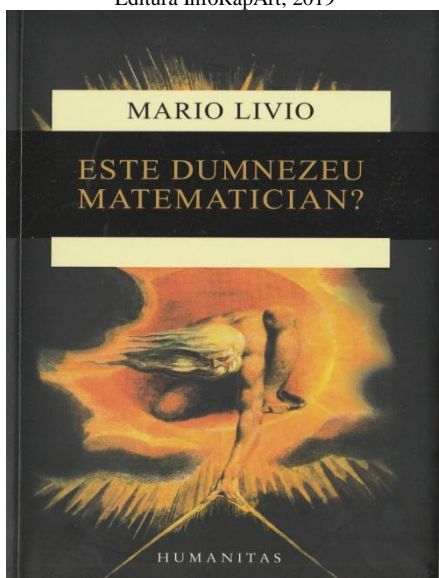
Carmen Zaniciuc – SEL FIE FLY – Vol. II 2015
Editura InfoRapArt, 2019

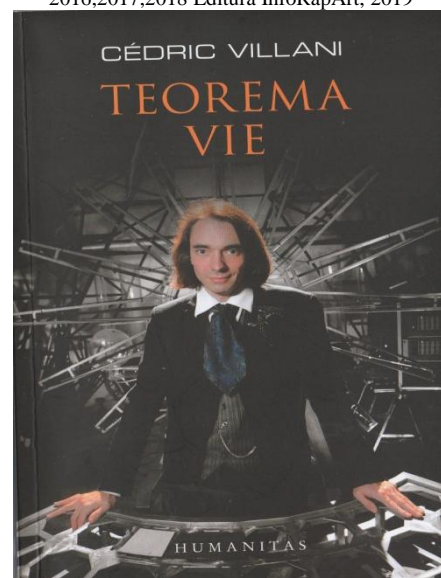
Carmen Zaniciuc – SEL FIE FLY – Vol. III
2016,2017,2018 Editura InfoRapArt, 2019

Marin Chirciu – Puncte remarcabile în triunghi.
Distanțe. Inegalități Editura Paralela 45, 2019

Mario Livio – Este Dumnezeu matematician?
Editura Humanitas, 2018

Cedric Villani - Teorema vie
Editura Humanitas, 2018

BOHEMA

apler

www.boema.inforapart.ro